

Departementschefen. En icke obetydlig ökning av anslagsmedlen till undervisningsmateriel m. m. vid konsthögskolan har medgivits för innevarande budgetår. Jag anser det emellertid befogat att högskolans resurser i denna del ytterligare förstärkes och föreslår att anslagsposten för ändamålet höjes med 10 000 kr. Då jag i övrigt inte ifrågasätter några ändringar beträffande förevarande anslag torde detta för nästa budgetår böra uppföras med (145 000 + 10 000 =) 155 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 155 000 kr.

[252] **95. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 027 000	1 987 670
1962/63	2 267 000	
1963/64 (förslag)	2 697 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel till automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Förste bibliotekarie i Ae 27.
2. Biblioteksassistent i Ae 13.
3. Biblioteksbiträde i Ae 7.
4. Assistent i reglerad befordringsgång vid musikhögskolan.

Ändrad lönegradsplacering m. m. för vissa tjänst innehavare

5. Uppflyttning av tjänsten som akademiens sekreterare från Ao 27 till Bo 1.
6. Ändrad beräkning av avlönings- och pensionsförmåner för en tjänst som lärare i dirigerig, partiturstudium och orkesterövningar i Ao 23.
7. Två lärartjänster i musik- och gehörslära respektive pianospelning i Ae 23 i stället för två lärartjänster i samma ämnen i Ae 21.
8. En tjänst som extra ordinarie lärare i sång i Ae 23 i stället för biträdande lärare i samma ämne.
9. En lärare i valthornsspelning och en lärare i talteknik och välläsning i Ao 23 i stället för i Ae 23.
10. Kanslibiträde i Ae 7 i stället för kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Övriga förslag

11. Utökning och förbättring av undervisningen samt ökad medelsanvisning till gästande lärare vid kompositionsseminariet och kompositionsstudion (kostnad i runt tal 53 800).
12. Ökad medelsanvisning till examinationsarvoden (merkostnad 15 000).

Till stöd för de under punkterna 3, 7, 8, 11 och 12 redovisade förslagen anföres i akademiens framställning och, i fråga om punkten 11, i särskild skrivelse huvudsakligen följande.

P u n k t 3. Akademiens bibliotek har till uppgift att vara dels *arkivbibliotek*, dels *forskningsbibliotek* för den musikvetenskapliga undervisningen i landet, dels *institutionsbibliotek* för akademien och musikhögskolan, dels och framför allt, *landets enda musikaliska centralbibliotek*. Dessa uppgifter ställer mycket stora krav på bibliotekets service. Akademien har under en följd av år framhållit det prekära läge, vari bibliotekets personalfråga befinner sig, samt det trängande behovet av personalförstärkning. För närvarande består bibliotekspersonalen av en överbibliotekarie i Bo 1, en bibliotekarie i Ae 23, två biblioteksamanuenser i reglerad befordringsgång, två biblioteksassistenter i Ae 10, ett biblioteksbiträde i Ae 7, en förste expeditionsvakt (bokbindare och föreståndare för fotostat- och ljuskopieringsavdelningen) i Ao 8 samt två expeditionsvakter i Ae 7, alltså sammanlagt 10 personer. Personalstyrkan har icke undergått någon förändring sedan 1955. — Biblioteket saknar bl. a. helt kontorspersonal för uppgifter, som icke kräver biblioteksutbildning. Innehavaren av den föreslagna tjänsten skall sköta diarieföringen av in- och utgående expeditioner, accessera köp och gåvor, biträda med inordnandet av katalogkort samt stå till förfogande som skrivhjälp. Detta mycket omfattande men mindre utbildningskrävande arbete måste för närvarande utföras av kvalificerad, akademiskt utbildad personal.

P u n k t 7. Efter förslag i förra årets statsverksproposition beslöt riksdagen att fr. o. m. innevarande budgetår inrätta extra ordinarie tjänster i Ae 21 för två biträdande lärare, en i musik- och gehörslära och en i pianospelning. I enlighet med propositionen 1962:169 angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. har riksdagen vidare medgivit uppflyttning av alla tidigare befintliga ordinarie och extra ordinarie lärartjänster vid musikhögskolan i lönegrad A 21 till A 23. De extra ordinarie lärartjänsterna vid högskolan är ej att betrakta som rekryteringstjänster. Akademien hemställer därför om uppflyttning av de båda här avsedda tjänsterna till lönegrad Ae 23.

P u n k t 8. Extra ordinarie (eller ordinarie) lärartjänster har under vissa förutsättningar inrättats för innehavare av befattningar som biträdande lärare vid musikhögskolan. Som villkor för ändrad anställningsform har gällt att behovet av lärarbefattningen är permanent och att anställningen är förenad med tillräckligt omfattande tjänstgöring. För lärare i musikaliska ämnen har krävts minst 6 veckotimmars tjänstgöring. Akademien föreslår, att för biträdande läraren i sång Sixten Liedbergius, som innehaft sin anställning sedan höstterminen 1959 och har full tjänstgöring, inrättas en tjänst som lärare i Ae 23.

P u n k t 11. Akademien begär för nästa budgetår medel för ytterligare 45 lärartimmar per vecka, eller tillhoppa 1 440 lärartimmar, för en förbättring och utökning av undervisningen. I specialklasser, dvs. klasser för utbildning av yrkesmusiker av annat slag än organister, musiklärare och militärmusikdirektörer, krävs en förbättring av både instrumentalundervisningen och den musikteoretiska undervisningen. Ett ökat antal lärartimmar erfordras bl. a. i ämnena slaginstrument, dirigering, ensemblespelning, instrumentation, instrumentationsanalys, stråkinstrument, blåsinstrument, piano, harmonilära, komposition (seminarieundervisning) och musikteori. För detta ändamål begärs 25 veckotimmar. Akademien finner vidare en förstärkning av utbildningskapaciteten i de musikpedagogiska kurserna vara önskvärd. För nästa budgetår erfordras en utökning av antalet lärartimmar med 20 per vecka för detta ändamål.

I anslutning till diskussionen om ett nytt reglemente för musikhögskolan har en särskild skrivelse ingivits av musikhögskolans direktör, som bl. a. anför.

En allvarlig brist i den nuvarande musikerutbildningen vid musikhögskolan är den otillräckliga undervisningen i biämnen. Detta missförhållande kan icke afhjälpas enbart genom reglementariska bestämmelser utan har sin främsta orsak i bristen på anslag. Eleverna får stå i kö för att erhålla den undervisning i piano och harmonilära, som enligt gällande reglemente skall ingå i deras utbildning. Här är en ändring nödvändig. Undervisningen i piano skall ta sin början redan första terminen, och studiet av harmonilära eller musikalisk satslära skall påbörjas, när eleven har nått tillräckliga insikter i musik- och gehörslära för att kunna tillgodogöra sig undervisningen. För närvarande blir genom omständigheternas makt intresset alltför ensidigt inriktat på huvudämnet. I detta avseende torde den svenska musikhögskolan ofördelaktigt skilja sig från jämförliga utbildningsanstalter i utlandet. Det är nödvändigt att varje elev erhåller en grundlig undervisning i sådana ämnen, som är nödvändiga för en kvalitetsmusiker.

Undervisningen i huvudämnen behöver också förstärkas. Vissa mycket viktiga ämnen, främst saxofon och slagverk, saknas för närvarande på undervisningsplanen för civila musiker.

Sammanlagt erfordras, framhålles det i skrivelsen, 150 lärartimmar per vecka för att genomföra den ifrågasatta förbättringen av undervisningen. Kostnadsökningen, som enligt förslaget bör fördelas på tre budgetår, uppgår till ca 145 000 kr. I beloppet har inräknats kostnaderna för en omläggning av utbildningen i operaklassen från en tvåårig till en treårig kurs.

Punkt 12. Akademien föreslår för nästa budgetår en ändring av grunderna för den särskilda ersättning, som utgår till i första hand musikhögskolans lärare för deltagande inom examensnämnd i bedömningen av elevers och privatisters examensprov. Fast anställd lärare, som utöver den med tjänsten förenade tjänstgöringsskyldigheten deltagar i privatisters examensprov, får för detta uppdrag ersättning, som enligt 44 § musikhögskolans reglemente är maximerad till högst 10 kr. för timme och högst 500 kr. för undervisningsår. Ersättningen utgår ur de medel, som av privatister och efterprovande inbetalas i examensavgifter. Till biträdande lärare samt till annan ledamot av examensnämnd än lärare vid högskolan utgår ersättning med motsvarande belopp, oavsett om examensprovet gäller elev eller privatist. Ersättningen utbetalas från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Det synes akademien uppenbart, att här avsedda ersättningar för ett mycket krävande arbete är orimligt låga och i stället borde motsvara det arvode, som vid högskolan utgår till biträdande lärare per undervisningstimme, dvs. enligt 1963 års lönenivå kr. 35:30. Vid en jämfört med läsåret 1961/62 i stort sett oförändrad examination beräknas det av förslaget föranledda ökade medelsbehovet till 15 000 kr.

I särskild framställning har musikaliska akademiens styrelse hemställt om ändrad benämning av ämnesområdet för den på personalförteckningen för musikhögskolan uppförda ordinarie lärartjänsten i solosång. Akademien föreslår, att tjänsten vid den nuvarande innchavarens avgång ändras till en lärartjänst i sång och därmed erhåller likartad ämnesbenämning som gäller för övriga tjäns-

ter som sånglärare vid musikhögskolan. Som motivering för den föreslagna ändringen anföres att de studerande i musikhögskolans solosångklass bör få möjlighet att välja lärare och inte längre enbart vara hänvisade till läraren i solosång.

Departementschefen. Redan i förra årets statsverksproposition uppmärksammades behovet av en differentiering och breddning av undervisningen i musikhögskolans s. k. specialistklasser. Riksdagen har med anledning av propositionsförslaget för innevarande budgetår medgivit en anslagsökning av sammanlagt 30 000 kr., varav 25 000 kr. för ökad undervisning i vissa ämnen och 5 000 kr. speciellt för den försöksvis inledda verksamheten vid ett kompositionsseminarium och en kompositionsstudio. Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har bl. a. akademien framhållit, att uppenbara brister fortfarande kvarstår i undervisningen i vissa för musiker- och musikpedagogutbildningen centrala ämnen. Akademiens framställning har övertygat mig om att undervisningen vid musikhögskolan bör ges ökade resurser. För att möjliggöra ett ökat antal lärartimmar föreslår jag för nästa budgetår en anslagsökning av 35 000 kr. (p. 11).

I enlighet med akademiens förslag tillstyrker jag, att för en biträdande lärare i sång inrättas en extra ordinarie lärartjänst i Ae 23 i samma ämne (p. 8). I detta sammanhang vill jag nämna, att jag inte funnit anledning till erinran mot att benämningen av ämnesområdet för lärartjänsten i solosång vid musikhögskolan ändras till sång. Den ifrågasatta ändringen bör emellertid inte vidtagas så länge den nuvarande läraren i solosång kvarstår i sin tjänst.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för två lärartjänster i musik- och gehörslära respektive pianospelning i Ae 23 i stället för i Ae 21 samt för ett kanslibiträde i Ae 7 i stället för ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång (p. 7 och 10).

Jag biträder akademiens förslag om förbättrade grunder för ersättning till ledamöter av examensnämnd vid musikhögskolan. Den härför erforderliga anslagsökningen beräknar jag i enlighet med förslaget till 15 000 kr. (p. 12).

I övrigt räknar jag beträffande detta anslag endast med utgiftsökningar av automatisk natur. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med (2 267 000 + 430 000 =) 2 697 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Musikaliska akademien med musikhögskolan, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för Musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas till vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	793 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 289 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	575 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 900
Summa kr.	2 697 000

c) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 697 000 kr.

[253] 96. *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	107 000	124 671
1962/63	108 000	
1963/64 (förslag)	139 000	

Följande sammanställning upptager av *akademien* för nästa budgetår föreslagna ändringar i omkostnadsstaten jämte departementets anslagsberäkning. I sammanställningen har härjämte upptagits akademins förslag om särskilda medel till studieresor för musikhögskolans lärare.

	Akademien	Departementet
1. Sjukvård m. m. (nu 2 200)	+ 2 800	+ 3 400
2. Reseersättningar (nu 900)	+ 600	} + 3 600
3. Resestipendier åt lärare vid musikhögskolan (nu 0)	+ 3 000	
4. Bränsle, lyse och vatten (nu 44 000)	+ 10 000	+ 10 000
5. Övriga expenser (nu 78 400)	+ 20 000	+ 14 000
Summa kr.	+ 36 400	+ 31 000

Av akademins framställning inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1, 2 och 4. Till stöd för förslagen återopas medelsåtgången under posterna i fråga.

Punkt 3. Utvecklingen på det musikpedagogiska området i utlandet är för närvarande av stort intresse. Akademien finner det vara av vital betydelse för musikhögskolans lärare att medel finns tillgängliga för studieresor till utländska undervisningsanstalter.

P u n k t 5. Som följd av prisutvecklingen, höjda städningskostnader, successivt ökat elevantal och ett ökat utnyttjande i undervisningen av stencilerade anvisningar m. m. har det visat sig omöjligt att längre hålla kostnaderna inom ramen för anvisade medel. För budgetåret 1961/62 har akademien av sina enskilda medel tillskjutit drygt 17 000 kr. samtidigt som det varit omöjligt att tillgodose åtskilliga i och för sig nödvändiga utgiftsbehov.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget höjes med det belopp som angivits i den nyss redovisade departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (108 000 + 31 000 =) 139 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 139 000 kr.

[254] 97. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalien samt underhåll och vård av instrument

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	51 000	46 864
1962/63	66 000	
1963/64 (förslag)	71 000	

Akademien föreslår för nästa budgetår en höjning av detta reservationsanslag med sammanlagt 8 500 kr., sedan ett för innevarande budgetår som engångsanvisning ansett belopp av 5 000 kr. frånräknats. Höjning begärs för inköp och bindning av böcker och musikalien för akademiens bibliotek med 5 000 kr., för undervisningslitteratur för musikhögskolans referensbibliotek med 4 000 kr., för vård och underhåll av instrument med 3 000 kr. och för inköp av undervisningsmateriel med 1 500 kr. Av akademiens framställning inhämtas bl. a. följande.

För verksamheten vid akademiens bibliotek erfordras 45 000 kr. eller 5 000 kr. mer än vad som för närvarande står till förfogande. Som skäl för höjningen åberopas förutom pristegringar bl. a. bibliotekets behov av ökade anslagsmedel för förvärv av de musikaliska monumentaupplagor och samlingsutgåvor av enskilda tonsättares verk, som ges ut i ständigt stegrat tempo. Biblioteket har numera en av arbetsmarknadsstyrelsen avlönad arbetskraft för enklare lagnings- och bindingsarbeten, vilket medför ökade utgifter för bindingsmaterial.

Referensbiblioteket är speciellt avsett för undervisningsverksamheten vid musikhögskolan. Det belopp av 2 500 kr. som nu är disponibelt för bibliotekets löpande utgifter anses inte vara tillräckligt för en nödvändig utvidgning av biblioteket.

En genomgång av musikhögskolans förråd av flyglar och pianon har givit vid handen, att en grundlig reparation av vissa instrument är nödvändig. För vård och underhåll av instrument har nu avsatts 12 000 kr. av anslaget. För nästa budgetår förutses ett ökat medelsbehov av 3 000 kr.

Som stöd för den föreslagna anslagshöjningen för undervisningsmateriel åberopas framför allt musikhögskolans behov av grammofonskivor, dels en utökning av det knappa förrådet, dels utbyte av förbrukade skivor mot nya.

Departementschefen. I anledning av akademiens förslag vill jag erinra om att den för innevarande budgetår medgivna höjningen av detta anslag icke innefattar någon engångsanvisning. För nästa budgetår förordar jag en höjning av anslaget med 5 000 kr. utöver nuvarande medelsanvisning. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(66\,000 + 5\,000 =)$ 71 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 71 000 kr.

[255] 98. Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	135 000	135 000
1962/63	185 000	
1963/64 (förslag)	205 000	

Styrelsen för Göteborgs orkesterförening anholder, att anslaget för nästa budgetår höjes med 121 750 kr. samt att frågan om förstärkning av konservatoriet upptages till prövning. Styrelsen framhåller vikten av en fortsatt utbyggnad av konservatoriet och räknar för nästa läsår med ett elevantal av 75. Kostnadsökningen hänför sig till den ökade undervisningen och till en nödvändig reglering av lärarnas timarvoden. Vidare krävs en administrativ förstärkning och ökade bidrag till ATP-avgifter.

Musikaliska akademiens styrelse tillstyrker den begärda anslagshöjningen.

Direktören för musikhögskolan, som på uppdrag av akademiens styrelse avgivit särskilt yttrande, anser att det i främsta rummet är ökningen av elevantalet vid konservatoriet, som motiverar föreliggande ansökan om höjt statsbidrag. I yttrandet framhålles, att ett elevantal av 75 måste betraktas som ett minimum för att ett konservatorium skall kunna fullgöra alla de funktioner som hör till dess verksamhet, alltså inte blott individuell undervisning utan även och i lika hög grad kollektiv sådan, i form av ensemblespel samt orkester- och körövningar.

Departementschefen. En viss förstärkning av bidraget till musikkonservatoriet i Göteborg synes mig erforderlig. Jag förordar, att anslaget höjes med 20 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med $(185\,000 + 20\,000 =)$ 205 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 205 000 kr.

[256] **99. Bidrag till musikkonservatoriet i Malmö**

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 120 000 kr. Genom beslut den 6 juni 1962 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare fr. o. m. den 1 juli 1962, föreskrivit, att som villkor för åtnjutande av anslag för ändamålet skall gälla bl. a., att musikaliska akademien äger inspektera verksamheten vid konservatoriet och meddela erforderliga föreskrifter för densamma.

Styrelsen för stiftelsen Malmö musikkonservatorium och musikskola anholder för nästa budgetår om en ökning av bidraget till den av stiftelsen anordnade högre musikundervisningen med 41 500 kr. till 161 500 kr. Det för innevarande budgetår av statsmedel anvisade bidraget har, framhåller styrelsen, medgett kostnadsfri undervisning åt 41 elever, varav 19 i musiklärarklass, 6 i kyrkomusikerklass och 16 i pedagog/solistklass. Under innevarande läsår beräknas 10 av dessa elever avlägga slutexamen. Den för läsåret 1963/64 kalkylerade kostnadsökningen avser främst en nyintagning av 10 elever i musiklärarklassen.

Musikaliska akademiens styrelse tillstyrker framställningen.

I särskilt yttrande framhåller *direktören för musikhögskolan* att ett så lågt elevantal som 41 inte i tillräcklig utsträckning medger kollektiv undervisning vid konservatoriet och att en ökad elevintagning är önskvärd för nästa läsår. Av yttrandet framgår vidare att de examensresultat, som konservatoriet kunnat uppvisa, är mycket goda.

Departementschefen. Till bidrag till musikkonservatoriet i Malmö har för innevarande budgetår på riksstaten uppförts ett anslag av 120 000 kr. Jag anser det befogat, att konservatoriet för nästa budgetår erhåller en viss ökning av bidraget och föreslår att anslaget höjes med 12 000 kr. till (120 000 + 12 000 =) 132 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikkonservatoriet i Malmö* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 132 000 kr.

e) Gemensamt för universitet och högskolor

[257] 100. Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	130 000	123 059
1962/63	150 000	
1963/64 (förslag)	150 000	

I enlighet med universitetskanslerns förslag torde förevarande förslagsanslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kr.

[258] 101. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	700 000	1 176 922
1962/63	880 000	
1963/64 (förslag)	1 360 000	

Universitetskanslern och överstyrelsen för de tekniska högskolorna föreslår för nästa budgetår en anslagsuppräknings med respektive 400 000 och 80 000 kr.

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund räknar för denna högskolas del med ett oförändrat medelsbehov, 100 000 kr., för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att detta förslagsanslag i enlighet med föreliggande förslag uppräknas med 480 000 kr. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(880\,000 + 480\,000 =) 1\,360\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 360 000 kr.

[259] 102. Resestipendier åt lärare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	105 000	144 192
1962/63	155 000	
1963/64 (förslag)	155 000	

Universitetskanslern föreslår — under hänvisning till att det större konsistoriet i Uppsala och organisationskommittén för medicinsk högskola i Umeå hemställt om anslagshöjning — att förevarande reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 40 000 kr.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna anser, att medelsanvisningen till tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola med hänsyn till ökat antal ordinarie lärartjänster vid dessa högskolor bör höjas med 9 000 kr.

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund räknar för denna högskolas del med ett ökat medelsbehov av 10 000 kr.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag, som sålunda för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, 155 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare m. fl.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 155 000 kr.

[260] **103. Gästföreläsningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	160 000	132 618
1962/63	205 000	
1963/64 (förslag)	228 000	

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppdelat på anslagsposter till inbjudan av gästföreläsare (70 000 kr.) och till inbjudan av gästprofessorer (135 000 kr.) Sistnämnda belopp är beräknat att motsvara lönen under ett läsår samt rese- och traktamentskostnader m. m. för tre gästprofessorer.

Universitetskanslern föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 150 000 kr. Av höjningen hänför sig 10 000 kr. till anslagsposten till inbjudan av gästföreläsare och återstoden, 140 000 kr., till anslagsposten till inbjudan av gästprofessorer.

Departementschefen. Med hänsyn till löneökningar m. m. föreslår jag att anslagsposten till inbjudan av gästprofessorer för nästa budgetår uppräknas med 23 000 kr. I övrigt räknar jag icke med ändrad medelsanvisning under anslaget.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(205\,000 + 23\,000 =) 228\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gästföreläsningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 228 000 kr.

[261] **104. Extra utgifter vid universitet och högskolor**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 080 000	688 178
1962/63	535 000	
1963/64 (förslag)	685 000	

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår fördelat på tio anslagsposter, av vilka åtta disponeras av vissa universitet och högskolor efter beslut av

kanslern. De återstående två posterna står till Kungl. Maj:ts respektive kanslerns disposition. Vid innevarande budgetårs ingång fanns på anslaget en be-
hållning av omkring 946 000 kr., vilken till stor del är bunden.

Universitetskanslern föreslår, att anslaget höjes med 75 000 kr. Av detta be-
lopp avser 30 000 kr. anslagsposten till Göteborgs universitet, 10 000 kr. posten
till medicinska högskolan i Umeå och 25 000 kr. posten till kanslerns disposition.
Återstående 10 000 kr. avses för den odontologiska läroanstalten i Umeå.

Departementschefen. Någon höjning av de till kanslerns och lärosätenas dispo-
sition stående anslagsposterna är jag inte beredd att tillstyrka.

Med anledning av kanslerns förslag om medelsanvisning till den odontologiska
läroanstalten i Umeå förordar jag, att en anslagspost av 5 000 kr. uppföres för
ändamålet och att anslagsposten till tandläkarhögskolan i Stockholm minskas
med detta belopp.

Den till Kungl. Maj:ts disposition ställda anslagsposten, som för budgetåret
1961/62 var uppförd med 700 000 kr., är för innevarande budgetår uppförd med
150 000 kr. Minskningen föranleddes av en i fjolårets åttonde huvudtitel redo-
visad beräkning rörande medelsåtgången.

Förevarande anslagspost bör såsom hittills få utnyttjas för erforderlig förstärk-
ning av undervisningsresurserna vid samtliga under ecklesiastikdepartementet
sorterande universitet och högskolor. Jag vill i detta sammanhang nämna det
behov av förstärkning av de juridiska fakulteternas undervisningsorganisation
som under vissa förutsättningar kan beräknas uppkomma. Vidare vill jag erinra
om att jag vid anmälan av frågan om anslag till journalistinstitutet i Stockholm
förutsatt en intensifiering av verksamheten vid de filofiska fakulteterna med
s. k. alternativa studiekurser. Speciella anordningar för en sådan verksamhet,
vilka icke kan finansieras via universitetens delposter till avlöningar till vissa
lärare m. m., kan väntas medföra anspråk på medelsanvisning ur förevarande
reservationsanslag.

Med beaktande av den väntade medelsförbrukningen under innevarande bud-
getår och medelsbehovet för nästa budgetår finner jag att anslagsposten bör
uppföras med 300 000 kr., vilket innebär en höjning med 150 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(535\,000 + 150\,000 =) 685\,000$ kr.
Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter vid universitet och högskolor* för bud-
getåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 685 000 kr.

f) Vissa forskningsändamål

[262] 105. Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m.

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 3 825 000 kr., fördelat på två anslagposter, en på 3 375 000 kr. till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet och en på 450 000 kr. till biträdeshjälp m. m. åt docenter.

Universitetskanslern föreslår, såvitt gäller medelsbehovet till ifrågavarande ändamål vid de under kanslerns överinseende stående lärosätena, en sammanlagd anslagsökning av 700 000 kr. Kanslern anför därvid huvudsakligen följande.

Enligt en till kanslersämbetet från statistiska centralbyrån översänd promemoria med preliminära uppgifter om antalet licentander och doktorander vid universitet och högskolor läsåret 1961/62 ökade antalet aktiva doktorander vid kanslersämbetet underställda lärosäten under nämnda läsår med 65 eller 6 %, medan motsvarande tal för licentianderna utgjorde 207 eller 13 %. Denna ökning av antalet ograduerade forskare påkallar en avsevärd höjning av medelstillsdelningen för rubricerade ändamål. Jag föreslår en allmän uppräknings av anslagsposten till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet med 500 000 kr.

Med hänsyn till det stora antal nya docenttjänster (ett 40-tal) som av mig föreslås bli inrättade fr. o. m. budgetåret 1963/64 vid de under mitt överinseende stående lärosätena förordar jag, såvitt angår nyss angivna lärosäten, en uppräknings av anslagsposten till biträdeshjälp m. m. åt docenter med 200 000 kr.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna föreslår — med hänsyn till att antalet ograduerade forskare vid de tekniska högskolorna enligt statistiska centralbyråns preliminära uppgifter ökat med i runt tal 14 % — en anslagsförstärkning med 58 000 kr. av de under anslagsposten till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet uppförda delposterna till tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola.

Under de för tekniska högskolornas del uppförda delposterna till biträdeshjälp m. m. åt docenter räknar överstyrelsen med oförändrad medelsanvisning.

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund föreslår, att till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid tekniska högskolan i Lund fr. o. m. nästa budgetår anvisas ett belopp av 6 000 kr.

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm äskar en medelsanvisning av 100 000 kr. till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid denna högskola, vilket innebär en höjning av ifrågavarande delpost med 85 000 kr.

Styrelsen för lantbrukshögskolan hemställer, att minst 175 000 kr. anvisas fr. o. m. nästa budgetår under högskolans delpost. Detta innebär en höjning med 120 000 kr.

Styrelsen för veterinärhögskolan föreslår, att till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid högskolan för nästa budgetår anvisas ett belopp av 200 000 kr., vilket innebär en höjning med 65 000 kr. av den för detta ändamål nu uppförda delposten.

Styrelsen för skogshögskolan hemställer om oförändrat anslagsbelopp, 41 000 kr., för nästa budgetår.

Myndigheternas här berörda framställningar innebär förslag om höjning av anslagsposten till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet med 881 000 kr. och av anslagsposten till biträdeshjälp m. m. åt docenter med 200 000 kr.

Departementschefen. Genom den väntade ökningen av antalet licentiander och doktorander samt vid bifall till mina förslag om inrättande fr. o. m. nästa budgetår av nya docenttjänster torde ökade anspråk komma att ställas på bidrag till de ändamål som förevarande anslag tillgodoser. Sålunda räknar jag med ett ökat medelsbehov för biträdeshjälp åt docenter av ca 45 000 kr.

Vid utgången av budgetåret 1961/62 redovisades under anslaget en kassamässig behållning av inemot 2,1 miljoner kr. Enligt vad jag inhämtat torde största delen av den redovisade behållningen vara disponerad genom beslut om bidragsgivning. Det kan emellertid antagas att en betydande reservation kommer att förefinnas även vid nästa budgetårsskifte. Genom det utbetalningssystem som tillämpas beträffande forskningsbidrag till ograduerade forskare och som innebär att bidragsmedlen efter viss förskottsutbetalning blir inestående för förbrukning successivt under en längre eller kortare tid har en viss ackumulering ägt rum av reserverade medel. Samtidigt torde en ökning av anslagets obundna behållning kunna förväntas genom att medel frigöres t. ex. till följd av besparingar. Med hänsyn härtill har jag ansett mig kunna utgå ifrån att medelsbehovet för nästa budgetår under anslagets båda poster torde kunna tillgodoses inom ramen för en oförändrad medelsanvisning av 3 825 000 kr.

Jag förordar sålunda att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av universitetskanslern och i övrigt berörda myndigheter besluta angående anslagets disposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 825 000 kr.

[263] 106. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 5 532 000 kr. Genom beslut den 6 juni 1962 har beloppet fördelats på anslagsposter till

stipendier vid de till ecklesiastikdepartementet hörande lärosätena. En anslagspost står till kanslerns disposition att efter hans bedömande fördelas mellan fakulteter och högskolor. Ur denna anslagspost har innevarande budgetår ekonomiska fakulteten i Lund och tekniska högskolan i Lund, som för närvarande inte har egna anslagsposter under detta anslag, haft förtursrätt till stipendier.

Enligt gällande bestämmelser utgår licentiestipendium med 5 500 kr. och doktorandstipendium med 8 000 kr. för stipendieår; doktorandstipendium vid tandläkarhögskola utgår dock med 5 500 kr. Licentiestipendium får uppbäras högst två stipendieår och doktorandstipendium i, såvitt gäller juridiska och medicinska studier, högst fyra, samt såvitt gäller övriga studier, högst tre stipendieår.

Universitetskanslern föreslår vad beträffar medelsbehovet vid de under hans överinseende stående lärosätena, att antalet doktorandstipendier ökas med åtta, varav två för vardera ekonomiska fakulteten vid universitetet i Lund och medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg samt ett vid medicinska högskolan i Umeå. Vidare föreslår kanslern, att ekonomiska fakulteten vid universitetet i Lund tilldelas tre licentiestipendier. Detta fordrar en sammanlagd anslagshöjning av 80 500 kr.

Kanslern föreslår, att den till hans disposition stående anslagsposten av förevarande anslag uppräknas med 165 000 kr., motsvarande kostnaderna för 30 licentiestipendier, för att tillgodose övriga av vederbörande akademiska myndigheter framställda äskanden om inrättande vid vederbörande lärosäten av ytterligare doktorand- och licentiestipendier.

Kanslern hemställer vidare, att doktorandstipendium vid tandläkarhögskola får utgå med samma belopp som vid övriga lärosäten.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna föreslår, att tekniska högskolan i Stockholm med hänsyn till antalet aktiva doktorander tilldelas två nya doktorandstipendier. Den under förevarande reservationsanslag uppförda anslagsposten till stipendier vid tekniska högskolan i Stockholm föreslås med anledning härav höjd med 16 000 kr. Såvitt gäller motsvarande för Chalmers tekniska högskola avsedda anslagspost beräknar överstyrelsen oförändrat antal doktorand- och licentiestipendier, vilket innebär ett anslagsbehov av 148 000 kr. Med hänsyn till att en odisponerad behållning av 40 000 kr. kan beräknas föreligga vid utgången av budgetåret 1962/63 å denna anslagspost kan emellertid, framhåller överstyrelsen, medelsanvisningen för budgetåret 1963/64 för denna högskolas del begränsas till 108 000 kr.

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund hemställer om en medelsanvisning av 22 000 kr. till fyra licentiestipendier.

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm begär en ökning av antalet licentiestipendier med fyra och av antalet doktorandstipendier med ett, vilket förslag innebär en anslagsökning med 30 000 kr. Förslaget motiveras främst med nödvändigheten att främja rekryteringen till högre studier i de ekonomiska ämnena.

Myndigheternas här berörda framställningar i fråga om nya stipendier innebär förslag om ytterligare fyrtioen licentiand- och elva doktorandstipendier, tillhoppa motsvarande en medelsanvisning av 313 500 kr.

Sveriges akademikers centralorganisation anholder, att stipendiebeloppen höjes och antalet stipendier ökas fr.o.m. budgetåret 1963/64, samt anför bl.a. följande.

Nu gällande stipendiebelopp — 5 500 kr. för licentiandstipendium och 8 000 kr. för doktorandstipendium — fastställdes 1958. Höjningen grundade sig på ett av universitetsutredningen i juni 1957 framlagt förslag. Den närmast föregående höjningen hade för licentiandstipendiernas del ägt rum 1952 och för doktorandstipendiernas 1953. Genom penningvärdesförsämringen har stipendiernas realvärde kommit att sjunka. Konsumentprisindex utgjorde genomsnittligt för 1957 145 och för 1958 152, medan det för juli 1962 beräknats till 172. Jämfört med 1957 utgör stegringen mellan 18 och 19 % och med 1958 mellan 13 och 14 %. Redan penningvärdesutvecklingen motiverar således en icke obetydlig höjning av stipendierna. Lägges konsumentprisindex för 1957 till grund, vilket torde vara rimligt med hänsyn till tidpunkten för framläggandet av universitetsutredningens förslag, bör licentiandstipendierna höjas till 6 500 kr. och doktorandstipendierna till 9 500 kr. Utöver denna av penningvärdesutvecklingen betingade höjning är en ytterligare höjning motiverad för att förbättra stipendiernas realvärde. SACO vill påpeka att universitetsutredningen ansåg att licentiandstipendiet borde utgöra ca 90 % av årslönen efter skatt för en förste amanuens och doktorandstipendiet ca 75 % av årslönen efter skatt för en förste assistent.

Antalet licentiand- och doktorandstipendier har icke nämnvärt utökats sedan 1958, medan antalet primärexamina kraftigt ökar. Såväl anförda förhållanden som bristen på lektorer och annan personal med högre vetenskaplig utbildning talar för en betydande utökning av antalet licentiand- och doktorandstipendier.

Sveriges förenade studentkårer hemställer, att licentiandstipendierna höjes till 8 000 kr. och doktorandstipendierna till 11 500 kr., att maximitiden för innehav av licentiandstipendium utsträcker till tre år, att antalet licentiandstipendier ökas till 675 och antalet doktorandstipendier till 420 samt att medicine kandidat, som är sysselsatt med att utarbeta doktorsavhandling, jämställas med medicine licentiat i fråga om behörighet att tilldelas doktorandstipendium.

Universitetslärarförbundet instämmer i studentkårernas förslag och anholder att förslagen bifalles.

Universitetskanslern finner de skäl beaktansvärda som anförts rörande en generell höjning av stipendiebeloppens storlek på grund av pris- och löneutvecklingen sedan 1958, då de nuvarande stipendiebeloppens storlek fastställdes.

Departementschefen. De nuvarande stipendiebeloppen fastställdes 1958 med anledning av ett av universitetsutredningen år 1957 framlagt förslag. Sedan sistnämnda år har levnadskostnaderna stegrats med i runt tal 20 %. En motsvarande höjning av stipendierna fr.o.m. nästa budgetår finner jag motiverad. Jag förordar således, att licentiandstipendierna höjes från 5 500 kr. till 6 500 kr. och doktorandstipendierna från 8 000 kr. till 9 500 kr. Detta kräver en ökning av medelsanvisningen med 1 051 000 kr.

Med hänsyn till det växande antalet forskare föreslår jag vidare, att medel

beräknas för fem nya doktorandstipendier, av vilka ett bör tilldelas medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg, ett medicinska högskolan i Umeå, två ekonomiska fakulteten vid universitetet i Lund och ett tekniska högskolan i Stockholm. Summan av dessa stipendier utgör 47 500 kr.

I samband härmed får jag erinra om att den stipendieutdelande myndigheten enligt gällande bestämmelser vid brist på kompetenta sökande må utbyta doktorandstipendium mot licentiandstipendium.

Härjämte förordar jag, att medelsanvisningen till stipendier vid Chalmers tekniska högskola höjes med 85 000 kr. med hänsyn till att större delen av den vid ingången av innevarande budgetår å högskolans anslagspost befintliga reservationen kan beräknas bli förbrukad under budgetåret.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 2 februari 1962 till kanslerns disposition överfört vid utgången av budgetåret 1961/62 å lärosätenas anslagsposter under detta anslag behållna medel, totalt omkring 420 000 kr. Dessa medel torde möjliggöra för kanslern att tillgodose det mest angelägna behovet av ytterligare stipendier.

Övriga i det föregående redovisade förslag anser jag mig för närvarande ej böra tillstyrka.

Under återopande av vad jag anfört bör detta anslag för nästa budgetår höjas med 1 184 000 kr. Jag föreslår sålunda, att anslaget uppföres med $(5\,532\,000 + 1\,184\,000 =) 6\,716\,000$ kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 6 716 000 kr.

[264] 107. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 925 000 kr. För budgetåret 1961/62 redovisad nettoutgift under anslaget uppgick till i runt tal 980 000 kr. I betraktande av de betydande kostnaderna för ifrågavarande ändamål har jag för avsikt att låta utreda om inte ett förenklat framställningsförfarande kan komma till användning. Då anslagsbelastningen det oaktat kan väntas öka under nästa budgetår, synes en höjning av medelstilldelningen för ändamålet befogad. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med 175 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(925\,000 + 175\,000 =) 1\,100\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kr.

[265] 108. Medicinsk forskning

Under riksstatens åttonde huvudtitel är för innevarande budgetår upptagna bl. a. anslag till statens medicinska forskningsråd för förvaltningskostnader och

medicinsk forskning samt till flyg- och navalmedicinska nämnden för avlöningar, omkostnader och flyg- och navalmedicinsk forskning. Dessa anslag är uppförda med respektive 201 000, 6 850 000, 587 000, 26 000 och 200 000 kr. eller sammanlagt 7 864 00 kr.

Försvarsmedicinska forskningsutredningen har i sitt i juni 1962 avgivna betänkande »Försvarsmedicinsk forskning i totalförsvaret» (SOU 1962: 34) föreslagit en omorganisation av den försvarsmedicinska forskningen. Förslaget innebär bl. a., att ledningen av den på grundforskning inriktade delen av den försvarsmedicinska forskningen skall överföras till statens medicinska forskningsråd. Beredningen av denna fråga är ännu inte avslutad. Jag föreslår därför, att under här angiven rubrik i riksstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt beräknas ett sammanlagt anslag av 9 800 000 kr., vilket i jämförelse med motsvarande anslag för innevarande budgetår innebär en höjning med 1 936 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Medicinsk forskning* för budgetåret 1963/64 beräkna ett anslag av 9 800 000 kr.

[266] 109. Humanistisk forskning

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 640 000	1 215 807
1962/63	1 840 000	
1963/64 (förslag)	2 125 000	

Statens humanistiska forskningsråd hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 285 000 kr. till 2 125 000 kr. Av den föreslagna höjningen hänför sig 70 000 kr. till ökade tryckningskostnader och 87 000 kr. till ökade kostnader för arbetshjälp och ersättningar för förlorad arbetsinkomst vid forskning, allt kostnader som enligt rådets uppfattning är av automatisk natur. Rådet erinrar om att dess möjligheter att understödja nya forskningsändamål starkt hämmas på grund av att ca 45 % av de belopp, som rådet utdelar, är bundna vid fasta, årligen återkommande utgifter för stödjande av vissa speciella forskningsuppgifter. I anslutning därtill anför rådet bl. a. följande.

Ett angeläget ändamål, som forskningsrådet icke har kunnat tillgodose inom nuvarande kostnadsram, är bidrag till svenska forskares deltagande i internationella kongresser. Forskningsuppgifterna blir även inom de humanistiska vetenskaperna mer och mer internationaliserade, och i samband härmed har de internationella kongresserna fått en allt större betydelse som arbetssammankomster för fortlöpande utbyte av vetenskapliga rön. Det har också visat sig, att den svenska humanistiska forskningen till sin egen skada på flera dylika kongresser av ekonomiska skäl varit icke alls eller alldeles otillräckligt representerad. Det årliga tillskott, som detta ändamål skulle kräva, kan beräknas till 50 000 kr.

Rådet hemställer vidare, att förvaltningskostnaderna, vilka bestrides inom ramen av anslaget till humanistisk forskning beräknas till 78 000 kr., vilket innebär en höjning med 3 000 kr.

Departementschefen. Inledningsvis vill jag anföra följande. Ingeniörsvetenskapsakademien har den 20 juni 1962 överlämnat ett förslag beträffande utbildning av s. k. dokumentalister. Enligt förslaget skulle sådan utbildning anordnas vid ett fristående institut i Stockholm. Akademien framhåller i sin skrivelse, att utnyttjandet av det starkt ökande vetenskapliga informationsmaterialet skapat en särskild verksamhet, dokumentation, utövad av dokumentalister vid bl. a. större företag och forskningsinstitutioner inom teknik, naturvetenskap, medicin, lantbruk och ekonomi. Dokumentalisten skall enligt akademien för sin uppdragsgivares räkning samla, kritiskt sovra och bearbeta tillgängligt material. Utbildningskurser för dokumentalister har hittills anordnats av tekniska litteratursällskapet m. fl. för personer med grundutbildning inom något fackområde.

Vid remissbehandlingen av förslaget har anmälts ett starkt intresse för frågan om utbildning på detta område; delade meningar har emellertid framkommit i fråga om utbildningsorganisationen. Riksbibliotekarien har i sitt yttrande över förslaget funnit det tänkbart, att bibliotekarie- och dokumentalistutbildningen skulle kunna sammanföras till en inom sig differentierad utbildningsverksamhet.

För egen del anser jag förslaget vara av stort intresse, ehuru det enligt min mening bör överses och kompletteras i väsentliga avseenden. Jag ämnar därför låta närmare undersöka förutsättningarna för att anordna utbildning av dokumentalister samt möjligheterna att samordna en dylik utbildning med bibliotekarieutbildningen.

I anslutning härtill vill jag uttala, att det — såvitt gäller själva dokumentationsverksamheten för forskare och andra som har att utnyttja forskningsresultat — naturligtvis är av betydande värde, om forskningsråden i så stor utsträckning som bedömes möjligt avdelar resurser för verksamhet och metodstudier på dokumentationsområdet.

Anslaget till humanistisk forskning torde i överensstämmelse med forskningsrådets förslag för nästa budgetår böra höjas med 285 000 kr. och således uppföras med $(1\,840\,000 + 285\,000 =) 2\,125\,000$ kr. Det torde liksom under innevarande budgetår få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av det belopp, som ur detta anslag bör ställas till forskningsrådets förfogande för att bestrida rådets förvaltningskostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Humanistisk forskning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 125 000 kr.

[267] 110. Statens råd för samhällsforskning: Förvaltningskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	70 000	85 298
1962/63	74 000	
1963/64 (förslag)	91 000	

Statens råd för samhällsforskning hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 6 000 kr. till 80 000 kr. Den föreslagna höjningen betingas av en ökning av arvodet åt ett halvtidsanställt biträde för skriv- och registreringsgöromål samt av ökade kostnader för städning och telefon.

Departementschefen. I enlighet med forskningsrådets förslag bör medelsanvisningen till rådets förvaltningskostnader för nästa budgetår höjas med 6 000 kr.

Vid nordiska justitieministermötet i Helsingfors i januari 1961 fattades beslut om inrättande av ett nordiskt samarbetsråd för kriminologi, och förslag till stadga för rådet godkändes. Det beslöts vidare, att rådets fasta sekretariat skulle förläggas till Norge. Rådets första verksamhetsår var år 1962. Kostnaderna för rådets verksamhet skall delas lika mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige. Till bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för rådet har för vart och ett av budgetåren 1961/62 och 1962/63 under detta anslag anvisats 20 000 kr. I samarbetsrådets regi hålles varje sommar ett nordiskt forskningsseminarium i kriminologi. Detta förlägges i tur och ordning till deltagarländerna. År 1963 ankommer det på Sverige att vara värdland.

Hittills har bidraget närmast beräknats till kostnader för samarbetsrådets fasta sekretariat och för rådets sammanträden. En viss utökning av rådets verksamhet torde kunna förväntas under år 1964. Jag föreslår, att anslagsposten till svensk andel av kostnaderna under år 1964 för den nordiska kriminologiska forskningsorganisationen höjes med 10 000 kr. till 30 000 kr.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur, i runt tal 1 000 kr. Beslut i fråga om dispositionen av anslaget bör liksom hittills meddelas av Kungl. Maj:t.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (74 000 + 17 000 =) 91 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens råd för samhällsforskning: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 91 000 kr.

[268] 111. Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 350 000	1 367 864
1962/63	1 575 000	
1963/64 (förslag)	2 000 000	

Statens råd för samhällsforskning hemställer, att förevarande reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 425 000 kr. till 2 000 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Socialvetenskaplig forskning och publiceringsverksamhet (nu 630 000)	+ 145 000
2. Rättsvetenskaplig forskning och publiceringsverksamhet (nu 195 000)	+ 30 000
3. Psykologisk och pedagogisk forskning och publiceringsverksamhet (nu 750 000)	+ 250 000
Summa kr.	425 000

Vid beräkningen av anslaget har rådet utgått från dels de av 1955 års universitetsutredning i betänkandet »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32) gjorda uppskattningarna rörande behovet av anslagsmedel för samhällsforskning intill utgången av budgetåret 1961/62, dels det behov av en kraftig ökning av anslagsmedlen, som enligt rådet manifesterats genom de ansökningar om bidrag, som inkommit till rådet under de senaste verksamhetsåren.

Departementschefen. Vid anmälan av frågan om anslag till humanistisk forskning har jag berört vissa spörsmål rörande dokumentalistutbildning m. m.

Anslaget till samhällsforskning torde i överensstämmelse med forskningsrådets förslag för nästa budgetår böra höjas med 425 000 kr. och således uppföras med (1 575 000 + 425 000 =) 2 000 000 kr.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att universitetskanslern i särskild skrift angående vissa frågor rörande forskarrekruteringen vid de juridiska fakulteterna föreslagit bl. a., att medel beräknas för s. k. forskararvoden för domare och andra jurister inom statsförvaltningen. Arvodena bör enligt kanslern utgå från förevarande anslag och utdelas av forskningsrådet efter förslag av vederbörande juridiska fakultet. Jurist, som tilldelas här avsett arvode, förutsättes enligt förslaget åtnjuta tjänstledighet med C-avdrag men föreslås få bibehålla sin tjänste- och lönetur. Enligt min mening bör prövningen av det av kanslern framlagda förslaget ankomma på statens råd för samhällsforskning. Jag vill därjämte erinra om att Kungl. Maj:t i kungörelsen den 9 november 1962, nr 570, meddelat föreskrift om att tjänsteman, som beviljats tjänstledighet med C-avdrag för bedrivande av forskning med anslag från bl. a. statligt forskningsråd, i avlönings- och pensionshänseende skall behandlas, som om ledigheten åtnjutits för offentligt uppdrag.

Jag vill anmäla, att jag vid anslagsavvägningen beaktat en framställning från nordiska kulturkommissionen om att de nordiska samhällsvetenskapliga forskningsråden (motsvarande) måtte överta huvudmannaskapet för och därmed även finansieringen av den verksamhet, som för närvarande bedrivs inom en av kulturkommissionen startad och under initialskedet bekostad nordisk samarbetskommitté för studiet av internationell politik.

Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om fördelningen på de av rådet föreslagna anslagsposterna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

[269] 112. **Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	152 000	176 267
1962/63	166 000	
1963/64 (förslag)	209 000	

Statens naturvetenskapliga forskningsråd hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 71 200 kr. till 237 200 kr. enligt följande sammanställning.

1. Arvode till rådets ordförande (nu 6 000)	+ 2 000
2. Arvode till publiceringsnämndens ordförande (nu 1 800)	+ 600
3. Resekostnadsersättning och traktamente åt ledamöter av rådet och dess publiceringsnämnd (nu 9 000)	+ 1 000
4. Ersättning för särskilda utredningar (nu 34 000)	+20 800
5. Ersättning åt sekreterare och annan personal, sjukvård, expenser m. m. (nu 115 200)	+ 46 800
	Summa kr. 71 200

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1 och 2. Dessa poster har varit oförändrade sedan den 1 juli 1957. Med hänsyn till de förändringar, som den allmänna lönenivån därefter undergått, föreslår rådet, att posterna uppföres med 8 000 resp. 2 400 kr.

Punkt 3. Denna post, som sedan den 1 juli 1959 varit uppförd med 9 000 kr., har under de två senaste budgetåren visat sig otillräcklig. Rådet föreslår därför, att den nu höjes till 10 000 kr.

Punkt 4. Ersättningen till rådets och publiceringsnämndens ledamöter för granskning och utredning av anslagsärenden har under perioden 1953/54—1959/60 uppgått till omkring 60 kr. per ärende. Då antalet ärenden kraftigt ökat, har ersättningen därefter på grund av oförändrad medelsanvisning successivt måst sänkas till 53 kr. per ärende under 1961/62. Med hänsyn till arbetets kvalificerade och ansvarsfyllda art anser rådet det nödvändigt, att ersättningen höjes till 70 kr. per ärende, vilket kräver en höjning av posten med 17 600 kr. Höjningen i övrigt betingas i huvudsak av ökade kostnader för sakkunniguppdrag vid tillsättning av särskilda forskartjänster.

Punkt 5. Den föreslagna höjningen av denna post föranledes bl. a. av att rådet beräknar medel för anställning av två kanslibiträden för maskinskrivning och enklare utredningsuppdrag m. m. Tjänsterna erfordras för att dels avlasta biträdande sekreteraren rutinmässiga göromål, dels möta den fortlöpande ökningen

av arbetsvolymen. Rådet beräknar vidare medel för automatiska utgiftsökningar och ökade expenskostnader samt äskar därjämte 6 000 kr. för anställning av tillfällig arbetskraft.

Departementschefen. Rådets förvaltningsanslag bör nästa budgetår höjas med 43 000 kr. Vid beräkningen av anslagshöjningen har, förutom automatiska utgiftsökningar av i runt tal 13 000 kr., bl. a. beaktats behovet av en förstärkning av rådets kanslipersonal. Jag har sålunda beräknat medel för en tjänst som kanslibiträde i Ae 7.

Det bör liksom hittills ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut angående dispositionen av anslaget. Vid bifall till vad jag föreslagit torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(166\,000 + 43\,000 =) 209\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd*: *Förvaltningskostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 209 000 kr.

[270] 113. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	6 150 000	6 094 537
1962/63	7 150 000	
1963/64 (förslag)	8 950 000	

Statens naturvetenskapliga forskningsråd hemställer, att anslagsposten till naturvetenskaplig forskning (nu 6 350 000) höjes med 4 650 000 kr. till 11 000 000 kr. Vidare hemställes om oförändrad medelsanvisning eller 800 000 kr. till naturvetenskaplig publiceringsverksamhet.

Under erinran om den i äskandena för innevarande budgetår påvisade skillnaden mellan anvisade forskningsanslag och hos rådet sökta forskningsbidrag framhåller rådet, att nämnda skillnad vid utgången av budgetåret 1961/62 stigit till 5,3 miljoner kr. Rådet gör vidare gällande, att ansökningarna om forskningsbidrag enligt en försiktig beräkning kan väntas uppgå till ett sammanlagt belopp av 11 miljoner kr. under nästa budgetår. Det reella medelsbehovet bedömes dock vara betydligt större, eftersom sökandena i medvetande om rådets begränsade resurser avhåller sig från att begära de belopp, som verkligen erfordras för forskningens effektiva bedrivande.

Som främsta orsaker till det stegrade medelsbehovet hänvisar rådet dels till utvidgningen av basen för forskarrekryteringen genom den väsentliga ökningen av antalet assistenttimmar vid universitet och högskolor, dels till behovet av rationell apparatur för forskningen. I anslutning därtill anföres bl. a. följande.

Behovet av arbetsbesparande och mera fulländad apparatur har varit en av anledningarna till att rådets resurser kommit att kraftigt översökas under de senaste budgetåren. Rådet har inom ramen för sina begränsade resurser sökt

bidraga till att skapa en så rationell arbetsmiljö som möjligt för forskningen. — Det får anses vara ett livsvillkor för svensk naturvetenskap att i detta avseende hålla jämna steg med utlandet med fara att eljest sacka efter i den alltmer accelererande utvecklingstakten på detta område.

Rådet redogör i fortsättningen för vissa aktuella forskningsuppgifter och anmäler därvid bl. a., att kostnaden för Sveriges deltagande i den europeiska organisationen för astronomisk forskning rörande södra stjärnhimlen, det s. k. *ESO-projektet* (jfr prop. 1961:138), under nästa budgetår beräknas uppgå till 400 000 kr. Till de angelägnaste uppgifterna hör enligt rådet för närvarande *forskning rörande naturresursernas bevarande och utnyttjande*. För att planera och stimulera denna forskning har rådet sedan 1957 haft inrättad en särskild kommitté, vars verksamhet hittills främst koncentrerats på tre områden, nämligen luftföreningar, vattenföreningar och de biologiska naturresurserna. På kommitténs initiativ har tillsatts en luftforskningsgrupp, vilken arbetar såsom en kommitté under forskningsrådets samarbetsdelegation, och vidare planeras en undersökning av Mälarens vattenförhållanden. I detta sammanhang framhåller rådet avslutningsvis följande.

Rådet betraktar den verksamhet som påbörjats inom naturresurskommittén såsom mycket väsentlig. Redan i den form denna verksamhet nu bedrivs, dvs. såsom arbetsgrupper för bearbetning av enskilda projekt, kommer den att ställa betydande ekonomiska krav på rådet. Efter hand som denna verksamhet utbygges, kommer den med all sannolikhet så småningom att bli av den omfattning att den kommer att kräva ett särskilt organ med egna anslag. Samtidigt med arbetet på specifika forskningsuppgifter arbetar naturresurskommittén med utredningar rörande ett eventuellt upprättande av ett sådant organ.

Departementschefen. Vid anmälan av frågan om anslag till humanistisk forskning har jag berört vissa spörsmål rörande utbildning av dokumentalister m. m.

Till naturvetenskaplig forskning i vid mening utgår f. n. under skilda rådsanslag — anslagen till naturvetenskaplig forskning, atomforskning och rymdforskning — i runt tal 14,5 miljoner kr., exklusive förvaltningskostnader. Detta belopp är fördelat med ca 7,1 miljoner kr. på naturvetenskaplig forskning, ca 6,5 miljoner kr. på atomforskning och ca 0,9 miljoner kr. på rymdforskning. För nästa budgetår bör dessa resurser enligt min mening förstärkas med i runt tal 3,8 miljoner kr., innebärande en höjning med drygt 25 %.

Beträffande den närmare fördelningen av den förordade ökningen mellan de tre berörda forskningsrådsanslagen föreslår jag, att nämnda anslag höjes med respektive 1 800 000 kr., 970 000 kr. och 1 000 000 kr.

Reservationsanslaget till naturvetenskaplig forskning torde alltså böra uppföras med $(7\,150\,000 + 1\,800\,000 =) 8\,950\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 8 950 000 kr.

[271] 114. Atomforskning

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	6 240 000	6 133 398
1962/63	6 705 000	
1963/64 (förslag)	7 675 000	

Statens råd för atomforskning hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 2 295 000 kr. till 9 000 000 kr.

Rådet har i ett diagram sammanställt uppgifter, som belyser bl. a. förhållandet under budgetåren 1956/57—1962/63 mellan bl. a. forskningsanslaget för vederbörande budgetår och det sammanlagda beloppet av de under samma budgetår sökta forskningsbidragen. Av diagrammet framgår att sistnämnda belopp under budgetåret 1961/62 översteg rådets då tillgängliga resurser med ca 2,5 miljoner kr. Enligt en försiktig bedömning kan under nästa budgetår väntas ansökningar om bidrag till ett sammanlagt belopp av uppskattningsvis 10,5 miljoner kr., vilket med oförändrad medelsanvisning skulle innebära en differens mellan tillgängliga resurser och sökta bidrag av ca 4 miljoner kr.

I sin framställning belyser rådet med en rad exempel den svenska atomforskningens aktuella uppgifter. Rådet nämner särskilt den kärnfysikaliska och kärnkemiska forskningens samt strålningsbiologiens behov av forskningsanslag och framhåller därvid i huvudsak följande.

Den *kärnfysikaliska* forskningen har under de senare åren genomgått en utomordentligt snabbt stegrad automatisering. Väsentliga områden av aktuellt intresse kan över huvud taget inte längre bli föremål för en allvarligt menad forskningsverksamhet, om inte en långt driven automatisk utrustning anskaffas. Man torde utan tvivel få räkna med att en stor del av den omfattande elektroniska hjälputrustning, som rådet under årens lopp försett landets institutioner med, inom ett eller två år är helt föråldrad och måste bytas ut mot denna nya typ av utrustning. Detta innebär, att rådet inom kort kommer att ställas inför stora anslagsanspråk, som inom nuvarande anslagsram inte kan tillmötesgås.

På *kärnkemiens* område kvarstår svårigheterna att driva fram en tillräckligt omfattande inhemsk forskning. Enligt rådets uppfattning torde denna brist kunna hävas först på längre sikt.

Strålningsbiologien utgör för närvarande ett intressant område både från vetenskaplig och praktisk synpunkt. Under det senaste årtiondet har ämnesområdet fått speciell aktualitet på grund av den snabba expansionen beträffande atomenergiens fredliga utnyttjande. Det vetenskapliga arbetet inom detta område innebär en samverkan mellan en lång rad discipliner, bl. a. fysik, kemi, biologi och olika medicinska vetenskaper. Specialstudier inom vitt skilda områden är därför nödvändiga, om en enhetlig tolkning av de komplicerade strålningsbiologiska effekterna skall kunna erhållas. Den totala svenska forskningsvolymen inom radiobiologien måste troligen överskrida ett visst tröskelvärde, om forskningsinsatserna skall avkasta skördar av större betydelse. Det räcker således inte med enstaka i och för sig framstående insatser på ett specialområde, eftersom detta inte kan ge någon mera allmän bild av den invecklade problematik, som den joniserande strålningens effekter på levande celler och vävnader uppvisar.

Inom ramen av anslaget till atomforskning skall även kostnaderna för rådets administration bestridas. Rådet utgår från att liksom hittills storleken av det belopp, som av reservationsanslaget bör ställas till förfogande härför, beslutas av Kungl. Maj:t.

Departementschefen. Vid anmälan av frågan om anslag till humanistisk forskning har jag berört vissa spörsmål rörande utbildning av dokumentalister m. m. Under återopande av vad jag anfört vid anmälan av reservationsanslaget till naturvetenskaplig forskning förordar jag, att reservationsanslaget till atomforskning för nästa budgetår höjes med 970 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att liksom under innevarande budgetår besluta om storleken av det belopp, som från anslaget bör ställas till forskningsrådets förfogande för att bestrida rådets förvaltningskostnader.

Det bör i detta sammanhang erinras om det svenska deltagandet i det europeiska samarbetet inom kärnforskningen. I det följande kommer jag att vid min anmälan av frågan om anslag till CERN föreslå en anslagsökning med 1 miljon kr.

Reservationsanslaget till atomforskning torde alltså för nästa budgetår bära uppföras med $(6\,705\,000 + 970\,000 =) 7\,675\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Atomforskning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 7 675 000 kr.

[272] 115. Europeiskt samarbete inom kärnforskningen

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	3 300 000	3 608 653
1962/63	3 900 000	
1963/64 (förslag)	4 900 000	

Detta förslagsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet på kärnforskningens område (CERN) enligt den överenskommelse härom, som träffats mellan ett antal europeiska stater, däribland vårt land.

Statens råd för atomforskning hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 900 000 kr. till 4 800 000 kr. Av rådets framställning inhämtas i huvudsak följande.

CERN:s verksamhet har på uppdrag av organisationen utretts av en specialkommitté, som i maj 1962 framlade en rapport med bl. a. förslag till program för tiden fram till 1966. Kommittén föreslår för 1963 och 1964 en ökning av budgeten med 13 % per år och för 1965 och 1966 en något mindre ökning, dock ej understigande 10 % per år. I rapporten framlägges vidare förslag till ett förbättrat tidsschema för fastställandet av CERN:s budget, bl. a. för att ge medlemsstaternas myndigheter möjlighet att ett år tidigare än för närvarande över-

blicka storleken av bidragen till organisationen. Enligt förslaget skall vid sammanträde i december varje år fastställas dels detaljerad budget för nästa kalenderår, dels totalramen för det därpå följande årets budget. Därjämte skall vid samma tillfälle göras en uppskattning av budgeten för ytterligare två år framåt.

Rådet tillstyrker ett positivt ställningstagande till den föreslagna ökningen av CERN:s budget men framhåller, att den skisserade budgetproceduren troligen kan tillämpas först fr. o. m. decembersammanträdet 1963. Budgeten för 1963 har ännu ej fastställts. Med utgångspunkt dels i storleken av Sveriges bidrag för 1962, dels i den föreslagna ökningen med 13 % för vart och ett av åren 1963 och 1964, dels ock i ett av CERN beräknat tillägg av 2,5 % per år för lönehöjningar och prisstegringar finner rådet, att det svenska bidraget för budgetåret 1963/64 bör beräknas till 4,8 miljoner kr. Inom ramen för detta belopp bör rådet äga disponera högst 22 000 kr. för bestridande av kostnaderna för svenska representanters deltagande i sammanträden med CERN och dess kommittéer.

Departementschefen. Enligt vad jag erfarit har CERN:s budget för år 1963 fastställts till 92,5 miljoner schweizerfrancs, vilket innebär en realhöjning av budgeten för 1962 med ca 11 %. Med en bidragskvot av 4,18 % beräknar jag den svenska bidragsandelen för första hälften av nästa budgetår till 2 300 000 kr. Av vad jag inhämtat framgår att CERN:s budgetram troligen kommer att öka med ca 11 % för 1964. För svensk del innebär detta, att bidraget för 1964 stiger till ca 5 200 000 kr. och att medelsbehovet för senare hälften av nästa budgetår kan uppskattas till 2 600 000 kr. Enligt dessa beräkningar erfordras sålunda för nästa budgetår en sammanlagd medelsanvisning av 4 900 000 kr., vilket belopp överstiger atomforskningsrådets preliminära anslagsberäkningar med 100 000 kr. I medvetande om att de ökade insatserna för denna samarbetsorganisation givetvis betyder ett väsentligt tillskott också till de svenska forskningsresurserna på kärnforskningens område anser jag det angeläget att den begärda förstärkningen av det svenska bidraget till organisationen godtages. Jag förordar att så sker.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av det belopp inom anslagsramen, som får användas till bestridande av kostnaderna för de svenska representanternas deltagande i sammanträden med CERN och dess kommittéer.

Vid bifall till vad jag här föreslagit torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 1 000 000 kr. till $(3\,900\,000 + 1\,000\,000 =) 4\,900\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 900 000 kr.

[273] 116. Rymdforskning

Den svenska rymdforskningen har under budgetåren 1960/61 och 1961/62 finansierats genom bidrag från bl. a. vissa forskningsråd. Fr. o. m. innevarande budgetår har för detta ändamål (jfr prop. 1962: 85) under riksstatens åttonde huvudtitel uppförts ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Genom beslut den 6 juni 1962 tillkallades sakkunniga för att utreda frågan om den svenska rymdforskningens framtida organisation och därmed sammanhängande spörsmål. De sakkunniga, vilka antagit benämningen Rymdkommittén, har bl. a. fått i uppdrag att disponera och fördela det för budgetåret 1962/63 anvisade reservationsanslaget till rymdforskning samt omhänderha därmed för- enade angelägenheter av karaktär att eljest ankomma på statligt forskningsråd.

Rymdkommittén hemställer, att anslaget till rymdforskning för nästa budgetår höjes med 3 600 000 kr. till 4 600 000 kr. Kommittén framhåller, att någon långsiktig bedömning av svensk rymdforsknings framtida organisation och därmed sammanhängande spörsmål av tidsskäl ännu ej medhunnits. I avvaktan härpå finner dock kommittén det angeläget, att rymdforskningen utvecklas på sådana områden, där vårt land har särskilda förutsättningar härför. Till dessa områden hör enligt kommitténs uppfattning bl. a. astronomi, geodesi, jonosfärfysik, kosmisk fysik och meteorologi, varom kommittén anför bl. a. följande.

Tills för några årtionden sedan var våra kunskaper om universums uppbyggnad praktiskt taget enbart grundade på den information, som erhållits med användning av optiska teleskop. Tillkomsten av känsliga radiomottagare och byggandet av speciella antensystem — radioteleskop — har emellertid efter sista världskriget möjliggjort utnyttjandet av nya metoder. *Radioastronomien* har härigenom blivit en utomordentligt viktig del av astronomin. Kommittén finner det därför angeläget att bl. a. ekonomiskt stödja planerna på att för radioastronomiska observatoriet på Råö anskaffa ett högklassigt radioteleskop. Det sammanlagda medelsbehovet för astronomisk forskning beräknar kommittén till 247 000 kr.

Inom *geodesien* har det länge varit ett önskemål att noggrannare kunna bestämma avståndet mellan två platser, som inte ligger inom synhåll från varandra. Möjlighet föreligger nu att praktiskt utprova en ny metod för geodetisk avståndsmätning. Metoden grundar sig på fotografering av ljusblixtar, som mot den molnfria stjärnhimlen alstras av en raket på hög höjd (30—40 km). För geodetisk forskning åskar kommittén en total medelsanvisning av 200 000 kr.

Såsom aktuella forskningsuppgifter inom *jonosfärfysiken* nämner kommittén norrskenforskning samt elektrontäthets- och protonflödesmätningar, vilka bl. a. är av betydelse för förståelsen av vissa problem på radiokommunikationsområdet. Kommittén hemställer om en medelsanvisning av 383 000 kr. för forskningsprojekt inom detta område.

Inom den *kosmiska fysiken* har den kosmiska strålningen, som bidragit till den biologiska utvecklingen på jorden genom sin förmåga att åstadkomma mutationer i arvsanlagen, sedan flera årtionden studerats ur två olika aspekter. Den ena gäller undersökningar av strålningens intensitetsvariationer och den andra undersökningar av dess kemiska sammansättning. För den fortsatta forskningen på detta område är bl. a. en upprustning av stationerna för registrering av kosmisk strålning i Uppsala och Kiruna önskvärd. Det sammanlagda medelsbehovet för forskning inom kosmisk fysik beräknar kommittén till 795 000 kr.

Inom *meteorologien* har den svenska rymdforskningen under senare år främst varit inriktad på undersökning av de lysande nattmoln, som förekommer på höjder omkring 80 km. I samarbete med den amerikanska rymdflygstyrelsen

(NASA) har under 1962 genomförts ett antal raketexperiment på Kronogård i Norrland. Med tanke på de värdefulla erfarenheter, som därvid vunnits, anser kommittén, att fortsatta fältförsök av liknande slag bör bedrivas. För detta ändamål räknar kommittén med ett medelsbehov av 730 000 kr.

Utom för nyss berörda forskningsuppgifter hemställer kommittén även om medel för en rad projekt, av vilka några faller inom ramen för det europeiska samarbetet inom rymdforskningen, samt om medel för bl. a. internationellt forskarutbyte, stipendieresor, kursverksamhet, utredningar och administration. Kommittén beräknar det sammanlagda medelsbehovet för dessa ändamål till 2 245 000 kr. I anslutning härtill anmäler kommittén, att dess sekretariat kommer att flyttas till Wenner-Gren Center i Stockholm, vilket gör det möjligt att under perioder av hög arbetsbelastning i viss utsträckning utnyttja personal hos de statliga forskningsråd, som har sina lokaler i denna byggnad. För sekretariatets verksamhet erfordras bl. a. medel till anställande av en teknisk medhjälpare med arvode motsvarande lön i lönegrad A 21 och ett kanslibiträde med arvode motsvarande lön i lönegrad A 7.

Departementschefen. Vid anmälan av frågan om anslag till humanistisk forskning har jag berört vissa spörsmål rörande utbildning av dokumentalister m. m.

Såsom framgått av min redogörelse för rymdkommitténs anslagsframställning avser kommittén att senare framlägga förslag rörande den svenska rymdforskningens framtida organisation m. m. Av kommitténs motivering för den begärda anslagshöjningen framgår, att förutsättningar föreligger att utveckla rymdforskningen i vårt land på en rad områden och att kommittén bedömt det angeläget att en sådan utveckling kommer till stånd i avvaktan på ett mera långsiktigt program.

Under återopande av vad jag anfört vid anmälan av reservationsanslaget till naturvetenskaplig forskning förordar jag, att reservationsanslaget till rymdforskning för nästa budgetår höjes med 1 miljon kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande anslagets disposition.

Det bör i detta sammanhang erinras om det svenska deltagandet i det europeiska samarbetet inom rymdforskningen. I det följande kommer jag att vid min anmälan av frågan om anslag till ESRO föreslå en anslagsökning med 1 800 000 kr.

Reservationsanslaget till rymdforskning torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med $(1\,000\,000 + 1\,000\,000 =) 2\,000\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rymdforskning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

[274] **117. Europeiskt samarbete inom rymdforskningen**

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1962:85 har riksdagen dels godkänt Sveriges anslutning till en konvention angående upprättande av Organisationen för europeisk rymdforskning (ESRO), dels till Europeiskt samarbete inom rymdforskningen på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1961/62 anvisat ett förslagsanslag av 280 000 kr., dels ock till bestridande av Sveriges kostnader för dylikt samarbete för budgetåret 1962/63 anvisat ett förslagsanslag av 1 900 000 kr.

I nämnda proposition har en redogörelse lämnats för uppkomsten av det europeiska samarbetet på ifrågavarande forskningsfält.

Sveriges andel i kostnaderna för ESRO:s inledande åttaårsperiod har beräknats till omkring 77,5 miljoner kr., varav för den första treårsperioden omkring 19,6 miljoner kr., fördelat med respektive 4,3 miljoner kr., 6,5 miljoner kr. och 8,8 miljoner kr. på de tre åren. För den s.k. interimstiden, dvs. fram till dess konventionen träder i kraft, har Sverige att erlagga ett lägre belopp för framför allt administrativt förberedelsearbete. Detta belopp får avdragas från det första årsbidraget.

Den 15 juni 1962 har konventionen undertecknats från svensk sida. Konventionen har ännu ej ratificerats. Interimstiden, som tidigare var avsedd att utgå den 1 januari 1963, har på grund av mellankommande omständigheter förlängts till den 30 juni 1963. För förberedelsearbetet under tiden den 26 februari 1962—den 25 februari 1963 har från svensk sida erlagts 280 088 kr. För fortsatt förberedelsearbete under tiden den 26 februari—den 30 juni 1963 har Sverige att erlagga 288 585 kr. Dessa båda belopp, tillhoppa 560 835 kr., får avdragas från första årsbidraget.

Budgetåret 1963/64 beräknas bli ESRO:s första verksamhetsår. Enligt det till konventionen hörande finansprotokollet beräknas Sveriges första årsbidrag till 4,3 miljoner kr., i vilket belopp jämväl kostnader för svenska representanters deltagande i sammanträden med ESRO och dess kommittéer kan innefattas. Från det första årsbidraget får avdragas de svenska bidragen till förberedelsearbetet, tillhoppa i runt tal 0,6 miljoner kr. Sverige har alltså att för nästa budgetår erlagga (4,3—0,6 =) 3,7 miljoner kr.

Anslaget torde således böra uppföras med (1 900 000 + 1 800 000 =) 3 700 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Europeiskt samarbete inom rymdforskningen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 700 000 kr.

[275] **118. Särskilda forskartjänster**

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 352 000 kr. Nettoutgiften under anslaget uppgick budgetåret 1961/62 till

1 125 517 kr. Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna för 43 forskartjänster i lönegrad Ae 25 inom medicinsk forskning, samhällsforskning, naturvetenskaplig forskning och atomforskning. Forskartjänsterna tillsättes för en tid av tre år av kanslern för rikets universitet efter förslag av vederbörande forskningsråd.

Statens medicinska forskningsråd, statens råd för samhällsforskning, statens naturvetenskapliga forskningsråd och statens råd för atomforskning har för nästa budgetår hemställt att sammanlagt 21 nya forskartjänster inrättas med följande fördelning:

- 1) åtta tjänster för medicinsk forskning (nu 22),
- 2) en tjänst för samhällsforskning (nu 4),
- 3) sju tjänster för naturvetenskaplig forskning (nu 13),
- 4) fem tjänster för atomforskning (nu 4).

Forskningsrådets äskanden om nya tjänster innebär en kostnadsökning av i runt tal 727 000 kr. Härtill kommer vissa andra utgiftsökningar under anslaget, sammanlagt i runt tal 147 000 kr.

Departementschefen. Jag anser mig för nästa budgetår böra förorda, att ytterligare fem forskartjänster inrättas med placering i lönegrad Ae 25. Av de nya tjänsterna bör en reserveras för medicinsk forskning, en för samhällsforskning samt tre för naturvetenskaplig forskning. Därest behov därav skulle uppkomma, torde Kungl. Maj:t — liksom nu — böra äga att inom ramen för det sammanlagda antalet forskartjänster besluta om jämkning i fördelningen mellan de olika forskningsområdena.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till (1 352 000 + 180 000 + 134 000 =) 1 666 000, varav 134 000 kr. är av automatisk karaktär.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande personalförteckning för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Personalförteckning

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ae 19

48 forskare Ae 25;

- b) godkänna följande stat för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 148 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	494 000	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	21 000	1 663 000

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	600	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	2 400	3 000
		Summa kr. 1 666 000

c) till *Särskilda forskartjänster* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 666 000 kr.

[276] 119. Bidrag till nordiskt institut för sjö rätt

Tillkomsten av ifrågavarande institut grundar sig på bl. a. ett förslag av nordiska kulturkommissionen och en rekommendation av nordiska rådet. I förra årets statsverksproposition (åttonde huvudtiteln s. 520 ff.) har en utförlig redogörelse lämnats för uppkomsten av institutet. Av denna framgår, att Sverige beräknas bidra med 35 % av årskostnaderna.

För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett förslagsanslag av 30 000 kr. Detta anslag har genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni 1962 ställts till förfogande av statskontoret att på rekvisition i mån av behov utbetalas till statens råd för samhällsforskning, som äger att mot redovisningsskyldighet inför riksrevisionsverket disponera anslaget för därmed avsett ändamål.

Departementschefen. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kr. Av tekniska skäl torde anslaget i fortsättningen böra disponeras av utrikesdepartementet för utbetalning till institutet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiskt institut för sjö rätt* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

[277] 120. Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	269 000	269 000
1962/63	274 000	
1963/64 (förslag)	324 000	

Styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-årsfond hemställer för nästa budgetår om en höjning av detta anslag med i runt tal 90 000 kr. Styrelsen har därvid dels beräknat medel till automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

- 1) ekonomibiträde i A 3 med halvtidstjänstgöring,
- 2) laboratorieingenjör i A 15 med samtidig indragning av en tjänst som laboratoriebiträde i A 9.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa tjänst innehavare

- 3) förste forskningsingenjör i B 1 i stället för i A 25,
- 4) assistent i A 23 i stället för i A 19,
- 5) verkmästare i A 15 i stället för instrumentmakare i A 11,
- 6) tjänst som kontorist i A 9 i stället för personlig tjänst som kanslibiträde i A 8,
- 7) kanslibiträde i A 7 i stället för kontorsbiträde i A 5.

Övriga förslag

- 8) ökning med 10 000 kr. som bidrag till kostnaderna för befattningen som professor och föreståndare,
- 9) ökning med 2 600 kr. för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, för ATP- och SPA-avgifter m. m.

I fråga om det under p u n k t 1 framförda förslaget framhåller styrelsen, att den nuvarande ekonomibiträdespersonalen vid forskningsinstitutet blivit otillräcklig till följd av att verksamheten ökat.

Departementschefen. Den av styrelsen föreslagna förstärkningen av forskningsinstitutets ekonomibiträdespersonal anser jag mig böra tillstyrka och beräknar här medel till ett halvtidsanställt ekonomibiträde i lönegrad A 5 (p. 1). Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av en tjänst som instrumentmakare i Ae 11 till förste instrumentmakare i Ae 13 och en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel. Till bestridande av automatiskt ökade lönekostnader m. m. beräknar jag i runt tal 39 000 kr. Sammanlagt torde bidraget till institutet för nästa budgetår böra höjas med 50 000 kr. och sålunda uppföras med (274 000 + 50 000 =) 324 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 324 000 kr.

[278] **121. Bidrag till Institutet för internationell ekonomi**

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 150 000 kr. Kungl. Maj:t, som den 6 juni 1962 fastställt stadgar för institutet, har i anslutning därtill föreskrivit, att anslaget skall disponeras såsom bidrag till den i stadgarna

förutsatta verksamheten vid institutet under villkor att för budgetåret 1962/63 bidrag uppgående till minst 400 000 kr. ställes till institutets förfogande från enskilt håll. Genom beslut den 30 november 1962 har storleken av det som villkor satta beloppet av enskilda tillskott sänkts till 250 000 kr.

Universitetskanslern föreslår för nästa budgetår oförändrad medelstillelning, 150 000 kr., till institutet.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Institutet för internationell ekonomi* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 150 000 kr.

[279] 122. Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 516 000 kr. Följande sammanställning utvisar *vetenskapsakademiens* beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår.

	För 1962/63 beräknade belopp, kr.	Av akademien för 1963/64 föreslagna belopp, kr.
1. Slätis, S. H. E., laborator i lönegrad Bo 1, personligen, <i>förslagsvis</i>	43 200	49 700
2. Laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station i lönegrad Ae 27, <i>förslagsvis</i> ..	35 200	42 700
3. Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik	437 600	561 700
Summa kr.	516 000	654 100

Akademien framhåller beträffande sitt förslag till anslagsäskande under punkt 3, att akademien i avbidan på riksmuseiutredningens förslag funnit det nödvändigt att räkna med en provisorisk finansiering — efter samma linjer som tidigare — av forskningsinstitutets verksamhet även under 1963/64. Vid bibehållande av den för provisoriet avsedda relativa fördelning av årskostnaden som avsågs 1959/60 skulle akademiens bidrag till det beräknade årsbeloppet 1963/64 bli 85 613 kr., medan statens bidrag skulle utgöra 561 683 kr.

Styrelsen för vetenskapsakademiens forskningsstationer i övre Norrland har hemställt om anslag till Kiruna geofysiska observatorium för budgetåret 1963/64 av 120 000 kr., varav 77 000 kr. avses ersätta uteblivna amerikanska forskningsanslag och 43 000 kr. utgör bidrag till kostnaderna för komplettering av observatoriets instrumentutrustning. Styrelsen har vidare anhållit, att en av statsmedel bekostad forskningsprofessur i geokosmofysik inrättas vid vetenskapsakademien och att föreståndaren för nämnda observatorium, laboratorn Bengt Hultqvist utses till förste innehavare av denna professur.

Akademien tillstyrker styrelsens framställning.

Departementschefen. För nästa budgetår bör medelsanvisningen till avlönande av laboratorn Slätis och föreståndaren för Abisko naturvetenskapliga station uppräknas till överensstämmelse med vad som enligt riksdagens beslut numera skall utgå till sådana tjänstinnehavare. Uppräkningen belöper sig till ett avrundat belopp av 14 000 kr. I övrigt räknar jag inte med några förändringar beträffande förevarande anslag, som för nästa budgetår bör uppföras med 530 000 kr.

Framställningen om anslag till Kiruna geofysiska observatorium och inrättande av professur i geokosmofysik remissbehandlas för närvarande. Jag är ännu inte beredd att taga ställning till dessa frågor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 530 000 kr.

[280] **123. Bidrag till Internationella meteorologiska institutet i Stockholm**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	130 000	130 000
1962/63	130 000	
1963/64 (förslag)	130 000	

Styrelsen för Internationella meteorologiska institutet i Stockholm hemställer om en med 88 000 kr. ökad medelsanvisning. Höjningen betingas enligt styrelsen av bl. a. den allmänna fördyringen, vidgad forskning vid institutet och därav följande behov av personalförstärkning.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att tillstyrka. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 130 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Internationella meteorologiska institutet i Stockholm* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 130 000 kr.

[281] **124. Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	240 000	240 000
1962/63	240 000	
1963/64 (förslag)	642 000	

Tillkomsten av ifrågavarande institut (Nordita) grundar sig på en av Nordiska rådet vid dess femte session i Helsingfors 1957 antagen rekommendation. I propositionen 1957: 119 har en redogörelse lämnats för institutets organisation och

uppgifter m. m. Här torde blott få erinras om att de årliga kostnaderna för institutet beräknades till 650 000 svenska kr.; räknat efter de nordiska ländernas invånarantal skulle Sverige för täckande av dessa kostnader lämna ett årligt anslag av 240 000 kr. Institutet påbörjade sin verksamhet hösten 1957.

Statens råd för atomforskning hemställer för nästa budgetår om en höjning av detta förslagsanslag med 269 000 kr. till 509 000 kr. Därjämte begär rådet ett engångsanslag av 133 000 kr. till bestridande av de kostnader för tiden den 1 januari 1962—den 30 juni 1963, som uppkommit på grund av att danska staten fr. o. m. år 1962 upphävt den temporärt beviljade skattefriheten för institutets personal.

Rådet anför beträffande den begärda höjningen i huvudsak följande.

Arbetet med en konvention för reglering av det nordiska samarbetet i fråga om Nordita har ännu ej slutförts. Hittills har bidragen från medlemsländerna kunnat hållas vid oförändrade belopp. Danska regeringen har i avvaktan på slutlig överenskommelse intill den 1 januari 1962 beviljat skattefrihet för institutets personal.

Pris- och lönenivån har stigit betydligt sedan Nordita började sin verksamhet. Verksamhetens omfattning har även gradvis ökat. Medlemsländernas bidrag uppgår nu till 867 000 danska kr. per år. Kostnaderna för institutet uppgick år 1961/62 till 950 000 danska kr. och beräknas för 1962/63 till 1 230 000 danska kr. Dessa ökade kostnader har hittills kunnat täckas med reserverade medel men vid ingången av budgetåret 1963/64 beräknas ingen egentlig reservation föreligga.

Tidigare utgick löner till Norditas personal med belopp enligt svensk löneskala sedan skattebeloppen avdragits, mot det att skatt inte behövde erläggas i Danmark. Med anledning av förslag av nordiska rådets juridiska utskott att skattefrihet ej bör ges personer, anställda vid gemensamma nordiska institutioner, har danska regeringen beslutat att fr. o. m. år 1962 upphäva skattebefrielsen för institutets personal. Alla löner måste därför höjas med belopp svarande mot skatten i Danmark. På grund härav erfordras ett särskilt bidrag från medlemsländerna om 320 000 danska kr. per år. För tidsperioden den 1 januari 1962—den 30 juni 1963 erfordras för ändamålet sammanlagt 480 000 danska kr., varav Sveriges del utgör 133 000 svenska kr.

Departementschefen. I anledning av vad statens råd för atomforskning anför i fråga om de ökade kostnaderna för verksamheten vid Nordita torde det svenska bidraget för nästa budgetår böra höjas från 240 000 kr. till 642 000 kr. I höjningen, 402 000 kr., har inräknats ett engångsbidrag av 133 000 kr., utgörande den svenska andelen av kostnaderna för den skatt, som för tidsperioden den 1 januari 1962—den 30 juni 1963 från dansk sida påförts lönerna åt institutets personal.

Jag föreslår sålunda, att detta anslag för nästa budgetår uppföres med (240 000 + 402 000 =) 642 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 642 000 kr.

g) Inredning och utrustning

[282] 125. Inredning och utrustning av nya lokaler vid universitet, högskolor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	15 000 000	
1963/64 (förslag)	15 000 000	

Fr. o. m. innevarande budgetår har de tidigare elva särskilda reservationsanslagen till inredning och utrustning av universitet och högskolor sammanförts till förevarande anslag (jfr prop. 1962: 91). Anslaget är uppdelat på anslagsposter med en post för varje myndighet som disponerar medel under anslaget. Den största anslagsposten disponeras av utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Denna anslagspost har konstruerats efter principer liknande dem som tidigare gällde anslaget till inredning och utrustning av nya lokaler vid medicinska högskolan i Umeå och i nära överensstämmelse med den ordning som tillämpas i fråga om anslag på kapitalbudgeten till byggnadsverksamhet vid bl. a. universiteten. För anslagsposten uppgöres sålunda en finansieringsplan avseende innevarande och nästkommande budgetår. I en efterföljande specifikation till denna redovisas kostnadsramar — delramar eller definitiva ramar — samt beräkningar av medelförbrukningen för den tid planen omfattar.

För nästa budgetår föreligger anslagsframställning från utrustningsnämnden för universitet och högskolor, universitetskanslern, farmaceutiska institutets styrelse, utrustningskommittén för Göteborgs universitet samt tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté.

1. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor har hemställt att för budgetåret 1963/64 den i reservationsanslaget Inredning och utrustning av nya lokaler vid universitet, högskolor m. m. ingående, för nämndens verksamhetsområde avsedda anslagsposten beräknas till 19 500 000 kr.

och att nämnden därjämte bemyndigas beställa inredning och utrustning för ifrågavarande nya lokaler till ett sammanlagt värde av högst 35 000 000 kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1964/65.

Nämnden har vidare hemställt om höjning av i inrednings- och utrustningsplanen ingående kostnadsramar eller införande i planen av nya sådana. Slutligen har nämnden för varje annat i planen ingående företag redogjort för företagets fortskridande.

I här förevarande sammanhang kommer — på något undantag när — endast de företag att redovisas, för vilka nämnden hemställt om en ökning av nu gällande kostnadsram eller föreslagit helt ny sådan. Dessa företag ävensom de begärda ramarna framgår av följande sammanställning.

Läroanstalt/Institution (motsvarande)	Begärd ram eller begärd ökning av tidigare ram	Tidigare medgiven ram		Art av nu begärd ram	
		definitiv	delram	definitiv	delram
<i>Uppsala universitet</i>					
Universitetsbiblioteket	+ 1 000		500		×
Organisk kemi	+ 70		500	×	
Växtbiologi	+ 250	—	—		×
Zoologi	+ 200	—	—		×
<i>Lunds universitet</i>					
Bakteriologi	+ 430	—	—		×
Ekonomiska fakulteten	+ 185	170		×	
Seminariebyggnaden	+ 160	90		×	
Systematisk botanik	+ 300	—	—		×
<i>Göteborgs universitet</i>					
Farmakologi, med. kemi, fysiologi, med. fysik	+ 620	6 900		×	
Systematisk botanik	+ 75	—	—	×	
<i>Stockholms universitet</i>					
Botanik	+ 500		1 500		×
<i>Med. högskolan i Umeå</i>					
Patologi	+ 815		1 250	×	
Farmakologi	+ 200		1 000		×
Hygien	+ 50		250		×
Medicinsk kemi	+ 150		650	×	
Bibliotek och administration	+ 400		100		×
<i>Tandläkarhögskolan i Umeå</i>	+ 500		2 500		×
<i>Tandteknikerskolan i Umeå</i>	+ 450	—	—		×
<i>Tekniska högskolan i Stockholm</i>					
Regleringsteknik	+ 180	—	—		×
Fysik (ombyggnad)	+ 240	—	—	×	
Läran om maskinelement	+ 90	—	—		×
Elektroteknik	+ 50	—	—		×
Elektronik	+ 1 160	—	—	×	
Övningslaboratorier för kemi	+ 3 900	—	—	×	
Mineralogi och geologi	+ 50	—	—		×
Gruvbrytning och gruvmätning	+ 90	—	—		×
Värme- och ugnsteknik	+ 100	—	—		×

Läroanstalt/Institution (motsvarande)	Begärd ram eller begärd ökning av tidigare ram	Tidigare medgiven ram		Art av nu begärd ram	
		definitiv	delram	definitiv	delram
<i>Chalmers tekniska högskola</i>					
Fysikalisk kemi					
Organisk kemi					
Oorganisk kemi					
Teknisk kemi, kemisk apparatteknik, värmeteknik och maskinlära, elektrokemi, biokemi, analytisk kemi	+ 3 290		6 710		×
Atomenergi	+ 150		300		×
Elektronik	+ 450		1 000		×
Tillbyggnad för avd. E	+ 300	—	—		×
Fysik (om- och tillbyggnad)	+ 500	—	—		×
Avd. M	+ 2 000	—	—		×
Avd. V	+ 1 500	—	—		×
<i>Tekniska högskolan i Lund</i>					
Allmän utrustning	+ 109		741		×
Hållfasthetslära	+ 200		220	×	
Fysik, kärnfysik, fasta tillståndets fysik	+ 1 935		400		×
Mekanisk värmeteori med strömningslära	+ 400	—	—		×
Allmän kemi	+ 20	—	—	×	
Allmän teleteknik	+ 50	—	—	×	
Matematik (allmänt)	+ 1 200	—	—		×
Elautomatik	+ 520	—	—		×
Elektrisk mätteknik	+ 385	—	300		×
Teoretisk elektroteknik	+ 225		25	×	
Gem. verkstad	+ 100		100	×	
Avd. E	+ 1 600	—	—		×
Maskinelement och maskinkonstruktion	+ 500	—	—		×
Gem. verkstad	+ 100	—	—		×
Ångpanna	+ 450	—	—		×
Kemi	+ 5	—	—	×	
Avd. M (allmänt)	+ 400	—	—		×
Avd. A (allmänt)	+ 300	—	—		×
Riksarkivet	+ 1 300		3 200		×
Kungl. biblioteket	+ 26		374		×

Av utrustningsnämndens redogörelse och motiveringar inhämtas i huvudsak följande.

Uppsala universitet

Universitetsbiblioteket. Den av riksdagen för flera år sedan beslutade tillbyggnaden beräknas kunna igångsättas så snart, att en första etapp kan vara färdigställd vintern 1963/64. En andra byggnadsetapp kan beräknas färdigställd vintern 1964/65. Främst till följd av den ännu rådande ovissheten om byggnadsföretagets slutliga utformning har nämnden saknat möjlighet att avge förslag till definitiv kostnadsram. Nämnden uppskattar, att den nuvarande delramen — 500 000 kr. — måste ökas med 1 000 000 kr. till 1 500 000 kr. Inom denna ram bör, framhåller nämnden, de före den 1 juli 1964 erforderliga beställningarna och inköpen kunna ske.

Institutionen för organisk kemi. Byggnadsarbetena för en nybyggnad avsedd att inrymma såväl övningslaboratorier för oorganisk och fysikalisk kemi som för fysik beräknas vara slutförda våren 1963. Sedan övningslaboratorierna för oorganisk och fysikalisk kemi flyttat till den nya byggnaden skall institutionen för organisk kemi, efter mindre ombyggnadsarbeten, erhålla utökade lokaler i den nuvarande institutionsbyggnaden. Nämnden, som erinrar om att för ifrågakvarande ändamål beräknats en delram av 500 000 kr., har nu efter sedvanliga kostnadsberäkningar framlagt förslag till en definitiv ram av 570 000 kr. för institutionen.

Växtbiologiska institutionen. Byggnadsarbeten för en tillbyggnad av den nuvarande växtbiologiska institutionen, innehållande huvudsakligen laboratorier och tjänsterum, avses bli påbörjade i augusti 1963 med syfte att vara slutförda under hösten 1964. Utrustningsnämnden har, främst på grund av att den nye institutionschefen inte tillträtt sin tjänst förrän den 1 juli 1962, ännu ej kunnat lägga fram förslag till definitiv kostnadsram. Den totala kostnaden för inredning och utrustning av institutionen beräknas av institutionschefen till 400 000 à 500 000 kr. På grund av att en avsevärd del av den behövliga inredningen och utrustningen bör beställas under budgetåret 1963/64, har nämnden beräknat en delram av 250 000 kr. för detta budgetår.

Zoologiska institutionen. Nämnden anser sig böra räkna med att en planerad tillbyggnad till zoologiska institutionen — i syfte att möjliggöra ett ökat intag av studenter i ämnet zoologi — kan komma att påbörjas hösten 1963 och vara färdigställd i början av år 1965. För eventuellt behövliga beställningar av inredning och utrustning för tillbyggnaden anser sig nämnden för budgetåret 1963/64 böra beräkna en delram av förslagsvis 200 000 kr.

Lunds universitet

Bakteriologi. Byggnadsstyrelsen har i april 1962 hemställt, att lokalprogram för en nybyggnad för bakteriologiska institutionen måtte fastställas och projekteringsmedel anvisas. Styrelsen har vidare meddelat, att möjlighet föreligger att — under förutsättning av att förslag om byggnadsföretaget kan före-

läggas 1963 års riksdag — undervisningslokalerna i nybyggnaden kan tagas i bruk under hösten 1964 och byggnaden i dess helhet vara färdigställd hösten 1966. Nämnden har ansett sig böra räkna med att undervisningsdelen av byggnaden skall tagas i bruk vid förstnämnda tidpunkt. Efter sedvanliga kostnadsberäkningar har nämnden funnit, att kostnaderna för anskaffning av den för undervisningsbyggnaden avsedda utrustningen kan beräknas till ett belopp av 430 000 kr. och föreslår att detta belopp uppföres som delram för institutionen.

Ekonomiska fakulteten. Fakulteten har tilldelats lokaler i det hittillsvarande folkskoleseminariet i Lund, som enligt beslut av 1960 års riksdag skall nedläggas och som efter successiv minskning av verksamheten helt upphör med utgången av läsåret 1962/63. Härigenom och sedan tekniska högskolan i Lund fr. o. m. höstterminen 1962 avflyttat från seminariebyggnaden, där den dessförinnan disponerat vissa lokalutrymmen, blir byggnaden helt disponibel för universitetets räkning. Redan för innevarande läsår har efter vissa ombyggnadsarbeten fakulteten kunnat tilldelas 45 arbetsrum, 7 seminarierum och föreläsningssal. För inredning och utrustning av dessa lokaler har fastställts en kostnadsram av 170 000 kr. I en sista ombyggnadsetapp, som avses vara genomförd till höstterminen 1963, beräknas fakulteten få ytterligare 26 arbetsrum samt bibliotek. Sedan fakulteten avgivit ett utrustningsförslag utvisande ett belopp av 216 000 kr., har nämnden efter granskning, som givit vid handen, att vissa begränsningar av anskaffningen och vissa kostnadsreduktioner i övrigt är möjliga, funnit att den aktuella anskaffningen bör kunna begränsas inom en kostnadsram av 185 000 kr.

Vissa lokaler inom seminariebyggnaden. I de lokaler inom seminariebyggnaderna, som icke reserverats för ekonomiska fakulteten, beräknas lokaler kunna upplåtas för ämnena statskunskap och sociologi. För de lokaler, som hittills tilldelats dessa ämnen, har en kostnadsram av 90 000 kr. medgivits. Nämnden beräknar, att de ytterligare lokaler, som kommer att upplåtas för de samhällsvetenskapliga ämnena, skall kunna utrustas inom en kostnadsram av ytterligare 160 000 kr.

Systematisk botanik. Sedan institutionen för fysiologisk botanik flyttat in i nyuppförda lokaler skall de därigenom friställda lokalerna upplåtas för institutionen för systematisk botanik, vars nuvarande lokaler är såväl otillfredsställande som otillräckliga. Den sistnämnda institutionen beräknas kunna flytta in i de friställda lokalerna till vårterminen 1964 efter det att vissa omändrings- och reparationsarbeten genomförts. Beträffande beräkningen av kostnaderna för inredning och utrustning har nämnden, då detaljplaneringen av lokalerna ännu är på ett förberedande stadium, icke funnit det möjligt att taga ställning till ett preliminärt inrednings- och utrustningsförslag, slutande på en summa av i runt tal 930 000 kr. För att skapa förutsättningar för att de under våren 1963 friställda lokalerna skall kunna effektivt utnyttjas för sitt ändamål så snart som möjligt, föreslår nämnden, att i inrednings- och utrustningsplanen för budgetåret 1963/64 beräknas en delram av 300 000 kr. för institutionen.

Göteborgs universitet

Institutionerna för medicinsk kemi och fysiologi. Utrustningskommittén för Göteborgs universitet, som har att svara för inredning och utrustning av dessa lokaler, föreslår att för budgetåret 1963/64 utverkas anslag till inredning och utrustning av dessa institutioner med 620 000 kr. Till stöd härför anför kommittén bl. a. följande.

Då kommittén senast framlade förslag saknades förutsättningar att beräkna medelsbehovet för forskningsutrustning för fysiologiska institutionen, då professuren i ämnet var vakant. Sedan denna professur tillsatts och ännu en professur i ämnet inrättats och tillsatts finner kommittén sig böra föreslå att ytterligare 370 000 kr. anvisas till anskaffande av forskningsutrustning för ifrågavarande institution. Vidare kräver den beslutade ökningen av studerandeantalet vid fakulteten viss förstärkning av utrustningen avseende såväl ämnet fysiologi som medicinsk kemi. Kommittén anser sig böra föreslå, att ett belopp av 250 000 kr. ställes till förfogande för dessa ändamål, varav 175 000 kr. för medicinsk kemi och återstoden för fysiologi.

S y s t e m a t i s k b o t a n i k. En professur i ämnet tillkommer fr. o. m. den 1 juli 1963. För de botaniska ämnena skall enligt föreliggande planer uppföras en nybyggnad i botaniska trädgården i Göteborg. Byggnadsarbetena torde inte sättas igång förrän tidigast budgetåret 1964/65. I avvaktan på byggnadens färdigställande måste provisoriska lokaler för institutionen förhyras. Nämnden beräknar att en anskaffning av den mest angelägna utrustningen för de förhyrda lokalerna skall kunna hållas inom ett belopp av i runt tal 75 000 kr.

S t o c k h o l m s u n i v e r s i t e t

B o t a n i k. Byggnadsföretaget beräknas kunna igångsättas i februari 1963 och bör i så fall kunna vara inflyttningsklart under loppet av hösten 1964. För ifrågavarande utrustningsföretag har för budgetåret 1962/63 uppförts en delram av 1 500 000 kr. Nämnden har ännu inte kunnat slutföra en beräkning av den definitiva kostnadsramen, men institutionscheferna har till nämnden avlämnat utrustningsförslag, vilkas totalsumma uppgår till omkring 3 400 000 kr. I detta läge begränsar nämnden sig till att förorda, att den hittillsvarande delramen ökas med 500 000 kr. till 2 000 000 kr.

M e d i c i n s k a h ö g s k o l a n i U m e å

Genom ett år 1957 mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och Västerbottens läns landsting, å andra sidan, träffat avtal angående inrättande av en medicinsk läroanstalt i Umeå m. m. reglerades parternas åtaganden och ekonomiska mellanhavanden i samband med att i begränsad omfattning läkarutbildning skulle anordnas i anslutning till landstingets sjukhus därstädes. Detta avtal benämnes i det följande 1958 års avtal (jfr prop. 1957: 188). Sedan statsmakterna år 1961 beslutat utöka läkarutbildningen i Umeå samt att där upprätta

en fullständig medicinsk högskola, har i syfte att reglera det fortsatta samarbetet den 7 februari 1962 ingåtts ett nytt avtal mellan staten och landstinget angående utbildning av läkare och tandläkare i Umeå m. m. Sistnämnda avtal benämnes i det följande 1962 års avtal (jfr prop. 1962: 104).

Enligt 1958 års avtal gällde i huvudsak följande:

a. *Den medicinsk-prekliniska och propedeutiska verksamheten.* De med uppförandet av byggnader för bakteriologi, klinisk bakteriologi, patologi, virologi, hygien, farmakologi och klinisk farmakologi samt djurlaboratorier förenade byggnadskostnaderna skulle bestridas av landstinget, dock att staten skulle lämna bidrag här till med i princip ett belopp, motsvarande 50 procent av de verkliga kostnaderna. Beträffande *utrustningskostnader* skulle gälla, att staten anskaffar och bekostar inventarier till de lokaler, som disponeras uteslutande för undervisning och forskning, liksom även instrument och apparater, som i huvudsak är avsedda för undervisning och forskning.

b. *Den medicinsk-kliniska verksamheten.* På staten skulle ankomma att bestrida halva anläggningskostnaden för vissa för den kliniska utbildningen och forskningen erforderliga lokaler (föreläsnings- och kurslokaler, laboratorier m. m.). Beträffande *utrustningskostnader* skulle gälla, att för nyanskaffning av möbler, armatur m. m. till lokaler för utbildning och forskning utgår statligt bidrag med 50 procent av de verkliga kostnaderna, medan instrument, apparater och liknande utrustning, vilkas användning i huvudsak avser undervisning och forskning, anskaffas och helt bekostas av staten.

Genom 1962 års avtal har genomförts en ändrad organisation och kostnadsfördelning enligt följande principer.

a. I fråga om den *medicinsk-prekliniska och propedeutiska verksamheten* omhänderhar staten oförändrat anskaffningen och bekostandet av all sådan utrustning, som enligt 1958 års avtal faller på staten ensam. Beträffande övrig utrustning (för arbetslokaler gemensamma för statlig institution och lasarettslaboratorierna samt för allmänna utrymmen), som enligt det tidigare avtalet skulle anskaffas av landstinget ensamt, gäller enligt 1962 års avtal, att staten skall lämna landstinget vissa procentbidrag.

b. I fråga om den *medicinsk-kliniska verksamheten* gäller vidare, att landstinget är skyldigt att anordna och utrusta därför erforderliga lokaler — jämväl sådana lokaler, som erfordras enbart för den kliniska utbildningen och forskningen. Till kostnaderna för ifrågavarande utrustning har staten att bidra med 25 procent. I fråga om forskningsutrustning gäller dock den begränsningen, att landstingets åliggande avser enbart sådan utrustning, som är att hänföra till vedertagen grundutrustning.

I den för innevarande budgetår gällande inrednings- och utrustningsplanen har för medicinska högskolan i Umeå uppförts en delram av 6 800 000 kr., varav 1 200 000 kr. utgör den för detta budgetår medgivna ökningen. Av detta belopp avsåg 200 000 kr. speciell forskningsutrustning för klinikerna och 1 000 000 kr. utrustning för den patologiska institutionen och institutionen för medicinsk kemi.

Patologi. I delramen för medicinska högskolan ingår patologiska institutionen med 1 250 000 kr., varav 700 000 kr. motsvaras av för budgetåren 1958/62 beräknade medel. Efter ingående och förnyad granskning av utrustningsförslaget uppför nämnden såsom definitiv kostnadsram ett belopp av 2 065 000 kr.

Farmakologi. I delramen av 6 800 000 kr. ingår farmakologi med 1 000 000 kr. Med hänsyn till att professor i farmakologi numera utnämnts och tillträtt bör enligt nämndens mening ett något ökat utrymme för utrustningsanskaffning beredas. Nämnden föreslår därför en höjning av delramen med 200 000 kr.

Hygien. Ämnet ingår i delramen med 250 000 kr. Med hänsyn till omfattningen av de inom kort till förfogande för ämnet stående lokalerna förordar nämnden en ökning med 50 000 kr.

Medicinsk kemi. För den nuvarande — provisoriska — medicinsk-kemiska forskningsinstitutionen har i delramen beräknats 650 000 kr. Sedan ämnesföreträdaren numera tillträtt, finner nämnden sig böra beräkna en höjning av ramen för utrustningen av den provisoriska institutionen med 150 000 kr. och föreslår att denna ram betecknas som definitiv för provisoriet.

Bibliotek och administration. I den ursprungliga beräkningen, slutande å 10 000 000 kr., av inrednings- och utrustningskostnaderna vid utbyggnad av högskolan i den begränsade omfattning, som avsågs 1957, ingår biblioteks- och administrationslokaler med 500 000 kr. För provisoriska biblioteks- och administrationslokaler har hittills inredning och utrustning anskaffats för inemot 100 000 kr. Denna utrustning avses bli överflyttad till blivande definitiva lokaler. I nyssnämnda delram av 6 800 000 kr. ingår ett belopp av 100 000 kr. för bibliotek och administration. Enligt vad nämnden erfarit sker för närvarande planering för uppförande av en biblioteksbyggnad, till vilken övergångsvis även administrationen skall förläggas. Det är f. n. inte möjligt att närmare uppskatta de blivande inrednings- och utrustningskostnaderna för denna byggnad. Nämnden förordar att delramen för bibliotek och administration höjes med 400 000 kr. till 500 000 kr.

Beträffande övriga utrustningsföretag vid medicinska högskolan i Umeå begränsar sig nämnden till att föreslå att de i nuvarande delram ingående delarna fastställas enligt följande.

Institution	definitiv ram	delram
Allm. bakteriologi		1 250 000
Klinisk bakteriologi		150 000
Klinisk farmakologi	12 000	
Verkstäder		350 000
Djurlaboratorier		200 000
Vissa kliniker m. m.	1 538 000	
Öföretsedda behov		50 000

Tandläkarhögskolan i Umeå

Byggnadsarbetena för tandläkarhögskolan i Umeå pågår för närvarande inom lasarettsområdet. I proposition 1961:108 (s. 198 ff) redovisas vissa överslagsberäkningar beträffande kostnaderna för tandläkarinstitutets utbyggnad till fullständig högskola. Kostnaderna för inredning och utrustning uppskattades till 3 775 000 kr. I gällande inrednings- och utrustningsplan har för tandläkarhögskolan i Umeå upptagits en delram av 2 500 000 kr. Då det av flera skäl inte ännu är möjligt för nämnden att framlägga förslag till definitiv kostnadsram, har nämnden — för att säkerställa erforderlig inrednings- och utrustningsanskaffning — bedömt, att den nuvarande delramen bör ökas med 500 000 kr.

Tandteknikerskolan i Umeå

I Umeå skall staten driva en till tandläkarhögskolan anknuten tandteknikerskola. I propositionen 1961:108 (s. 200) har utrustningskostnaderna för skolan överslagsvis beräknats till 500 000 kr. I anslutning härtill föreslår nämnden för budgetåret 1963/64 en delram av 450 000 kr.

Tekniska högskolan i Stockholm

Regleringsteknik. Ämnet regleringsteknik inom avdelningen för teknisk fysik (avd. F) beräknas få nya lokaler höstterminen 1966. I avvaktan härpå skall ämnet från höstterminen 1962 provisoriskt erhålla utökade lokaler. Nämnden beräknar för inredning och utrustning för budgetåret 1963/64 en delram av 180 000 kr.

Fysik. Institutionerna för fysik inryms för närvarande i byggnaden IX a, som sedan laborationsundervisningen flyttats till nybyggnaden för övningslaboratorier m.m., byggnad XXII, skall byggas om för ämnena fysik I, fysik II och fysik III. Denna ombyggnad kommer att ske successivt och avser att i de friblivande utrymmena tillgodose det ökande lokalbehovet för forskning och forskningsundervisning. Liksom byggnadsarbetena kommer utrustningsverksamheten att delas upp på flera etapper. Nämnden begränsar sig nu till enbart första etappen och framlägger en definitiv ram för denna etapp av 240 000 kr.

Läran om maskinelement. Avdelningen för maskinteknik (avd. M), till vilket ämnet hör, har fr.o.m. innevarande budgetår ökat sin intagning av studerande från 90 till 150 per läsår. Nybyggnad för avd. M beräknas bli inflyttningsfärdig först till höstterminen 1966. För att anskaffa de ytterligare laborationsuppställningar, som blir nödvändiga på grund av det ökade studerandantalet, beräknar nämnden en delram av 90 000 kr.

Elektroteknik. Ämnet tillhör avd. M. En komplettering av instrumentutrustningen motiveras av studentökningen. För anskaffning härav beräknar nämnden en delram av 50 000 kr.

Elektronik. Institutionen tillhör avdelningen för elektroteknik (avd. E) och är inrymd i byggnad XVI. En tillbyggnad till institutionen har påbörjats i

syfte att vara färdigställd i april 1964. Efter sedvanlig expertgranskning anser nämnden att kostnadsramen för ifrågavarande anskaffning bör kunna bestämmas till 1 160 000 kr.

Övningslaboratorier för kemi. För den ökade intagningen vid avd. F och avdelningen för bergsvetenskap (avd. B) krävs ytterligare laborationsutrymme avseende kemi. Beslut har också fattats att uppföra en nybyggnad för övningslaboratorier (byggnad XV e). Byggnadsarbetena har påbörjats och avses vara avslutade i september 1964. Efter ingående undersökningar och avvägningar finner nämnden, att kostnadsramen för anskaffningen bör kunna bestämmas till 3 900 000 kr.

Mineralogi och geologi. Ämnet tillhör avd. B, vars nyintagning av studerande fr.o.m. innevarande budgetår ökas från 45 till 110 per år. Vissa nya lokaler för avd. B beräknas bli inflyttningsklara höstterminen 1967. Härutöver planeras för avdelningen omfattande ombyggnadsarbeten och omDispositioner av nuvarande lokaler. Nämnden beräknar en delram av 50 000 kr. för att möta ämnets hittills visade behov.

Gruvbrytning och gruvmätning. Ämnet tillhör avd. B, underavdelningen för gruvvetenskap, som fr.o.m. hösten 1964 ökar intaget av studerande från 15 till 30. I samband härmed erfordras ökad utrustning för undervisningen. Nämnden föreslår — i avvaktan på tillkomsten av nybyggnaden för avd. B — en delram av 90 000 kr. för att möta behovet av nyanskaffningar.

Värme- och ugnsteknik. Ämnet tillhör avd. B och professur i ämnet har inrättats fr.o.m. innevarande budgetår. Förberedelsetiden för att anskaffa och montera utrustning för detta ämne är särskilt lång. Nämnden beräknar därför redan nu för den utrustning, som krävs i samband med inflyttning i nybyggnaden för avd. B, en delram av 100 000 kr.

Chalmers tekniska högskola

Avdelningen för kemi. Den nya kemibygnaden beräknas, såvitt avser första byggnadsetappen, bli inflyttningsfärdig till hösten 1963. Någon slutlig beräkning av kostnadsramen för inredning och utrustning av byggnaden har nämnden ännu icke kunnat göra. Nämnden beräknar, att totalkostnaderna för detta företag — exklusive viss utrustning till universitetsinstitutionerna — kan komma att stiga till 21 à 22 miljoner kr. I den gällande inrednings- och utrustningsplanen upptages en delram av 6 710 000 kr. Nämnden framhåller, att den efter noggranna avvägningar anser sig böra föreslå, att delramen höjes till 10 miljoner kr. vilket innebär en ökning av delramen med 3 290 000 kr.

Atomenergi. I 1960 års statsverksproposition (bil. 10, s. 285 ff) framlades förslag till ett provisoriskt ordnande av utbildning vid högskolan av civilingenjörer på atomenergiområdet. I de till grund för förslaget liggande anslagsberäkningarna anges följande »riktvärden» för de aktuella ämnenas utrustningsbehov, nämligen för ämnet kärnkemi 500 000 kr., för ämnet reaktorfysik 375 000

kr. och för ämnet reaktorteknologi 90 000 kr. För utrustningen har hittills fastställts en delram av 300 000 kr. Nämnden föreslår nu att denna ökas med 150 000 kr., varav 100 000 kr. för kärnkemi och 50 000 kr. för reaktorteknologi, till 450 000 kr.

Elektronik. Den hittillsvarande institutionen för elektronik kommer fr. o. m. budgetåret 1963/64 att omorganiseras och omfatta professurer i respektive elektronfysik I, II och III. I gällande inrednings- och utrustningsplan har för institutionen uppförts en delram av 1 000 000 kr. Nämnden föreslår att delramen höjes med 450 000 kr., avseende bl. a. ytterligare undervisningsutrustning samt grundutrustning för forskning och forskningsundervisning.

Gamla administrationslokalerna. I gällande inrednings- och utrustningsplan upptages för detta ändamål en delram av 25 000 kr. Nämnden finner att kostnaderna för lokalernas utrustning kan begränsas till detta belopp och föreslår, att ramen betecknas som definitiv.

Avdelningen för elektroteknik. En tillbyggnad till avd. E, som kommer att förena nybyggnaden för de hittillsvarande institutionerna för allmän teleteknik och telekommunikation med den äldre byggnad, som innehåller lokaler för hittillsvarande institutionen för elektronik, planeras att bli inflyttningsfärdig redan till höstterminen 1964. Denna tillbyggnad får i stort sett karaktären av en kontorsbyggnad. Nämnden har ej ansett det möjligt att framlägga förslag till definitiv kostnadsram. Med hänsyn till byggnadens tidsplanering finner nämnden sig böra framlägga förslag till en delram och förordar att denna uppföres med ett belopp av 300 000 kr.

Institutionen för fysik. Planeringen för högskolans utbyggnad innebär bl. a., att det nuvarande fysik-kemikomplexet framdeles skall helt disponeras av ämnet fysik. Ett iordningställande av byggnadskomplexet för detta ändamål kräver en genomgripande ombyggnad av komplexets äldre byggnadsdelar. Vidare planeras uppförande av en flygelbyggnad vid komplexets norra sida. Byggnadsarbetena avses komma att utföras i två etapper, varav den första beräknas vara avslutad omkring årsskiftet 1965/66 och den andra under hösten 1966. För fysikinstitutionen beräknar nämnden en delram av 500 000 kr. för att möjliggöra vissa beställningar samt anskaffa en lågtemperaturanläggning.

Avdelningen för maskinteknik. Studerandeintaget vid avdelningen skall fr. o. m. höstterminen 1963 öka från 80 till 150 per år. Detta nödvändiggör nya och utökade lokaler. Förberedande arbeten för sprängningsarbeten pågår, och tiden för de egentliga byggnadsarbetena har preliminärt angivits till våren 1964 — hösten 1966. Viss del av byggnaden — kontorsdelen — kan dock möjligen komma att stå färdig under hösten 1965. På detta preliminära stadium anser nämnden sig sakna förutsättningar att framlägga förslag till definitiva kostnadsramar. Nämnden har emellertid konstaterat att viss nödvändig tung materiel måste beställas lång tid i förväg. För att möjliggöra sådana beställningar föreslår nämnden, att en delram av 2 000 000 kr. fastställs för budgetåret 1963/64.

Avdelningen för väg- och vattenbyggnad. Fr.o.m. höstterminen 1962 inleds en successiv ökning av studerandeintaget per år från 68 till 150. Byggnadsarbetena för avdelningens nya byggnad avses att bli fördelade på två etapper, av vilka den första beräknas bli färdigställd i vissa delar till höstterminen 1964 samt fullständigt till våren 1965, och den andra beräknas vara slutförd sommaren 1966. Nämnden föreslår en delram av 1 500 000 kr. för budgetåret 1963/64.

Tekniska högskolan i Lund

För innevarande budgetår har i inrednings- och utrustningsplanen medgivits en delram av 1 930 000 kr. för högskolan. Delramen avser samtliga vid högskolan hittills aktuella utrustningsföretag. Nämnden föreslår, att delramar eller definitiva kostnadsramar fastställs i princip för varje enskilt företag. Vid sin beräkning av höjda eller nya kostnadsramar har nämnden fördelat den nuvarande totala delramen på hittills aktuella objekt.

Allmän utrustning. Av den nu gällande delramen beräknar nämnden 741 000 kr. för allmän utrustning. För att säkerställa utrustningen av bl.a. snabblaboratorierna och administrationen finner nämnden behövligt att delramen höjes med 109 000 kr. till 850 000 kr.

Hållfasthetslära. I stomplanen för teknisk högskola i Lund beräknas den totala utrustningskostnaden för ämnet uppgå till 420 000 kr. Nämnden finner, att denna totalkostnad bör kunna hållas och beräknar en definitiv kostnadsram för ämnet av 420 000 kr. Då nämnden tidigare beräknat 220 000 kr. för ämnets utrustning innebär detta en ökning med 200 000 kr.

Fysik, kärnfysik, fasta tillståndets fysik. Det i stomplanen redovisade utrustningsförslaget för fysiska institutionen slutar totalt på ett belopp av 3 400 000 kr., varav 400 000 kr. upptagits i den gällande delramen. Nämnden förordar att delramen för fysik räknas upp med dels i stomplanen för ämnet för budgetåret 1963/64 beräknade 1 500 000 kr., dels ock med 435 000 kr. för viss annan utrustning, vilken bör redovisas under denna post.

Mekanisk värmeteorik. Av den för ämnet totalt beräknade kostnaden, 550 000 kr., upptar nämnden nu i enlighet med stomplanen en delram av 400 000 kr.

Utrustning för tillbyggnad till universitetets matematiska institution m. m. För denna utrustning har inom den gällande delramen beräknats ett belopp av 139 000 kr. Nämnden finner att detta belopp nu bör anges som definitiv kostnadsram.

Materiallära och värmebehandling. I enlighet med stomplanen beräknar nämnden en definitiv kostnadsram av 5 000 kr.

Allmän kemi. I enlighet med stomplanen beräknar nämnden en definitiv kostnadsram av 20 000 kr.

Allmän teleteknik. I enlighet med stomplanen beräknar nämnden en definitiv kostnadsram av 50 000 kr.

Allmän utrustning för nybyggnad för matematik. Enligt föreliggande byggnadsplanering skall för ämnena matematik, matematisk statistik samt ritteknik I och II uppföras en nybyggnad, vilken delvis avses stå färdig hösten 1963 och helt färdig hösten 1964. En preliminär uppskattning för byggnadens inredning och utrustning har gjorts, vilken slutar på ett belopp av 1 500 000 à 2 000 000 kr. På grundval härav beräknar nämnden en delram för 1963/64 av 1 200 000 kr.

Ela u t o m a t i k. Av den i stomplanen till 670 000 kr. beräknade totala utrustningskostnaden bör nu som delram uppföras 520 000 kr.

Elektrisk mätteknik. Stomplanen räknar med en total utrustningskostnad av 835 000 kr., varav 300 000 kr. upptagits i den gällande totala delramen. Nämnden föreslår nu, att denna delram höjes med 385 000 kr. till 685 000 kr.

Teoretisk elektroteknik. I gällande delram upptaget belopp, 25 000 kr., bör enligt stomplanen räknas upp med 225 000 kr. till 250 000 kr. Detta belopp bör betecknas som definitiv ram.

G e m e n s a m v e r k s t a d (för avd. E). I stomplanen räknas med en total kostnadsram av 200 000 kr., varav 100 000 kr. upptagits i den gällande delramen. En definitiv ram av 200 000 kr. bör nu beräknas.

Allmän utrustning för nybyggnad för avd. E. Nybyggnaden för avdelningen avses stå färdig till hösten 1964. En uppskattning av den totala inrednings- och utrustningskostnaden för byggnaden slutar på 2 à 2,5 miljoner kr. I avvaktan på definitivt utrustningsförslag uppför nämnden en delram av 1 600 000 kr.

M a s k i n e l e m e n t o c h m a s k i n k o n s t r u k t i o n. Totalkostnaden för utrustningen har i stomplanen angivits till 650 000 kr., varav 500 000 kr. för budgetåret 1963/64. Sistnämnda belopp upptas nu som delram.

G e m e n s a m v e r k s t a d (för avd. M). Av den totalt beräknade kostnaden av 200 000 kr. uppföres 100 000 kr. som delram för budgetåret 1963/64.

Å n g p a n n a. I enlighet med stomplanen bör av den beräknade totalkostnaden av 1 450 000 kr. (exklusive fundament) 450 000 kr. nu upptas som delram.

K e m i. En definitiv kostnadsram av 5 000 kr. bör beräknas.

Allmän utrustning för nybyggnad för avdelning M. En del av nybyggnaden för avd. M, omfattande vissa laboratorier m.m., kan komma att stå färdig redan till höstterminen 1964. En uppskattning av de totala kostnaderna för inredning och utrustning slutar på 2 à 3 miljoner kr. I avvaktan på definitivt utrustningsförslag beräknar nämnden en delram av 400 000 kr.

Allmän utrustning för nybyggnad för avdelning A. En viss del av en för avdelningen planerad nybyggnad kan komma att stå färdig till höstterminen 1964. Preliminärt har kostnaderna för inredning och utrustning av byggnaden uppskattats till 1,5 miljoner kr. Nämnden beräknar för budgetåret 1963/64 en delram av 300 000 kr.

R i k s a r k i v e t

Nybyggnaden för riksarkivet omfattar dels en administrationsbyggnad, innehållande kontorsrum och utrymmen för vetenskaplig verksamhet m. m., dels ock en bergrumsanläggning med utrymmen för förvaring av arkivalier m. m.

De egentliga byggnadsarbetena för uppförande av magasinsbyggnaden i berg-rummet torde påbörjas omkring årsskiftet 1962/63 och avses vara slutförda under sommaren 1964. Därtill kommer en uttorkningsperiod av ett eller två år. Byggnaden bör kunna tas i bruk tidigast under senare halvåret 1965. Byggnads-tiden för administrationsbyggnaden beräknas till aderton månader och igång-sättningen avses bli avpassad så att båda byggnadsdelarna bli färdiga samtidigt.

Nämnden har lämnats ett bemyndigande att beställa inredning och utrustning för bergrumsanläggningen intill ett värde av högst 3 200 000 kr., att gäldas tidi-gast den 1 juli 1963. Nämnden finner att detta belopp ej kan täcka kostnaderna för hela den hyllutrustning, som måste beställas. Beställningarna för hyllinred-nings bör utläggas 1 à 1 1/2 år innan inredningen skall tagas i bruk. För budget-året 1963/64 bör en delram av 4,5 miljoner kr. medgivas.

K u n g l . b i b l i o t e k e t

Ombyggnaden av biblioteket sker i fyra etapper. Av dessa är de två första avslutade.

Etapp III genomföres i två skilda deletapper, av vilka den ena beräknas vara slutförd under år 1962 och den andra våren 1965.

För utrustning av etapp III har utrustningsnämnden bemyndigats beställa inredning m. m. till ett värde av högst 374 000 kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1962/63. Bemyndigandet har icke utnyttjats och anslag för inne-varande budgetår motsvarande bemyndigandet har heller icke beviljats.

Med hänsyn till att till etapp III hänförts inredningen av 18 forskarceller — ursprungligen hänförd till etapp IV — bör enligt nämnden de med etapp III förenade utrustningskostnaderna upptas till 400 000 kr. I avvaktan på anslags-beräkningen för etapp IV bör ramen betecknas som delram.

2. Uppsala universitet

Det större konsistoriet har äskat anslag för inredning och utrustning av vissa institutioner m. m. i enlighet med följande sammanställning.

Universitetskanslern biträder konsistoriets förslag med de begränsningar, som framgår av sammanställningen.

	Konsisto- riet	Kanslern
1. Patologiska institutionen		
a) enligt prop. 1961:108	10 000	10 000
b) lokaler för cytologi	41 430	40 000
c) laboratorium för elektronmikroskopi	8 910	9 000
d) lokaler för radiokemiskt och mikrokemiskt arbete	85 000	85 000
2. Företagsekonomiska institutionen	26 250	26 000

3. Konsthistoriska institutionen	80 068	80 000
4. Litteraturhistoriska institutionen	7 000	7 000
5. Institutionerna för egyptologi, för klassisk fornkunskap och antikens historia samt för nordisk och jämförande fornkunskap	97 500	97 000
6. Institutionen för tyska språket	5 998	6 000
7. Institutionen för fysiologisk botanik		
a) inredning av vindsvåning	50 000	50 000
b) inredning av temperaturkamrar	12 035	12 000
8. Fysiska institutionen		
a) föreläsningssal	65 000	65 000
b) speciellt preparationsrum	20 000	20 000
9. Geodetiska institutionen	13 500	13 000
10. Fältstation på Norr Malma	50 000	50 000
11. Seismologiska institutionen	21 000	21 000
12. Institutionen för teoretisk fysik	11 500	11 500
13. Zoologiska institutionen	53 166	35 000
14. Entomologiska avdelningen	10 670	10 500
15. Gemensamma inrednings- och utrustningsändamål ..	100 000	100 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 1 a. Patologiska institutionen. Anslaget äskas i enlighet med prop. 1961:108 (s. 155).

Punkt 3. Konsthistoriska institutionen. För budgetåret 1960/61 beviljades för inredning och utrustning av den nya konsthistoriska institutionen i gamla konsistoriehuset ett anslag av 75 000 kr. Kungl. Maj:t föreskrev, att upphandlingen av inredningen och utrustningen skulle ske i samråd med utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Institutionen har nu flyttat in i de nya lokalerna. Det beviljade beloppet har icke räckt till att ge den historiska miljön en värdig gestaltning. Inredandet av bottenvåningen med konstsamlingarna har fått ställas på framtiden. En del av konstsamlingarna har magasinierats under förhållanden som är riskabla för deras kondition och har icke blivit tillgängliga för undervisningen. Fotoateljén har lämnats outrustad.

Punkt 4. Litteraturhistoriska institutionen. Ämnet litteraturhistoria med poetik saknar lärarrum och administrativa lokaler. För inredning av dylika rum i en paviljong, som är avsedd att med medel ur universitetets reservfond uppföras i anslutning till de nuvarande institutionslokaler, äskas 7 000 kr.

Punkt 6. Institutionen för tyska språket. För anskaffning av möbler och diverse inventarier samt vissa installationer avseende institutionens nya lokaler å Sysslomansgatan 15 äskas 6 000 kr.

Punkt 11. Seismologiska institutionen. Institutionen inryms för närvarande i tre rum i övre våningen till den nuvarande limnologiska institutionen. Sedan limnologiska institutionen under våren 1963 flyttat in i ny institu-

tionsbyggnad, skall den nuvarande byggnaden helt övertagas av seismologiska institutionen. I samband härmed krävs en om disposition av rummen samt nyanskaffning av möbler och inventarier. Kanslern föreslår en medelsanvisning av 21 000 kr.

Punkt 13. Zoologiska institutionen. Ökningen av lärarpersonalen — en följd av det ökade intaget av studerande till institutionen — medför behov av flera arbetsplatser för lärarnas undervisningsförberedelse och forskning. Ett elektronmikroskopiskt laboratorium kommer att inrättas. Det ökade studentantalet kommer även att medföra ytterligare behov av undervisningsutrustning.

Punkt 14. Entomologiska avdelningen. Det ökade studerandantalet i zoologi berör även ämnet entomologi och medför ett ökat antal lärare i ämnet. För att bereda dessa utrymme för undervisningsförberedelse och forskningsarbete planeras inredning av vissa utrymmen i vindsvåningen i den nuvarande zoologiska institutionsbyggnaden. Kanslern förordar en medelsanvisning av 10 500 kr. för detta ändamål.

3. Lunds universitet

Det större konsistoriet har äskat anslag för inredning och utrustning av vissa institutioner m. m. i enlighet med följande sammanställning. *Universitetskanslern* biträder konsistoriets förslag med de förändringar, som framgår av sammanställningen.

	Konsistoriet	Kanslern
1. Juridiska fakulteten	56 000	56 000
2. Embryologiska institutionen	12 825	13 000
3. Fysiologiska institutionen	8 500	8 500
4. Kirurgiska kliniken	7 400	7 000
5. Medicinska kliniken	106 000	106 000
6. Patologiska institutionen	25 000	25 000
7. Röntgendiagnostiska avdelningen	200 000	200 000
8. Öron-, näs- och halskliniken	273 000	273 000
9. Ekonomisk-historiska institutionen	74 500	74 000
10. Filosofiska institutionen	8 500	8 000
11. Konsthistoriska institutionen	12 000	12 000
12. Nationalekonomiska institutionen	6 000	6 000
13. Pedagogiska institutionen	107 000	107 000
14. Sociologiska institutionen	9 500	9 000
15. Institutionen för systematisk botanik	905 000	905 000
16. Kvärtärgeologiska institutionen	107 000	107 000
17. Kemiska institutionen	92 900	93 000
18. Termokemiska laboratoriet	36 000	36 000
19. Zoofysiologiska institutionen	28 700	29 000
20. Inredning och utrustning av nytillkommande lokaler	50 000	50 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 2. Embryologiska institutionen. I embryologiska institutionen har sedan några år tillbaka ytterligare lokaler kunnat friställas för laboratorieändamål. Sammanlagt har för inredning och utrustning av dessa lokaler tidigare äskats 49 500 kr. Hittills har medel anvisats till ett belopp av 40 000 kr. Med hänvisning till prisstegringar föreslår kanslern att ett belopp av ytterligare 13 000 kr. anvisas för att komplettera inredningen och utrustningen. Kanslern föreslår vidare, att det bör ankomma på utrustningsnämnden att ombesörja utredningen.

Punkt 3. Fysiologiska institutionen. Anslaget äskas i enlighet med prop. 1961:108 (sid. 158 o. 210).

Punkt 9. Ekonomisk-historiska institutionen. För inredning och utrustning av institutionens nya lokaler har under budgetåret 1960/61 anvisats ett utrustningsanslag av 30 000 kr. Detta belopp är enligt konsistoriets mening otillräckligt. Konsistoriet begärde ursprungligen 65 000 kr. och äskar nu resterande 35 000 kr. Vidare hemställer konsistoriet om medel till inredning och utrustning av nytillkommande rumsenheter samt till inköp av apparater. Kanslern föreslår en medelsanvisning av 74 000 kr.

Punkt 10. Filosofiska institutionen har sedan den 1 juli 1961 erhållit lokaler i Lundagårdshuset. För inredning och utrustning av dessa lokaler har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 6 000 kr. Den av kanslern nu föreslagna medelsanvisningen — 8 000 kr. — avser ytterligare utrustning av dessa lokaler.

Punkt 11. Konsthistoriska institutionen. Inom institutionen har ändringsarbeten företagits för att utöka antalet bokhyllor samt antalet arbetsplatser för de studerande. Kostnaderna härför har beräknats till 38 000 kr. För innevarande budgetår har 13 200 kr. anvisats.

Punkt 13. Pedagogiska institutionen. Från och med höstterminen 1962 kommer institutionen för pedagogik att disponera en förhyrd byggnad vid Finngatan 14. För inredning och utrustning har beräknats i runt tal 142 000 kr., vilket belopp av konsistoriet reducerats med för innevarande budgetår anvisade medel, 35 000 kr. Det kvarstående medelsbehovet uppgår således till 107 000 kr. Kanslern förordar, att utrustningsnämnden omhänderhar utrustningen av dessa lokaler.

Punkt 17. Kemiska institutionen. Genom tillbyggnad av den nuvarande institutionen samt genom förhyrning av lokaler i Salanders fabriksaktiebolags fastighet kan 144 tvåbetygsstuderande årligen beredas plats för studier i ämnet kemi. Detta medför krav på dels ytterligare utbildningsplatser för högre betyg, dels arbetsrum för assistent- och amanuenspersonal. För inredning och utrustning av lokalerna för tvåbetygsstuderandena i Salanders fastighet har hittills anvisats 196 000 kr. Behovet av arbetsplatser planeras bli täckt genom en ytterligare förhyrning inom Salanders fastighet. En förutsättning för denna förhyrning är att ett belopp av 78 000 kr. beviljas för utrustning av lokalerna.

Kanslern förutsätter att även denna utrustning ombesörjes av utrustningsnämnden.

I samband med den pågående tillbyggnaden av den nuvarande institutionen kan vissa lokaler iordningställas i källarvåningen. De nya lokalerna har en yta på ca 75 m², som fördelar sig på 4 arbetsrum och 2 förrådsrum. Kostnaderna för att inreda dessa utrymmen, vilka avses för i första hand den tekniska personalen uppgår enligt gjorda beräkningar till 14 900 kr. Kanslern tillstyrker en medelsanvisning av tillhoppa 93 000 kr. för ifrågavarande ändamål.

Punkt 18. Termokemiska laboratoriet. Laboratoriet kommer att erhålla lokaler i en byggnad, som tidigare tillhört AB Svensk torvförädling, vilket medfört behov av kompletterande inredning och allmän utrustning.

4. Göteborgs universitet

Det större konsistoriet har äskat anslag för inredning och utrustning av vissa institutioner m.m. i enlighet med följande sammanställning. *Universitetskanslern* biträder konsistoriets förslag med de begränsningar, som framgår av sammanställningen.

	Konsistoriet	Kanslern
1. Socialmedicinska institutionen	18 000	18 000
2. Institutionerna för etnografi, idé- och lärdoms- historia samt nordisk och jämförande fornkunskap	5 000	5 000
3. Gemensamt för vissa andra ämnen inom de filosofiska fakulteterna	30 000	30 000
4. Oceanografiska institutionen	498 000	100 000
5. Kansliet och räntekammaren	5 000	5 000
6. Universitetsbiblioteket	64 800	65 000
	620 800	223 000

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl.a. följande.

*Punkt 2. Institutionerna för etnografi, idé- och lärdoms-
historia samt nordisk och jämförande fornkunskap.* De två förstnämnda institutionerna disponerar nya institutionslokaler i landeriet Johannesberg, vilka kräver kompletterande utrustning med möbler. Institutionen för nordisk och jämförande fornkunskap, som är inrymd i Göteborgs arkeologiska museum, utnyttjar bl.a. en föreläsningssal inom museibyggnaden, vilken behöver en bänkinredning. Kanslern beräknar medelsbehovet under denna punkt till sammanlagt 5 000 kr.

Punkt 3. Gemensamt för vissa andra ämnen inom de filosofiska fakulteterna. Det starkt växande studentantalet och tillkomsten av nya lärostolar gör det nödvändigt att hyra nya lokaler för de ämnen som är sämst ställda i lokalhänseende. För inköp av möbler och annan utrustning till sådana lokaler bör enligt kanslern ett belopp av 30 000 kr. anvisas.

Punkt 4. Oceanografiska institutionen. Av det av konsistoriet begärda beloppet för oceanografiska institutionen, 498 000 kr., avser i runt tal 167 000 kr. laboratorieutrustning, 294 000 kr. oceanografiska instrument med tillbehör, 10 000 kr. undervisningsutrustning till institutionen och 27 000 kr. verkstadsmaskiner. Kanslern framhåller, att en rätt avsevärd komplettering av utrustningen vid oceanografiska institutionen torde vara nödvändig och beräknar för nästa budgetår medel härför med 100 000 kr. De anvisade medlen bör enligt kanslern disponeras av utrustningsnämnden.

Punkt 5. Kansliet och räntekammaren. För budgetåret 1963/64 beräknar konsistoriet ett medelsbehov av 5 000 kr. till inköp av möbler, andra inventarier och kontorsmaskiner för universitetets kansli och räntekammare.

Punkt 6. Universitetsbiblioteket. För bytesavdelningen, katalogiseringsavdelningen och utländska tryckavdelningen samt lässalen fordras ökat hyllutrymme. Kostnaderna beräknas till ca 4 800 kr.

5. Karolinska mediko-kirurgiska institutet

Lärarkollegiet äskar anslag för inredning och utrustning av bl. a. fysiologiska institutionerna med 40 000 kr., bakteriologiska institutionen med 34 000 kr. och farmakologiska institutionen med 50 000 kr. Ifrågavarande utrustning m. m. krävs för den ökade intagning av studerande, som enligt beslut av 1961 års riksdag f. n. håller på att genomföras.

Universitetskanslern tillstyrker, att ett belopp av 124 000 kr. anvisas för dessa ändamål.

Universitetskanslern, som finner en komplettering och modernisering av histologiska institutionens apparatur och instrumentutrustning starkt motiverad, hemställer vidare att ett belopp av 200 000 kr. anvisas för ifrågavarande ändamål.

6. Farmaceutiska institutet

För nästa budgetår har *styrelsen för farmaceutiska institutet* föreslagit följande ifråga om anslag för inredning och utrustning av nya lokaler.

	Anslagsbelopp
1. Avdelningen för organisk kemi	31 700
2. Avdelningen för oorganisk och fysikalisk kemi	20 035
3. Avdelningen för analytisk kemi	31 300
4. Farmakognostiska avdelningen	195 380
5. Farmakognostiska avdelningen och avdelningen för farmakodynamik och thoxikologi	83 920
6. Avdelningen för farmakodynamik och thoxikologi	41 700
	Summa kr. 404 035

I stort avser förslagen en komplettering av institutets delvis bristfälliga utrustning för undervisning och forskning.

7. Tekniska högskolan i Stockholm

Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté hemställer att 204 000 kr. anvisas för inredning och utrustning av vissa institutioner m. m. vid högskolan. Byggnadskommitténs förslag till medelsanvisning framgår av följande sammanställning.

	Anslagsbelopp
1. Administrationsbyggnad	2 000
2. Biblioteksbyggnad	4 000
3. Avdelningen för teknisk fysik	2 000
4. Personalmatsal	93 000
5. Abonnentväxel	103 000
	Summa kr. 204 000

Av byggnadskommitténs framställning inhämtas bl. a. följande.

4. **P e r s o n a l m a t s a l.** Byggnadsarbetena påbörjades i september 1962 och beräknas vara avslutade i april 1964. Kommittén disponerar för inredning och utrustning under budgetåret 1962/63 250 000 kr. Kommittén har tidigare redovisat en sammanlagd kostnad för möblering, inredning och utrustning av 330 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Efter en prisstegring av 4 % under tiden den 1 juli 1961—den 30 juni 1962 kommer därför totalkostnaderna att kunna beräknas uppgå till 343 000 kr. För budgetåret 1963/64 erfordras resterande anslag av 93 000 kr.

5. **N y a b o n n e n t v ä x e l.** En ny fyrsiffrig abonnentväxel kommer under innevarande höst att tagas i bruk och därmed ersätta den nuvarande tresiffriga växeln. Kostnaderna för detta utbyte hade av televerket under hand angivits till ca 250 000 kr. vilket belopp anvisats för budgetåret 1962/63. Sedan växeln blivit färdigkonstruerad inkom televerket med anbud uppgående till 292 760 kr. Beloppet överstiger sålunda det tidigare under hand angivna beloppet och kommer ytterligare att överskridas på grund av att kompletterande utrustningsdelar, vilkas kostnader televerket ej kunnat precisera, ännu saknas. Uppskattningsvis kommer kostnaderna för dessa kompletterande utrustningsdelar att uppgå till 10 000 kr. för budgetåret 1962/63 och till 50 000 kr. för budgetåret 1963/64. För budgetåret 1963/64 erfordras sålunda ett anslag av (353 000—250 000 =) 103 000 kr.

D e p a r t e m e n t s c h e f e n

Den pågående utbyggnaden av universitet och högskolor kräver betydande insatser från statsmakternas sida bl. a. för att finansiera det erforderliga lokal-tillskottet. Kostnaderna för inredning och utrustning av nya lokaler är till väsentlig del beroende av omfattningen och takten i byggnadsverksamheten och har därmed direkt samband med medelsförbrukningen under i första hand motsvarande investeringsanslag på kapitalbudgeten. Koncentrationen av utbygg-

naden till främst nya enheter för medicinsk, teknisk och naturvetenskaplig utbildning och forskning återspeglas i de av myndigheterna redovisade kalkylerna. Dessa domineras sålunda av de ofta mycket kostnadskrävande projekt, som den lokalmässiga utbyggnaden inom angivna ämnesområden innefattar.

Utrustningsnämnden har i sin anslagsframställning föreslagit, att medel för riksarkivets och kungl. bibliotekets inredning och utrustning i fortsättningen skall anvisas under förevarande anslag. De för dessa företag lämnade beställningsbemyndigandena är nu redovisade under respektive anslag till omkostnader. Jag finner den föreslagna anordningen från anslagstekniska synpunkter lämplig och upptar således dessa företag i den inrednings- och utrustningsplan för nämndens verksamhetsområde, som jag i det följande kommer att föreslå.

Vid redovisningen av myndigheternas äskanden har följts den nu gällande fördelningen av anslaget på anslagsposter för olika inrednings- och utrustningsföretag. Av tekniska skäl tar jag dock först upp till behandling de förslag, som framförts av andra myndigheter än utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Vissa av de inredningsföretag, för vilka kanslern för rikets universitet eller annan myndighet för nästa budgetår äskat medel, bör emellertid enligt min mening omhänderhavas av utrustningsnämnden. Dessa företag är följande, nämligen

vid Uppsala universitet: zoologiska och entomologiska institutionerna;

vid Lund universitet: embryologiska, patologiska och kemiska institutionerna samt institutionen för systematisk botanik;

vid Göteborgs universitet: oceanografiska institutionen samt farmaceutiska institutet.

Jag kommer i det följande att i samband med behandlingen av utrustningsnämndens anslagsäskanden taga ställning till frågan om medelsanvisning för de angivna ändamålen.

För de institutioner, vilkas inredning och utrustning skall omhänderhavas av andra myndigheter än utrustningsnämnden, beräknar jag med anledning av föreliggande förslag för nästa budgetår medel i enlighet med följande sammanställning. Jag upptar därvid endast de förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda. De beräknade beloppen är sammanförda till skilda anslagsposter.

Myndighet/institution (motsvarande)	Beräknat högsta belopp
<i>Uppsala universitet</i>	38 000
Patologiska institutionen	10 000
Seismologiska institutionen	18 000
Litteraturhistoriska institutionen och institutionen för tyska språket ..	10 000
<i>Lunds universitet</i>	88 500
Fysiologiska institutionen	8 500
Pedagogiska institutionen	35 000
Termokemiska laboratoriet	25 000
Ekonomisk-historiska, konsthistoriska och filosofiska institutionerna ..	20 000
<i>Göteborgs universitet</i>	30 000
Institutionerna för etnografi, idé- och lärdoms historia, nordisk och jämförande fornkunskap och andra ämnen inom de filosofiska fakulteterna, kansliet och rättekammaren samt universitetsbiblioteket	30 000
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet</i>	124 000
Fysiologiska institutionerna	40 000
Bakteriologiska institutionen	34 000
Farmakologiska institutionen	50 000
<i>Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté</i>	180 000
Personalmatsal	80 000
Telefonväxel	100 000

Under en anslagspost till Kungl. Maj:ts förfogande beräknar jag för nästa budgetår ett belopp av 200 000 kr.

Vad beträffar utrustningsnämndens verksamhetsområde har jag efter hörande av nämnden gjort upp följande finansieringsplan med specifikation i form av inrednings- och utrustningsplan avseende innevarande och nästkommande budgetår.

Finansieringsplan

(miljoner kr.)

<i>Tillgängliga medel</i>	<i>Medelsförbrukning</i>
Medelsreservation per 30/6 1962 15,3	Beräknad medelsförbrukning
Anslag för budgetåret 1962/63 . 12,2	budgetåret 1962/63 16,0
Erforderligt anslag för budget-	1963/64 25,8
år 1963/64 14,3	
41,8	41,8

Inrednings- och utrustningsplan.

(1 000-tal kr.)

Läroanstalt, Institution (motsvarande)	Förordad ram eller förordad ökning av tidi- gare ram	Kostnadsram			Medelsförbrukning		
		defini- tiv ram	delram t. o. m. 30.6 1964	art ¹	t. o. m. 30.6 1962	beräkn. 1962/63	beräkn. 1963/64
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Uppsala universitet</i>							
Geografi och geologi		2 600		1	2 424	2 100	2 000
Zoofysiologi		1 700		1	1 088		
Limnologi		1 400		1	67		
Universitetsbiblioteket	+ 1 000		1 500	2 b	47		
Fysiologisk botanik		405		1	78		
Språkvetenskapliga sektionen .		153		1	149		
Oorganisk kemi		1 030		1	16		
Organisk kemi	+ 70	570		2 b	—		
Fysikalisk kemi		745		1	11		
Fysik		1 260		1	129		
Teologiska fakulteten		100		1	74	1 400	1 000
Växtbiologi	+ 250		250	3	—		
Zoologi och entomologi	+ 30		30	3	—		
<i>Lunds universitet</i>							
Humanistiska fakulteten		734		1	679		
Patologi		1 330		1	835		
Rättsmedicin och rättsläkarsta- tion		325		1	200		
Medicin, särskilt njursjukdomar (Lund)		96		1	93		
Neurokirurgi (Lund)		43		1	42		
Fysiologisk botanik		1 280		1	120		
Genetik		326		1	285		
Kemi	+ 90	636		2 a	223		
Fysik		690		1	596		
Biokemi		46		1	27		
Zoologi		170		1	119		
Bakteriologi	+ 140		140	3	—		
Geologi		94		1	94		
Embryologi	+ 10	50		2 a	24		
Kvartärgeologi		56		1	8		
Ekonomiska fakulteten	+ 185	355		2 a	45		
Psykologi		50		1	—		
Zoofysiologi		50		1	—		
Humanistiska fakulteten:							
Vissa institutioner i seminarie- byggnaden	+ 120	210		2 a	—		
Systematisk botanik	+ 100		100	3	—		

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Göteborgs universitet</i>							
Anatomi och histologi		4 100		1	3 922	}	2 000
Administration och bibliotek ..		625		1	615		
Farmakologi, med. kemi, fysio- logi, med. fysik	+ 555		7 455	2 a	6 053		
Kliniker och laboratorier vid Sahlgrenska sjukh. m.m. ...		3 416		1	2 955		
Allmän och klinisk bakteriologi		2 950		1	1 008		
Hygien		300		1	90		
Patologi		300		1	62		
Humanistiska fakulteten		430		1	8		
Zoologi		645		1	101		
Zoofysiologi		631		1	96		
Fysiologisk botanik		475		1	195	}	
Systematisk botanik	+ 75	75		3	—		
Oceanografi	+ 100		100	3			
<i>Karolinska institutet</i>							
Virologi		1 100		1	587	}	300
Fysiologi II		400		1	396		
Medicinsk fysik		400		1	343		
<i>Medicinska högskolan i Umeå</i>							
Allmän bakteriologi			1 250	1	69	}	2 200
Klinisk bakteriologi			150	1	—		
Patologi	+ 815	2 065		2 b	257		
Farmakologi	+ 200		1 200	2 b	126		
Klinisk farmakologi		12		1	—		
Hygien	+ 50		300	2 b	124		
Medicinsk kemi	+ 150	800		2 b	—		
Verkstäder			350	1	133		
Djurlaboratorier			200	1	—		
Bibliotek och administration ..	+ 400		500	2 b	93		
Vissa kliniker m.m. och speciell forskningsutrustning		1 538		1	811	}	
Oförutsedda behov			50	1	3		
<i>Stockholms universitet</i>							
Fysik (nuvarande institution) ..		1 655		1	1 425	}	4 000
Teoretisk fysik		145		1	118		
Botanik	+ 500		2 000	2 b	—		
Organisk kemi		970		1	11		
Fysikalisk kemi		860		1	—		
Oorganisk kemi		1 460		1	—		
Telefonväxel, matsal m.m.		320		1	—		
Nybyggnad i kv. Mimer:							
Allmän utrustning	+ 1 100	1 100		1	—		
Undervisningsutrustning m.m. för fysik	+ 900	900		1	—		
Förhyrda lokaler i kv. Getingen:						}	
Allmän utrustning	+ 550	550		1	—		
Utökade lokaler i kv. Vega för psykologi	+ 200	200		1	—		

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Tandläkarhögskolan i Malmö</i>							
Ökad elevintagning		350		1	211	} 200	—
Preklinisk undervisning (Umeå)		70		1	—		
<i>Tandläkarhögskolan i Umeå</i> ..	+	500	3 000	2 b	—	} 400	2 200
<i>Tandteknikerskolan i Umeå</i> ...	+	450	450	3	—		
<i>Farmaceutiska institutet</i>	+	62	575	2 b	410	100	60
<i>Tekniska högskolan i Stockholm</i>							
Fysik (övningslaboratorier) ...		1 355		1	—	} 800	1 400
Fasta tillståndets fysik		595		1	—		
Regleringsteknik	+	180	180	3	—		
Fysik (ombyggnad)	+	240	240	3	—		
Läran om maskinelement	+	90	90	3	—		
Elektroteknik I	+	50	50	3	—		
Elektronik	+	1 160	1 160	3	—		
Övningslaboratorier för kemi ..	+	3 900	3 900	3	—		
Mineralogi och geologi	+	50	50	3	—		
Gruvbrytning med gruvmätning	+	90	90	3	—		
Värme- och ugnsteknik	+	100	100	3	—		
<i>Chalmers tekniska högskola</i>							
Administrationsbyggnad		590		1	15	} 3 500	6 280
Hörsalsbyggnader		290		1	267		
F. d. Holtermanska sjukhuset .		500		1	361		
Allmän teleteknik		1 740		1	1 021		
Telekommunikation		1 100		1	408		
Elektricitetslära och el. mätteknik		1 110		1	595		
Fysik (undervisningslokaler) ..		2 850		1	763		
Fysikalisk kemi	} 3 290		10 000	2 b	76		
Organisk kemi		75					
Oorganisk kemi		65					
Teknisk kemi, kemisk apparatteknik, värmeteknik och maskinlära, elektrokemi, biokemi, analytisk kemi ..		—					
Allmän utrustning för avd. K					—		
Matematisk fysik		70		1	20		
Atomenergi	+	150	450	2 b	103		
Geologi		25		1	—		
Elektronik	+	450	1 450	2 b	308		
Elektromaskinlära		635		1	—		
Regleringsteknik		370		1	—		
Gamla administrationslokalerna		25		1	—		
Tillbyggnad för avd. E	+	300	300	3	—		
Fysik (om- och tillbyggnad) ..	+	150	150	3	—		
Avdelningen för maskinteknik	+	2 000	2 000	3	—		
Avdelningen för väg- och vattenbyggnad	+	1 500	1 500	3	—		

1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Tekniska högskolan i Lund</i>							
Viss allmän utrustning	+ 109		850	2 b	215		
Hållfasthetslära	+ 200	420		2	10		
Fysik, kärnfysik, fasta tillståndets fysik	+ 1 935		2 335	2 b	3		
Mekanisk värmeteori med strömningslära	+ 400		400	3	—		
Tillbyggnad till universitetets matematiska institution		139		1	42		
Materiallära och värmebehandling		5		1	—		
Allmän kemi	+ 20	20		3	—		
Allmän teleteknik	+ 50	50		3	—		
Allmän utrustning för nybyggnad för matematik	+ 1 200		1 200	3	—		
Elautomatik	+ 520		520	3	—	1 200	3 600
Elektrisk mätteknik	+ 385		685	2 b	—		
Teoretisk elektroteknik	+ 225	250		2	—		
Gemensam verkstad (avd. E) ..	+ 100	200		2	—		
Allmän utrustning för nybyggnad för avd. E	+ 1 600		1 600	3	—		
Maskinelement och maskinkonstruktion	+ 500		500	3	—		
Gemensam verkstad (avd. M) ..	+ 100		100	3	—		
Ångpanna	+ 450		450	3	—		
Kemi	+ 5	5		3	—		
Allmän utrustning för nybyggnad för avd. M	+ 400		400	3	—		
Allmän utrustning för nybyggnad för avd. A	+ 300		300	3	—		
Riksarkivet	+ 1 300		4 500	2 b	—	—	500
Kungl. biblioteket	+ 216		590	2 b	—	—	300
Summa kronor	+ 32 317	64 440	48 990		32 042	16 000	25 840
		113 430			73 882		

¹ Art av kostnadsram för resp. företag:

1. Av statsmakterna redan godtagen kostnadsram.
- 2 a. Förslag till förändrad kostnadsram (tidigare fastställd som definitiv ram).
- 2 b. Förslag till förändrad kostnadsram (tidigare fastställd som delram).
3. Förslag beträffande tidigare ej behandlad kostnadsram (ny kostnadsram).

En jämförelse mellan den av mig förordade planen och de i det föregående redovisade anslagsäskandena visar, att jag i några fall ansett mig böra beräkna lägre belopp än som föreslagits i anslagsframställningarna.

Nämnden har räknat med att om- och tillbyggnad av den zoologiska institutionen vid universitetet i Uppsala skulle kunna påbörjas under hösten 1963. Då jag inte nu har för avsikt att för nästa budgetår föreslå någon medelsanvisning för detta byggnadsföretag, har jag inte heller här beräknat någon ram för av utrustningsnämnden äskad inredning och utrustning. Däremot har jag med anledning av kanslerns förslag beräknat en ram för de zoologiska och entomologiska institutionerna.

Den anskaffning av utrustning för den patologiska institutionen i Lund, för vilken kanslern äskat medel, kan enligt vad jag inhämtat från nämnden ske inom den nuvarande kostnadsramen för denna institution. Någon höjning av denna ram finner jag därför inte erforderlig.

Nybyggnaden för bakteriologiska institutionen i Lund kommer inte att påbörjas i så god tid att undervisningslokalerna kan tagas i bruk under hösten 1964. I förevarande sammanhang har jag endast beräknat en ram för att det behov av ytterligare undervisningsutrustning, som orsakas av det ökade studentantalet, skall kunna täckas.

Utrustningsnämnden har uppgivit, att den i vissa fall beräknat kostnader för inköp av litteratur under förevarande anslag. Enligt min mening bör medel här för äskas av vederbörande myndigheter under anslagen till bokinköp.

Vid min avvägning av ramen för vissa institutioner inom seminariebyggnaden i Lund har jag således inte beräknat kostnader för inköp av litteratur och ej heller för hålkortsmaskin.

Vid sin anmälan av förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond vad avser Lunds universitets delfond kommer chefen för finansdepartementet att senare denna dag bl. a. redovisa sitt ställningstagande till frågan om medelsanvisning för ombyggnad av den nuvarande institutionsbyggnaden för fysiologisk botanik i Lund. Därvid kommer det att framgå att det ännu inte är helt klarlagt, för vilka ändamål byggnaden skall utnyttjas. Jag har därför begränsat mig till att här föreslå en delram för inredning och utrustning av mera allmän karaktär.

Beträffande institutionerna för medicinsk kemi och fysiologi vid universitetet i Göteborg har jag tagit hänsyn till att ytterligare utrustning torde komma att krävas i samband med det ökade studentintaget. Med hänsyn till att ämnesrepresentanternas äskanden beträffande undervisningsutrustning understiger utrustningskommitténs, har jag förordat en begränsning av den av kommittén föreslagna ramen, vilken jag dock betecknat som delram, till ett belopp av 555 000 kr.

Vid sin beräkning av ramen för inredning och utrustning av om- och tillbyggnaden av institutionen för fysik vid Chalmers tekniska högskola har nämnden inräknat kostnader för anskaffande av en s. k. heliumkryostat, en anläggning

för tillverkning av flytande helium. Jag anser mig för närvarande inte kunna tillstyrka en så kostnadskrävande anskaffning. Då kostnaden för kryostaten uppgår till ca 330 000 kr., har jag förordat en begränsning av delramen till 150 000 kr.

Beträffande den föreslagna ramen för elektronikinstitutionerna vid Chalmers tekniska högskola finner jag, att denna ram bör betecknas som definitiv. Vid min avvägning av ramen har jag inte medräknat kostnaderna för anskaffning av en buss för elevtransporter, vilka kostnader enligt min mening inte bör behandlas i förevarande sammanhang.

Som jag anfört vid min anmälan av kungl. bibliotekets anslag till omkostnader, anser jag inte, att kostnaderna för projektering och installerande av en vertikal boktransportör bör belasta bibliotekets omkostnadsanslag. Jag har vid beräkningen av den för biblioteket föreslagna delramen under förevarande reservationsanslag förordat ett belopp av 190 000 kr. för detta ändamål.

Granskningen av de av nämnden föreslagna ramarna har i övrigt givit mig anledning till följande uttalanden.

Kostnadsramen för övningslaboratoriet för kemi vid tekniska högskolan i Stockholm synes i förhållande till närmast jämförbara laboratorier förhållandevis hög. Under det fortsatta arbetet med detta utrustningsföretag bör ytterligare undersökningar ske i syfte att taga till vara varje möjlighet till besparing.

En icke oväsentlig del av kostnadsramarna för kemi- och elektronikinstitutionerna vid Chalmers tekniska högskola utgöres av kostnader för inredning och utrustning av verkstäder. Även i ett flertal andra av nämnden omhändertagna utrustningsföretag ingår anordnande av liknande eller delvis likartade verkstäder. Jag förutsätter, att nämnden har sin uppmärksamhet riktad på nödvändigheten av att dessa verkstäder erhåller en från kostnadssynpunkt så likartad utformning som förhållandena medger.

Jag vill beträffande kostnadsramen för kungl. biblioteket erinra om att ett tidigare lämnat beställningsbemyndigande på 374 000 kr., avseende inredning m. m. för tredje ombyggnadsetappen gäller endast under den förutsättningen, att ombyggnaden kommer till utförande som beredskapsarbete men att de i anslutning därtill uppkommande kostnaderna för inredning m. m. ej kommer att bestridas med medel som står till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande. Den föreslagna ramen bör, såvitt den avser utrustning avsedd att anskaffas för belopp motsvarande det medgivna beställningsbemyndigandet, i fortsättningen endast utnyttjas under denna förutsättning.

Av min förut redovisade finansieringsplan framgår, att jag för utrustningsnämndens del för nästa budgetår räknat med ett erforderligt anslagsbelopp av i runt tal 14,3 miljoner kr. Som framgår av min dessförinnan lämnade redovisning av för nästa budgetår beräknad medelstillsättning för andra inrednings- och utrustningsföretag än sådana som tillhör utrustningsnämndens verksamhetsområde har jag för sådana ändamål beräknat ett sammanlagt anslagsbelopp.

av 660 500 kr. Det totala anslagsbehovet för nästa budgetår skulle därmed uppgå till 14 960 500 kr. I inrednings- och utrustningsplanen har jag emellertid jämkat de belopp som avser den beräknade medelsförbrukningen, så att anslaget i sin helhet kan uppföras med ett avrundat belopp. Jag förordar att anslaget för nästa budgetår uppföres med $(660\,500 + 14\,339\,500 =)$ 15 000 000 kr., vilket i förhållande till anslaget för innevarande budgetår innebär oförändrad medelstildelning.

Beträffande det av nämnden begärda beställningsbemyndigandet förordar jag, att nämnden medges rätt att, i princip för varje i planen upptaget projekt, i mån av behov utlägga beställningar intill högst det belopp, som angivits som kostnadsram för projektet i fråga med avdrag av de för detsamma vid tiden för beställningen förbrukade medlen. För nästa budgetår innebär detta, såsom framgår av inrednings- och utrustningsplanen, att riksdagens medgivande torde böra utverkas att enligt denna regel beställa inredning och utrustning för nya lokaler vid universitet, högskolor m. m. till ett sammanlagt värde av $(113\,430\,000 - 73\,882\,000 = 39\,548\,000)$ eller) i runt tal 40 000 000 kr. att gäldas tidigast under budgetåret 1964/65.

På grund av det anförda torde förut redovisade beräkning av anslagsbehovet samt inrednings- och utrustningsplanen, avseende anslagsposten till utrustningsnämnden för universitet och högskolor böra godkännas.

Under åberopande av vad jag förordat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att inredning och utrustning för nya lokaler vid universitet, högskolor m. m. må beställas till ett sammanlagt värde av högst 40 000 000 kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1964/65;

b) till *Inredning och utrustning av nya lokaler vid universitet, högskolor m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

F. Lärarutbildning

a) Klass- och ämneslärarutbildning m. m.

[283] 1. Ökad ämnes- och förskollärarutbildning m. m.

Såsom i översikten angivits ämnar jag föreslå Kungl. Maj:t att senare för riksdagen framlägga särskild proposition angående lärarutbildning. Då beredningen av föreliggande förslag på detta område ännu ej slutförts, torde de därav berörda anslagen nu få uppföras med preliminära belopp i avvaktan på den särskilda propositionen i ämnet.

Kommande förslag rörande lärarutbildningen berör samtliga på riksstaten under avsnittet F. Lärarutbildning a) Klass- och ämneslärarutbildning m. m. uppförda anslag ävensom anslaget till avlöningar vid de statliga allmänna gymnasierna. Vid min anmälan av sistnämnda anslag har jag för arvodeskostnader m. m. vid praktisk lärarutbildning preliminärt beräknat 1 025 000 kr. för ökad ämneslärarutbildning i avvaktan på särskild proposition om lärarutbildningen. Ett genomförande av de förslag, som avses bli framlagda i denna proposition, torde också medföra att vissa nya anslag får uppföras på riksstaten under förevarande avsnitt. Beträffande samtliga nuvarande anslag under avsnittet ämnar jag i det följande föreslå, att de preliminärt uppföres med oförändrade belopp. De preliminärt beräknade sammanlagda kostnadsökningarna för olika åtgärder, vilka bl. a. avser ökad ämneslärarutbildning vid lärarhögskolorna i Stockholm och Göteborg, utbyggnad av sistnämnda lärarhögskola med klasslärarutbildning, utbyggnad av den praktiska ämneslärarutbildningens kapacitet, utökad förskollärarutbildning samt vissa nya former av lärarutbildning för det allmänna skolväsendets och de tekniska gymnasiernas behov, uppgår till 19 326 000 kr. Härav utgörs 9 000 000 kr. av automatiska kostnadsökningar. Kostnadsökningarnas sammanlagda belopp torde preliminärt uppföras under denna anslagspunkt.

Med anledning av vad jag nu anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition angående lärarutbildning, till *Ökad ämnes- och förskollärarutbildning m. m.* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 19 326 000 kr.

[284] 2. Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar. 3. Lärarhögskolan i Stockholm: Omkostnader. 4. Lärarhögskolan i Stockholm: Materiel, böcker m. m. 5. Lärarhögskolan i Malmö: Avlöningar. 6. Lärarhögskolan i Malmö: Omkostnader. 7. Lärarhögskolan i Malmö: Materiel, böcker m. m. 8. Lärarhögskolan i Malmö: Inredning och utrustning av nya lokaler. 9. Lärarhög-

skolan i Göteborg: Avlöningar. 10. Lärarhögskolan i Göteborg: Omkostnader. 11. Lärarhögskolan i Göteborg: Materiel, böcker m. m.

Under hänvisning till vad jag anfört under föregående anslagspunkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1963/64 beräkna

a) till *Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar* ett förslagsanslag av 6 926 000 kr.

b) till *Lärarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* ett förslagsanslag av 692 000 kr.

c) till *Lärarhögskolan i Stockholm: Materiel, böcker m. m.* ett reservationsanslag av 120 000 kr.

d) till *Lärarhögskolan i Malmö: Avlöningar* ett förslagsanslag av 5 438 000 kr.

e) till *Lärarhögskolan i Malmö: Omkostnader* ett förslagsanslag av 500 000 kr.

f) till *Lärarhögskolan i Malmö: Materiel, böcker m. m.* ett reservationsanslag av 457 000 kr.

g) till *Lärarhögskolan i Malmö: Inredning och utrustning av nya lokaler* ett reservationsanslag av 300 000 kr.

h) till *Lärarhögskolan i Göteborg: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 279 000 kr.

i) till *Lärarhögskolan i Göteborg: Omkostnader* ett förslagsanslag av 197 000 kr.

j) till *Lärarhögskolan i Göteborg: Materiel, böcker m. m.* ett reservationsanslag av 155 000 kr.

[285] **12. Folkskoleseminarierna: Avlöningar. 13. Folkskoleseminarierna: Omkostnader. 14. Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m. 15. Folkskoleseminarierna: Utrustning**

Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av anslaget Ökad ämnes- och förskollärarytutbildning m. m. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1963/64 beräkna

a) till *Folkskoleseminarierna: Avlöningar* ett förslagsanslag av 29 717 000 kr.

b) till *Folkskoleseminarierna: Omkostnader* ett förslagsanslag av 2 181 000 kr.

c) till *Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.* ett reservationsanslag av 695 000 kr.

d) till *Folkskoleseminarierna: Utrustning* ett reservationsanslag av 950 000 kr.

[286] **16. Utbildning av förskollärare**

För innevarande budgetår har under här använd rubrik i riksstaten uppförts ett förslagsanslag av 1 450 000 kr. Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden framlagt förslag om viss utbyggnad av förevarande lärarutbildning samt om dess förstatligande. Beredningen av härmed sammanhängande frågor är ännu ej avslutad. Under hänvisning till vad jag anfört under anslagspunkten Ökad ämnes- och förskollärarytbildning m. m. föreslår jag, att medelsbehovet för nu ifrågakvarande lärarutbildning i riksstatsförslaget för budgetåret 1963/64 preliminärt uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Utbildning av förskollärare* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 1 450 000 kr.

[287] **17. Vidareutbildning av lärare m. m.**

Under hänvisning till vad jag anfört under anslagspunkten Ökad ämnes- och förskollärarytbildning föreslår jag, att detta anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Vidareutbildning av lärare m. m.* för budgetåret 1963/64 beräkna ett reservationsanslag av 1 840 000 kr.

[288] **18. Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.**

Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av anslaget Ökad ämnes- och förskollärarytbildning m. m. föreslår jag, att detta anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 7 554 000 kr.

[289] **19. Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva**

Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av anslaget Ökad ämnes- och förskollärarytbildning m. m. föreslår jag, att detta anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 398 000 kr.

b) Övnings- och yrkeslärarutbildning

[290] 20. Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	562 100	560 611
1961/62	704 000	680 119
1962/63	823 000	
1963/64 (förslag)	1 002 000	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet föreslår i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, att förevarande förslagsanslag höjes med 267 000 kr. till 1 090 000 kr. Höjningen betingas av dels automatiska utgiftsförändringar till följd av den allmänna lönehöjningen, arvodeshöjningar m. m., dels de särskilda förslag, som framgår av följande sammanställning.

1. En laborator i Bo 1 i kroppsövningarnas fysiologi.
2. En lärare i musik i Ag 21 med 720 timmars undervisningsskyldighet och samtidigt en minskning med 6 000 kr. av medlen till musikundervisning och musikbeledsagning samt med 5 000 kr. av kostnaderna för handledare.
3. En laboratorieingenjör i Ao 15 vid fysiologiska institutionen.
4. Ett laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång vid fysiologiska institutionen.
5. Ett ekonomibiträde i Ae 5 vid fysiologiska institutionen.
6. Ordinariesättning av två lärartjänster i gymnastik samt i lek och idrott (nu Ag 23).
7. Ökade medel till arvoden åt handledare vid undervisningsövningar, kostnad 6 680 kr.
8. Utökat antal medhjälpare vid sommarövningar.

I särskild framställning har vidare *styrelsen för arbetsfysiologiska institutet* — en till gymnastiska centralinstitutet lokalmässigt anknuten institution, före den 1 januari 1961 benämnd industrifysiologiska avdelningen — upprepat ett av styrelsen för nämnda institution 1959, 1960 och 1961 framlagt förslag om inrättande av en personlig professur i arbetsfysiologi för medicine doktorn Nils Lundgren. Enligt förslaget bör professuren förläggas till den fysiologiska institutionen vid gymnastiska centralinstitutet eller annan lämplig institution i Stockholm. De med professuren förenade kostnaderna, vilka för tiden den 1 juli 1963—den 31 december 1967 avses skola bestridas huvudsakligen genom anslag från olika organisationer och institutioner, bör enligt förslaget senast fr.o. m. den 1 januari 1968 övertagas av staten.

Departementschefen. Ämnet arbetsfysiologi har hitintills inte varit företrätt av någon professur i vårt land. Betydelsen såväl av forskningen om den mänskliga

arbetsförmågan under olika förhållanden som av den praktiska tillämpningen av vunna resultat inom området har under de senaste åren blivit alltmer uppenbar. På detta forskningsområde har föreståndaren för det arbetsfysiologiska institutet, medicine doktorn Nils Lundgren enligt vad handlingarna i ärendet utvisar, gjort banbrytande insatser. Mot bakgrunden härav och då Lundgren väl synes ha styrkt sin kompetens för en professur inom ämnet arbetsfysiologi, har jag funnit mig böra biträda det av styrelsen för institutet framförda förslaget om en personlig professur för honom. De med professuren förenade kostnaderna torde, såsom framgår av föreliggande förslag, först fr. o. m. den 1 januari 1968 behöva bestridas av statsmedel. Professuren torde, i avvaktan på resultatet av pågående överväganden inom kanslersämbetet för rikets universitet av frågan om den lämpliga organisationen och lokaliseringen av den arbetsfysiologiska verksamheten, tills vidare böra knytas till gymnastiska centralinstitutet.

I gymnastiken inom och utanför skolans ram har under senare år musik och rytmik kommit att spela en allt större roll. I linje med denna utvecklingstendens har sedan några år tillbaka vid gymnastiska centralinstitutet ordnats viss undervisning i musikteori och musikutövning, vartill kommer att pianister anställts för musikbeledsagning till gymnastikövningar. För att ytterligare förstärka resurserna på detta område vill jag tillstyrka direktionens förslag om medel för en heltidsanställd musiklärare (p. 2). Han bör dock enligt min mening placeras i lönegrad Ag 20 och ha en undervisningsskyldighet om 27 veckotimmar. Genom inrättandet av en musiklärartjänst skulle enligt direktionen kostnader för musikundervisning och musikbeledsagning samt för handledare till ett belopp av 11 000 kr. bortfalla. Genom att jag ansett mig böra räkna med en större undervisningsskyldighet än direktionen, synes dessutom undervisning i röstbehandling kunna handhas av musikläraren. Nu utgående särskilt arvode av 2 800 kr. till en arvodesanställd lärare för dylik undervisning blir därför ej längre erforderligt. Av samma anledning anser jag mig för handledararvoden kunna räkna med en minskning med 1 500 kr. utöver vad direktionen föreslagit. Med hänsyn härtill synes merkostnaden för inrättandet av en heltidstjänst som musiklärare komma att uppgå till 11 500 kr.

Direktionens förslag om ökade medel till handledare (p. 7) och till ett ökat antal medhjälpare vid sommarövningarna (p. 8) anser jag mig böra förorda. Även förslaget om ordinariesättning av två lärartjänster i Ag 23 i gymnastik samt i lek och idrott (p. 6) anser jag mig böra tillstyrka.

Utöver vad som framgår av det föregående räknar jag inte med andra förändringar än sådana som är av automatisk natur, främst beroende på beslutade löne- och arvodeshöjningar.

Avlöningsanslaget bör i enlighet med de förslag, som jag nu framlagt, för nästa budgetår uppföras med (823 000 + 179 000 =) 1 002 000 kr.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för gymnastiska centralinstitutet, som för-
anledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska central-
institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	231 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	19 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	444 000
4. Arvoden m. m. vid särskild undervisning i idrott och gymnastik, <i>förslagsvis</i>	32 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	265 100
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 000

Summa kr. 1 002 000

c) till *Gymnastiska centralinstitutet*: *Avlöningar* för budget-
året 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 002 000 kr.

[291] 21. Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	169 800	173 040
1961/62	178 000	169 031
1962/63	203 000	
1963/64 (förslag)	216 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår fördelningen
av anslaget enligt gällande omkostnadsstat och därtill hörande bestämmelser
samt för nästa budgetår *direktionens över gymnastiska centralinstitutet* förslag
till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av direktionen för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500	of.	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	18 500	+ 5 200	23 700
3. Resebidrag till elever	31 000	of.	31 000
4. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	70 000	of.	70 000
5. Övriga expenser, <i>förslagsvis</i>	75 500	+ 8 000	83 300
6. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	1 300	of.	1 300
7. Lokaler m. m. för särskild undervisning i idrott och gymnastik, <i>förslagsvis</i>	14 200	of.	14 200
	Summa kr. 211 000	+ 13 200	224 000
Särskilda uppbördsmedel			
Lokalhyror m. m.	8 000	of.	8 000
	Nettoutgift kr. 203 000	+ 13 200	216 000

Av direktionens framställning inhämtas i övrigt att ökningen under punkt 2 huvudsakligen beror på att direktionen räknar med ett ökat antal medhjälpare vid sommarövningarna. Højningen under punkt 5 är främst motiverad av höjda städerskelöner.

Departementschefen. I sak har jag inte något att erinra mot direktionens förslag. Anslaget bör i enlighet med vad som angivits i departementsberäkningen uppräknas med i runt tal 13 000 kr. och sålunda uppföras med (203 000 + 13 000 =) 216 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 216 000 kr.

[292] **22. Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	41 000	37 331
1961/62	72 000	67 134
1962/63	52 000	
1963/64 (förslag)	58 000	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 15 000 kr. Direktionen föreslår en højning med 13 000 kr. av det till materiel utgående beloppet och med 2 000 kr. av det för bokinköp och bokbindning fastställda beloppet. Av direktionens framställning inhämtas i övrigt bl. a. följande.

Vid fysiologiska institutionen bedrivs forskningsarbete på den funktionella rörelseanatomin och rörelsefysiologins område av läraren i anatomi vid institutet. Arbetet får praktisk tillämpning inom såväl idrotten som industrifysiologin. En upprustning inom denna sektor har under de senaste åren krävt en stor del av institutionens materielanslag. Även om en del av materielkostnaderna kan täckas genom forskningsanslag, är enligt direktionens mening det för innevarande budgetår disponibla beloppet på 26 000 kr. för materiel vid fysiologiska institutionen helt otillräckligt. Direktionen anholder, att beloppet ökas med 7 000 kr.

Departementschefen. Med anledning av vad direktionen anfört förordar jag, att anslaget för nästa budgetår höjes med 6 000 kr. och alltså uppföres med (52 000 + 6 000 =) 58 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 58 000 kr.

[293] 23. Seminarier för huslig utbildning: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 293 000	3 745 346
1962/63	4 637 000	
1963/64 (förslag)	5 616 000	

Skolöverstyrelsen upptar inledningsvis i sina anslagsäskanden för nästa budgetår frågan om intagningen av studerande på olika utbildningslinjer vid seminarierna för huslig utbildning i Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala samt vid textillärlinjen i Malmö. Överstyrelsen förordar därvid det antal intagningsplatser läsåret 1963/64 som framgår av följande sammanställning (siffrorna inom parentes anger antalet intagna läsåret 1962/63).

	Göteborg	Stock- holm	Umeå	Uppsala	Malmö	Summa
<i>Hushållslärare</i>						
allmän gren:						
I ³	24 (16)	48 (48)	36 (36)	24 (24)	— (—)	132 (124)
lanthushållsgren:						
I ³	— (—)	— (—)	— (—)	30 (30)	— (—)	30 (30)
<i>Textillärare</i>						
allmän gren:						
I ²	— (28)	— (24)	— (12)	— (—)	— (—)	— (64)
I ³	48—56 (28)	48 (24)	36 (24)	24 (36)	24 (24)	180—188 (136)
vävinriktad gren:						
I ³	— (—)	12 (12)	— (—)	— (—)	— (—)	12 (12)
<i>Yrkeslärare i klädsömnad</i>						
1½-årig linje	— (—)	12 (—)	— (—)	— (—)	— (—)	12 (—)
<i>Barnavårdslärare</i>						
I ³	12 (12)	— (—)	— (—)	12 (12)	— (—)	24 (24)
<i>Ekonomiföreståndare</i>						
I ³	— (—)	14 (14)	— (—)	14 (14)	— (—)	28 (28)

Beträffande den planerade intagningen för nästa läsår framhåller överstyrelsen, att den i stort sett ansluter sig till den beräkning av intagning och examination vid seminarierna under den närmaste femårsperioden, som lämnades i anslagsäskandena för budgetåret 1961/62. Överstyrelsen erinrar om, att det inom arbetsmarknadsstyrelsen för närvarande pågår en utredning av det framtida behovet av de lärarkategorier, som utbildas vid seminarierna för huslig utbildning. Om resultatet av denna skulle tyda på ett i förhållande till tidigare kalkyler förändrat behov av någon lärarkategori, kan avvikelser från den planerade intagningen nästa läsår och justeringar av medelsbehovet för seminarierna bli nödvändiga.

I förhållande till den i anslagsäskandena för budgetåret 1962/63 beräknade

intagningen vid seminarierna har, anför överstyrelsen vidare, på en punkt en avvikelse blivit nödvändig. Till linjen för yrkeslärare i klädsömnad, vid vilken utbildningen numera omfattar tre terminer, anmälde sig nämligen för läsåret 1962/63 ett otillräckligt antal sökande med erforderliga förkunskaper, varför några studerande ej intogs vid linjen. Kungl. Maj:t har sedermera godkänt denna överstyrelsens åtgärd.

För nästa läsår föreslår överstyrelsen, att *y r k e s k u r s e r* anordnas i följande utsträckning, nämligen vid seminariet i Göteborg vävkurs om en termin med 8—12 elever såväl höst- som vårtermin, vid seminariet i Umeå husmoderskurs om en termin med 24 elever såväl höst- som vårtermin samt vid seminariet i Uppsala dels husmoderskurs om två terminer med 16 elever, dels husmoderskurs om en termin med 48 elever såväl höst- som vårtermin. Förslaget innebär, att kursverksamheten får samma omfattning som innevarande läsår med undantag av att kurser i lantushållning ej vidare avses skola anordnas vid seminariet i Uppsala. Överstyrelsen redovisar resultatet av överläggningar med bl. a. representanter för yrkesskolorna i Umeå och Uppsala i syfte att nedbringa antalet yrkeskurser vid seminarierna. I Umeå beräknas enligt överstyrelsen nya lokaler för husmodersskola kunna tas i bruk först hösten 1964. I Uppsala planeras en husmodersskola inom den kommunala yrkesskolan men det uppges vara ovisst vid vilken tidpunkt som lokalfrågan kan bli löst. Ett ytterligare skäl för överstyrelsens förslag om oförändrat antal husmoderskurser vid seminariet i Uppsala anses vara det stora antalet studerande i den tredje årskursen av hushållslärlinjens allmänna gren, alltså i den årskurs, där den mesta övningsundervisningen förekommer.

Överstyrelsen föreslår, att *a n s l a g e t* till *a v l ö n i n g a r* för nästa budgetår höjes med 1 023 000 kr. till 5 660 000 kr. Höjningen betingas delvis av automatiskt verkande omständigheter såsom den allmänna löneförhöjningen, genomförda arvodeshöjningar, lönegrads- och löneklassuppflyttningar samt ett till följd av det ökade antalet studerande större behov av extra ordinarie facklärare, timlärare och handledare. Härtill kommer halva årskostnaden för två facklärartjänster, som inrättats fr. o. m. den 1 januari 1963. Kostnadsökningen hänför sig i övrigt till de förslag om inrättande av nya tjänster m. m. som anges i följande sammanställning.

1. En speciallärare i Ae 21, tillika huvudlärare för linjen för yrkeslärare i klädsömnad, vid seminariet i Stockholm.
2. En speciallärare i Ae 21, tillika huvudlärare för barnavårdslärlarlinjen, vid seminariet i Göteborg och samtidigt indragning av arvode av 2 760 kr. till ledaren för linjen.
3. En speciallärare i varukunskap i Ae 21 vid vartdera av seminarierna i Uppsala och Stockholm.
4. Ett förste ekonomibiträde i Ae 8 vid seminariet i Uppsala.
5. Ett ekonomibiträde i Ae 5 vid seminariet i Göteborg.
6. Ersättning åt fyra lektorer i kemi och näringslära samt två adjunkter i kemi

och fysik enligt samma grunder som gäller för lektorer i psykologi och pedagogik med allmän metodik.

7. Ökning av medlen till extra hjälp på rektorsexpeditionerna vid seminarierna i Göteborg (nu 500 kr.) med 6 000 kr., i Stockholm (nu 4 800 kr.) med 2 500 kr. och i Umeå (nu 1 000 kr.) med 1 000 kr.

8. Medel till extra hjälp på föreståndarens för textillärlinjen i Malmö expedition, kostnad 5 000 kr.

9. Ökning av medlen till vaktmästarhjälp vid seminariet i Uppsala (nu 5 000 kr.) med 3 800 kr. och vid textillärlinjen i Malmö (nu 2 500 kr.) med 1 000 kr.

Av överstyrelsens framställning inhämtas bl. a. följande.

2. Höstterminen 1962 intogs för första gången studerande vid barnavårdslärlinjen i Göteborg. Under läsåret 1962/63 utgår åt ledaren för linjen ett särskilt arvode av 2 760 kr. Vid seminariet i Uppsala, som också har barnavårdslärlinje, finns en extra ordinarie speciallärare, som tillika är huvudlärare för linjen. Överstyrelsen finner det särskilt angeläget, att en motsvarande tjänst inrättas vid seminariet i Göteborg, eftersom det fordras, att en till seminariet knuten, skicklig lärare får hand om planeringen av utbildningen, i synnerhet praktiken på institutioner av olika slag.

4. Vid den lantushållsinriktade grenen av seminariet i Uppsala finns för närvarande en ekonomibiträdestjänst. När undervisningen enligt planerna den 1 juli 1963 flyttas till de nya lokaler, som uppföres av Uppsala läns landsting vid Källgårdens lantushållsskola, anser överstyrelsen det ofrånkomligt att ha två ekonomibiträden vid Källgården. Antalet studerande, som varit 16, kommer efter flyttningen att uppgå till 30.

5. Vid seminariet i Göteborg finns nu icke något ekonomibiträde. Det ökande antalet studerande på hushållslärlinjen medför, att ett sådant biträde erfordras helst som seminariet ännu icke har någon husmor. Seminariets fördelning på sex olika lokaler gör vidare, att ett ekonomibiträde, som delvis skulle kunna utföra vaktmästargöromål, behövs.

7. Motiveringen för en höjning av beloppet till extra hjälp på rektorsexpeditionen vid seminariet i Göteborg är att planeringen av inredningen av den nybyggna för seminariet, som beräknas bli färdig i december 1964, kommer att medföra avsevärt merarbete på rektorsexpeditionen. De föreslagna höjningarna för seminarierna i Stockholm och Umeå beror på att rektorerna har haft stora svårigheter att med nuvarande medelstilldelning kunna sköta arbetet på expeditionerna. För Stockholmsseminariets vidkommande sammanhänger detta med uppdelningen på tre olika lokaler.

8. För närvarande utföres nästan allt expeditionsarbete för textillärlinjen på lärlärlinjen rektorsexpedition. Sedan lärlärlinjen flyttat till nya lokaler och fått alltmer omfattande arbetsuppgifter, kan ej någon skrivhjälp påräknas från dess kansli.

Departementschefen. I föregående års statsverksproposition förutsatte jag vid min anmälan av detta anslag, att den prognos rörande lärlärlinjen för den husliga utbildningen, vilken var under utarbetande inom arbetsmarknadsstyrelsens prognossektion, skulle kunna bli färdigställd under våren 1962. Av olika omständigheter har prognosarbetet blivit fördröjt och det är ännu inte avslutat.

En faktor som — vid sidan av bristande personella resurser inom prognossektionen — bidragit till att försena arbetets slutförande är att det ännu ej är möjligt att bestämma lärarbehovet för fackskolorna. Lärarefterfrågan inom denna nya skolform är helt beroende av den utformning läroplanerna kommer att få. Föreliggande förslag i frågan från skolberedningen överarbetas för närvarande av särskilt tillkallade sakkunniga. Prognosarbetet försvåras också genom den ovisshet som råder beträffande yrkesskolans framtida utveckling, sedan fackskolan trätt i verksamhet.

Mot överstyrelsens förslag till intagning av studerande vid seminarierna för nästa läsår har jag inte något att erinra. De slutsatser beträffande examinationsbehovet vid seminarierna som kommer att kunna dras av arbetsmarknadsstyrelsens prognos torde kunna påverka intagningen först läsåret 1964/65.

Beträffande de till seminarierna förlagda yrkeskurserna har överstyrelsen redovisat resultatet av vissa överläggningar i syfte att nedbringa kursernas antal. Med hänsyn till vad överstyrelsen därvid anført, vill jag ej motsätta mig den föreslagna omfattningen av kursverksamheten under nästa läsår. Enligt överstyrelsens bedömning synes utsikter föreligga att antalet yrkeskurser skall kunna minskas läsåret 1964/65.

Överstyrelsen har föreslagit, att sammanlagt fyra nya speciallärartjänster i tre olika ämnen inrättas. Av dessa förordar jag blott inrättandet av tjänsten som speciallärare, tillika huvudlärare vid barnavårdslärlinjen i Göteborg (p. 2). Det arvode som utgår till den nuvarande ledaren för linjen bortfaller därmed. Beträffande tjänsten som speciallärare med vilken tillika skulle vara förenad uppdrag som huvudlärare för linjen för yrkeslärare i klädsömnad (p. 1) och två speciallärartjänster i varukunskap (p. 3) gäller, att det rör sig om tjänstetyper, som ej förutsattes i propositionen nr 95 till 1960 års riksdag angående utbildningen av lärare på det husliga området. Jag är inte beredd att så kort tid efter genomförandet av reformen av lärarutbildningen på det husliga området förordar nya typer av speciallärartjänster. I stället för inrättandet av tre speciallärartjänster beräknar jag medel för icke-ordinarie facklärare med hänsynstagande till att sådana har större undervisningsskyldighet än de föreslagna speciallärarna.

Jag biträder förslaget om inrättande av en ekonomibiträdestjänst i Ae 5 vid seminariet i Göteborg (p. 5). Vid seminariet i Uppsala anser jag mig böra förordar ytterligare en ekonomibiträdestjänst med placering i lönegrad Ae 5 (p. 4).

Vidare beräknar jag ytterligare 5 000 kr. till extra hjälp på rektorsexpeditionerna, företrädesvis åt föreståndaren för textillärlinjen i Malmö (p. 7 och 8) och en ökning med 3 800 kr. av medlen till vaktmästarhjälp vid seminariet i Uppsala (p. 9).

Utöver vad jag nu förordar, räknar jag inte med några andra förändringar än sådana som är av automatisk natur, främst beroende på den allmänna lönehöjningen och det ökade antalet lärare. Anslaget bör således uppföras med $(4\,637\,000 + 979\,000 =) 5\,616\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för seminarierna för huslig utbildning, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för seminarierna för huslig utbildning, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 640 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	42 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 641 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 206 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	86 000
Summa kr.	5 616 000

c) till *Seminarier för huslig utbildning*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 5 616 000 kr.

[294] 24. Seminarier för huslig utbildning: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	550 000	464 249
1962/63	556 000	
1963/64 (förslag)	738 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår fördelningen av anslaget enligt gällande omkostnadsstat och därtill hörande bestämmelser samt för nästa budgetår *skolöverstyrelsens* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av överstyrelsen för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5 800	+ 1 700	7 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	15 500	+ 1 200	16 700
3. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	100 700	— 4 500	96 000
4. Övriga expenser	372 200	+ 77 400	425 800
5. Skötsel av trädgårdar m. m.	23 300	+ 1 500	16 300
6. Särskild kurs	16 800	— 16 800	—
7. Ersättning åt studerande i samband med viss öv- ningsundervisning och praktik, <i>förslagsvis</i>	13 000	+ 4 000	17 000
8. Bidrag till studieresor	8 700	+ 6 300	8 700
9. Provisoriska lokaler vid seminariet i Umeå	—	—	150 000
Summa kr.	556 000	+ 70 800	738 000

Utöver det för innevarande budgetår uppförda beloppet under posten till skötsel av trädgårdar m. m. står ytterligare 14 000 kr. till förfogande för visst ändamål. Kungl. Maj:t har nämligen genom beslut den 6 juni 1962 medgivit, att det belopp av 7 000 kr. som för budgetåret 1962/63 tilldelats seminariet i Uppsala för preliminärt iordningställande av trädgård vid den anläggning som uppförts för den lanthushållsinriktade grenen av seminariets hushållslärlinje får överskridas med högst 14 000 kr. under förutsättning att motsvarande belopp, som för ändamålet tilldelats seminariet budgetåret 1961/62, icke utnyttjas.

De av överstyrelsen för nästa budgetår föreslagna förändringarna under punkterna 1, 2, 3, 6 och 7 är helt av automatisk natur. I fråga om punkt 6 beror minskningen på att någon särskild kurs för hushållslärare i storhushåll ej vidare skall anordnas. Förändringarna under övriga nämnda punkter beror på ökat antal elever och lärare vid seminarierna eller på belastningen under föregående budgetår. Ökningen under punkt 4 är beroende delvis av det ökade elevantalet delvis på ett förslag om bidrag till de studerande vid textillärlarlinjen till material för arbeten förfärdigade i ämnet textilslöjd m. m.

I särskild framställning har *byggnadsstyrelsen* anhållit om ett anslag av 200 000 kr. för uppförande vid seminariet i Umeå av barackbyggnader med vävsalar m. m. omfattande en sammanlagd golvyta av 400 m². Skälet till att det enligt styrelsen blir nödvändigt att uppföra provisoriska lokaler är att hyrestiden för en för undervisningen vid seminariet erforderlig vävsal, som nu inrymts i en rivningsfastighet, utgår den 1 april 1964 och att alla försök att hyra andra lokaler misslyckats. En planerad tillbyggnad vid seminariet kan inte heller enligt styrelsen beräknas bli färdig till denna tidpunkt.

Departementschefen. Med hänsyn till att nu förhyrda lokaler för vävundervisningen vid seminariet i Umeå icke kommer att kunna disponeras efter den 1 april 1964 har byggnadsstyrelsen äskat medel för ersättningslokaler, avsedda att inrymmas i en barack. Jag tillstyrker, att 150 000 kr. anvisas för nämnda ändamål men vill samtidigt understryka att byggnadsstyrelsen även i fortsättningen bör pröva utvägen att förhyra lokaler. Om alla sådana möjligheter är uttömda torde nämnda belopp — efter beslut av Kungl. Maj:t — få användas till uppförande av en provisorisk byggnad.

I övrigt har i beräkningen endast beaktats anslagsförändringar av automatisk natur. Minskningen under punkten 5 motsvarar en för innevarande budgetår utgående engångsanvisning för iordningställande av trädgård vid Källgården för den lanthushållsinriktade grenen vid seminariet i Uppsala.

Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp, som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (556 000 + 182 000 =) 738 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Seminarier för huslig utbildning: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 738 000 kr.

[295] 25. Seminarier för huslig utbildning: Materiel, böcker m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	150 000	149 489
1962/63	150 000	
1963/64 (förslag)	165 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *skolöverstyrelsen*, att anslaget höjes med 50 000 kr. till 200 000 kr., varav 67 500 kr. avses för böcker och undervisningsmateriel samt 132 500 kr. för inventarier.

Överstyrelsen erinrar om att antalet studerande vid seminarierna för huslig utbildning kommer att stiga avsevärt, särskilt vid seminarierna i Göteborg och Uppsala, vilket kommer att påverka ifrågavarande anslag. De nu föreslagna höjningarna under anslaget sammanhänger också med att det under budgetåret 1963/64 för första gången kommer att finnas en tredje årskurs vid seminarierna, vilket medför ökat behov av böcker och undervisningsmateriel.

Departementschefen. Med anledning av vad överstyrelsen anført, förordar jag, att detta anslag höjes med 15 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (150 000 + 15 000 =) 165 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Seminarier för huslig utbildning: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 165 000 kr.

[296] 26. Seminarier för huslig utbildning: Inredning och utrustning av nya lokaler

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	400 000	309 580
1962/63	275 000	
1963/64 (förslag)	175 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 205 000 kr., vilket innebär en minskning med 70 000 kr. Anslaget har av överstyrelsen beräknats på följande sätt.

1. Seminariet i Göteborg, viss inredning och utrustning i nybyggnad	100 000
2. Seminariet i Uppsala, inredning av nytt provkök och viss ytterligare utrustning för den lantushållsinriktade grenens lokaler	32 000
3. Textillärlarlinjen i Malmö, utrustning av ytterligare ett lektionsrum	9 000
4. Medel till skolöverstyrelsens disposition	64 000
Summa kr.	205 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas i övrigt bl. a. följande.

1. Nybyggnaden för *seminariet i Göteborg* beräknas enligt investeringsplanen påbörjas i december 1962 och vara färdigställd i december 1964. Viss utrustning,

som icke skall belasta investeringsanslaget, kan behöva anskaffas under budgetåret 1963/64.

2. Till inventarier och utrustning för nybyggnaden för den lanthushållsinriktade grenen av *seminariet i Uppsala* har innevarande budgetår beräknats 159 000 kr. Ytterligare medel äskas nu dels till telefoninstallationer, dels till vissa inventarier till ett sammanlagt belopp av 22 000 kr.

Till utrustning av ett nytt provkök vid seminariets huvudanläggning i Uppsala beräknas 10 000 kr.

3. På grund av ökningen av elevantalet vid *textillärlarlinjen i Malmö* måste ytterligare ett lektionsrum hyras. Utrustningen för detta beräknas kosta 9 000 kr.

4. Under den pågående utbyggnaden av seminarieorganisationen är det nödvändigt, att överstyrelsen disponerar medel till oförutsedd nyanskaffning för seminarierna. Överstyrelsen upptar för detta ändamål ett belopp av 29 000 kr., varjämte ett särskilt belopp av 35 000 kr. beräknats för upprättande av installations- och upphandlingsprogram gällande utrustningsdelen av elanläggningar i nybyggnader.

Departementschefen. Ett ökat medelsbehov för inredning och utrustning av nya seminariebyggnader kan förväntas uppkomma under de närmaste åren. Det är därför önskvärt, att överstyrelsen beräknar och redovisar detta.

För nästa budgetår anser jag mig böra förorda en minskning av anslaget med 100 000 kr. Detta bör således uppföras med (275 000 — 100 000 =) 175 000 kr. Härav beräknar jag 70 000 kr. som en första anvisning för inredning och utrustning av en ny seminariebyggnad i Göteborg. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Seminarier för huslig utbildning: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kr.

[297] 27. Slöjdlärarseminariet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	388 000	246 445
1961/62	390 000	362 818
1962/63	394 000	
1963/64 (förslag)	425 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår avseende slöjdlärarseminariet föreslår *skolöverstyrelsen*, att avlöningsanslaget höjes med 56 600 kr. till 450 600 kr. Överstyrelsen räknar därvid med inrättande av en ny teckningslärtjänst i Ae 20 för att möjliggöra undervisning i delad klass. I övrigt är de föreslagna höjningarna av automatisk natur.

Överstyrelsen hemställer vidare, att till rektor vid seminariet får utgå arvode motsvarande två tilläggstimmar per vecka för den till kvällstid förlagda övningsundervisningen. Överstyrelsen räknar icke med särskilda medel för ändamålet, då kostnaderna torde kunna gäldas inom ramen för beviljade medel till handledare vid praktisk lärarutbildning.

Departementschefen. Några andra utgiftsförändringar än sådana som är av automatisk natur kan jag inte tillstyrka. Anslaget torde böra uppföras med (394 000 + 31 000 =) 425 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för slöjdlärarseminariet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	149 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	190 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	74 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000
Summa kr.	425 000

- b) till *Slöjdlärarseminariet*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kr.

[298] 28. Slöjdlärarseminariet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	53 500	46 018
1961/62	68 000	63 008
1962/63	77 000	
1963/64 (förslag)	80 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår fördelningen av anslaget enligt gällande omkostnadsstat och därtill hörande bestämmelser samt för nästa budgetår *skolöverstyrelsens* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av överstyrelsen för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	1 300	of.	1 300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	5 000	of.	4 000
3. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	24 700	+ 2 000	26 700
4. Övriga expenser, <i>förslagsvis</i>	33 800	+ 1 500	35 300
5. Ersättning åt lärarkandidater i samband med viss övningsundervisning, <i>förslagsvis</i>	11 200	of.	11 200
6. Bidrag till anordnande av studiefärder	1 000	+ 500	1 500
Summa kr.	77 000	+ 4 000	80 000

Den av överstyrelsen föreslagna höjningen av anslaget är huvudsakligen beroende av en ökad belastning av posterna till bränsle, lyse och vatten samt övriga expenser.

Departementschefen. Anslaget bör uppföras med $(77\ 000 + 3\ 000 =) 80\ 000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Slöjdlärarseminariet: Omkostnader* för budgetåret
1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kr.

[299] **29. Slöjdlärarseminariet: Materiel, böcker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	30 000	32 971
1961/62	46 000	78 154
1962/63	30 000	
1963/64 (förslag)	30 000	

För nästa budgetår föreslår *skolöverstyrelsen*, att anslaget uppföres med 35 800 kr. Tidigare förefintlig reservation under detta anslag har nu förbrukats och överstyrelsen anser ett belopp av sammanlagt 5 800 kr. vara erforderligt för ökade kostnader för undervisningsmateriel och bidrag till utrustning av fritidslokal för eleverna.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett oförändrat belopp av 30 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Slöjdlärarseminariet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kr.

[300] **30. Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärrutbildning**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	110 000	110 000
1961/62	100 000	100 000
1962/63	80 000	
1963/64 (förslag)	80 000	

I den av riksdagen godkända propositionen 1959: 92 (SU 116, Rskr 268) angående utbildningen av lärare i manlig slöjd, som bl. a. innehöll förslag om inrättande fr. o. m. läsåret 1960/61 av ett seminarium för dylik utbildning i Linköping, uppdrogs vissa riktlinjer för verksamheten vid den dittillsvarande utbildningsanstalten, August Abrahamsons stiftelse å Nääs, för tiden intill dess beslut kunnat fattas om utbildningsanstaltens framtida användning. I enlighet

med dessa riktlinjer har under somrarna 1960—1962 på Nääs övergångsvis anordnats kurser för icke behöriga timlärare i manlig slöjd. Förutom denna utbildning har anordnats kurser i kompletterande slöjdart, varigenom lärare med behörighet endast i den ena av slöjdarterna träslöjd och metallslöjd beretts tillfälle att förvärva full behörighet.

Skolöverstyrelsen framhåller, att det under de närmaste åren kommer att föreligga ett synnerligen stort behov av kurser i både trä- och metallslöjd, samt hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Vid sitt bedömande av anslagsbehovet har överstyrelsen ansett sig endast böra utgå från stiftelsens aktuella situation under kalenderåret 1963.

Departementschefen. Remissbehandlingen av slöjdlärarytredningens betänkande angående användningen av August Abrahamsons stiftelse å Nääs (SOU 1961: 43) har fördröjts och jag är därför ännu inte beredd att taga ställning till frågan om den framtida användningen av stiftelsen.

Då såväl trä- som metallslöjd ingår i undervisningen på grundskolans mellan- och högstadier, är det önskvärt, att lärare i manlig slöjd har utbildning i båda dessa slöjdarter. För närvarande är det emellertid endast en mindre del av antalet slöjdlärare med full tjänstgöring, som har sådan utbildning. Med hänsyn härtill vill jag tillstyrka, att kurser för kompletterande utbildning av slöjdlärare får anordnas på Nääs även under sommaren 1963.

Mot överstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag inte någon erinran. Anslaget torde sålunda böra uppföras med ett oförändrat belopp av 80 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjd-
lärarytbildning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av
80 000 kr.

[301] 31. Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 873 000	1 695 039
1961/62	2 344 000 ¹	2 296 802
1962/63	3 420 000	
1963/64 (förslag)	2 600 000	

Ifrågavarande utbildning regleras av de den 28 juli 1960 utfärdade bestämmelserna rörande utbildning av lärare för yrkesundervisningen, de den 15 september 1960 utfärdade bestämmelserna rörande lärarytbildningskurser för ingenjörer, med däri senare vidtagna ändringar, samt de den 16 februari 1962 meddelade bestämmelserna angående särskild utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid högre tekniska läroverk.

¹ Härav å tilläggsstat II 500 000 kr.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i sina anslagsäskanden föreslagit, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 1 100 000 kr. till 4 520 000 kr. Den beräknade höjningen betingas främst av förslag om utvidgning av kursverksamheten, upprustning av lokaler och höjning av arvoden till medverkande i lärarutbildningen samt av tidigare beslutad höjning av traktamenten till vissa kursdeltagare.

Under innevarande budgetår kommer att anordnas tio pedagogiska kurser för yrkeslärare, sju pedagogiska kurser för handelslärare, tre kurser för ämnesmässig och pedagogisk utbildning av gymnasieingenjörer (blivande lärare i tekniska ämnen m. m.), två pedagogiska kurser för civilingenjörer, en kurs för ämnesmässig och pedagogisk utbildning av sjukvårdslärare samt en pedagogisk kurs för ämneslärare vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor. Nämda kurser omfattar en eller två terminer. Vidare pågår under innevarande budgetår den särskilda utbildning om sammanlagt tre terminer av gymnasieingenjörer till lärare vid tekniska gymnasier, vilken påbörjades i februari 1962.

Utöver dessa längre utbildningskurser anordnar överstyrelsen ett antal kortare pedagogiska kurser, ämneskurser, skoladministrativa och skolsociala kurser m. fl. Därjämte lämnar överstyrelsen bidrag till viss kursverksamhet samt till korrespondens- och yrkesstudier.

För nästa budgetår föreslår överstyrelsen att följande l ä n g r e l ä r a r u t b i l d n i n g s k u r s e r anordnas till de beräknade kostnader (utom ersättning till deltagare) som angives för respektive kurs typ.

1. Tolv pedagogiska tvåterminskurser för yrkeslärare (nu: tio kurser)	936 000
2. Sju pedagogiska enterminkurser för handelslärare (nu: sju kurser)	294 000
3. Tre tvåterminskurser för ämnesmässig och pedagogisk utbildning av gymnasieingenjörer (nu: tre kurser)	204 000
4. En pedagogisk enterminkurs för civilingenjörer (nu: två kurser)	30 000
5. En pedagogisk enterminkurs för ämneslärare vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor (nu: en kurs)	42 000
6. En enterminkurs för ämnesmässig utbildning av gymnasieekonommer (ny kurs)	50 000
7. Särskild utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid tekniska gymnasier (nu: 1 378 000 kr.)	1 378 000
Längre lärarutbildningskurser, summa kr.	2 934 000

Överstyrelsen hemställer, att till de pedagogiska kurserna för handelslärare (p. 2) skall få antas även andra akademiker än civilekonomer, om ämnet företagsekonomi ingår i deras examen.

Av överstyrelsens framställning inhämtas beträffande kursen för gymnasieekonommer (p. 6) bl. a. följande.

Den pågående expansionen av handelsgymnasieundervisningen medför, att allt fler civilekonomer söker sig till denna skolf orm. Deltagare i överstyrelsens handelslärarutbildning säger sig även i regel avse att söka till handelsgymnasier. Detta kommer förmodligen att på längre sikt medföra svårigheter att erhålla lärare till övrig handelsundervisning. Det ligger närmast till hands att i så fall använda bl. a. gymnasieekonomer för undervisning på dessa stadier. Deras i betyg m. m. ådagalagda kunskaper är emellertid i många fall icke av den arten, att de motsvarar de krav, som bör ställas på undervisningen på dessa stadier.

Överstyrelsen finner det därför mycket angeläget att en kompletterande ämnesutbildning för gymnasieekonomer anordnas. Utbildningen bör omfatta ett arbetsår, varav halva tiden skulle ägnas åt en ämnesmässig komplettering, som främst centreras kring kärnämnen inom handelsundervisningen.

Överstyrelsen föreslår, att medel ställes till överstyrelsens förfogande för att möjliggöra en höjning av arvoden till medverkande i sådana lärarutbildningskurser, där överstyrelsen bestämmer ersättningarna. För ändamålet anses en uppräkn ing av anslaget med 300 000 kr. vara erforderlig.

Den grundläggande lärarutbildningen är för närvarande förlagd till sex olika orter. Överstyrelsen hemställer, att utbildningsverksamheten på var och en av dessa orter benämnes yrkespedagogiskt institut.

Till upprustning av lokaler m. m. för lärarutbildningen anser överstyrelsen ett belopp av 75 000 kr. erforderligt.

Till ö v r i g k u r s v e r k s a m h e t m. m. anser överstyrelsen att ett belopp av 1 211 000 kr. erfordras. Detta innebär en ökning med 541 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår. Överstyrelsen har därvid räknat med ett ökat medelsbehov av 421 000 kr. på grund av att deltagare i vissa kurser numera erhåller ersättning enligt allmänna resereglementet.

Departementschefen. Vid min behandling av detta anslag i föregående års statsverksproposition förordade jag, att en s ä r s k i l d u t b i l d n i n g a v g y m n a s i e i n g e n j ö r e r t i l l l ä r a r e skulle komma till stånd. Bakgrunden var det stora tillskott av lärare, som krävdes för att kunna fullfölja en pågående utbyggnad av de tekniska gymnasierna. Utbildningen skulle förläggas till teknisk högskola och omfatta tre terminer. En första utbildningsomgång avsågs börja i februari 1962 och en andra i januari 1963.

Statsutskottet tillstyrkte medel för den nya lärarutbildningen men framförde samtidigt vissa erinringar mot den och förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle pröva skilda uppslag, som kunde komma i fråga för att förbättra lärartillgången och leda till att den föreslagna utbildningen kunde ersättas av andra anordningar. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Såsom jag närmare redogjort för under anslaget Tekniska gymnasier: Avlöningar tillsattes under det gångna året en arbetsgrupp bestående av representanter för bl. a. näringsliv och utbildningsmyndigheter med uppgift att undersöka möjligheterna att förbättra tillgången på lärare i tekniska ämnen vid ifrågava-

rande gymnasier. Av de rekommendationer, som gruppen framfört, avser de flesta åtgärder, som kan ge en omedelbar effekt främst i form av ökad lärartillgång. För att på längre sikt komma till rätta med svårigheterna att rekrytera lärare har gruppen rekommenderat, att en reguljär lärarutbildning i tekniska ämnen anordnas.

Genom beslut av Kungl. Maj:t har uppdragits åt överstyrelsen att vidtaga åtgärder för att i huvudsaklig överensstämmelse med i arbetsgruppens rapport angivna riktlinjer planlägga respektive genomföra vad arbetsgruppen rekommenderat. Vidare har jag vid anmälan av olika anslag förordat, att medel ställes till förfogande för skilda ändamål, som rekommenderats av arbetsgruppen. Dessutom räknar jag med att i en proposition till riksdagen i vår angående lärarutbildningen kunna framlägga förslag som syftar till en mer långsiktig lösning av lärarutbildningen för de tekniska gymnasiernas behov.

Även om det givetvis är helt omöjligt att beräkna den sammanlagda effekten i fråga om en ökad lärartillgång av de många föreslagna åtgärderna, finns god anledning att förmoda, att de verksamt skall kunna bidra till att förbättra rekryteringsmöjligheterna under de närmaste åren. Sedan en reguljär lärarutbildning väl kommit till stånd borde lärarsituationen lättare kunna bringas under kontroll. Av dessa skäl och med hänsyn till vad riksdagen anfört i frågan har jag inte ansett mig böra förorda, att någon ytterligare intagning kommer till stånd vid den särskilda lärarutbildningen vid tekniska högskolan i Stockholm, utan att utbildningen av lärare i tekniska ämnen i stället sker i andra former.

För den särskilda lärarutbildningen har för innevarande budgetår under förevarande anslag beräknats 1 378 000 kr. och under anslaget till ersättning till deltagare i utbildning av lärare i yrkesundervisningen 1 300 000 kr. Under investeringsanslaget Lån till gymnasieingenjörer för utbildning till lärare har dessutom beräknats 1 025 000 kr. Dessa medel har avsetts för utbildningskostnader dels för den första utbildningsomgången, dels för en andra omgång, som enligt de ursprungliga planerna skulle ha börjat i januari månad innevarande år. Om, såsom jag förutsatt, intagning ej vidare kommer att ske till denna utbildning, uppkommer under förevarande anslag en reservation, som kan uppskattas till 358 000 kr. Anslaget för nästa budgetår bör därför nedräknas med sammanlagt 1 736 000 kr. Under anslaget till ersättningar till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen bör för nästa budgetår blott upptas ett belopp av 110 000 kr. för ersättningar och traktamenten under den avslutande delen av utbildningen i juli och augusti. Något anslag till lån till gymnasieingenjörer bör ej vidare uppföras. Erforderliga medel för lån under den avslutande delen av utbildningen torde kunna bestridas med den reservation som beräknas uppstå under budgetåret 1962/63, genom att en andra utbildningsomgång ej kommer till stånd.

I det läge som uppkommer, om riksdagen beslutar i enlighet med mitt förslag att lärarutbildningen vid tekniska högskolan i dess nuvarande form ej skall fortsätta, får överstyrelsen en väsentlig uppgift i att tillse att hela det komplex

av åtgärder, som föreslagits och som för de närmaste åren måste leda till ungefär samma ökade lärartillgång som om utbildningen fortsatt, verkligen kommer att genomföras. I det föregående har jag under olika anslag behandlat vissa av de av arbetsgruppen föreslagna åtgärderna. Från förevarande anslag torde medel utgå till anordnande av en särskild pedagogisk kurs för nytexaminerade civilingenjörer. Genomgång av sådan kurs avses kunna ge behörighet till adjunkts-tjänst. Om det är möjligt att genomföra och om behov föreligger, bör en första kurs anordnas redan i vår med medel inom ramen för anslaget. På så sätt skulle det kunna bli möjligt att redan till höstterminen 1963 tillföra de tekniska gymnasierna ett tillskott av adjunkter i tekniska ämnen. För nästa budgetår beräknar jag 40 000 kr. för en sådan kurs. För medel ur anslaget bör vidare anordnas ämneskonferenser för de tekniska gymnasiernas lärare och korta introduktionskurser, främst för lärare, som saknar pedagogisk erfarenhet och kännedom om det tekniska gymnasiets undervisningsformer och målsättning. Jag har tagit hänsyn till medelsbehovet för dessa ändamål vid mitt förslag i det följande om en avsevärd uppräknings av medlen till övrig kursverksamhet m. m.

Vid sidan av nu nämnda förslag är det givetvis angeläget, att överstyrelsen prövar andra vägar i syfte att öka tillgången på lärare och förbättra dessas förutsättningar för lärarverksamheten. I anslagsäskandena för nästa budgetår har överstyrelsen således till exempel antytt möjligheten av att göra vissa förändringar av den nuvarande på två somrar uppdelade femveckorskursen för de tekniska gymnasiernas lärare.

Vid min anmälan av förevarande anslag i föregående års statsverksproposition föreslog jag, att, om icke riksdagen hade någon erinran däremot, utbildningen av lärare i yrkesämnen, som jämlikt ett beslut av Kungl. Maj:t den 19 maj 1961 tills vidare förlagts till Göteborg, Linköping, Stockholm, Umeå, Malmö och Sundsvall, varaktigt skulle förläggas till nämnda orter. Överstyrelsen har nu hemställt, att lärarutbildningsverksamheten på var och en av dessa orter ges namnet *yrkespedagogiskt institut*. Därvid har förutsatts, att särskilda byggnader eller andra permanenta anordningar ej skall komma till stånd. Jag ansluter mig till det framförda förslaget. I jämförelse med tidigare förslag i ämnet, som byggt på att det skulle finnas en institutsort jämte vissa fasta eller tillfälliga utbildningsorter, har detta den fördelen att samtliga sex orter blir jämställda. De i olika delar av landet förlagda yrkespedagogiska instituten bör kunna bli betydelsefulla centra för utbildningen av yrkeslärare, handelslärare m. fl., till vilka goda pedagoger på de olika orterna bör kunna knytas.

Överstyrelsens förslag om att särskilda medel bör beräknas för komplettering av inredning och utrustning m. m. på de olika utbildningsorterna anser jag mig inte böra förorda.

Vad beträffar andra längre lärarutbildningskurser än den

särskilda lärarutbildningen av gymnasieingenjörer, som jag nyss behandlat, föreslår överstyrelsen i fråga om vissa kurstyper en utvidgning av nuvarande verksamhet och i andra fall ett minskat antal kurser. En ny typ av kurser föreslås bli anordnad, nämligen ämneskomplettering för gymnasieekonomer.

Innevarande budgetår ordnas 10 yrkeslärarkurser och en kurs för sjukvårdslärare, anordnad enligt i huvudsak samma bestämmelser som en yrkeslärarkurs. Överstyrelsen föreslår nu att antalet yrkeslärarkurser ökas med två men begär samtidigt inga särskilda medel för en sjukvårdslärarkurs. Jag anser mig böra förorda att elva yrkeslärarkurser kommer till stånd nästa budgetår. Ett väsentligt skäl för en viss utökning av yrkeslärarutbildningen är det större behov av yrkeslärare för grundskolan som man nu måste räkna med. De beräkningar beträffande behovet av yrkeslärare, som gjordes år 1959 av de sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning torde nu ej längre vara aktuella, bl. a. just på grund av att grundskolan kommer att kräva ett större antal yrkeslärare än man tidigare hade anledning att förutsätta. Det synes därför önskvärt, att överstyrelsen i anslagsäskandena för budgetåret 1964/65 redovisar de kalkyler över behovet av yrkeslärare, som överstyrelsen lägger till grund för framförda förslag om antalet kurser.

Behovet av en särskild sjukvårdslärarkurs, anordnad med medel från detta anslag, torde under nästa budgetår bli mindre, om det förslag, som tidigare denna dag har framlagts av chefen för socialdepartementet i fråga om viss utvidgning av utbildningsverksamheten vid statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor godkännes. Skulle överstyrelsen likväl inom ramen för det föreslagna antalet yrkeslärarkurser anse sig böra anordna en sjukvårdslärarkurs, bör Kungl. Maj:ts medgivande härför erfordras.

Inte minst mot bakgrunden av vad jag i det föregående anført rörande lärarsituationen vid de tekniska gymnasierna är det beklagligt, att anslutningen till den pedagogiska entermensutbildningen för civilingenjörer varit så liten att överstyrelsen anser sig böra räkna med att blott en kurs kan komma till stånd under nästa budgetår, medan medel beräknats för två sådana kurser under innevarande budgetår. Jag förutsätter, att överstyrelsen vidtar alla åtgärder för att stimulera rekryteringen till ifrågavarande kurser och, så snart som förutsättningar härför finnes, framlägger förslag om utvidgad verksamhet. För nästa budgetår räknar jag dock blott medel för en kurs.

De motiveringar som anförts för att anordna ämneskomplettering för gymnasieekonomer om en termin har övertygat mig om behovet härav. Den bör dock anordnas som en kompletteringskurs i fackämnen om högst 15 veckor enligt gällande bestämmelser.

Om den ändring av inträdesfordringarna för handelslärarkurserna, som överstyrelsen hemställt om, torde Kungl. Maj:t få besluta.

Mot överstyrelsens kostnadsberäkning för de längre lärarutbildningskurserna har jag intet att erinra. Sammanlagt bör för sådana kurser beräknas 1 408 000

kr., bortsett från de merkostnader som kan komma att uppstå genom att jag i det följande kommer att beräkna medel för en höjning av arvoden till de medverkande i lärarutbildningen.

För övrig kursverksamhet m. m. har innevarande budgetår beräknats 670 000 kr. Överstyrelsen föreslår nu en ökning med 541 000 kr., bl. a. för en utökning av kursverksamheten. En avsevärd del av kostnadsökningen är av automatisk natur och beror på att fr. o. m. detta budgetår deltagare i vissa kurser äger rätt till resebidrag och traktamente enligt allmänna resereglementet. Med hänsyn till den stora betydelse jag tillmäter här avsedd kursverksamhet, som huvudsakligen syftar till att fortbilda lärare av olika kategorier, vill jag förorda den av överstyrelsen föreslagna ökade medelsanvisningen. De sålunda avsevärt förbättrade resurserna bör i första hand användas för att ge större utrymme åt kurser av olika slag för lärare vid tekniska gymnasier och handelsgymnasier. Tidigare har jag berört vissa frågor om kurser för de tekniska gymnasiernas lärare och också förordat, att ett särskilt belopp av 40 000 kr. beräknas för en pedagogisk kurs för nyutexaminerade civilingenjörer. Vad som motiverar en utvidgad kursverksamhet för handelsgymnasiernas lärare är den av statsmakterna år 1961 beslutade handelsgymnasiereformen samt den allmänna utbyggnaden av handelsgymnasierna.

För övrig kursverksamhet m. m. räknar jag för nästa budgetår med i runt tal sammanlagt 1 250 000 kr., bortsett från merkostnader på grund av höjda lärararvoden. Detta innebär en ökning med 580 000 kr. i jämförelse med vad som beräknats för ändamålet under innevarande budgetår.

Arvoden till medverkande i lärarutbildningen fastställas — med vissa undantag — av överstyrelsen. För att möjliggöra att de medverkande erbjuds motsvarande villkor som lärare i annan därmed jämförlig lärarutbildning räknar jag i enlighet med framfört förslag med en merkostnad av 300 000 kr. Dispositionen av dessa medel bör underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med (3 420 000—820 000 =) 2 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 600 000 kr.

[302] 32. Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 042 000	1 770 929
1961/62	3 597 000	2 943 186
1962/63	5 370 000	
1963/64 (förslag)	4 840 000	

De ersättningar för vilka ifrågavarande anslag disponeras är reglerade genom de av Kungl. Maj:t den 28 juli 1960 utfärdade bestämmelserna rörande utbildning av lärare för yrkesundervisningen, de den 15 september 1960 utfärdade bestämmelserna rörande lärarutbildningskurser för ingenjörer, med däri senare vidtagna ändringar, och de den 16 februari 1962 meddelade bestämmelserna angående särskild utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid högre tekniska läroverk.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 195 000 kr. till 6 565 000 kr. Højningen är betingad av framförda förslag om ökat antal kurser, höjd månadsersättning till kursdeltagare och ersättning till gymnasieingenjörer även under den första utbildningsterminen.

För ersättning till deltagare i de olika längre lärarutbildningskurser, vilka redovisats under föregående anslag, beräknar överstyrelsen följande belopp.

1. Tolv yrkeslärarkurser	3 019 000
2. Sju handelslärarkurser	827 000
3. Tre gymnasieingenjörskurser	313 000
4. En civilingenjörskurs	90 000
5. En kurs för ämneslärare	54 000
6. En kurs för gymnasieekonomers	43 000
7. Särskild lärarutbildning av gymnasieingenjörer	1 300 000
Summa kr. 5 646 000	

Till deltagare i kurser för gymnasieingenjörer (p. 3) föreslår överstyrelsen, att ersättning skall utgå — förutom under den andra terminens praktisk-pedagogiska utbildning — även under den första terminens ämnesmässiga komplettering. Merkostnaden härför utgör 129 000 kr., vilket belopp ingår i den redovisade totalkostnaden för ersättning till deltagare i dessa kurser.

Överstyrelsen föreslår vidare en højning av nuvarande månadsersättning om 1 020 kr. för blivande yrkeslärare m. fl. respektive 1 022 kr. för gymnasieingenjörer till ett belopp motsvarande lönen i lönegrad A 11. Merkostnaden för genomförande av överstyrelsens förslag beräknas till 919 000 kr. Detta belopp ingår ej i de för de olika kurserna beräknade kostnaderna.

Departementschefen. Då jag under föregående anslagspunkt föreslagit, att under nästa budgetår bör anordnas blott elva yrkeslärarkurser, blir en justering av överstyrelsens kostnadsberäkning för ersättningar åt deltagare i sådana kurser erforderlig. En minskning med 82 000 kr. bör därför göras av det belopp som överstyrelsen med utgångspunkt från oförändrade månadsersättningar beräknat för yrkeslärarkurser. Jag har i och för sig inte någon erinran mot överstyrelsens — under samma förutsättning som beträffande yrkeslärarkurserna — gjorda beräkningar i vad gäller ersättningar till deltagare i de föreslagna sju handelslärarkurserna, civilingenjörskursen, kursen för ämneslärare och kompletteringskursen i fackämnen för gymnasieekonomers. Förslaget om ersätt-

ning till deltagare i gymnasieingenjörskurs även under den första terminens ämnesmässiga komplettering, kan jag ej förordna. Det för deltagarna i dessa kurser beräknade beloppet bör därför reduceras med 129 000 kr.

Överstyrelsens kostnadsberäkningar för de olika kurstyperna är gjorda med utgångspunkt i oförändrade månadsersättningar till kursdeltagare. Förslag har samtidigt framlagts om en ökning av ersättningarna till ett belopp motsvarande lön i lönegrad A 11. Då det är angeläget, att rekryteringen till ifrågavarande kurser stimuleras, finner jag en förstärkning av nu utgående ersättningar motiverad. Jag förordar en höjning av ifrågavarande månadsersättningar till 1 200 kr. Merkostnaden härför kan beräknas till sammanlagt omkring 600 000 kr.

I enlighet med vad jag under föregående anslagspunkt förordat i fråga om nu pågående särskild lärarutbildning av gymnasieingenjörer bör under detta anslag enbart beräknas medel till månadsersättningar och traktamenten åt deltagare under den avslutande delen av utbildningen i juli och augusti 1963, dvs. 110 000 kr.

Anslaget bör nästa budgetår uppföras med $(5\,370\,000 - 527\,000 =) 4\,843\,000$ kr. eller i avrundat tal 4 840 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 840 000 kr.

c) Fortbildning m. m.

[303] 33. Lärares fortbildning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 541 000	1 543 728
1961/62	2 500 000	2 540 220
1962/63	4 680 000	
1963/64 (förslag)	4 965 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 588 000 kr. till 6 268 000 kr. enligt följande sammanställning.

I. Av skolöverstyrelsen administrerad fortbildning:

1. Fortbildnings- och introduktionskurser m. m. (nu 913 900) .. + 925 000
2. Information av lärare vid lärarutbildningsanstalter rörande skolreformen (nu 100 000) of.
3. Fortbildningskurser
 - a) för lärare med behörighet i engelska (nu 330 000) — 330 000
 - b) i yrkesvägledningsfrågor (nu 130 000) + 119 300
 - c) i frågor rörande röst- och talrubbningar (nu 28 000) of.
 - d) i hygien för lärare, skolläkare och skolsköterskor (nu 120 000) of.
 - e) för föreståndare och biträdande föreståndare vid elevhem (nu 200) + 12 200
4. Kurser för personal för skolmåltider (nu 105 000) + 10 000

II. Fortbildningsinstitutens verksamhet (nu 1 500 000) + 800 000

III. Länsskolnämndernas fortbildningsverksamhet (nu 890 000) — 90 000

IV. Bidrag till

1. fortbildningsverksamhet, anordnad av lärarorganisationer m. fl. (nu 275 000) + 45 000
2. vissa praktisk-pedagogiska kurser m. m. (nu 64 900) + 3 525
3. stiftelsen svenska Dalcrozeseminariets verksamhet (nu 15 000) + 3 500

V. Information, administration m. m. (nu 208 000) + 90 000

+ 1 588 525

Överstyrelsen erinrar inledningsvis om att i samband med äskande av medel till länsskolnämnderna förslag framlagts om ett successivt uppbyggande av en organisation med regionala fortbildningskonsulenter, vilka avses skola utföra sådana uppgifter inom fortbildningen, för vilka ersättning i form av arvode, resekostnadsersättning och traktamente nu utgår ur förevarande anslag. Den härigenom minskade belastningen på anslaget motsvaras emellertid enligt överstyrelsens mening av en planerad ökning av fortbildningsverksamheten. Under budgetåret 1961/62 har, framhåller överstyrelsen, såväl feriekursverksamheten

som den av länsskolnämnderna bedrivna fortbildningen under terminstid på grund av medelsbrist måst göras avsevärt mindre omfattande än vad som eljest vore önskvärt. Överstyrelsen finner, att särskilt verksamheten med inriktning på grundskolans högstadium måste väsentligt ökas, då under de närmast kommande åren övergång till grundskola på detta stadium kommer att ske. Även den verksamhet, som riktar sig till lärarna på låg- och mellanstadierna, bedömer överstyrelsen behöva få ökad omfattning, om ett smidigt genomförande av grundskolan skall bli möjligt.

Om förslagen under vissa av punkterna i sammanställningen inhämtas av överstyrelsens anslagsframställning och övriga handlingar i ärendet bl. a. följande.

I: 1. Ur posten utgår bl. a. medel till introduktionskurser, avsedda att ge personer med akademiska betyg, vilka av olika skäl lämnat eller icke beträtt lärarbanan, tillfälle att återinträda eller inträda på densamma. Ett ökat antal sådana kurser bör enligt överstyrelsens uppfattning ordnas, eftersom erfarenheterna av hittills ordnade kurser varit goda.

Innevarande budgetår utgår ur posten ca 315 000 kr. till vissa särskilda fortbildningskurser för hjälpklasslärare och hörselklasslärare, som ej kommer att anordnas i fortsättningen.

Överstyrelsen föreslår en utökad kursverksamhet för lärare i gymnastik och i hemkunskap.

För att tillgodose behovet av utvidgad kursverksamhet anser överstyrelsen en ökning med i runt tal 540 000 kr. vara erforderlig.

Till posten bör enligt överstyrelsens förslag vidare överföras sammanlagt ca 251 000 kr. från anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet. Den verksamhet, som avses bli bekostad med dessa medel, gäller skolledarkonferenser och vissa kurser dels i metodik och studieteknik för grundskolans mellan- och högstadium och för gymnasiet, dels i yrkesämnen. Genom att allmänna resereglementet bör göras tillämpligt på deltagare i nämnda kurser uppstår en merkostnad av automatisk natur, som kan uppskattas till 134 000 kr.

I: 3 a). Den verksamhet som här avses, bedömes av överstyrelsen i fortsättningen böra utföras inom fortbildningsinstituterna varför 200 000 kr. bör överföras till anslagsposten II. I övrigt kommer verksamheten att handhas av de föreslagna regionala fortbildningskonsulenterna.

I: 3 b), I: 3 e), I: 4, IV: 1, IV: 2 och IV: 3. Ökningarna under delposterna är motiverade av ökad verksamhet och/eller höjda kurskostnader.

II. Fortbildningsinstituterna handhar bl. a. utbildning och fortbildning av de regionala fortbildningskonsulenterna. Under innevarande budgetår utbildas omkring 200 lärare för sådana uppgifter. Utbildningen bedrivs i konferensform, och till utbildningskonferenserna har anmält sig som sökande synnerligen kvalificerade personer. Konferenserna avses ge som resultat bl. a. en överskådlig dokumentation lämplig att av konsulenterna användas i deras verksamhet. Genom regelbundet återkommande kortare fortbildningskonferenser med de verksamma konsulenterna väntas sig instituten kunna komplettera och ständigt aktualisera denna dokumentation. Utbildningen och fortbildningen av konsulenter bedömes av överstyrelsen böra få större omfattning under budgetåret 1963/64 än under innevarande budgetår.

Feriekursverksamheten, vilken till största delen planeras och genomföres inom fortbildningsinstituterna, bör enligt överstyrelsens mening ges möjlighet till expan-

sion. Överstyrelsen finner det särskilt angeläget, att vid de högstadier, där principen om sammanhållna klasser första gången tillämpas, lärarna får tillgång till fortbildning i bl. a. metodiska frågor (jfr SäU 1962: 1 s. 187).

Totalt bedömer överstyrelsen anslagsposten för fortbildningsinstitutens verksamhet behöva ökas med 800 000 kr. av vilken summa ca 200 000 kr. utgöres av överföring från delposten I: 3 a.

III. Överstyrelsen bedömer som synnerligen önskvärt, att en väsentlig utvidgning av den av länskolnämnderna bedrivna fortbildningen kan genomföras under budgetåret 1963/64. Under förutsättning att den av överstyrelsen föreslagna organisationen med regionala fortbildningskonsulenter kommer till stånd, torde länskolnämndernas fortbildningsverksamhet kunna bedrivas i tillfredsställande omfattning med något mindre ianspråktagande av medel ur förevarande anslag än under innevarande budgetår.

Departementschefen. Vid behandlingen av frågorna om skolans befattningshavare i propositionen 1962: 54 angående reformering av den obligatoriska skolan m. m. betonade jag betydelsen av fortbildning av lärare och skolledare. En avsevärd ökning av detta anslag föreslogs och biträdades av riksdagen.

För nästa budgetår föreslår överstyrelsen att fortbildningsverksamheten får ytterligare resurser dels genom inrättande av befattningar som fortbildningskonsulenter, knutna till länskolnämnderna, dels genom en betydande uppräknings av förevarande anslag.

I det föregående har jag under anslagen till länskolnämnderna förordat uppbyggande under nästa budgetår av en kår av länsvis förordnade fortbildningskonsulenter. Avsikten är, att dessa skall fullgöra uppgifter, som annars skulle utföras av tillfälligt engagerade och för varje särskilt tillfälle arvoderade krafter.

Tillkomsten av denna konsulentorganisation innebär, att fortbildningsverksamheten i väsentlig grad kan effektiviseras. Denna åtgärd måste också beaktas vid bedömningen av medelsbehovet under detta anslag liksom det förhållandet, att enligt överstyrelsens förslag ökade resurser för fortbildningen skulle skapas även utan någon nominell höjning alls av förevarande anslag. Det senare förhållandet beror på att genom tillkomsten av fortbildningskonsulenter med lön från länskolnämndernas avlöningsanslag vissa arvoden, som nu utgår ur förevarande anslag, skulle bortfalla. Överstyrelsen har beräknat den sålunda uppkomna besparingen till sammanlagt 220 000 kr. (I: 3 a och III). Till detta kommer att vissa tillfälliga tre-veckors fortbildningskurser för hjälpklass- och hörselklasslärare till en kostnad av ca 315 000 kr. ej kommer att anordnas nästa budgetår. Det ökade faktiska utrymmet för vidgad verksamhet i förhållande till innevarande budgetår skulle härigenom bli 535 000 kr. vid oförändrat anslagsbelopp.

I enlighet med överstyrelsens förslag under p. I: 1 bör från anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet till detta anslag överföras ett belopp av sammanlagt 251 000 kr. Genom att allmänna resereglementet blir tillämpligt på deltagare i nämnda kurser uppstår en automatisk kostnadsökning av 134 000 kr. Sammanlagt borde således 385 000 kr. tillföras anslaget.

Med hänsyn till vad jag tidigare anfört beträffande den faktiska förstärkningen av resurserna för fortbildningsverksamheten, förordar jag att anslaget uppräknas med 285 000 kr., vilket innebär en realförstärkning med 435 000 kr. Inom ramen för anslaget skall då också inrymmas kostnaderna för en under nästa anslagspunkt av skolöverstyrelsen föreslagen kortare fortbildningskurs för folkhögskollärare.

Den närmare fördelningen av fortbildningsanslaget på olika poster kan inte nu fixeras utan bör liksom tidigare, efter förslag av överstyrelsen, fastställas av Kungl. Maj:t. Jag anser mig därför i detta sammanhang endast böra understryka vikten av att introduktionskurser anordnas i en utsträckning, som svarar dels mot efterfrågan på lärare av olika kategorier, dels mot antalet sökande till kurserna (I: 1). I likhet med överstyrelsen och i anslutning till vad särskilda utskottet anfört i frågan (SäU 1962: 1) finner jag det vidare mycket angeläget, att vid de högstadier, där principen om sammanhållna klasser första gången tillämpas, lärarna får tillgång till fortbildning i bl. a. metodiska frågor (II).

Vid behandlingen 1960 av anslaget till kurser för lärare m. fl. lämnade riksdagen utan erinran ett av mig gjort uttalande att medel, anvisade till kursverksamhet av något slag, efter vederbörande myndighets eget bedömande skulle kunna tagas i anspråk även då kurs anordnas såsom samnordisk.

Våren 1962 aktualiserades genom en av överstyrelsen gjord framställning frågan om användande av medel ur förevarande anslag till kurser, förlagda utanför de nordiska länderna. Genom beslut den 4 maj 1962 medgav Kungl. Maj:t, att överstyrelsen fick disponera medel ur anslaget till en kurs i Tyskland och en i Frankrike med högst de belopp, som skulle belastat anslaget, om kurserna i stället förlagts till ort inom Sverige. Skälet härtill var, att en förläggning utomlands bedömdes kunna ge deltagarna, som var språklärare, större utbyte av kurserna. I dessa två fall behövde inte heller kostnaderna bli högre än om verksamheten förlagts till Sverige. Beträffande kursen i Frankrike berodde detta på att franska staten svarade för kostnaderna för undervisning och inackorering, medan de svenska skolmyndigheterna förutsattes svara för de svenska deltagarnas resor.

Även framdeles kan det väntas uppkomma situationer, då kurser lämpligen bör kunna förläggas utanför de nordiska länderna. Om riksdagen inte har någon erinran däremot, bör det därför få ankomma på Kungl. Maj:t att också i fortsättningen medgiva, att anslaget får användas till bestridande av kostnader för kurser av sådant slag, där så visar sig ändamålsenligt.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, bör anslaget uppföras med (4 680 000 + 285 000 =) 4 965 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Lärares fortbildning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 4 965 000 kr.

[304] 34. Utbildning av lärare vid folkhögskolor

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	46 000	32 586
1961/62	47 000	30 572
1962/63	47 000	
1963/64 (förslag)	88 000	

Av förevarande anslag disponeras innevarande budgetår ett belopp av 11 500 kr. till anordnande av en utbildningskurs för folkhögskollärare rörande folkhögskolans tradition, målsättning och undervisningsmetoder, i huvudsaklig överensstämmelse med vad skolöverstyrelsen föreslagit i sina anslagsäskanden rörande nämnda anslag för budgetåret 1950/51, ett belopp av 30 000 kr. till anordnande av en femveckorskurs rörande metodproblem vid undervisning i visst eller vissa läro- eller övningsämnen vid folkhögskola samt slutligen ett belopp av 5 500 kr. till stipendier åt folkhögskollärare för studieresor.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 75 300 kr. Ökningen hänför sig till de förslag, som framgår av följande sammanställning.

1. Ökade kostnader för utbildningskursen för folkhögskollärare rörande folkhögskolans tradition, målsättning och undervisningsmetoder (nu 11 500)	+ 2 000
2. Ytterligare en sådan utbildningskurs	+ 13 500
3. Arvoden till vissa deltagare i femveckorskursen (nu 0)	+ 41 300
4. Ökade stipendiebelopp åt folkhögskollärare för studieresor (nu 5 500)	+ 4 500
5. Kurs för husmödrar m. fl.	+ 9 000
6. Arvoden till föreläsare vid regionala rektorskonferenser och lärarmöten	+ 5 000
Summa ökning kr.	+ 75 300

Ökningen under punkt 3 är beroende av att genom beslut av Kungl. Maj:t den 6 juni 1962 ämneslärare, som deltar i femveckorskurs rörande metodproblem, numera äger uppbära arvode med belopp motsvarande läsarsdaglön med B-avdrag vid anställning som extra ämneslärare vid folkhögskola å kursorten, såvida han inte åtnjuter lön med B-avdrag.

Av överstyrelsens framställning inhämtas i övrigt följande.

1 och 2. Behovet av fortbildning för folkhögskolans lärare ökar i betydande grad, dels på grund av att skolreformen ställer ökade krav på folkhögskolans undervisning, dels på grund av att forskningen inom ämnesområden, centrala för folkhögskolans undervisning, i allt snabbare takt ger ny belysning åt dessa ämnen. På samma sätt skapas ständigt nytt underlag för undervisningsmetoder i vuxenundervisningen. Överstyrelsen föreslår därför, att ytterligare en utbildningskurs för folkhögskollärare kommer till stånd. Kostnaderna för kurser i internatform har stigit avsevärt, varför för varje kurs bör beräknas 13 500 kr. dvs. 2 000 kr. mer än för närvarande.

Departementschefen. Vikten av att lärare inom alla skolformer ges goda möjligheter till fortbildning är allmänt erkänd. Jag finner det därför motiverat med en utökning av fortbildningsverksamheten även för folkhögskollärare och tillstyrker, att ytterligare en kurs av under p. 2 avsett slag skall kunna anordnas. Medel för ändamålet bör dock inte beräknas här utan utgå ur närmast föregående anslag. Förevarande anslag bör endast uppräknas med ett belopp av 41 000 kr. på grund av de merkostnader som uppkommer genom att arvode numera kan utgå till ämneslärare, som genomgår femveckorskurs i metodproblem. I övrigt räknar jag inte med några ändringar under detta anslag.

Anslaget torde sålunda uppföras med (47 000 + 41 000 =) 88 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av lärare vid folkhögskolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 88 000 kr.

[305] **35. Bidrag till Ericastiftelsen**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	158 900	158 438
1961/62	175 000	183 626
1962/63	187 000	
1963/64 (förslag)	221 000	

Gällande bidragsgrunder innebär i huvudsak följande.

Staten och Stockholms stad ger sådana bidrag till Ericastiftelsen, att bidragen tillsammans kan beräknas möjliggöra fortsatt verksamhet tills vidare av stiftelsen i ungefär den omfattning verksamheten hade vid de nya bidragsgrundernas fastställande år 1954. För varje budgetår fastställs den normalstat, efter vilken det totala bidragsbehovet skall beräknas. Den sammanlagda subventionen fastställs till det belopp, som enligt normalstaten utgör skillnaden mellan de sammanlagda utgifterna och summan av andra inkomster än de statliga och kommunala bidragen. Det sålunda framräknade sammanlagda bidraget fördelas så, att staten betalar vad som bör anses belöpa på stiftelsens seminarium och staden vad som motsvarar kostnaderna för psykisk hälsovård åt de vid hälsovårdsavdelningen behandlade patienterna. För att förenkla beräkningen av statens och stadens andelar i totalbidraget har statens andel tills vidare bestämts till 45 % av bruttokostnaderna enligt normalstaten, från vilket framräknade belopp sedan drages normalstatens belopp för inkomster av elevavgifter samt del av inkomsterna av lokalhyror och räntor (innevarande budgetår 200 kr.), medan staden svarar för 55 % av bruttokostnaderna minus inkomsterna av patientavgifter och återstående del av inkomsterna av lokalhyror och räntor.

För budgetåret 1962/63 gäller följande normalstat:

Utgifter:

avlöningsstaten	370 410
omkostnadsstaten	61 890
Summa kr.	432 300

Inkomster:

patientavgifter	15 500
elevavgifter	8 000
lokalhyror och räntor	500
subvention	408 300
Summa kr.	432 300

Av subventionen faller på

$$\text{staten: } \left(\frac{45 \times 432\,300}{100} - 8\,200 = \right) 186\,335$$

$$\text{staden: } \left(\frac{55 \times 432\,300}{100} - 15\,800 = \right) 221\,965$$

Styrelsen för Ericastiftelsen har framlagt följande förslag till normalstat för budgetåret 1963/64:

Utgifter:

avlöningsstaten	447 780 (+ 77 370)
omkostnadsstaten	67 250 (+ 5 360)
Summa kr.	515 030 (+ 82 730)

Inkomster:

patientavgifter	15 500
elevavgifter	8 000
lokalhyror och räntor	500
subvention	491 030 (+ 82 730)
Summa kr.	515 030 (+ 82 730)

Skolöverstyrelsen har beträffande den av stiftelsens styrelse gjorda framställningen anfört i huvudsak följande.

Överstyrelsen har i huvudsak intet att erinra mot den föreslagna normalstaten. Styrelsen har föreslagit ändrad lönegradsplacering för rektor. Med hänsyn till den höjda lönegradsplaceringen för läkaren vid institutet och till placeringen av psykologtjänster på likartad nivå tillstyrker överstyrelsen en uppflyttning av rektorstjänsten från lönegrad Ae 25 till lönegrad Ae 27. Frågan om ytterligare höjning av tjänsten torde däremot bära bli föremål för löneförhandlingar. Beträffande förste psykologtjänsten föreslår styrelsen uppflyttning från lönegrad Ae 24 till lönegrad Ae 25. Uppflyttningen tillstyrkes med hänvisning till att motsvarande psykologtjänster flyttats från lönegrad 24 till lönegrad 25 fr. o. m. den 1 juli 1962. Enligt överstyrelsens mening bör lönejusteringen göras retroaktiv fr. o. m. nämnda dag.

Styrelsen föreslår vidare utökning av antalet särskilt arvoderade föreläsningstimmar med 60 vid institutets ordinarie kurser. Härigenom skulle man kunna bereda överläkaren ökade möjligheter att ägna sig åt terapi samt i större utsträckning kunna differentiera undervisningen på olika linjer. Överstyrelsen tillstyrker styrelsens förslag.

I likhet med styrelsen finner överstyrelsen en höjning av föreläsningsarvoden vid kursen i personlighetstestning befogad. Styrelsen har föreslagit 70 kr. per timme. Överstyrelsen förordar emellertid en höjning från 35 kr. till 60 kr. Överstyrelsen tillstyrker även styrelsens hemställan om bidrag med 6 000 kr. till en orienteringskurs i psykologi för läkare.

Beträffande avlöningsstaten har överstyrelsen vidare gjort vissa justeringar beträffande lönebeloppen och avgifterna för allmänna tilläggspensionen.

Föreslagna höjningar under omkostnadsstaten, betingade av allmänna kostnadsstegringar eller sammanhängande med den ökade kursverksamheten m. m., tillstyrkes av överstyrelsen.

På grund av det anförda har överstyrelsen beräknat normalstaten till 506 140 kr., vilket belopp understiger det av styrelsen angivna med 8 890 kr. Den sammanlagda ökningen i förhållande till normalstaten för innevarande budgetår blir härigenom enligt överstyrelsens förslag 73 840 kr. Statens bidrag kan beräknas till

$$\left(\frac{45 \times 506\,140}{100} - 8\,200 = \right) 219\,563 \text{ kr. eller avrundat } 220\,000 \text{ kr.}$$

Av det i ärendet inhämtade yttrandet från *Stockholms stadsfullmäktige* framgår, att från stadens sida erinran göres endast i vad avser lönegradsplaceringen av de i stiftelsens stat upptagna tjänsterna som barnpsykologisk kurator i lönegrad 14. *Stadens lönenämnd* anför bl. a. följande.

Ifrågavarande tjänster har med hänsyn till utbildningsverksamheten vid stiftelsen varit placerade en lönegrad högre än motsvarande stadens tjänster. Mot bakgrunden av att dessa fr. o. m. den 1 januari 1962 erhållit placering i lönegrad 15—13 föreslår nämnden, att tjänsterna såsom barnpsykologisk kurator vid Ericastiftelsen med retroaktiv giltighet fr. o. m. den 1 juli 1962 placeras i lönegrad 16.

Departementschefen. Mot skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag torde i och för sig inte vara något att erinra. Sedan överstyrelsens förslag framlagts, har emellertid riksdagen vid 1962 års höstsession godkänt en sådan uppflyttning av kuratorstjänsterna från lönegrad A 14 till A 16, som här förordats från Stockholms stads sida. Med hänsyn härtill torde normalstatens utgiftssida i förhållande till överstyrelsens beräkning böra ökas med 2 350 kr. till 508 490 kr. Då inkomsterna, utöver bidragen från staten och staden, beräknas till 24 000 kr., skulle i subventioner erfordras 484 490 kr.

Med utgångspunkt häri kan, vid oförändrad relation mellan statens och Stockholms stads bidrag, statens bidrag beräknas till

$$\left(\frac{45 \times 508\,490}{100} - 8\,200 = \right) 220\,621 \text{ kr., vilket innebär en höjning med } 33\,621 \text{ kr. Anslaget torde böra uppföras med ett avrundat belopp av } 221\,000 \text{ kr.}$$

Stockholms stads bidrag till stiftelsen kan beräknas till

$$\left(\frac{55 \times 508\,490}{100} - 15\,800 = \right) 263\,870 \text{ kr., eller i avrundat tal } 264\,000 \text{ kr., innebärande en ökning med } 42\,000 \text{ kr.}$$

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 221 000 kr.

[306] 36. Kurser för personal m. fl. vid skolor för blinda och döva

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	32 000	25 840
1961/62	40 000	36 448
1962/63	37 000	
1963/64 (förslag)	58 000	

Ur anslaget bestrides kostnaderna för anordnande av kursverksamhet *dels* för lärare och annan personal vid blind- och dövskolorna, *dels* för föräldrar till blinda och döva barn i förskolåldern, *dels ock* i form av repetitionskurser för f. d. yrkeselever vid skolorna för vuxna synskadade.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av anslaget med 20 500 kr.

Genom beslut den 12 juli 1962 medgav Kungl. Maj:t, att en av överstyrelsen under sommaren 1962 anordnad 3—4 veckors kurs för fortbildning av lärare vid förskolor för döva och hörselskadade fick bestridas ur ifrågavarande reservationsanslag. Överstyrelsens framställning i ärendet föranleddes av en oförutsedd stor brist på specialutbildade lärare vid nämnda skolor under läsåret 1962/63.

Överstyrelsen föreslår, att anslaget även i fortsättningen får utnyttjas till dylika extra utbildningskurser inom given anslagsram, även om detta skulle medföra en tillfällig minskning av annan kursverksamhet.

Överstyrelsen anser, att beloppet till kurser för personal för budgetåret 1963/64 bör höjas med 1 500 kr. till 14 500 kr. Höjningen är bl. a. beroende på att överstyrelsen planerar att anordna kurser för lärare rörande undervisning av det ökade antalet vuxna blinda elever med starkt nedsatt hörsel.

För nästa budgetår planerar överstyrelsen sex kurser för föräldrar till döva och blinda förskolebarn till en kostnad av 3 500 kr. per kurs samt kurser för föräldrar till döva barn vid Eugeniahemmet och dövskolor till en kostnad av 7 000 kr. Vidare planeras repetitionskurser till en kostnad av 3 000 kr.

Till särskilda planeringsdagar för samtliga lärare vid skolorna för döva med anledning av att en ny undervisningsplan beräknas komma att tillämpas nästa läsår begär överstyrelsen ett belopp av 12 000 kr.

Departementschefen. Skolöverstyrelsens förslag innefattande bl. a. att inom anslagets ram kostnader skall få bestridas för eventuellt erforderliga extra fortbildningskurser för lärare vid förskolor för döva och hörselskadade föranleder i sak ingen erinran från min sida. Jag förordar, att anslaget uppräknas med i runt tal 21 000 kr. och uppföres med $(37\,000 + 21\,000 =) 58\,000$ kr. Härav skall 12 000 kr. anses som engångsanvisning för anordnande av planeringsdagar för dövlarare.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Kurser för personal m. fl. vid skolor för blinda och döva för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 58 000 kr.

[307] 37. Resestipendier till vissa lärare i främmande språk

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	169 000	174 800
1962/63	169 000	
1963/64 (förslag)	195 000	

Ur anslaget utgår innevarande budgetår resestipendier åt lärare vid lärarhögskolor och folkskoleseminarier med 10 000 kr., åt lärare vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter med 96 000 kr. och åt lärare vid folk- och fortsättningsskolor samt grundskolans mellanstadium med 63 000 kr.

Skolöverstyrelsen förordar för nästa budgetår en medelsanvisning av 385 000 kr., vilket innebär en höjning av anslaget med 216 000 kr. Ökningen hänför sig till de förslag, som framgår av följande sammanställning.

1. Resestipendier till lärare i främmande levande språk (nu 169 000)	+ 140 000
2. Resestipendier till lärare i andra läroämnen än moderna språk (nu 0)	+ 50 000
3. Resestipendier till övningslärare (nu 0)	+ 14 000
4. Stipendier till två lärare för deltagande i lärarutbyte mellan Sve- rige och Förenta staterna (nu 0)	+ 12 000
Summa ökning kr.	216 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas i övrigt bl. a. följande.

1. Medel till resestipendier åt lärare på försöksskolans högstadium utgick budgetåret 1961/62 ur anslaget till Försöksverksamhet inom det allmänna skolväsendet med 20 000 kr. Överstyrelsen föreslår, att kostnaderna för stipendier till lärare på grundskolans högstadium i fortsättningen skall belasta förevarande anslag. Dessutom räknar överstyrelsen med ytterligare 20 000 kr. till stipendier åt grundskolans lärare. Överstyrelsen understryker vidare bl. a. värdet av att lärare vid lärarutbildningsanstalter, i synnerhet de ny tillkomna lärarhögskolorna, genom frikostig stipendiegivning stimuleras till fortsatta språkstudier.

4. Från amerikansk sida har föreslagits, att ett lärarutbyte skulle anordnas mellan Förenta staterna och Sverige. Utbytet skulle omfatta två lärare från vardera landet under läsåret 1963/64. Överstyrelsen finner ett dylikt utbyte synnerligen önskvärt. Avsikten är att lärarna skall bibehålla sina löneförmåner. Därutöver måste emellertid till följd av valutaförhållandena bidrag till löne-kompensation beräknas för de deltagande svenska lärarna, förslagsvis 6 000 kr., vartill kommer vissa utgifter för resor.

Departementschefen. Ur detta anslag bör enligt min mening enbart bestridas kostnader för resestipendier till språklärare. Därför bör endast ett belopp, motsvarande vad som innevarande budgetår beräknats under anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet för högstadielärares språkstudier, nämligen 10 000 kr., överföras till detta anslag.

Jag finner det önskvärt, att lärarna vid lärarutbildningsanstalter, i första

hand de nya lärarhögskolorna, beredes förbättrade möjligheter att få stipendier för språkstudier. Främst för detta ändamål räknar jag med en ökning av detta anslag med 16 000 kr.

Vad beträffar det av överstyrelsen föreslagna lärarutbytet mellan Sverige och Förenta staterna vill jag erinra om att hinder ej föreligger mot att utbetala stipendier ur anslaget för sådant lärarutbyte.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(169\,000 + 26\,000 =) 195\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier till vissa lärare i främmande språk* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 195 000 kr.

[308] **38. Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	18 000	17 025
1961/62	18 000	16 775
1962/63	18 000	
1963/64 (förslag)	32 000	

Detta anslag användes för resestipendier åt lärare vid läroanstalter, som står under överstyrelsens för yrkesutbildning inseende. Bestämmelser rörande ifrågasvarande stipendier har meddelats i kungörelsen 1958:595.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 52 000 kr., varav 10 000 kr. avses möjliggöra för överstyrelsen att i särskild ordning utbetala ersättning åt deltagare i internationella kurser på yrkesutbildningens område anordnade av OECD. Överstyrelsen hemställer om sådan ändring av kungörelsen 1958:595, att resestipendium för sistnämnda ändamål skall kunna utdelas utan hinder av att ansökning ingives senare än den 1 mars.

Överstyrelsen framhåller som stöd för det ökade medelsbehovet under anslaget, att det är väsentligt att lärarna uppmuntras att ägna sig åt för deras undervisning viktiga studier utomlands. Överstyrelsen hänvisar också till att lärarantalet tredubblats sedan 1955 utan att tillgången på medel för stipendier ökats mer än obetydligt. Det är enligt överstyrelsen vidare nödvändigt, att vårt land kan delta i internationellt samarbete rörande olika yrkesutbildningsfrågor. Särskilt angeläget är det att lärare kan få möjlighet att delta i konferenser och kurser anordnade av OECD.

Departementschefen. Med anledning av vad överstyrelsen anfört finner jag en uppräknig av anslaget motiverad. Jag föreslår därför en anslagshöjning med 14 000 kr. framför allt för att möjliggöra deltagande i kurser anordnade av OECD. Av denna orsak blir en ändring av nu gällande kungörelse om resestipendier erforderlig.

Anslaget bör uppföras med $(18\,000 + 14\,000 =)$ 32 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 32 000 kr.

[309] **39. Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	200 000	88 301
1961/62	170 000	78 499
1962/63	100 000	
1963/64 (förslag)	75 000	

Stipendium för vinnande av behörighet att undervisa i engelska i folkskolan och på grundskolans mellanstadium utgår enligt kungörelsen 1960:232 med belopp motsvarande kostnaderna för undervisning och prövning för behörigheten, dock med sammanlagt högst 500 kr.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår med hänsyn till den successiva nedgången i anslagsbelastningen minskas med 10 000 kr. till 90 000 kr.

Departementschefen. Med hänsyn till den minskande belastningen bör anslaget kunna uppföras med ett till 75 000 kr. minskat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kr.

G. Studiesociala ändamål

[310] 1. Studiehjälpnämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	167 000	169 726
1961/62	184 000	189 142
1962/63	190 000	
1963/64 (förslag)	208 000	

Studiehjälpnämnden åskar för nästa budgetår ett med 38 000 kr. höjt anslag. Därav utgör 18 000 kr. höjningar av automatisk natur. I övrigt åskar nämnden medel för två kontorsbiträden samt ökat arvode till deltidsanställd vaktmästare.

Departementschefen. Under förevarande anslag räknar jag inte med andra förändringar än sådana som föranledes av kostnadshöjningar av automatisk natur. Anslaget bör således uppföras med $(190\,000 + 18\,000 =) 208\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för studiehjälpnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	38 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	90 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 900
6. Ersättningar till granskningsmän, <i>förslagsvis</i>	38 000
Summa kr.	208 000

- b) till *Studiehjälpnämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 208 000 kr.

[311] 2. Studiehjälpnämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	34 000	33 848
1961/62	41 000	39 047
1962/63	45 000	
1963/64 (förslag)	45 000	

Studiehjälpnsämnden föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp under nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med studiehjälpnsämndens förslag bör förevarande anslag uppföras med oförändrat belopp, 45 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Studiehjälpnsämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kr.

[312] 3. Garantilånenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	93 000	146 999
1962/63	120 000	
1963/64 (förslag)	419 000	

Garantilånenämnden hemställer, att detta förslagsanslag höjes med 298 600 kr. till 418 600 kr. I framställningen behandlas till en början nämndens nuvarande avlöningsanslag och därefter vissa kostnader för statsstipendienämndernas förvaltning.

Beträffande det *nuvarande avlöningsanslaget* beräknar nämnden med hänvisning till den ökade arbetsbördan medel för anställande av ett nytt skrivbiträde med halvtidstjänstgöring. För vissa utredningar på det studiesociala området hemställer nämnden vidare om en medelsanvisning av 4 300 kr. Vid bifall till nämndens nu redovisade förslag kan den för närvarande med 5 300 kr. under anslaget till naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter upptagna posten till Kungl. Maj:ts disposition utgå. Nämnda anslagspost har främst utnyttjats för anställande av extra personal hos garantilånenämnden och statsstipendienämnderna.

Liksom föregående år hemställer nämnden vidare, att tjänsten som förste byråsekreterare uppflyttas från Ae 21 till Ae 23.

Medel till bestridande av bl. a. *arvoden, avlöningar och omkostnader vid statsstipendienämnderna* har hittills anvisats under reservationsanslaget till naturastipendier åt studerande vid universitet m. fl. läroanstalter. Garantilånenämnden framhåller, att det under senare år förelegat stora svårigheter att tillfredsställande reglera nämndernas behov av medel för verksamhetens bedrivande och föreslår därför, att posterna till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader fr. o. m. budgetåret 1963/64 uppföres som särskilda poster under garantilånenämndens avlönings- respektive omkostnadsanslag.

Till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 235 000 kr., varav 210 000 kr. beräknas belöpa på arvoden och avlöningar och 25 000 kr. på omkostnader. Garantilånenämnden föreslår, att den på arvoden och avlöningar belöpande delen nästa budgetår höjes med 61 000 kr. till 271 000 kr. Den föreslagna höjningen betingas i huvud-

sak av att nämnden beräknar medel till utökning av statsstipendienämndernas rådgivande och kurativa verksamhet på det studiesociala området samt till effektivisering i övrigt av nämndernas arbete. Därjämte föreslår garantilånenämnden uppflyttning av en tjänst som kontorist i Ae 9 hos var och en av statsstipendienämnderna i Uppsala, Lund och Göteborg till kansliskrivare i Ae 11. Som skäl anföres huvudsakligen följande.

Nämndernas verksamhet har fortsatt att expandera kraftigt, och denna expansion kommer med hänsyn till studentantalets ökning att fortsätta. Även andra faktorer, däribland den allmänna avskrivningen på studielån, medför en ökad frekvens av ansökningar. — Garantilånenämnden finner det oundgängligen nödvändigt, att statsstipendienämnderna erhåller ökade resurser så att verksamheten kan bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Väntetiderna för behandling av ansökningar bör förkortas, och nämnderna bör få möjlighet till en noggrann granskning av ansökningarna till förhindrande av ett obehörigt utnyttjande av låneformerna och därmed avskrivningsreformen.

Departementschefen. I likhet med garantilånenämnden finner jag behov föreligga av en förstärkning av personalen vid nämndens kansli. Jag beräknar därför under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medel till anställande av ett biträde för skriv- och kontorsgöromål med halvtidstjänstgöring. Jag tillstyrker även nämndens äskande om en medelsanvisning av 4 300 kr. för vissa utredningar på det studiesociala området. I enlighet med nämndens förslag bör samtidigt det för innevarande budgetår under anslaget till naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter uppförda beloppet av 5 300 kr. till Kungl. Maj:ts disposition indragas.

Garantilånenämnden har framhållit, att statsstipendienämndernas verksamhet visar en fortsatt kraftig expansion. Denna expansion orsakas inte endast av studentantalets starka ökning utan även av den av 1961 års riksdag beslutade avskrivningen med 25 % av kapitalskulden på lån från statens lånefond för universitetsstudier samt lån med statlig kreditgaranti (jfr prop. 1961:55). Jag vill i detta sammanhang anmäla, att Kungl. Maj:t med stöd av nämnda av riksdagen godkända proposition medgivit, att den i garantilånenämndens avlöningsstat för budgetåret 1961/62 uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finge överskridas med högst 50 500 kr., varav högst 26 700 kr. finge avse avlöningskostnader för personal vid statsstipendienämnderna. Det har över huvud taget — inte minst i samband med genomförandet av det nyssnämnda beslutet om avskrivning av studielån — visat sig svårt att bedöma medelsbehovet för statsstipendienämndernas verksamhet. Av bl. a. detta skäl tillstyrker jag garantilånenämndens förslag att föra över nämndernas förvaltningskostnader från anslaget till naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter till garantilånenämndens anslag till avlöningar och omkostnader. Statsstipendienämndernas arvodes- och avlöningskostnader bör uppföras under särskild rubrik under garantilånenämndens avlöningsanslag och fördelas på anslagsposter. Med hänsyn till vad jag tidigare anfört om svårig-

heterna att bedöma statsstipendienämndernas medelsbehov bör anslagsposterna till arvoden och avlöningar till annan icke-ordinarie personal betecknas förslagsvis, dock med den inskränkningen att de inte må överskridas utan Kungl. Maj:ts tillstånd. Den av garantilånenämnden föreslagna uppräknigen av statsstipendienämndernas förvaltningskostnader tillstyrker jag.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av en tjänst vid statsstipendienämnden i Uppsala. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

Utöver vad jag nu förordat, räknar jag beträffande detta anslag inte med några andra förändringar än sådana av automatisk natur. Anslaget torde böra uppföras med (120 000 + 299 000 =) 419 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för garantilånenämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64.

A v l ö n i n g s s t a t

I. Garantilånenämnden

1. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	18 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	89 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	38 500
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 600

II. Statsstipendienämnderna

1. Arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i> ..	30 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	199 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	40 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 000

Summa kr. 419 000

b) till Garantilånenämnden: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 419 000 kr.

[313] 4. Garantilånenämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	27 000	52 406
1962/63	34 000	
1963/64 (förslag)	83 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår garantilånenämndens förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av nämnden för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	200	—	—
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1 500	—	—
3. <i>Expenser:</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	500	—	—
b) Övriga <i>expenser</i>	29 500	+ 20 500	+ 20 500
4. Konferenser, <i>förslagsvis</i>	600	+ 400	+ 400
5. Övriga <i>utgifter, förslagsvis</i>	1 700	— 1 200	— 1 200
6. Omkostnader vid statsstipendienämnderna, <i>förslagsvis</i>	—	+ 29 000	+ 29 300
Summa kr.	34 000	+ 48 700	+ 49 000

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har hänsyn tagits bl. a. till vad garantilånenämnden anfört angående behovet av medel för att täcka kostnaderna för väntad större åtgång av ansökningsblanketter för studielån och stipendier samt för ersättning för förlorade löneförmåner till representanter för statsstipendienämnderna i samband med konferenser rörande den studiesociala verksamheten.

Som nämnts vid min anmälan av garantilånenämndens avlöningsanslag har nämnden vidare föreslagit, att den på omkostnader belöpande delen av medelsanvisningen till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader under reservationsanslaget till naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter överföres till garantilånenämndens omkostnadsanslag. Ifrågavarande del har innevarande budgetår beräknats till 25 000 kr. Jag biträder förslaget om överföring av medelsanvisningen till statsstipendienämndernas omkostnader och räknar i likhet med garantilånenämnden för nästa budgetår med ett medelsbehov av i runt tal 29 000 kr. för ändamålet.

Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (34 000 + 49 000 =) 83 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garantilånenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 83 000 kr.

[314] 5. Studiebidrag och stipendier

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	82 070 000	98 966 826
1961/62	105 000 000	117 251 605
1962/63	129 000 000	
1963/64 (förslag)	141 000 000	

Anslaget omfattar studiehjälp i form av allmänna och särskilda studiebidrag samt stipendier åt elever vid allmänna läroverk och därmed jämförliga läroanstalter, förberedande kurser vid vissa lärarutbildningsanstalter, tekniska och andra fackutbildningsanstalter, grundskolor, folkhögskolor och yrkesskolor. Bestämmelserna angående studiehjälp återfinnes i allmänt studiehjälpssystemet den 30 maj 1958 (1958: 326 med senare ändringar).

Studiehjälpnämnden föreslår, att anslaget höjes med 12 075 000 kr. Höjningen är helt av automatisk natur.

Under budgetåret 1961/62 har nettoutgiften för anslaget överskridit det beräknade beloppet med ca 12 252 000 kr.

Nämndens beräkning av medelsbehovet för de olika studiehjälpstyperna framgår av följande sammanställning.

1. Särskilda studiebidrag och stipendier vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter	45 000 000
2. Särskilda studiebidrag och stipendier vid grundskolorna	11 800 000
3. Stipendier vid lärarutbildningsanstalter och fackutbildningsanstalter	4 675 000
4. Särskilda studiebidrag och stipendier vid folkhögskolorna	6 350 000
5. Särskilda studiebidrag och stipendier vid yrkesskolorna	26 250 000
6. Särskilda studiebidrag och stipendier vid fackskolorna	1 000 000
7. Allmänna studiebidrag	46 000 000
Summa kr.	141 075 000

Av studiehjälpnämndens framställning inhämtas i övrigt följande.

1. *Särskilda studiebidrag och stipendier vid läroverken.*

För budgetåret 1962/63 har beräknats studiehjälp på 44 000 000 kr. Budgetåret 1963/64 fortsätter minskningen av elevantalet på realskolestadiet i samband med övergång till grundskolor. Antalet elever i gymnasierna förutses däremot öka kraftigt, främst i tekniska gymnasier och handelsgymnasier. På grundval av upplysningar från de centrala skolmyndigheterna har nämnden beräknat elevantalet i gymnasierna till i runt tal 215 000. Studiehjälp (stipendier och särskilda studiebidrag) per elev uppskattas till i genomsnitt 210 kr. Kostnaderna blir då i runt tal 45 000 000 kr.

2. *Särskilda studiebidrag och stipendier vid grundskolorna.*

Studiehjälp i grundskolan avser endast eleverna i årskurserna 8 och 9. På grundval av de uppgifter, som lämnats av skolberedningen i dess betänkande, beräknas antalet elever i grundskolan budgetåret 1963/64 uppgå till omkring 100 000. Av dessa kan enligt erfarenheterna från senare år 32 % eller omkring 32 000 elever beräknas erhålla studiehjälp. Studiehjälp per elev beräknas till i medeltal 370 kr. Kostnaderna kan sålunda beräknas till 11 800 000 kr.

3. *Stipendier vid lärarutbildningsanstalter och fackutbildningsanstalter.*

För budgetåret 1961/62 beviljades i studielån 24 705 000 kr. och i stipendier 3 454 000 kr. Närmare hälften av låntagarna erhöll stipendium, vars medelbelopp

var 550 kr. Nämnden beräknar antalet låntagare budgetåret 1963/64 till omkring 17 500 och stipendier antages utgå till omkring 8 500 elever. Den erforderliga stipendiesumman beräknas sålunda till 4 675 000 kr.

4. *Särskilda studiebidrag och stipendier vid folkhögskolorna.*

Budgetåret 1962/63 har elevantalet i folkhögskolorna beräknats till omkring 12 500. Med hänsyn till tidigare konstaterad årlig ökning av elevantalet bör räknas med ytterligare omkring 200 elever 1963/64. Studiehjälpen per elev är i medeltal 500 kr. Kostnaderna bör sålunda beräknas till 6 350 000 kr.

5. *Särskilda studiebidrag och stipendier vid yrkesskolorna.*

Antalet elever bör enligt inhämtade upplysningar budgetåret 1963/64 uppgå till omkring 75 000. Medelbeloppet för studiehjälpen per elev antages vara 350 kr. liksom föregående år. Kostnaderna beräknas komma att uppgå till 26 250 000 kr.

6. *Särskilda studiebidrag och stipendier vid fackskolorna.*

Budgetåret 1963/64 torde också medel böra beräknas för studiehjälp åt elever i de efter grundskolan kommande nya fackskolorna. Även om formen för denna studiehjälp inte är fastställd utgår nämnden från att stipendier och eventuellt också särskilda studiebidrag kommer att utgå från här förevarande anslag. Då anslagsposten inte kan närmare beräknas, föreslår nämnden att den upptages till 1 000 000 kr.

7. *Allmänna studiebidrag.*

Allmänna studiebidrag har budgetåret 1962/63 beräknats till 44 000 000 kr. Med hänsyn till antalet elever, som budgetåret 1963/64 är i åldern 16 och 17 år och med beaktande av förutsedd ökning av antalet elever i gymnasierna har anslagsposten beräknats till 46 000 000 kr.

Departementschefen. Årets riksdag torde komma att föreläggas förslag på vuxenutbildningens område av innebörd att statsbidrag skall kunna utgå till vissa kvällsgymnasier. Vid bifall till detta förslag kan förevarande anslag komma att med ett mindre belopp belastas även av stipendier till elever vid dessa skolor. Detsamma torde också, såsom studiehjälpsnämnden förutsatt, i begränsad utsträckning komma att gälla i fråga om stipendier till elever vid fackskolor. Anslaget bör uppföras med det av studiehjälpsnämnden beräknade beloppet, eller avrundat 141 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Studiebidrag och stipendier* för budgetåret 1963/64
anvisa ett förslagsanslag av 141 000 000 kr.

[315] 6. *Brevskolestipendier*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	150 000	235 618
1961/62	1 000	88 925
1962/63	100 000	
1963/64 (förslag)	100 000	

Brevskolestipendierna utdelas av studiehjälpnsnämnden och kan utgå till den som enligt korrespondensmetoden bedriver enskilda studier med real- och studentexamen som mål eller som bedriver studier med realexamen som mål vid vissa enskilda realskolor med förenad korrespondens- och muntlig undervisning. Stipendiet utgår under de första åren av studierna med högst 300 kr. för läsår vid enskilda studier och med högst 450 kr. för elev vid enskild realskola. Sista året av studierna kan stipendium utgå med högst 600 kr. till elev, som deltagar i preparandkurs vid korrespondensinstitut. Utbetalningen av beviljat stipendium är beroende av att det avsedda studiemålet uppnåtts.

Studiehjälpnsnämnden föreslår oförändrat anslag för nästa budgetår. Av studiehjälpnsnämndens framställning inhämtas följande.

Budgetåret 1961/62 har beviljats 472 stipendier på tillhopa 171 600 kr. Stipendiernas medelsbelopp är 365 kr. Antalet sökande väntas öka, särskilt från gymnasielinjerna, bland vilka även inräknas linjen för tekniskt gymnasiums specialkurs. Elever på denna linje är numera berättigade till brevskolestipendier. För budgetåret 1963/64 föreslås därför omkring 550 stipendier och en utdelningssumma av 200 000 kr.

För budgetåret 1962/63 disponibla medel uppgår till 247 692 kr. Härav torde omkring 150 000 kr. tas i anspråk för utanordnande av stipendier för elever som avlägger examen. För att möta kommande anspråk på utbetalning av stipendier bör anslag för budgetåret 1963/64 upptagas med samma belopp som för nu löpande budgetår.

Nämnden får slutligen hemställa, att det vilande förslaget om reformerade bestämmelser om brevskolestipendierna måtte upptagas till prövning och förslag i ämnet framläggas för riksdagen.

Departementschefen. Någon ändring av bestämmelserna för brevskolestipendierna är jag inte beredd att tillstyrka.

I enlighet med studiehjälpnsnämndens förslag bör även för nästa budgetår anslaget uppföras med 100 000 kr. Det belopp, som nämnden skall äga utdela i brevskolestipendier, bör fastställas till 200 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medgiva, att för budgetåret 1963/64 må till brevskolestipendier utdelas högst 200 000 kr.;
- b) till *Brevskolestipendier* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

[316] 7. Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	11 450 000	11 480 582
1960/61	17 865 000	16 081 463
1961/62	22 615 000	21 113 591
1962/63	26 510 000	
1963/64 (förslag)	26 270 000	

Det statliga naturastipendiesystemet infördes budgetåret 1939/40 för studerande vid universiteten och karolinska institutet. Genom beslut, senast av 1960 års riksdag (prop. 1960: 89; SU 131; Rskr 314), har stipendieringen efter hand utbyggt till att omfatta svenska studerande vid samtliga akademiska läroanstalter under åttonde och nionde huvudtitlarna, vissa utbildningsanstalter för högre konstnärlig utbildning, ävensom motsvarande läroanstalter i övriga nordiska länder. Stipendier kan även tilldelas flykting eller utlänning, som är bosatt i Sverige och icke vistas här i huvudsakligt syfte att erhålla utbildning för att därefter återvända till hemlandet.

Enligt gällande bestämmelser — reglementet 1953:366 (ändr. 1954:419, 1957:493, 1960:406 och 1962:432) för utdelning av statsstipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter — skall naturastipendium i regel utgå i form av fri bostad och kost (s. k. helt stipendium) eller i form av endera av dessa förmåner (s. k. delstipendium). I vissa fall kan stipendium eller del därav även utgå konstant. Stipendier må tilldelas obemedlade studerande med god studiebegåvning och får åtnjutas under högst nio månader av studieåret. Stipendium skall i regel utgå under den första hälften av studietiden, varvid tiden för innehav är maximerad med hänsyn till studietidens längd vid de olika läroanstalterna; dock kan stipendium ej innehållas i mer än tre år.

I fråga om principerna för beräkning av antalet stipendier har utbyggandet av stipendiesystemet skett i enlighet med riktlinjer, som beslutats av 1950 års riksdag på grundval av förslag, utformade av studentsociala utredningen (SOU 1948: 42). Dessa riktlinjer syftar till stipendiering av obemedlade eller mindre bemedlade studenter, vilka uppfyller krav på god studiebegåvning, något som anses ådagalagt vid ett genomsnittligt studentbetyg av Ba eller däremot svarande kvalifikationer. Från ifrågavarande utgångspunkter beräknade studentsociala utredningen, att stipendiebehov förelåg för omkring en fjärdedel av det totala antalet nyinskrivna studerande vid universiteten och högskolorna. Genom beslut av 1957 års riksdag anvisades det belopp som för budgetåret 1957/58 beräknades erforderligt för utdelning av dels fortsatta stipendier till alla därtill berättigade, dels nya stipendier motsvarande en 26-procentig stipendiering av den då aktuella årgången nyinskrivna studerande.

Emellertid hade därmed den ursprungliga målsättningen inte helt förverkligats. Främst på grund av att socialgruppsfördelningen bland de universitets- och högskolestuderande förskjutits mot en ökad rekrytering av studerande från socialgrupp III visade det sig inte möjligt att vid oförändrad behovsprövning sänka studielämplighetskravet till den från början avsedda Ba-gränsen. Genom beslut av 1960 års riksdag anvisades för budgetåret 1960/61 medel för dels oförändrad tilldelning av fortsatta stipendier, dels nya stipendier motsvarande en 47-procentig stipendiering av den aktuella årgången nyinskrivna studerande. Härigenom beräknades för de nyinskrivnas del en sänkning av studielämplighetskravet till Ba kunna genomföras med bibehållande av ett oförändrat ekono-

miskt behörighetskrav. För budgetåren 1961/62 och 1962/63 har anvisats det belopp som från nyssnämnda utgångspunkter beräknats erforderligt för att 47 % av en årgång nyinskrivna studerande skall kunna stipendieras.

I. Garantilånenämndens anslagsberäkningar för budgetåret 1963/64

Av innevarande budgetårs anslag till naturastipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter — 26 510 000 kr. — har beräknats 26 260 000 kr. till naturastipendier, 9 700 kr. till bokstipendier, 235 000 kr. till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader och 5 300 kr. till Kungl. Maj:ts disposition.

Garantilånenämnden föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 4 490 0000 kr. till 31 000 000 kr. Därvid beräknar nämnden en höjning av anslagsmedlen till naturastipendier med 4 730 000 kr. Anslagsposterna till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader och till Kungl. Maj:ts disposition, vilka hittills uppförts under förevarande anslag, föreslås såsom framgår av det föregående fr. o. m. budgetåret 1963/64 bli överförda till garantilånenämndens anslag till avlöningar och omkostnader.

Naturastipendier. Garantilånenämnden erinrar om att *fortsatta stipendier* beviljas med förtursrätt framför nya stipendier. På grundval av uppgifter från statsstipendienämnderna beräknar nämnden, att behovet av fortsatta stipendier under budgetåret 1963/64 motsvarar 6 120 hela stipendier.

Vid beräkningen av antalet för nästa budgetår erforderliga *nya stipendier* har garantilånenämnden i enlighet med förutnämnda, av 1960 års riksdag fattade beslut utgått från att stipendium skall kunna tilldelas studerande, som har minst Ba i genomsnittligt studentbetyg eller häremot svarande kvalifikationer och som uppfyller nu tillämpade ekonomiska behovskriterier. Härför erfordras att antalet stipendier uppgår till 47 % av det antal studerande, som läsåret 1963/64 kan väntas komma att skriva in sig vid universitet, högskolor och socialinstitut, och till 60 % av antalet nyintagna vid de högre konstnärliga utbildningsanstalterna.

Utvecklingen av antalet nya stipendier vid universitet och högskolor med undantag för socialinstituten och de högre konstnärliga utbildningsanstalterna framgår av följande, av nämnden upprättade tablå.

År	Antal student-examina	Nyinskrivna		Utdelade stipendier	
		Antal	% av student-examina	Antal	% av nyinskrivna
1957	7 251	5 908	81,1	1 602	28
1958	7 866	6 617	84,1	1 710	26
1959	8 498	7 215	84,9	1 914	26
1960	9 136	7 438	81,4	3 730	50
1961	10 683	8 848	82,8	4 367	49
1962	12 100	10 043	83,0	4 819	48
1963	14 700	12 200	83,0	5 734	47

Härefter anför garantilånenämnden i huvudsak följande.

Såsom underlag vid beräkningen av antalet avlagda studentexamina har använts inom gymnasieutredningen utförda beräkningar för studentexamenationen åren 1962—1963.

De antaganden, som i tablån gjorts beträffande inskrivningsfrekvensen under åren 1962 och 1963 och de därur erhållna talen för antalet nyinskrivna studerande, grundas på antagandet, att inskrivningsfrekvensen dessa år ungefär motsvarar den genomsnittliga frekvensen för åren 1959—1961.

Våren 1962 inkom 8 680 ansökningar om nytt stipendium. De båda närmast föregående åren, 1960 och 1961, var antalet 6 117 respektive 7 103. De utdelade nya stipendierna utgjorde således 61, 61 respektive 55 % av antalet sökande för åren 1960, 1961 och 1962. — Vid socialinstituten erfordras för utdelning under hösten 1963 nya stipendier till ett antal av 185. Vid de högre konstnärliga läroanstalterna beräknas 110 stipendier krävas för utdelning till de under hösten 1963 vid dessa läroanstalter nyintagna studerande.

Garantilånenämnden beräknar sålunda det totala antalet erforderliga nya stipendier för nästa budgetår till $(5\,734 + 185 + 110 =)$ avrundat 6 030 nya stipendier. För de stipendier, som utdelas till studerande vid andra högskolor än socialinstituten och de högre konstnärliga läroanstalterna, innebär detta en ökning jämfört med innevarande budgetår av 915 stipendier.

Den genomsnittliga årskostnaden för helt naturastipendium har sedan budgetåret 1960/61 beräknats till 2 500 kr. Garantilånenämnden framhåller, att statsstipendienämnderna för budgetåret 1963/64 räknat med en kostnad för helt stipendium av mellan 2 600 och 3 000 kr. beroende på studieorten. I anslutning därtill anför nämnden huvudsakligen följande.

Det av garantilånenämnden vid anslagsberäkningarna utnyttjade genomsnittsbeloppet avser icke att vara en mätare av den faktiska genomsnittskostnaden för kost och logi på de olika studieorterna. En rad faktorer, såsom antalet hemmaboende bland stipendiaterna, sättet för deras utbetalning etc., omöjliggör en mera exakt beräkning av den faktiska kostnaden. Det av garantilånenämnden använda genomsnittstalet är därför att betrakta som ett närmevärde, vilket erfarenhetsmässigt visat sig ge ett i stort sett riktigt utslag. Mot bakgrunden av att vissa allmänna prisstegringar inträffat sedan det nu gällande beloppet fastställdes, föreslår garantilånenämnden att beloppet höjes med 50 kr. till 2 550 kr. och att detta belopp användes vid anslagsberäkningen.

Garantilånenämnden föreslår sammanfattningsvis, att för nästa budgetår medel anvisas till 6 120 fortsatta och 6 030 nya stipendier eller sammanlagt 12 150 stipendier. För ändamålet beräknar nämnden ett anslagsbelopp av $(15\,606\,000 + 15\,384\,000 =)$ 30 990 000 kr., vilket innebär en ökning med 4 730 000 kr.

Statsstipendienämndernas förvaltningskostnader och till Kungl. Maj:ts disposition. Såsom tidigare nämnts föreslår garantilånenämnden, att de under dessa anslagsposter anvisade medlen överföres till anslagen till garantilånenämndens avlöningar och omkostnader.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) hemställer, att anslaget till naturastipendier för nästa budgetår beräknas till 74 100 000 kr. SFS föreslår, att vid prov-

ningen av de sökandes ekonomiska villkor hänsyn inte toges till föräldrars inkomst- och förmögenhetsförhållanden, att det genomsnittliga stipendiebeloppet höjes till 3 000 kr. samt att de studerande beredes möjlighet att erhålla stipendium för första gången även under den senare delen av studietiden. Som ett led i en allmän översyn beträffande stipendietidens längd föreslås vidare, dels att stipendietiden utsträcker sig att omfatta halva den verkliga studietiden vid de läroanstalter, där så nu ej är fallet, i första hand farmaceutiska institutets apotekarlinje samt handelshögskolorna och ekonomiska fakulteten vid universitetet i Lund, dels att de studerande, vilkas studieår uppgår till tio månader, skall kunna tilldelas stipendium även under den tionde månaden. Slutligen föreslår SFS, att studerande, som på grund av långsam studietakt inte tilldelats stipendium under studietiden, skall kunna stipendieras i efterhand samt att de studerande vid sjukgymnastinstituten erhåller rätt till naturastipendium.

Beträffande motiveringarna till SFS:s förslag torde få hänvisas till handlingarna.

II. Studiesociala förmåner åt deltagare i högre sekreterarutbildning

I sin skrivelse med förslag till anslag till naturastipendier nästa budgetår föreslår *garantilånenämnden* att reglementet den 22 maj 1953 (nr 366) för utdelning av statsstipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter kompletteras med föreskrifter, som reglerar tiden för innehav av statsstipendium för studerande vid den s. k. akademiska sekreterarutbildningen i Uppsala. Nämnden har tidigare beslutat, att dessa studerande skall erhålla studielån och stipendier enligt de för universitetsstuderande gällande författningarna med undantag för den tid, under vilken studier bedrivs vid handelsgymnasium och studielån och stipendier utgår enligt allmänna studiehjälsreglementet. Enligt studieplanen omfattar sekreterarutbildningen akademiska studier under fyra terminer. Under erinran om att tiden för innehav av naturastipendium är begränsad till halva studietiden enligt de för de olika studiebanorna fastställda utbildningsplanerna föreslår nämnden, att längsta tiden för innehav av naturastipendium för studerande vid den akademiska sekreterarutbildningen fastställs till ett år.

Mot garantilånenämndens förslag har *utbildningsrådet för högre sekreterarutbildning i Uppsala* i skrivelse den 10 oktober 1962 anfört vissa erinringar. Rådet framhåller inledningsvis, att sekreterarutbildningen omfattar dels en ett-årig s. k. fackkurs vid handelsgymnasium, vilken kan uppdelas på två läsår med halvtidsstudier vid universitetet och handelsgymnasiet, dels viss ytterligare utbildning vid handelsgymnasium, dels ock akademiska studier för fyra betygsenheter. Härefter anför rådet i huvudsak följande.

Eftersom de i sekreterarutbildningen ingående akademiska studierna utgöres av kurser för filosofie kandidatexamen, finns det ej anledning att bedöma härför erforderlig studietid på annat sätt än det som tillämpas vid stipendiering för denna examen. Den akademiska delen av sekreterarutbildningen omfattar 2/3 av filosofie kandidatexamen, och naturastipendium bör därför utgå för åt-

minstone två år. En begränsning av stipendietiden till kortare tid än för övriga universitetsstuderande är emellertid av praktiska skäl svårgenomförbar. Den enda möjligheten härtill synes — såsom garantilånenämnden föreslagit — vara att indraga stipendieförmånerna under viss tid, då den studerande är inskriven vid handelsgymnasium.

Enligt rådets mening är en begränsning av stipendietiden motiverad för att förhindra, att övriga studerande vid handelsgymnasium erhåller naturastipendium genom att uppge sig ämna följa sekreterarutbildningen. Mot en begränsning talar riskerna för en snedvridning av försöksverksamheten med sekreterarutbildningen. Då denna utbildning är avsedd att vara ett alternativ till sedvanliga humanistiska studier, bör sistnämnda studier ej onödigtvis göras mer attraktiva genom ekonomisk förmånsställning. Rådet föreslår därför, att naturastipendium skall utgå till studerande vid den akademiska sekreterarutbildningen enligt samma grunder som för övriga universitetsstuderande, dock ej under det första av de år studerande bedriver fackkursstudier vid handelsgymnasium.

Rådet föreslår vidare, att vid tilldelning av naturastipendium hänsyn skall tagas även till studieresultat, som uppnåtts vid handelsgymnasiestudier, ingående i sekreterarutbildningen. Motiveringen härför är, att en av avsikterna med den högre sekreterarutbildningen är att ge studerande med små förutsättningar för universitetsstudier möjlighet att avbryta studierna med en i sitt slag fullbordad yrkesutbildning.

Över utbildningsrådets framställning har yttranden avgivits av *studiesociala utredningen* och *garantilånenämnden*. Av dessa yttranden inhämtas i huvudsak följande.

Studiesociala utredningen anför, med hänsyn till omfattningen av de i sekreterarutbildningen ingående akademiska studierna, att övervägande skäl synes tala för att tiden för innehav av naturastipendium sättes till två år. Samtidigt framhåller dock utredningen, att det i praktiken kan visa sig svårt att särskilja de elever, vilka såsom inskrivna vid universitetet bedriver studier ingående i den akademiska sekreterarutbildningen från övriga studerande i samma ämnen, vilka i stipendieansökan uppger sig ämna avlägga filosofie kandidatexamen. Då problemet därjämte kan betraktas som ett övergångsfenomen i avvaktan på en sannolik förändring av hela det studiesociala systemet, föreslår utredningen, dels att den som inskrivits vid universitetet och deltagar i akademisk sekreterarkurs jämföras med övriga universitetsstuderande i studiesocialt avseende, dels att elev, som utan att vara inskriven vid universitetet deltagar i här avsedd utbildning, får åtnjuta studiesociala förmåner som studerande vid ettårig fackkurs vid handelsgymnasium.

Garantilånenämnden framhåller, att dess tidigare redovisade förslag utformats på grundval av stipendiereglementets föreskrifter och de riktlinjer, som angivits i propositionen 1950: 99 angående studiesociala åtgärder m. m. Den längsta tiden för innehav av naturastipendium utgör enligt dessa normer vid det övervägande antalet utbildningsanstalter halva studietiden enligt fastställda studieplaner. Denna princip — framhåller nämnden vidare — har under senare år tillämpats bl. a. vid tillkomsten av den ekonomiska fakulteten vid Lunds universitet. Nämnden förklarar sig vara medveten om att den föreslagna begränsningen av stipendietiden kan medföra, att sekreterarutbildningen från studiesocial synpunkt ter sig mindre förmånlig än studier för filosofie kandidatexamen. Detta beror dock enligt nämndens mening inte på att sekreterarutbildningen är missgynnad i förhållande till andra utbildningslinjer utan snarare på att övriga

universitetsstuderande blir särskilt gynnade i de fall en lägre akademisk examen inte tar sex år att avlägga. Om deltagare i den högre sekreterarutbildningen skall sättas i förmånsställning i förhållande till studerande vid t. ex. socialinstitut och handelshögskolor är en utbildningspolitisk avvägningsfråga, som nämnden ej anser sig böra taga ställning till.

Beträffande utbildningsrådets hemställan att vid tilldelning av naturastipendium hänsyn skall tagas till handelsgymnasiestudier, som ingår i sekreterarutbildningen, erfordras enligt garantilånenämnden inga särskilt utfärdade föreskrifter. Det bör i stället ankomma på statsstipendienämnden i Uppsala att utforma regler för en rättvis bedömning av dessa meriter.

Uppsala studentkår har i skrivelse den 12 november 1962 hemställt, att garantilånenämndens förslag till begränsning av stipendietiden icke måtte föranleda någon åtgärd.

III. Studiesociala förmåner åt deltagare i biblioteksutbildning

Genom beslut den 21 mars 1962 har Kungl. Maj:t till studiesociala utredningen, för beaktande vid fullgörandet av det åt utredningen givna uppdraget, överlämnat en framställning från Svenska folkbibliotekariieföreningen om förbättrade ekonomiska villkor för dem som utbildar sig till folkbibliotekarier. Vidare har till utredningen överlämnats en den 28 maj 1962 dagtecknad framställning från elever vid folkbibliotekens korrespondensinstitut vid Uppsala stadsbibliotek om lön under kurs m. m. I skrivelse den 12 november 1962 har *studiesociala utredningen* inkommit med vissa förslag med anledning av förutnämnda framställningar. Av skrivelsen inhämtas i huvudsak följande.

Utbildning till bibliotekarie sker i anslutning till akademiska studier dels genom elevtjänstgöring under sex månader vid något av landets elevutbildningsbibliotek, dels genom en sex månaders kurs vid skolöverstyrelsens bibliotek i Stockholm. Under de fyra sista månaderna studerar eleverna dessutom vid folkbibliotekens korrespondensinstitut. Lön utgår i allmänhet inte under elevtjänstgöringen, men en del elever kan i viss utsträckning erhålla betald timtjänstgöring. Enligt gällande bestämmelser kan eleverna inte komma i åtnjutande av de studiesociala förmåner, som står öppna för universitetsstuderande m. fl. Eleverna är dock enligt utredningens uppfattning att jämställa med universitetsstuderande och bör därför — utan hinder av att utbildningen skulle kunna uppfattas som ett slags vidareutbildning eller att ersättning i viss utsträckning kan utgå under den praktiska tjänstgöringen — göras berättigade till i princip samma förmåner som dessa.

Med hänsyn till att elevtiden i regel infaller efter det att eleven avlagt akademisk examen, bör enligt utredningens mening endast räntefria lån och garantilån komma i fråga. Då räntefria lån i detta fall inte skulle innebära någon fördel framför garantilån, föreslår utredningen, att ändringen av praktiska skäl begränsas till att ge elever vid folkbibliotekens korrespondensinstitut och skolöverstyrelsens biblioteksskola möjlighet att erhålla garantilån. Härigenom förblir visserligen möjligheten till lån stängd under de två första månaderna av elevtjänstgöringen, men detta torde enligt utredningens uppfattning vara utan större betydelse och är dessutom befogat på grund av svårigheterna att på detta

stadium skilja ifrågavarande elever från övriga praktikanter inom biblioteksväsendet.

Enligt vad utredningen inhämtat uppgår antalet elever vid korrespondensinstitutet och biblioteksskolan till 100 om året. Utredningens förslag kan därför väntas medföra en ökning av garantilånen med något hundratusental kronor om året.

Ansökan om garantilån från här avsedd elev, bör prövas av den statsstipendienämnd, till vilken eleven haft att hänvända sig under sina akademiska studier.

Garantilånenämnden, som avgivit yttrande i ärendet, ansluter sig till studiesociala utredningens förslag, men anser därutöver, att ifrågavarande elever bör göras berättigade att erhålla även räntefria studielån ur universitetslånefonden. Enligt nämndens mening bör de studiesociala förmånerna i detta fall utformas i överensstämmelse med de förmåner, som gäller för studerande vid den särskilda akademiska undervisningen utanför universiteten. Nämnden framhåller vidare, att det ringa antalet studerande vid bibliotekskurserna gör, att erforderliga medel torde stå till förfogande för utdelning av räntefria lån.

Departementschefen. Det statliga naturastipendiesystemet har — såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen — senast utbyggts genom det beslut 1960 års riksdag fattade om att utvidga stipendieringen till nya grupper studerande, samtidigt som studielämplighetkravet sänktes till den från början avsedda Ba-gränsen.

Garantilånenämnden har vid sin beräkning av stipendiebehovet för nästa budgetår utgått från oförändrad stipendieringsfrekvens — 47 % — i fråga om antalet nya stipendier till studerande vid universitet och motsvarande läroanstalter. Om därtill lägges det av nämnden beräknade antalet nya stipendier vid övriga stipendieberättigade läroanstalter, erfordras under nästa budgetår sammanlagt 6 030 nya stipendier. Jämfört med innevarande budgetår innebär detta, att antalet nya stipendier till studerande vid andra högskolor än socialinstitutet och de högre konstnärliga utbildningsanstalterna skulle komma att öka med omkring 915. Garantilånenämnden har vidare räknat med ett behov för nästa budgetår av 6 120 fortsatta stipendier, varigenom någon inskränkning i den rätt till prolongering av stipendium, som enligt gällande bestämmelser föreligger, icke skulle komma att ske.

Till grund för nämndens beräkning för nästa budgetår har lagts det sålunda framräknade sammanlagda antalet stipendier eller $(6\,120 + 6\,030 =) 12\,150$. Enligt nämnden motsvarar detta antal stipendier ett anslagsbehov av 30 990 000 kr., vilket jämfört med det belopp som anvisats innevarande budgetår innebär en höjning med 4 730 000 kr.

SFS har i sin skrivelse hemställt om en väsentlig uppmjukning av det ekonomiska behörighetskravet, innebärande att vid bedömningen av det individuella stipendiebehovet hänsyn inte skulle tagas till den studerandes föräldrars ekonomiska villkor. SFS har dessutom föreslagit vissa andra utvidgningar av stipendiesystemet.

Vidare har garantilånenämnden föreslagit viss komplettering i reglementet för utdelning av statsstipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter avseende en reglering av tiden för innehav av statsstipendium för studerande vid den s. k. akademiska sekreterarutbildningen i Uppsala.

Slutligen har studiesociala utredningen hemställt om att elever vid folkbibliotekens korrespondensinstitut och skolöverstyrelsens biblioteksskola skall göras berättigade att erhålla lån med statlig kreditgaranti.

För egen del anser jag mig böra tillstyrka, att garantilånenämndens beräkningar rörande stipediebehovet lägges till grund för bedömningen av medelsbehovet. Jag är sålunda inte beredd att förorda den av SFS begärda utvidgningen av stipendiesystemet.

Vid utgången av budgetåret 1961/62 redovisades en kassamässig behållning under detta anslag av i runt tal 4,3 miljoner kr. Med beaktande av att en betydande reservation kan väntas föreligga även vid utgången av innevarande budgetår utgår jag från att det av nämnden beräknade stipendieantalet bör kunna tillgodoses inom ramen för en oförändrad medelsanvisning till naturastipendier av 26 260 000 kr. Medelsbehovet till bokstipendier torde böra beräknas till oförändrat belopp, 9 700 kr.

Beträffande den av garantilånenämnden föreslagna kompletteringen av stipendiereglementet vill jag först i korthet redogöra för vad sekreterarutbildningen i Uppsala omfattar. Utbildningen — som för närvarande har karaktär av försöksverksamhet — avser för det första ettårig fackkurs för studenter vid handelsgymnasium. Kursen kan uppdelas på två läsår med parallella halvtidsstudier vid universitetet och handelsgymnasiet. De flesta studerande väljer för närvarande sådan uppdelning, vilken rekommenderas av utbildningsrådet. Till denna fackundervisning kommer viss ytterligare utbildning vid handelsgymnasiet, bestående av kurser på kvällstid. Dessa kurser kan inte genomgåas samtidigt med fackkurs på heltid. Slutligen följer akademiska studier för fyra betygsenheter, av vilka minst två skall förvärfvas i ett ämne.

Under utbildningstiden för sekreterarkursen är den studerande således att betrakta antingen som elev vid handelsgymnasium — under fackkursen — eller som universitetsstuderande eller, om den studerande väljer att dela fackkursen på två år, under denna tid som halvtidsstuderande vid handelsgymnasium respektive universitet och i övrigt som universitetsstuderande.

Den, som är elev vid handelsgymnasium, skall enligt nu gällande bestämmelser åtnjuta studiehjälp från studiehjälpnämnden. Den, som är universitetsstuderande, har tillgång till de studiesociala förmåner som administreras av statsstipendienämnden och garantilånenämnden.

Jag vill erinra om att den ifrågavarande utbildningen ännu inte är slutligt utformad och att studiesociala utredningen har att utreda bl. a. samordningen mellan och avgränsningen av de olika studiesociala stödformerna.

I detta läge — då vi sålunda har att vänta en ganska snar avslösning av det

nuvarande studiesociala systemet — synes det mig rimligast att provisoriskt tillämpa det betraktelsesättet, att sekreterarutbildningen från studiesocial synpunkt uppdelas i två delar, nämligen en del för fackkursen med studiesocialt stöd som för studerande vid handelsgymnasium och en del för universitetsstudierna med studiesocialt stöd som för universitetsstuderande. Om en elev vid sekreterarutbildningen väljer att dela fackkursen på två år bör han således kunna erhålla halvt studiesocialt stöd från såväl studiehjälpnämnden som statsstipendienämnd.

Min avsikt är att snarast föreslå Kungl. Maj:t, att garantilånenämnden anmodas utfärda tillämpningsföreskrifter i huvudsaklig överensstämmelse med dessa riktlinjer.

Det av studiesociala utredningen framförda förslaget, att de studerande vid folkbibliotekens korrespondensinstitut och skolöverstyrelsens biblioteksskola skall givas rätt att erhålla studielån med statlig kreditgaranti finner jag väl motiverat. I likhet med utredningen anser jag att praktiska skäl talar för att dessa studerandes studiesociala förmåner begränsas till denna rättighet. Jag är sålunda inte beredd att tillstyrka garantilånenämndens förslag att de studerande även skall tillerkännas rätt att erhålla lån ur statens lånefond för universitetsstudier. Jag förordar alltså att ifrågavarande reglemente ändras på så sätt att dessa studerande skall kunna erhålla studielån med statlig kreditgaranti.

I förevarande sammanhang anser jag mig även böra anmäla följande. Kungl. Maj:t har i särskilt beslut uppdragit åt kanslern för rikets universitet att i samråd med medicinalstyrelsen antaga för tandläkarutbildning i Västtyskland det antal studerande, som jämlikt överenskommelse med vederbörande tyska myndigheter vid varje tillfälle kan placeras vid västtyska universitet. I samband härmed har Kungl. Maj:t förordnat, att sådan studerande skall i fråga om rätt att erhålla statliga lån och stipendier likställas med den, som studerar vid svensk tandläkarhögskola. Vidare har i enlighet med beslut av 1962 års riksdag (prop. 1962: 34; SäU 1; Rskr 328) skolöverstyrelsen bemyndigats anordna särskild akademisk undervisning för ett betyg utanför universiteten. Behörig att delta i dessa kurser är bl. a. med visst förbehåll folkskollärare, vare sig han är berättigad att inskrivas vid universitet eller ej. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t — efter hemställan av garantilånenämnden — föreskrivit, att den som deltagit i sådan kurs må utan hinder av att han inte är inskriven vid universitet beviljas lån ur statens lånefond för universitetsstudier samt studielån med statlig kreditgaranti.

Slutligen erinrar jag om, att jag i det föregående föreslagit, att medelsanvisningen till statsstipendiernas förvaltningskostnader, som innevarande budgetår uppförts med 240 300 kr. under förevarande anslag, skall fortsättningsvis fr. o. m. den 1 juli 1963 utgå ur garantilånenämndens anslag till avlöningar respektive omkostnader.

Anslaget torde i enlighet med vad jag förordat uppföras med (26 510 000 — 240 000 =) 26 270 000 kr. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t

att, efter förslag av garantilånenämnden, besluta om anslagsmedlens fördelning samt meddela i övrigt erforderliga föreskrifter rörande anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 26 270 000 kr.

[317] **8. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	22 000 000	28 470 678
1962/63	5 000 000	
1963/64 (förslag)	6 200 000	

Från detta förslagsanslag bestrides kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti. T. o. m. budgetåret 1960/61 belastades anslaget med sådana kostnader endast i de fall låntagaren avlidit eller varaktig betalningsoförmåga eljest inträtt. De låneformer som beröres av dylik avskrivning är lån med statlig kreditgaranti åt den som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen (s. k. akademikerlån), garantilån till studerande, garantilån åt flyktingstudenter samt lån med statlig kreditgaranti åt den som genomgått polisskola (s. k. polislån). Fr. o. m. budgetåret 1961/62 bestrides från anslaget kostnader för jämväl den avskrivning med 25 % av kapitalskulden på studielån med statlig kreditgaranti av i det föregående nämnt slag, varom 1961 års riksdag fattat beslut (jfr prop. 1961: 55).

Garantilånenämnden föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 6 200 000 kr., vilket innebär en ökning av medelsbehovet med 200 000 kr. jämfört med de i propositionen 1961: 55 (s. 20 ff.) redovisade beräkningarna. Ökningen beror på att nämnden med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1961/62 funnit sig böra äska särskilda medel för avskrivning av lån vid dödsfall och varaktig betalningsoförmåga. Innevarande budgetår har kostnaderna härför beräknats till ca 200 000 kr., vilket belopp ingår i den totala medelsanvisningen av 5 000 000 kr.

Departementschefen. I likhet med garantilånenämnden beräknar jag för nästa budgetår en medelsanvisning av 6 200 000 kr. till avskrivning av studielån med statlig kreditgaranti. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (5 000 000 + 1 200 000 =) 6 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 200 000 kr.

[318] 9. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	155 000	186 900
1961/62	200 000	233 270
1962/63	260 000	
1963/64 (förslag)	300 000	

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1953 skall fr. o. m. budgetåret 1953/54 tills vidare för varje studielån, som beviljas ur statens lånefond för universitetsstudier och ur studielånefonden, utgå ett belopp av 10 kr. till generalpoststyrelsen såsom ersättning för dess bestyr med ifrågavarande lånerörelse.

Departementschefen. Med hänsyn till den fortgående ökningen av antalet beviljade lån torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 40 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med $(260\,000 + 40\,000 =)$ 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

[319] 10. Bidrag till anordnande av skolmältider

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	20 500 000	20 270 958
1961/62	19 700 000	18 380 906
1962/63	20 000 000	
1963/64 (förslag)	18 300 000	

Bestämmelser angående statsbidrag till kostnaderna för skolmältider är meddelade i kungörelsen 1946:553 (omtryck 1959:352). Skolmältider kan med stöd av statsbidrag anordnas vid flertalet skolor inom det allmänna skolväsendet och yrkesskolväsendet.

Statsbidraget utgår med viss procent av ett bidragsunderlag. Procent-sat-sen utgör 0,2 % för varje tiotal skatteören, varmed kommunens skatteunderlag för redovisningsåret understiger 50 skattekronor per invånare. Bidragsunderlaget utgör 70 öre för varje utspisad måltid; vid bespisningsenhet med högst två läraravdelningar utgör dock bidragsunderlaget 90 öre per måltid. För måltid utspisad till lärjunge, som tillhör annan kommun, utgår statsbidraget med belopp motsvarande kommunens kostnad för måltiden, dock med högst 85 öre.

Enligt gällande övergångsbestämmelser (1962:486) må intill utgången av budgetåret 1966/67 eller den senare tidpunkt, som Kungl. Maj:t i särskilt fall kan medgiva, kommun åtnjuta statsbidrag för måltid av viss enklare typ, nämligen

för a) oslofrukost eller b) gröt eller välling. Bidragsunderlaget liksom statsbidraget för »främmande» lärjunge utgör därvid för a) 35 öre och för b) 20 öre. Enligt övergångsbestämmelserna äger kommun vidare under samma tid begränsa skolmåltiderna till vissa kategorier av elever.

I fråga om utbetalningen av statsbidrag gäller som huvudregel utbetalning i efterskott, dock att 40 % av det beräknade statsbidragsbeloppet för redovisningsåret må utbetalas i förskott under redovisningsåret.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 500 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Automatiska kostnadsförändringar	— 1 700 000
2. Ökning av förskott på grund av föreslagen höjning av statsbidraget till måltider för elever från annan kommun än skolkommunen	+ 1 050 000
3. Ökning av förskott på grund av föreslaget statsbidrag till måltider för vissa elever vid praktisk yrkesorientering	+ 60 000
4. Ökning av förskott på grund av föreslaget statsbidrag till måltider för elever med diabetes	+ 100 000
	Summa kr. — 490 000
	Avrundat kr. — 500 000

Av skolöverstyrelsens motiveringar framgår bl. a. följande.

1. Antalet elever, som deltagit i skolmåltiderna läsåret 1961/62 är 860 000 och antalet elever som beräknas delta läsåren 1962/64 är respektive 880 000 och 910 000. Den föreslagna höjningen av anslaget på grund av ökat deltagarantal är av automatisk karaktär.

Till grund för den förut redovisade belastningen av anslaget under budgetåret 1961/62 ligger det antal skattekrönor per invånare, som framräknats på grundval av taxeringen år 1960. Detta antal skattekrönor uppgick i medeltal för hela riket till 42,62. Motsvarande antal skattekrönor, som ligger till grund för rekvisitionen under budgetåret 1962/63 uppgår till 47,36. En höjning med ca 9 % kan uppskattningsvis beräknas till därpå följande statsbidragsberäkning, den som blir aktuell budgetåret 1963/64. Vidare har bestämmelserna angående skatteersättningar i anledning av beslutade ortsavdragsreformer beaktats.

2. Statsbidraget till elever från annan kommun än skolkommunen utgår för närvarande med 85 öre per utspisad måltid. Antalet främmande elever stiger successivt, bl. a. på grund av högstadiets centralisering. Medelkostnaden för skolmåltider under läsåret 1961/62 har uppgått till ca en krona 20 öre per portion. Denna kostnad kan beräknas bli högre budgetåret 1963/64. Överstyrelsen föreslår en höjning av ifrågavarande statsbidrag till de verkliga kostnaderna, dock högst en krona 25 öre. En sådan uppräkning skulle medföra en anslagsökning av 3 500 000 kr. för måltider serverade under budgetåret 1963/64. Förskottet kan beräknas till 1 050 000 kr.

3. För elever inom både folkskola och grundskola, som har praktisk yrkesorientering, kan ordnandet av skolmåltider vålla svårigheter och till och med bli avgörande för om en elev kan få orientering i det yrke, som önskas. I största möjliga utsträckning ordnas det så, att eleverna får delta i skolmåltiderna i

egen eller annan skola. Detta är inte alltid möjligt. Eleverna får ibland köpa måltider på arbetsplatsen, ibland utspisas de på matställe i närheten av denna och ibland måste eleverna medföra matsäck. Uppskattningsvis kan dessa elever under 15—20 % av praktikdagarna icke erhålla skolmåltider vid en skola. Under läsåret 1963/64 kan totala antalet praktikdagar beräknas till 850 000 och de dagar, då skolmåltider icke kan serveras på vanligt sätt, till 170 000.

För dessa praktikdagar åsamkas kommunerna avsevärda kostnader. Överstyrelsen föreslår, att till sådana skolmåltider för elever i yrkesorientering, som icke kan förläggas vid skola, statsbidrag måtte utgå med en krona 25 öre per utspisad måltid. Detta skulle innebära en anslagsökning med 195 000 kr. för måltider serverade budgetåret 1963/64. Anslagsbelastningen detta år skulle bli ca 60 000 kr.

4. Av olika anledningar önskar ibland läkare och föräldrar, att eleverna skall erhålla diet vid skolmåltiderna. Möjligheterna att ordna detta varierar. För en grupp sjuka elever är det speciellt angeläget, att diet kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt, nämligen för elever med diabetes. Inte vid någon annan sjukdom är det av lika stor vikt, att dieten blir ändamålsenlig. Det bör även observeras, att icke någon annan diet, i hem eller på sjukhus, är så dyr som diabetikerkost. Uppskattningsvis beräknas antalet diabetikersjuka skolelever till 1 500. Överstyrelsen anser det synnerligen angeläget, att till skolmåltiderna för dessa elever utgår ett statsbidrag, som stimulerar kommunerna att ordna kosten för dem på riktigt sätt. Ett statsbidrag på en krona 25 öre per utspisad måltid skulle innebära, att kommunerna ungefärligen erhöi en ersättning för de merkostnader, som en diabetikerportion medför i förhållande till en normalportion.

Den totala anslagsökningen för måltider serverade under budgetåret 1963/64 till elever med diabetes skulle uppgå till ca 340 000 kr. och anslagsbelastningen under nämnda år till ca 100 000 kr.

Departementschefen. Beträffande statsutskottets uttalande (SU 1962: 8, p. 103) om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun på detta område, får jag hänvisa till vad jag förut anfört under anslaget Grundskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem. Någon ändring av gällande statsbidragsgrunder enligt skolöverstyrelsens förslag är jag för närvarande inte beredd att förorda. Vad särskilt gäller skolmåltidsverksamhet för barn med diabetes så pågår inom skolöverstyrelsen en utredning rörande föreliggande behov och kommunernas åtgärder för att tillgodose detta behov. Det bör i första hand ankomma på de kommunala skolmyndigheterna att tillse, att de diabetessjuka barnens särskilda problem i samband med skolmåltiderna blir beaktade.

I enlighet med skolöverstyrelsens beräkningar av de automatiska förändringarna av medelsbehovet bör anslaget uppföras med (20 000 000 — 1 700 000 =) 18 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 18 300 000 kr.

[320] 11. Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	200 000	75 747
1961/62	200 000	157 286
1962/63	200 000	
1963/64 (förslag)	150 000	

Enligt kungörelsen 1959: 352 utgår statsbidraget såsom engångsbidrag med viss procent av ett bidragsunderlag, vilket beräknas med hänsyn till antalet i skolmåltiderna deltagande lärjungar enligt en fastställd skala. Vid viss senare ökning av antalet deltagare kan tilläggsbidrag utgå, vilket beräknas efter enahanda grunder. Bidragsprocenten beräknas på samma sätt som procentsatsen för statsbidrag till anordnande av skolmåltider. Utbetalningen av statsbidraget sker i regel i efterskott för redovisningsår, men 40 % av beräknat bidragsbelopp kan utbetalas i förskott.

Skolöverstyrelsen föreslår med hänsyn till anslagsbelastningen en minskning av anslaget med 50 000 kr.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör anslaget minskas med 50 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kr.

[321] 12. Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	85 000	81 655
1961/62	70 000	109 343
1962/63	75 000	
1963/64 (förslag)	85 000	

Jämlikt kungörelsen 1945: 594 (ändrad 1952: 404) må efter Kungl. Maj:ts medgivande statsbidrag med 5 500 kr. för år utgå till avlönande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid allmänna läroverk och vissa andra i kungörelsen angivna läroanstalter. Bidraget utgår endast för elevhem, som har annan huvudman än primärkommun.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av detta förslagsanslag med 95 000 kr. Därav hänför sig 11 000 kr. till automatiska kostnadsökningar, föranledda av en ökning av antalet elevhem.

Av överstyrelsens framställning framgår i övrigt bl. a. följande.

Överstyrelsen föreslår en sådan höjning av ifrågavarande statsbidrag, att det samma kommer att uppgå till 10 000 kr. per år och tjänst dock högst 80 % av bruttolönen. Genom de löneregleringar, som genomförts för föreståndarna vid här

avsedda elevhem, täcker det statliga bidraget nu i flertalet fall ungefär 1/3 av lönekostnaderna medan statsbidraget år 1952, då nu gällande bidrag fastställdes var så avvägt, att det i regel motsvarade 60—70 % av kostnaderna. Härigenom har statens andel av lönekostnaderna blivit avsevärt mindre än som torde ha avsetts vid tillkomsten av nu gällande regler. Den föreslagna höjningen av statsbidraget skulle innebära, att den ursprungliga relationen mellan statens och huvudmännens kostnader för ifrågavarande verksamhet i huvudsak återställdes. Ett genomförande av förslaget skulle medföra en utgiftsökning med 75 000 kr.

Departementschefen. Någon ändring av nu gällande statsbidragsbestämmelser kan jag inte tillstyrka. Anslaget bör höjas med ett avrundat belopp av 10 000 kr., då bidrag torde komma att utgå till avlönande av föreståndare vid ytterligare två elevhem. Anslaget bör således uppföras med $(75\,000 + 10\,000 =)$ 85 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kr.

H. Diverse

[322] **1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. 4. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond**

Anslagen är nu uppförda med respektive 41 000 kr., 25 049 000 kr., 2 567 000 kr. och 2 335 000 kr. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1963/64 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 41 000 kr.;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 30 482 000 kr.;

c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 3 182 000 kr.;

d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitetets delfond* ett förslagsanslag av 3 519 000 kr.

[323] **5. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark**

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 26 000 kr. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 27 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

Jag torde inledningsvis få beröra en för byggnadsplaneringen viktig fråga. För närvarande arbetar ett flertal kommittéer inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde med uppgift att göra upp förslag till lokalprogram för skilda institutioner vid ett flertal universitet och högskolor. Dessa lokalprogram överlämnas av vederbörande kommitté till byggnadsstyrelsen för utarbetande av förslag till byggnadsprogram, vilka i sin tur på förslag av byggnadsstyrelsen läggs till grund för Kungl. Maj:ts beslut om projekteringsuppdrag. Vid redovisning från byggnadsstyrelsen av handlingar, baserade på dylika beslut, har i ett antal fall inträffat, att den projekterade ytan har ökat i förhållande till den i byggnadsprogrammet upptagna. Detta leder som regel till ökade byggnadskostnader. Därest programökning anses böra ske under projekteringsarbetet med hänsyn till omständigheter, som icke kunnat beaktas vid utarbetandet av byggnadsprogrammet, bör programökningen prövas av vederbörande programkommitté, när sådan finnes, och ärendet först därefter underställas Kungl. Maj:ts prövning i samband med redovisningen av huvudhandlingar.

Jag vill i detta sammanhang kraftigt understryka, att arbetet inom programkommittéerna måste präglas av stor återhållsamhet med hänsyn till de mycket stora ökningarna i den totala byggnationen som är att förvänta under det närmaste årtiondet. Särskilt avseende bör fästas vid möjligheterna att åstadkomma rationella lösningar av de problem, som sammanhänger med det växande behovet av serviceverksamhet av typen verkstads- och skrivservice. Vidare bör alla tänkbara möjligheter tillvaratagas att åstadkomma enkla och enhetliga lösningar av lokalproblemen för den egentliga forskningsverksamheten vid de skilda institutionerna.

[324] 1. Nybyggnad för riksarkivet

Det av statsmakterna godtagna förslaget till nybyggnad för riksarkivet avser dels en bergrumsanläggning med arkivlokaler fördelade på sex våningar, dels en administrationsbyggnad innehållande förutom kontorslokaler utrymmen för vetenskaplig verksamhet. Kostnadsramen för ifrågavarande nybyggnad uppskattades ursprungligen till 11 000 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1958. Den av statsmakterna vid 1962 års riksdag (prop. 1962: 91, s. 44 ff.) godkända kostnadsramen för byggnadsföretaget uppgår till 17 500 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961, varav 11 200 000 kr. hänför sig till bergrumsanläggningen, 6 000 000 kr. till administrationsbyggnaden och 300 000 kr. till anslutning till panncentral.

Sedan *byggnadsstyrelsen* i skrivelse den 27 augusti 1962 redovisat resultatet av vissa verkställda utredningar rörande möjligheterna att begränsa kostnaderna för skyddsanordningarna i bergrumsanläggningen uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 21 september 1962 åt byggnadsstyrelsen att utföra dels ifrågavarande bergrumsanläggning inom en kostnadsram av 10 550 000 kr., dels arbetena för anslutning av nybyggnaden till panncentral i ämbetsbyggnaden vid Västerbroplan inom en kostnadsram av 300 000 kr., allt enligt prisläget den 1 juli 1961.

Styrelsen har i förutnämnda skrivelse hemställt, att till nybyggnad för riksarkivet måtte för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 4 500 000 kr.

Departementschefen. Medelanvisningen till nybyggnad för riksarkivet bör för nästa budgetår beräknas till 1 547 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

<i>Tillgängliga medel</i>		<i>Medelsförbrukning</i>	
Medelsreservation per 30/6		Beräknad medelsförbrukning	
1962	1 763	för	
Anslag för 1962/63	3 000	1962/63	2 310
Erforderligt anslag för 1963/64	1 547	1963/64	4 000
Summa		Summa	
6 310		6 310	

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
Nybyggnad för riks- arkivet						11. 59—hö- sten 64 ¹ hösten 63— våren 65
Bergrumsanläggning ...	11 200	10 750	3 987	2 000	4 000	
Administrationsbyggnad	6 000	6 200			"	
Anslutning till pann- central	300	310		310		
Summa	17 500	17 260	3 987	2 310	4 000	

Vid redovisning av förevarande byggnadsföretag i propositionen 1962: 91 (s. 44 ff.) förutsatte jag, att kostnaderna för nybyggnaden — med hänsyn till att kostnadsberäkningen i allt väsentligt vilade på ett tillförlitligt underlag — under

¹ Härtill kommer 1—2 års torktid.

² Medel avses skola äskas på tilläggsstat I.

alla förhållanden icke skulle överstiga 17,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Såsom framgått av min tidigare redogörelse har kostnaderna för bergrumsanläggningen kunnat reduceras från 11 200 000 kr. till 10 550 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 genom att arbetena för skyddsanordningarna begränsats. Med beaktande av inträffad prisstegring kan kostnadsramen för bergrumsanläggningen beräknas till 10 750 000 kr., administrationsbyggnaden till 6 200 000 kr. och anslutningen till panncentral till 310 000 kr., allt enligt prisläget den 1 juli 1962. Såsom framgår av det föregående har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra bergrumsanläggningen och anslutningen av nybyggnaden till panncentral. Beträffande administrationsbyggnaden räknar styrelsen med att kunna redovisa bygghandlingar i oktober 1963. Då denna redovisning av bygghandlingar jämte därpå grundad kostnadsberäkning synes böra avvaktas, innan ställning toges till igångsättningen av administrationsbyggnaden, har medel icke beräknats i investeringsplanen för denna byggnad. Jag räknar emellertid med att medel skall kunna äskas på tilläggsstat I för budgetåret 1963/64 för detta ändamål. Jag uppskattar detta medelstillskott till 1 500 000 kr.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört torde de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna böra godkännas. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för riksarkivet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 1 547 000 kr.

[325] 2. Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala

I riksstaten för innevarande budgetår finns uppfört ett investeringsanslag av 3 733 000 kr.

I skrivelse den 5 oktober 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag för budgetåret 1963/64 av 8 700 000 kr. för byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala. Beredningen av frågan om investeringsanslag för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala är emellertid ännu inte avslutad, varför ett preliminärt beräknat anslag för nämnda ändamål torde böra uppföras i riksstatsförslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala* för budgetåret 1963/64 beräkna ett investeringsanslag av 5 901 000 kr.

[326] 3. Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund

I skrivelse den 5 oktober 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag för nästa budgetår av 8 720 000 kr. för byggnadsarbeten vid universitetet i Lund. Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande. Jag kommer vid min redogörelse att närmare beröra endast de förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda. Jag tillåter mig i övrigt att hänvisa till handlingarna i ärendet.

Nybyggnad för växtfysiologiska institutionen

Närmare redogörelse för detta byggnadsföretag återfinnes i 1957 års statsverksproposition (bilagan 29, s. 14). Nybyggnaden för växtfysiologiska institutionen ingår som en första etapp av en med ämnena biokemi, medicinsk kemi och analytisk kemi gemensam anläggning. Nybyggnaden beräknas kunna tagas i bruk fr. o. m. höstterminen 1963.

Försörjningsåtgärder

Under denna rubrik har upptagits sådana arbeten, som är gemensamma för flera byggnader och vars kostnader icke ansetts böra inräknas i kostnaderna för de enskilda byggnadsobjekten. Till försörjningsåtgärder har hänförts kulvertar, ledningar, vägar, markarbeten, m. m.

Tillbyggnad för fysiska institutionen

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1961 godkänt byggnadsprogram för ifrågasatt tillbyggnad. Programmet omfattar dels byggnad för övningslaboratorium för tekniska högskolan i Lund, dels byggnader för högre undervisning och forskning inom ämnena fysik, kärnfysik och fasta tillståndets fysik vid universitetet i Lund och tekniska högskolan i Lund, dels ock verkstadstillbyggnad för ämnena fysik, kärnfysik och fasta tillståndets fysik vid universitetet i Lund och tekniska högskolan i Lund samt för ämnet astronomi vid universitetet i Lund. I programmet ingår en nybyggnad för övningslaboratorium för avdelningen för elektroteknik vid tekniska högskolan i Lund (lab. E).

Byggnadsstyrelsen har med skrivelse den 5 november 1962 redovisat huvudhandlingar för tillbyggnaden för den fysiska institutionen. I tillbyggnaden ingår icke en redan färdigställd laboratoriebyggnad (lab. E), som övergångsvis disponeras för avdelningen för elektroteknik vid tekniska högskolan men som sedermera skall disponeras för ämnet fysik m. m. vid högskolan och universitetet. Den på huvudhandlingar grundade beräkningen av kostnaderna för byggnadsföretaget — exklusive lab. E — uppgår till 8 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Kostnaderna för de i huvudhandlingarna ingående s. k. försörjningsåtgärderna har beräknats till 1 150 000 kr. Dessa kostnader ingår icke i kostnadsramen för tillbyggnaden utan redovisas under posten till försörjningsåtgärder.

Byggnadsstyrelsen räknar med att byggnadsföretaget skall kunna igångsättas under första kvartalet 1963. Vissa delar av den i tillbyggnaden ingående övningslaboratoriedelen synes enligt styrelsen kunna tagas i bruk under höstterminen 1964, vilket är nödvändigt med hänsyn till den planerade intagningen av studerande vid tekniska högskolan i Lund. Byggnadsföretaget torde enligt styrelsen i sin helhet kunna tagas i bruk under höstterminen 1965.

I en till ecklesiastikdepartementet ingiven promemoria av den 22 november 1962 har byggnadsstyrelsen anmält, att nettoytan för tillbyggnaden ökat från 4 927 m² enligt byggnadsprogrammet till 5 034 m² enligt huvudhandlingarna eller med 107 m². Programökningen har — framhåller styrelsen — förorsakats av att tillbyggnaden måst utformas med hänsyn till dels de befintliga byggnaderna, dels inplaceringen på tomten, dels ock framtida utbyggnadsmöjligheter.

Även förutnämnda laboratoriebyggnad (lab. E) har — såsom framgår av promemorian — ökat i omfattning. Nettoytan har sålunda ökat från 1 530 m² till 1 720 m² eller med 190 m². Styrelsen framhåller, att denna byggnad planerades innan byggnadsprogrammet för tillbyggnaden inklusive nämnda lab. E fastställdes. Styrelsen utgick vid planeringen från det s. k. lab. 60 vid karolinska institutet, varigenom nettoytan för lab. E blivit större än vad som upptagits i byggnadsprogrammet.

Nybyggnad för observatorium på Romeleåsen

Knut och Alice Wallenbergs stiftelse har ställt i utsikt ett anslag på 130 000 kr. för anskaffande av ett spegelteleskop för en observatoriestation på Romeleåsen under förutsättning att staten bekostar stationsbyggnaden. Universitetet har i anslutning här till hos byggnadsstyrelsen anhållit, att en stationsbyggnad måtte uppföras på Romeleåsen, samt därvid framhållit, att den astronomiska institutionen är i starkt behov av ett modernt instrument för insamling av fotografiskt material med placering vid en observationsstation samt att den bästa platsen för denna station är Romeleåsen. Ett sådant arrangemang är enligt universitetets mening helt oberoende av en eventuell förflyttning av den astronomiska institutionen från den nuvarande platsen i Lund till en annan del av staden.

Som byggnadsplats för ifrågavarande observatoriebyggnad har byggnadsstyrelsen föreslagit Jävan på Romeleåsen. Denna plats är belägen inom Björnstorp fideikommiss. Fideikommissinnehavaren T.-G. Gyllenkrok har förklarat sig beredd att upplåta för nybyggnaden erforderlig mark. Därest det skulle vara mest ändamålsenligt för staten om området överlättes till staten har fideikommissinnehavaren inte något att erinra häremot.

Genom beslut den 15 december 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att projektera förevarande nybyggnad för observatorium. Enligt samma beslut har uppdragits åt universitetet i Lund att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till överlåtelse till staten av det för ifrågavarande nybyggnad erforderliga markområdet.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid universitetet i Lund för nästa budgetår bör beräknas till 5 220 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6	
1962	3 357
Anslag för 1962/63	7 983
Erforderligt anslag för 1963/64	5 220

Summa 16 560

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning	
för	
1962/63	10 034
1963/64	6 526

Summa 16 560

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
I. Företag påbörjade före 1/7 1962						
Nybyggnad för zoologis- ka institutionen	660	660	618	42		
Nybyggnad för humanis- tiska fakulteten	3 200	2 900	2 641	259		
Nybyggnad för patolo- giska institutionen ...	4 800	4 300	3 807	493		9. 59— 3. 61
Nybyggnader för övnings- laboratorium för fysik	1 600	1 400	1 267	133		9. 60— 9. 61
Tillbyggnad för genetiska institutionen	1 280	1 180	1 027	153		11. 60—12. 61
Tillbyggnad för kemiska institutionen	1 005	1 020	787	233		4. 61— 5. 62
Nybyggnad för växtfysio- logiska institutionen .	5 600	5 715	1 999	3 500	216	7. 61— 7. 63
Nybyggnader för övnings- laboratorier för avdel- ningarna för elektro- teknik och för maskin- teknik vid tekn. hög- skolan i Lund (lab. E och lab. M)	6 600	5 170	2 766	2 404		7. 61— 9. 62
Växthus	36	36	29	7		4. 62— 9. 62
Försörjningsåtgärder ...		2 500 ¹		1 000	1 500	
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63						
Förvärv av AB Svensk torvförädlings fastighet i Lund (kv. Tegelste- nen 4)	770	770		770		
Tillbyggnad för fysiska institutionen	ca 4 000	8 700		1 040	4 500	3. 63—hös- ten 65
III. Företag avsedda att påbörjas 1963/64						
Nybyggnad för observa- torium på Romeleåsen	300	310			310	8. 63—våren 64
Summa			14 941	10 034	6 526	

¹ Avser medelsförbrukningen endast under budgetåren 1962/64.

Jag torde till en början få redogöra för en för flera anslag gemensam fråga. I investeringsplanerna för universitet och högskolor har uppförts en särskild post med beteckningen *försörjningsåtgärder*. Denna beteckning ersätter den i förra årets statsverksproposition och i vissa särpropositioner under 1962 förekommande beteckningen gemensamma anläggningar. Med försörjningsåtgärder avses sådana anläggningar m. m., som betjänar två eller flera byggnader. Kostnaderna för ifrågavarande anläggningar m. m. har därför icke ansetts böra hänföras till något särskilt byggnadsobjekt. I investeringsplanerna har posten till försörjningsåtgärder uppdelats på följande delposter, nämligen *kulvertar och ledningar m. m.*, varmed förstås kulvertar, distributionsledningar för värme, vatten, avlopp, gas och elektricitet, m. m., *väg- och markarbeten m. m.*, varmed förstås vägar, parkeringsplatser, stödmurar, inhägnader, m. m., samt *särskilda utgifter*, under vilken redovisas utgifter på grund av avtal eller dylikt. I vissa investeringsplaner har det dock icke varit möjligt att göra en sådan uppdelning.

Byggnadsstyrelsen har anmält, att inom styrelsen för närvarande utarbetas s. k. försörjningsplaner avseende universiteten, karolinska institutet, Chalmers tekniska högskola och tekniska högskolan i Lund. I dessa planer, som avses få karaktären av byggnadsprogram, har styrelsen för avsikt att redovisa försörjningsåtgärdernas principiella uppläggning och huvuddimensioner m. m. Vidare avses kostnadsramar angivas för var och en av förutnämnda delposter.

Arbetet med nämnda försörjningsplaner har emellertid inte kunnat slutföras inom byggnadsstyrelsen inom sådan tid att det varit möjligt att redovisa planerna i årets statsverksproposition. För medicinska högskolan i Umeå m. m. har styrelsen dock redovisat en dylik plan, som för närvarande är föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Jag räknar emellertid med att en sådan redovisning skall kunna ske i nästa års statsverksproposition. Beträffande medicinska högskolan i Umeå torde försörjningsplanen kunna redovisas redan i samband med äskande av investeringsanslag för nästa budgetår i särskild proposition till 1963 års vårriksdag. I investeringsplanerna har därför icke kunnat angivas några totala kostnadsramar för försörjningsåtgärder utom beträffande Chalmers tekniska högskola. För nämnda högskola har redovisats en preliminär plan för försörjningsåtgärder i propositionen 1962: 43 (s. 50 ff.).

Med hänsyn till behovet att snabbt bygga ut universitet och högskolor har jag funnit det erforderligt att för nästa budgetår — liksom skett för innevarande budgetår — äska byggnadsmedel för arbeten avseende s. k. försörjningsåtgärder utan att erforderliga handlingar och därpå grundade kostnadsberäkningar föreligger. Såsom jag nyss framhållit föreligger icke heller några beräkningar av de totala kostnaderna för de försörjningsåtgärder, som ingår i den planerade utbyggnaden av universiteten och högskolorna. I investeringsplanerna har därför kunnat angivas endast beräknad medelsförbrukning under budgetåren 1962/63—1963/64. För de åtgärder, som innefattas i denna medelsförbrukning, torde Kungl. Maj:t få pröva erforderliga handlingar, innan arbetena påbörjas.

Jag övergår härnäst till att behandla byggnadsföretagen vid universitetet i Lund.

Såsom framgår av investeringsplanen har kostnadsramarna för nybyggnaderna för humanistiska fakulteten, patologiska institutionen, övningslaboratorium för fysik och genetiska institutionen kunnat reduceras.

Kostnadsramen för två nybyggnader för övningslaboratorier — lab. E och lab. M — har — sedan byggnadsstyrelsen redovisat kostnadsberäkning för den fasta inredningen — kunnat reduceras från 6 600 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 till 5 170 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

Vid redovisning i 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 602 och 607) av tillbyggnaden för fysiska institutionen utgick jag från en preliminärt beräknad kostnadsram av 4 000 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Huvudhandlingar förelåg icke vid detta tillfälle. Med hänsyn till nödvändigheten att snabbast möjligt få erforderliga lokaler färdigställda förordade jag, att byggnadsmedel beräknades redan för innevarande budgetår. Häremot har riksdagen icke haft någon erinran. Sedan huvudhandlingarna färdigställts för byggnadsföretaget har kostnadsramen beräknats till 8 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Kostnadsberäkningen slutar alltså på ett belopp, som är mer än dubbelt så högt som den preliminärt uppskattade kostnaden. Den avsevärda skillnaden mellan kostnadsuppskattning och kostnadsberäkning synes endast delvis kunna förklaras av en ökning av programmet, till vilken jag återkommer i det följande, och av underlagets beskaffenhet vid kostnadsuppskattningen. Vid en kostnad av 4 100 000 kr. (prisläget den 1 juli 1962) skulle kostnaden per m² nettoyta bli endast 814 kr. Vid en kostnad av 8 700 000 kr. (prisläget den 1 juli 1962) blir samma kostnad 1 728 kr. Med hänsyn till att denna kostnad per m² synes acceptabel, anser jag mig emellertid böra förorda, att kostnadsramen på 8 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 godtages. Kostnaderna för de till byggnadsföretaget hörande s. k. försörjningsåtgärderna — 1 150 000 kr. — bör också godtas.

Såsom framgått av den tidigare redogörelsen har programmet för tillbyggnaden för fysiska institutionen ökat med ca 300 m² nettoyta, varav ca 190 m² hänför sig till en redan färdigställd byggnad (lab. E), vilken övergångsvis disponeras för tekniska högskolan men vilken sedermera avses skola disponeras för ämnet fysik m. m. vid såväl tekniska högskolan som universitetet. Ökningen av programmet synes i detta fall ha berott på förhållanden av speciell art. Jag vill därför ej motsätta mig att den redovisade programökningen godkännes.

Genom beslut den 14 december 1962 har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingar för projektering av tillbyggnaden fram t. o. m. färdigställande av bygghandlingar. I en till beslutet fogad promemoria har framhållits, att till grund för byggnadsprogrammet för tillbyggnaden jämte laboratoriebyggnaden (lab. E) har legat en intagningskapacitet av 160 tvåbetygstuderande i ämnet fysik vid universitetet. Med hänsyn till att nettoytan för nämnda laboratoriebyggnad ökat med ca 190 m² skall enligt promemorian vid projekteringen av byggnadens

ianspråktagande för ämnet fysik m. m. övervägas möjligheten av att bereda ytterligare laboratorieutrymmen för tvåbetygsstuderande i nämnda ämne vid universitetet. Vid projekteringen skall samråd ske med organisationskommittén för tekniska högskolan i Lund.

Genom beslut den 15 december 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt universitetet i Lund att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till överlåtelse till staten av erforderligt markområde för uppförande av en nybyggnad för observatorium på Romeleåsen. Under förutsättning att ett för staten godtagbart avtal kan träffas med markägaren räknar jag med att nybyggnaden — sedan byggnadsstyrelsen redovisat huvudhandlingar — kan påbörjas hösten 1963.

Övriga i investeringsplanen upptagna objekt synes här icke närmare behöva kommenteras. I de fall där kostnadsramarna per den 1 juli 1962 för dessa överstiger tidigare beräkningar sammanhänger det med den allmänna byggnadskostnadsstegringen.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört, föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 5 220 000 kr.

[327] 4. Byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg

I skrivelse den 5 oktober 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 44 000 kr. för byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg. Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande. Jag kommer vid min redogörelse att närmare beröra endast de förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda. Jag tillåter mig i övrigt att hänvisa till handlingarna i ärendet.

Nybyggnad för humanistiska fakulteten

De med Göteborgs stad förda förhandlingarna angående upplåtelse av mark för universitetets i Göteborg behov m. m. har numera slutförts. Enligt ett mellan staten och staden träffat avtal, vilket godkänts av Kungl. Maj:t den 7 april 1961, överlåter staden till staten utan ersättning samt i gravationsfritt skick ett område med en areal av ca 26 400 m² inom stadsdelarna Lorensberg och Johanneberg. Därmed har förutsättningar skapats för uppförande av *första etappen* av nybyggnader för den humanistiska fakulteten vid universitetet i Göteborg i Renströmsparken. Byggnadsprogram för denna etapp, som omfattar institutionslokaler, har — med vissa erinringar — godkänts av Kungl. Maj:t den 14 april 1961. På grundval av byggnadsprogrammet har kostnaden uppskattats till 2 200 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Enligt förslaget till byggnadsprogram avsågs nybyggnaden skola disponeras för ett antal angivna — huvudsakligen språkvetenskapliga — institutioner. I en till Kungl. Maj:ts beslut fogad

promemoria har emellertid framhållits, att nybyggnaden synes böra utföras på ett sådant sätt att vidast möjliga användbarhet ernås. Till frågan om vilka ämnen vid den humanistiska fakulteten, som bör beredas plats i nybyggnaden, synes — framhållas i promemorian — ställning böra tagas först vid en senare tidpunkt.

Med skrivelse den 3 december 1962 har byggnadsstyrelsen redovisat huvudhandlingar för ifrågavarande nybyggnad. Av skrivelsen inhämtas i huvudsak följande.

Den på huvudhandlingar grundade kostnadsberäkningen — exklusive försörjningsåtgärder — har resulterat i en kostnadsram av 2 990 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Härtill kommer kostnader för försörjningsåtgärder, vilka beräknas till 465 000 kr. enligt samma prisläge. Enligt avtal med Göteborgs stad skall kostnaderna för vissa åtgärder — i detta sammanhang ca 86 000 kr. — fördelas lika mellan staten och staden. Byggnaden, som från början planlagts för att inrymma språkvetenskapliga institutioner, har projekterats med sikte på att i densamma skall — med minsta möjliga ändringar — kunna inrymmas antingen språkvetenskapliga eller samhällsvetenskapliga institutioner. I kostnaderna har emellertid inte inräknats sådana åtgärder, som är erforderliga för en anpassning av byggnaden till ett visst slags institutioner. — I byggnaden avses kunna utvinnas ca 2 450 m² nettoyta. I fråga om såväl nettoytan som volymen föreligger överensstämmelse med byggnadsprogrammet. Kostnaden per m² nettoyta utgör ca 1 220 kr. Motsvarande kostnad — omräknad till samma prisläge och till förhållandena i Göteborg — för den nyligen uppförda nybyggnaden för humanistiska fakulteten i Lund uppgår till ca 1 270 kr.

Styrelsen räknar med att de egentliga byggnadsarbetena kan igångsättas under våren 1963 och vara avslutade under hösten 1964.

Programarbetet för *andra etappen* pågår. Denna etapp utgör ett komplement till första etappen och omfattar undervisningslokaler och lokaler för kursbibliotek.

Försörjningsåtgärder

Under denna rubrik har upptagits sådana arbeten, som är gemensamma för flera byggnader och vars kostnader icke ansetts böra inräknas i kostnaderna för de enskilda byggnadsobjekten. Till försörjningsåtgärder har hänförts kulvertar, ledningar, vägar, markarbeten, m. m.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg för nästa budgetår bör beräknas till 1 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6

1962 4 879

Anslag för 1962/63 1

Erforderligt anslag för 1963/64 1

Summa 4 881

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning

för

1962/63 2 714

1963/64 1 900

Beräknad medelsreservation

per 30/6 1964 267

Summa 4 881

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
I. Företag påbörjade före 1/7 1962						
Nybyggnader för medi- cinska fakulteten	32 500	31 000	28 986	2 014		1. 56—2. 61
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63						
Nybyggnad för humanis- tiska fakulteten, etapp I	2 265	2 990	185	500	1 500	våren 63— hösten 64
Försörjningsåtgärder:						
a) Kulvertar och led- ningar m.m.		150 ¹		50	100	
b) Väg- och markar- beten m.m.		300 ¹		100	200	
c) Särskilda utgifter .		150 ¹		50	100	
Summa			29 171	2 714	1 900	

Vid anmälan i 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 610) av första etappen av nybyggnader för humanistiska fakulteten vid universitetet i Göteborg räknade jag med att byggnadsarbetena för denna etapp skulle kunna påbörjas under innevarande budgetår under förutsättning dels att huvudhandlingar var fastställda, dels att arbetskraftssituationen inom byggnadsbranschen i Göte-

¹ Avser medelsförbrukningen endast under budgetåren 1962/64.

borgsregionen så medgav. Byggnadsstyrelsen har nu redovisat ifrågavarande huvudhandlingar. Genom beslut den 14 december 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att fullfölja projekteringsarbetet fram t. o. m. färdigställande av bygghandlingar.

Nybyggnaden har — såsom framgått av den tidigare redogörelsen — utformats på ett sådant sätt, att i densamma kan med minsta möjliga ändringar inrymmas antingen samhällsvetenskapliga institutioner eller språkvetenskapliga. Beträffande dispositionen av den nu aktuella första etappen av nybyggnader för humanistiska fakulteten har i Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut den 14 december 1962 föreskrivits, att i första hand språkvetenskapliga ämnen skall beredas utrymme i nybyggnaden.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni 1962 tillsatts en programkommitté för nybyggnader för humanistiska fakulteten i Göteborg. Kommittén har till uppgift dels att göra upp förslag till turordning för uppförande av nya institutionsbyggnader, dels upprätta förslag till lokalprogram för ifrågavarande nybyggnader.

Kostnadsramen för nybyggnaden har beräknas till 2 990 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Denna kostnad överstiger den tidigare redovisade preliminära kostnaden med 650 000 kr., räknat enligt prisläget den 1 juli 1962. Då någon avvikelse från det fastställda programmet icke skett och då kostnaden per m² nettoyta — 1 220 kr. — synes rimlig anser jag, att kostnadsramen av 2 990 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 kan accepteras. I nämnda kostnadsram ingår icke kostnader för s. k. försörjningsåtgärder, vilka beräknats till 422 000 kr. I detta belopp har icke inräknats sådana kostnader, som avtalsenligt skall bestridas av Göteborgs stad. Kostnaderna för försörjningsåtgärderna bör godtagas. Beträffande försörjningsåtgärderna får jag i övrigt hänvisa till vad jag anfört rörande sådana arbeten vid anmälan av anslaget till byggnadsarbeten vid universitetet i Lund.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Såsom framgår av finansieringsplanen erfordrar de för budgetåret 1962/63 och 1963/64 beräknade medelsförbrukningarna icke något anslag för nästa budgetår. Emellertid synes anslaget för budgetåret 1963/64 böra uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

[328] 5. Byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm

I skrivelse den 31 augusti 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 15 438 000 kr. för byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm. Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande. Jag kommer vid min redogörelse att närmare beröra endast de förslag, som jag ansett mig böra biträda. Jag tillåter mig i övrigt att hänvisa till handlingarna i ärendet.

Nybyggnad för övningslaboratorium för kemi m. m.

Genom beslut den 7 april 1961 har Kungl. Maj:t godkänt byggnadsprogram och huvudritningar för ifrågavarande nybyggnad. Nybyggnaden påbörjades i maj 1961 och uppföres på ett område i anslutning till naturhistoriska riksmuseets byggnad (norra delen av byggnadens östra sida). Nybyggnaden, vars volym utgör ca 24 600 m³, består av dels en »torr» kontorsdel i sex våningar med administrationslokaler, lärar-, seminarie- och demonstrationsrum m. m., dels en »våt» laboratoriedel i fem våningar med utrymmen för övningslaboratorier och en provisorisk lunchservering. I byggnaden har därjämte beretts utrymme för byggnadsstyrelsens platskontor och för ett kokrum för riksmuseets vertebratavdelning.

Nybyggnad för botaniska institutionen

Ifrågavarande nybyggnad avses skola uppföras på ett område vid Lilla Frescati. Nybyggnaden, som är dimensionerad för 75 tvåbetygstuderande och med hänsyn till två professurer, skall inrymma institutionerna för morfologisk botanik och för fysiologisk botanik jämte gemensamma undervisningslokaler. Vid 1962 års riksdag (prop. 190, s. 27 f.) har godkänts en kostnadsram av 7 400 000 kr. för förevarande nybyggnad. En närmare redogörelse för byggnadsföretaget har lämnats i nämnda proposition.

Nybyggnad i kv. Mimer

Genom beslut den 28 juni 1962 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra en nybyggnad på tomten nr 5 i kvarteret Mimer inom en kostnadsram av högst 6 000 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Nämnda nybyggnad är avsedd att övergångsvis disponeras för universitetet i Stockholm och så småningom — sedan universitetet utflyttats till Frescati — för annan statlig verksamhet. Byggnaden beräknas kunna tagas i bruk fr. o. m. höstterminen 1963, vilket kommer att medföra, att intagningskapaciteten i bl. a. ämnena fysik och psykologi kan ökas väsentligt.

Kostnadsramen för nybyggnaden utgör enligt prisläget den 1 juli 1962 6 200 000 kr. En närmare redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i propositionen 1962: 190 (s. 22 ff.).

Försörjningsåtgärder

Genom beslut den 14 september 1962 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att förvaltningen av universitetsområdet vid Frescati skall fr. o. m. den 1 oktober 1962 i sin helhet omhänderhavas av byggnadsstyrelsen. Enligt samma beslut skall det åligga djurgårdsnämnden tills vidare, dock längst intill den 1 juli 1964, att dels i samråd med byggnadsstyrelsen fullfölja erforderliga åtgärder för avveck-

ling av Skogs- och lantbruksakademiens nyttjanderätt till det överförda markområdet, dels anordna huvudavlopp från staten tillhörig mark på Norra Djurgården inom stadsdelen Brunnsviken i Stockholm i enlighet med ett av Kungl. Maj:t den 30 augusti 1962 godkänt, den 6 augusti 1962 dagtecknat avtal mellan djurgårdsnämnden och Stockholms stads gatunämnd. Det skall vidare enligt nämnda beslut åligga byggnadsstyrelsen att beträffande det överförda området i övrigt vidtaga alla de åtgärder, som erfordras för att tillvarata statens rättigheter och skyldigheter på grund av överenskommelsen den 13 februari 1959 mellan staten och Stockholms stad om grunderna för exploatering av staten tillhörig mark inom stadsdelen Brunnsviken i Stockholm.

Byggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 31 augusti 1962 framhållit, att förutnämnda avtal om anordnande av huvudavlopp avser anslutning till stadens ledningsnät och till dess reningsverk vid Henriksdal av såväl nybebyggelse som äldre statlig bebyggelse, bl. a. veterinär- och skogshögskolorna samt veterinärmedicinska anstalten. Styrelsen har med anledning därav igångsatt utredning rörande avloppsfrågans lösning för dessa institutioner. Kostnaderna för dessa arbeten uppskattar styrelsen till ca 300 000 kr. Styrelsen framhåller vidare, att styrelsen igångsatt en särskild utredning rörande uppvärmnings- och ventilationsproblemen inom den blivande universitetsanläggningen. I avvaktan på resultatet av denna utredning anser styrelsen sig nu endast kunna redovisa den för budgetåret 1962/63 och 1963/64 beräknade medelsförbrukningen för inom området erforderliga kulvertar och ledningar m. m. Denna medelsförbrukning uppgår till ca 2 300 000 kr. I detta belopp ingår även kostnaderna för vissa anslutningar till den planerade huvudavloppsledningen. För väg- och markarbeten beräknar styrelsen medelsförbrukningen under budgetåret 1963/64 till ca 1 000 000 kr.

Bostad åt trädgårdsmästaren vid botaniska institutionen

Av flera skäl, bl. a. det relativt långa avståndet från botaniska institutionen till annan bebyggelse, bedömer byggnadsstyrelsen det erforderligt att en bostadsbyggnad förlägges i anslutning till den planerade botaniska institutionsbyggnaden vid Lilla Frescati. Styrelsen har undersökt dels möjligheterna att en inom området befintlig byggnad istandsättes, dels att en nybyggnad uppföres. Kostnaderna för dessa båda alternativ har visat sig vara av samma storleksordning. En nybyggnad kan uppföras på en med hänsyn till bl. a. anslutningsledningar lämplig plats. Med beaktande av framtida underhållskostnader har styrelsen därför valt att låta projektera en nybyggnad. Denna innehåller tre rum och kök jämte biutrymmen och omfattar en nettoyta bostadslägenhet av 70,5 m². Styrelsen har beräknat kostnaden till ca 100 000 kr.

Statens personalbostadsdelegation, som avgivit utlåtande i ärendet, erinrar om att bl. a. akademiträdgårdsmästare och trädgårdsmästare vid Uppsala universitet finnes upptagna i den av Kungl. Maj:t den 20 oktober 1961 utfärdade förteckningen över befattningar förenade med skyldighet att bebo anvisad tjäns-

tebostad. Med hänsyn härtill finner delegationen det sannolikt, att befattningen som trädgårdsmästare vid botaniska institutionen vid Stockholms universitet skulle förenas med sådan skyldighet, därest universitetet fann anledning göra framställning därom. Bortsett härifrån torde enligt delegationen behov föreligga av en bostad i anslutning till institutionen bl. a. med hänsyn till dennas något avskilda läge. Delegationen har därför intet att erinra mot att en bostad anordnas vid institutionen. Av utlåtandet inhämtas vidare bl. a. följande.

Den planerade bostaden överensstämmer i fråga om storleken väl med de riktlinjer, som uppdragits i en av delegationen på uppdrag av finansdepartementet upprättad promemoria angående bostadsstorlekar m. m. vid nyproduktion av personalbostäder inom statsförvaltningen och vissa statsunderstödda förvaltningsområden. Den beräknade kostnaden för den relativt ringa bostadsstorlek, varom är fråga, ger emellertid delegationen anledning till tveksamhet. Nämnas må, att hyran för bostaden, exklusive värme- och varmvattenavgifter, skulle — om den grundades på den beräknade produktionskostnaden — uppgå till ca 6 000 kr. per år. Härtill kommer hyra för garaget. Som tjänstebostadshyra skulle med hänsyn till den s. k. hyresprocenten, dvs. det rimliga förhållandet mellan hyran och tjänstemannens lön, för bostaden kunna uttagas endast ett avsevärt lägre belopp än det nyss nämnda. Med hänsyn till de ekonomiska verkningarna för såväl den blivande bostadsinnehavaren som statsverket ifrågasätter därför delegationen, om inte en billigare bostad, t. ex. ett s. k. typhus, borde komma i fråga.

Nybyggnad för institutionen för matematik, m. m.

Byggnadsstyrelsen räknar med att — under förutsättning att Frescatikommitén före utgången av november månad 1962 till styrelsen överlämnar förslag till lokalprogram — i början av år 1963 till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till byggnadsprogram för nybyggnad i Frescati för institutionen för matematik, m. m. Huvudhandlingar och kostnadsberäkning torde styrelsen kunna redovisa under september månad 1963. Byggnadsarbetena skulle då kunna påbörjas under våren 1964 och vara avslutade till hösten 1966.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm för nästa budgetår bör beräknas till 7 438 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

<i>Tillgängliga medel</i>		<i>Medelsförbrukning</i>	
Medelsreservation per 30/6		Beräknad medelsförbrukning	
1962	3 000	för	
Anslag för 1962/63		1962/63	11 700
ord. riksstat	5 264	1963/64	8 538
tilläggsstat I	4 536		
Erforderligt anslag för 1963/64	7 438		
Summa	20 238	Summa	20 238

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
I. Företag påbörjade före 1/7 1962						
Nybyggnad för övnings- laboratorium för kemi m. m.	7 620	7 750	2 512	4 500	738	5. 61—6. 63
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63						
Nybyggnad för botaniska institutionen	6 700	7 400	973	2 500	3 000	12. 62 ¹ —8. 64
Nybyggnad i kv. Mimer	6 000	6 200		4 600	1 600	8. 62—8. 63
Försörjningsåtgärder:						
a) Kulvertar och led- ningar m. m.		2 200 ²		100	2 100	
b) Väg- och markarbe- ten m. m.		1 000 ²			1 000	
c) Särskilda utgifter .						
III. Företag avsedda att påbörjas 1963/64						
Bostad åt trädgårdsmäs- taren vid botaniska in- stitutionen		100			100	
Nybyggnad för institu- tionen för matematik. m. m.					³	våren 64— hösten 66
Summa			3 485	11 700	8 538	

Nybyggnaderna för övningslaboratorium för kemi m. m. och botaniska institu-
tionen samt nybyggnaden i kvarteret Mimer har senast redovisats för riksdagen
i propositionen 1962: 190 (s. 20 ff.). Beträffande sistnämnda byggnad torde jag
få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 14 december 1962 föreskrivit,
att byggnaden tills vidare skall disponeras för bl. a. ämnena nationalekonomi,
statistik, matematisk statistik och fysik.

¹ Yttre arbeten påbörjade i augusti 1961.

² Avser medelsförbrukningen endast under budgetåren 1962/64.

³ Medel avses skola äskas på tilläggsstat I.

De försörjningsåtgärder, för vilka medel beräknats i investeringsplanen, sammanhänger med exploateringen av Frescatiområdet för universitetets nybyggnader. Under posten till försörjningsåtgärder har vissa medel även beräknats för eventuella ersättningar till Skogs- och lantbruksakademien, som kan komma att utgå i samband med att staten tillträder vissa av akademien innehavda områden, byggnader och andra anläggningar. Ifrågavarande ersättningar synes — i den mån utgifter verkställes — böra redovisas under delposten till särskilda utgifter, ehuru härför avsedda medel nu beräknats under de två övriga delposterna. Beträffande försörjningsåtgärderna får jag i övrigt hänvisa till vad jag anfört rörande sådana arbeten vid anmälan av anslaget till byggnadsarbeten vid universitetet i Lund.

Med hänsyn till bl. a. det relativt långa avståndet från botaniska institutionen till annan bebyggelse har byggnadsstyrelsen föreslagit, att en bostadsbyggnad uppföres i anslutning till den planerade institutionsbyggnaden. Statens personalbostadsdelegation har tillstyrkt, att en bostadsbyggnad av den föreslagna storleken kommer till stånd men ifrågasatt om inte en billigare bostadsbyggnad, t. ex. ett s. k. typhus, borde komma i fråga. Jag tillstyrker, att den föreslagna bostadsbyggnaden kommer till stånd inom en kostnadsram av högst 100 000 kr., varvid jag utgår från att styrelsen utnyttjar alla möjligheter att begränsa kostnaderna.

Såsom framgått av den tidigare redogörelsen räknar byggnadsstyrelsen med att beträffande nybyggnad i Frescati för institutionen för matematik, m. m. kunna färdigställa erforderliga handlingar inom sådan tid, att byggnadsarbetena skulle kunna påbörjas under våren 1964. Jag räknar därför med möjligheten att byggnadsmedel skall kunna äskas även på tilläggsstat för nästa budgetår för byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm.

I detta sammanhang vill jag erinra om att genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 januari 1962 tillsatts en programkommitté för universitetets blivande anläggningar i Frescati med uppgift bl. a. att göra upp förslag till turordning för uppförande på Frescatiområdet av nya institutionsbyggnader för universitetet i Stockholm samt upprätta förslag till lokalprogram för ifrågavarande byggnader. Genom tillsättandet av nämnda kommitté har ett betydelsefullt steg tagits i planeringsarbetet för universitetets utflyttning till Frescatiområdet.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 7 438 000 kr.

[329] 6. Byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet

I skrivelse den 5 oktober 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 2 000 000 kr. för nästa budgetår för byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Försörjningsåtgärder

Under denna rubrik har upptagits sådana arbeten, som är gemensamma för flera byggnader och vars kostnader icke ansetts böra inräknas i kostnaderna för de enskilda byggnadsobjekten. Till försörjningsåtgärder har hänförts kulvertar, ledningar, vägar, markarbeten, m. m.

Om- och tillbyggnad för farmakologiska institutionen

Genom beslut den 15 december 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra projektering av om- och tillbyggnad för farmakologiska institutionen. Enligt det godkända byggnadsprogrammet skall tillbyggnaden omfatta 1 800 m² nettoyta. I tillbyggnaden avses inrymmas professors och laboratorns avdelningar, neuro- och humanfarmakologi, vissa gemensamma utrymmen samt djuravdelningen. I den befintliga byggnaden föreslås placerade toxikologi, odontologisk farmakologi, statistik samt vissa gemensamma utrymmen. Tillbyggnaden tänkes utförd enligt en generell planlösning, som kan möjliggöra ändringar i rumsindelningen.

Med skrivelse den 5 november 1962 har byggnadsstyrelsen redovisat huvudhandlingar för ifrågavarande om- och tillbyggnad. Kostnadsramen har därvid av styrelsen beräknats till 4 090 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Därutöver har för kostnader för s. k. försörjningsåtgärder beräknats 110 000 kr. enligt samma prisläge. Sistnämnda kostnader redovisas under posten till försörjningsåtgärder.

Styrelsen räknar med att byggnadsarbetena skall kunna igångsättas under hösten 1963 och slutföras under hösten 1965.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet för nästa budgetår bör beräknas till 2 010 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierungs- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

<i>Tillgängliga medel</i>		<i>Medelsförbrukning</i>	
Medelsreservation per 30/6		Beräknad medelsförbrukning	
1962	—	för	
Anslag för 1962/63	200	1962/63	200
Erforderligt anslag för 1963/64	2 010	1963/64	2 010
Summa	2 210	Summa	2 210

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
I. Företag avsedda att påbörjas 1962/63						
Försörjningsåtgärder	200	310 ¹		200	110	
II. Företag avsedda att påbörjas 1963/64						
Om- och tillbyggnad för farmakologiska institu- tionen	ca 3 700	4 090			1 900	hösten 63— hösten 65
Summa				200	2 010	

Den föreslagna om- och tillbyggnaden för den farmakologiska institutionen är betingad av den beslutade ökade intagningen av studerande vid karolinska institutet (jfr prop. 1961: 108, s. 95 ff. och 211). Därjämte beredes ökade utrymmen för den vid institutionen bedrivna forskningen.

Genom beslut den 14 december 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att dels på grundval av de redovisade huvudhandlingarna färdigställa bygghandlingar för ifrågavarande om- och tillbyggnad, dels till Kungl. Maj:t inkomma med tillförlitlig kostnadsberäkning avseende den speciella rumsinredning, för vilken endast kostnadsuppskattning föreligger.

Jag tillstyrker, att ifrågavarande om- och tillbyggnad kommer till stånd. Kostnadsramen på 4 090 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 anser jag bör kunna godtagas. Jag vill dock framhålla, att en del av kostnaderna — 400 000 kr. avseende speciell rumsinredning — endast är uppskattad. Såsom nyss nämnts har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att redovisa en tillförlitlig kostnadsberäkning för förevarande rumsinredning. I kostnadsramen för nybyggnaden ingår icke s.k. försörjningsåtgärder, för vilka kostnaderna beräknas till 110 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Denna kostnadsberäkning anser jag bör kunna godtagas. Dessa kostnader bör bestridas från posten till försörjningsåtgärder. Beträffande dessa åtgärder torde jag i övrigt få hänvisa till vad jag anfört rörande sådana arbeten vid anmälan av anslaget till byggnadsarbeten vid universitetet i Lund.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

¹ Avser medelsförbrukningen endast under budgetåren 1962/64.

att till *Byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 2 010 000 kr.

[330] **7. Byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå**

I riksstaten finns för innevarande budgetår under denna rubrik uppfört ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

I skrivelser den 5 oktober och den 3 december 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag för budgetåret 1963/64 av sammanlagt 5 188 000 kr. för byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå. Beredningen av frågan om investeringsanslag för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå är emellertid ännu inte avslutad, varför ett preliminärt beräknat anslag för nämnda ändamål torde böra uppföras i riksstatsförslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå* för budgetåret 1963/64 beräkna ett investeringsanslag av 2 188 000 kr.

[331] **8. Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm**

I skrivelse den 15 september 1962 har *tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté* hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett investeringsanslag av 9 286 000 kr. för byggnadsarbeten vid högskolan.

I 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 616 f.) har redovisats en preliminär tids- och kostnadsplan för högskolans utbyggnad under budgetåren 1960/61—1969/70. På grundval av denna plan har byggnadskommittén utarbetat ett slutligt förslag till tids- och kostnadsplan för budgetåren 1960/61—1969/70. Förslaget överensstämmer i allt väsentligt med den preliminära planen. Kostnaderna uppskattas sålunda till samma belopp, nämligen 46,45 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Vissa smärre justeringar har dock gjorts beträffande projekteringstiderna för ombyggnaderna för avdelningarna för teknisk fysik och för kemi — byggnaderna IXa och XVa — samt för ny- och ombyggnaderna för avdelningen för bergsvetenskap — byggnaderna XXXV och IVa.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen m. m. inhämtas av byggnadskommitténs förutnämnda skrivelse och andra tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Administrationsbyggnad, biblioteksbyggnad
och utvändiga ledningar m. m.

Förevarande tre byggnadsföretag ingår i 1945 års generalplan. Byggnadskommittén anmäler, att kostnadsramarna för dessa företag på grund av prisstegringar ökat med ett sammanlagt belopp av 26 000 kr. under tiden den 1 juli 1961—den 1 juli 1962.

Nybyggnad för avdelningen för teknisk fysik

En utförlig redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i 1961 års statsverksproposition (bilagan 30, s. 24 f.). Den genom beslut av Kungl. Maj:t den 24 augusti 1961 fastställda kostnadsramen av 4 350 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 har på grund av prisstegringar ökat till 4 483 000 kr. per den 1 juli 1962. Nybyggnaden beräknas till huvudsakliga delar bli färdigställd under innevarande budgetår.

Nybyggnad för kurslaboratorier för kemi

Som framgår av en i 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 618 f.) lämnad redogörelse för detta byggnadsföretag är ifrågavarande nybyggnad avsedd att möjliggöra en utökning av antalet nyintagna studerande vid avdelningen för teknisk fysik från 30 till 45 och vid avdelningen för bergsvetenskap från 45 till 110. Kostnaden uppskattades i nämnda proposition till preliminärt 4 100 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Genom beslut den 30 mars 1962 har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingar för nybyggnaden. En på dessa handlingar grundad kostnadsberäkning uppgick till 4 400 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. På grund av prisstegringar under budgetåret 1961/62 har kostnadsramen stigit till 4 576 000 kr. per den 1 juli 1962. Byggnadsarbetena pågår och väntas i huvudsak vara avslutade under september 1964.

Tillbyggnad för institutionen för elektronik

Redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 619). Genom beslut den 15 december 1961 har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingar för tillbyggnaden. Kostnadsramen har beräknats till 1 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Totalkostnaderna beräknas på grund av prisstegringar under budgetåret 1961/62 ha ökat till 1 768 000 kr. per den 1 juli 1962.

Nybyggnad för personalmatsal

Enligt en i 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 619) lämnad redogörelse för detta byggnadsföretag avses nybyggnaden rymma ca 325 platser. Huvudhandlingar har godkänts av Kungl. Maj:t genom beslut den 15 december 1961. Kostnadsramen har beräknats till 1 650 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. På grund av prisstegringar under budgetåret 1961/62 har kostnadsramen ökat till 1 716 000 kr. per den 1 juli 1962. Byggnadsarbetena pågår och beräknas vara avslutade våren 1964.

Ombyggnad för avdelningen för teknisk fysik

Allteftersom förutnämnda nybyggnad för avdelningen för teknisk fysik färdigställs och tages i bruk friställes utrymmen i den nuvarande fysikbyggnaden,

som därvid måste omdisponeras och delvis ombyggas. Omdisponeringen av befintliga lokaler avses ske enligt ett tidigare till Kungl. Maj:t ingivet lokalprogram. De erforderliga byggnadsarbetena omfattar i huvudsak omändring av nuvarande kurslaboratorier i fysik. Dessa utgöres av en mindre och två större laboratorielokaler, vilka bör uppdelas i smärre laboratorierum. Ombyggnaden beräknas ske under hösten 1963.

Byggnadskommittén redovisar i samband med anslagsäskandena för nästa budgetår huvudhandlingar jämte kostnadsberäkning för byggnadsföretaget. Kostnaderna beräknas därvid till 107 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

Nybyggnader för avdelningen för maskinteknik

Genom beslut den 25 maj 1962 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadskommittén att på grundval av ett av kommittén ingivet förslag till byggnadsprogram projektera nybyggnader för avdelningen för maskinteknik. Av kommitténs framställning i detta ärende inhämtas bl. a. följande.

Avdelningen för maskinteknik har för närvarande sina lokaler spridda på olika ställen inom högskolan. Lokalerna är redan vid nuvarande antal studerande helt otillräckliga. För att genomföra den fr. o. m. höstterminen 1962 beslutade ökningen av den årliga intagningen vid avdelningen från 90 till 150 studerande, erfordras väsentligt utökade och bättre utrustade lokaler. Förevarande byggnadsföretag är synnerligen brådskande, eftersom den ökade intagningen blir kännbar för undervisningen i de högre årskurserna redan höstterminen 1964. En forcering är dessutom nödvändig även av den anledningen, att stora delar av högskolans övriga utbyggnad är direkt beroende av när avdelningen för maskinteknik kan överflyttas till nya lokaler.

Vid redovisningen av byggnadsprogrammet uppskattade kommittén kostnaden för byggnadsföretaget till 16,2 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. I sin framställning rörande anslag för nästa budgetår framhåller kommittén, att det av tidsskäl icke varit möjligt att färdigställa huvudhandlingar jämte noggrann kostnadsberäkning för hela företaget. Dylika handlingar jämte kostnadsberäkning beräknas kunna ingivas omkring den 1 mars 1963. Konstruktionsritningar och kostnadsberäkning för mark- och grundläggningsarbetena har däremot upprättats, vilket möjliggjort beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1963/64. Kommittén uppskattar detta till 2,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

För genomförande av byggnadsföretaget erfordras att till högskolans disposition ställes ett nordväst om högskolan beläget markområde om ca 40 000 m², vilket för närvarande förvaltas av djurgårdsförvaltningen.

Utvändiga ledningar m. m.

Under budgetåret 1961/62 utförda arbeten för utvändiga ledningar hänför sig till nybyggnaden för avdelningen för teknisk fysik. Kostnadsramen för dessa arbeten, vilken enligt prisläget den 1 juli 1961 uppgick till 154 000 kr., har på grund av prisstegringar ökat till 158 000 kr. per den 1 juli 1962.

För tidigare beslutade arbeten för utvändiga ledningar, avsedda att utföras under budgetåret 1963/64, räknar byggnadskommittén på grund av prisstegringar med en ökning av kostnaderna på 12 000 kr. Nämda arbeten, vilka bl. a. berör nybyggnaden för personalmatsal, har tidigare kostnadsberäknats till 300 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961.

I enlighet med tidigare, genom beslut av Kungl. Maj:t den 30 juni 1961 erhållet uppdrag, redovisar byggnadskommittén i förutnämnda framställning rörande anslag för nästa budgetår huvudhandlingar jämte noggrann kostnadsberäkning avseende arbeten för utvändiga ledningar m. m. i samband med nybyggnaderna för avdelningen för maskinteknik. Nämda arbeten, som omfattar väg-, kulvert-, värme- och högspänningsanläggningar, måste utföras i anslutning till schakt- och grundläggningsarbeten avseende den maskintekniska avdelningens nybyggnader. Anläggningarna har dimensionerats med hänsyn tagen till andra planerade byggnadsföretag. Kostnaderna beräknas enligt prisläget den 1 juli 1962 till 2 450 000 kr., däri inbegripet kostnaderna för resterande planeringsarbeten vid administrations- och biblioteksbyggnaderna.

I förutnämnda skrivelse den 15 september 1962 har byggnadskommittén vidare hemställt, att för högskolans utbyggnad erforderliga markområden ställes till högskolans förfogande. Högskolans nuvarande område omfattar ca 141 000 m². För utbyggnaden fram till 1970 erfordras enligt kommittén ytterligare upplåtelse av djurgårdsmark på sammanlagt ca 66 000 m². Huvuddelen därav avses för nybyggnaderna för avdelningarna M och B och en mindre del för utökningar i direkt anslutning till nuvarande byggnader och anläggningar. Kommittén anmäler, att djurgårdsnämnden i princip icke haft något att erinra mot de föreslagna upplåtelseerna.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm för nästa budgetår bör beräknas till 8 404 000 kr. Efter hörande av tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6

1962 1 420

Anslag för 1962/63 4 786

Erforderligt anslag för 1963/64 8 404

Summa 14 610

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning

för

1962/63 6 044

1963/64 8 566

Summa 14 610

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
I. Företag påbörjade före 1/7 1962						
Byggnad I, administra- tionsbyggnad (1945 års generalplan)	1 585	1 595	1 556	39		7. 59—1. 62
Byggnad II, biblioteks- byggnad (1945 års ge- neralplan)	2 105	2 115	2 102	13		7. 59—1. 62
Försörjningsåtgärder (1945 års generalplan)	3 051	3 052	3 045	7		
Byggnad XXII, nybygg- nad för avd. F (ut- byggnad 1960—70) ..	4 350	4 460	2 041	2 219	200	9. 61—11. 62 ¹
Försörjningsåtgärder (utbyggnad 1960—70)	154	157	91	66		7. 61—8. 62
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63						
Byggnad XV e, nybygg- nad av kurslab. för ke- mi (utbyggnad 1960— 70)	4 400	4 550		1 600	2 400	9. 62—9. 64
Byggnad XVI, tillbygg- nad för elektronik (ut- byggnad 1960—70) ...	1 700	1 760		1 000	700	9. 62—4. 64 ¹
Byggnad XXI, nybygg- nad för personalmatsal (utbyggnad 1960—70)	1 650	1 700		800	850	9. 62—4. 64 ¹
Försörjningsåtgärder (utbyggnad 1960—70)	300	310		300	10	7. 62—9. 64
III. Företag avsedda att påbörjas 1963/64						
Byggnad IX a, ombygg- nad för avd. F (ut- byggnad 1960—70) ..	103	106			106	8. 63—11. 63
Byggnad XXXVI a—c, nybyggnader för avd. M (utbyggnad 1960— 70)	ca 16 700	ca 17 250			2 300	8. 63—7. 66
Försörjningsåtgärder (utbyggnad 1960—70)	ca 4 180	ca 4 315			2 000	8. 63—7. 64
Summa			8 835	6 044	8 566	

¹ Vissa arbeten kommer att utföras först under följande budgetår.

Byggnadskommittén har, såsom framgått av den tidigare redogörelsen, redovisat ett slutligt förslag till tids- och kostnadsplan för utbyggnad av högskolan under budgetåren 1960/61—1969/70. Detta förslag överensstämmer i allt väsentligt med den preliminära plan för samma tidsperiod, som redovisades i 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 617). Sålunda uppskattas det totala investeringsbehovet för perioden till samma belopp eller 46,5 miljoner enligt prisläget den 1 juli 1960. Omräknat till prisläget den 1 juli 1962 uppgår nämnda investeringsbehov till 49,5 miljoner kr. Härvid har räknats med en allmän stegring av byggnadskostnaderna under tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1962 med 6,4 %. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att kostnadsökningar i förhållande till de i planen angivna kostnadsramarna inträffat för vissa företag. Sålunda har — såsom redovisats i 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 619) — tillbyggnaden för institutionen för elektronik ökat — bortsett från prisstegring — med 150 000 kr. och nybyggnaden för personalmatsal med 50 000 kr. Vidare har kostnadsramen för nybyggnaden för kurslaboratorier för kemi, till vilken jag återkommer i det följande, ökat — bortsett från prisstegring — med 300 000 kr. Sammanlagt har kostnaderna sålunda ökat med 500 000 kr. för de företag i planen, till vilka statsmakterna hittills tagit ställning. Jag vill i anledning härav understryka nödvändigheten av att byggnadskommittén vid planeringen av övriga i planen ingående byggnadsobjekt tar hänsyn till den inträffade kostnadsökningen på så sätt, att planens totalkostnad av 46,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960 — 49,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 — icke överskrides.

Byggnadskommittén har vid sin beräkning av kostnadsramarna för de olika byggnadsföretagen utgått från en prisstegring under tiden den 1 juli 1961—den 1 juli 1962 på 4 %. Byggnadsstyrelsen har för samma tid räknat med en prisstegring på 3,3 %. Då samma procentuella uppräknings av kostnadsramarna bör ske beträffande här ifrågakommande byggnadsobjekt har de i investeringsplanen angivna kostnadsramarna per den 1 juli 1962 justerats med hänsyn härtill.

I 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 620) redovisades nybyggnaden för kurslaboratorier för kemi. I avvaktan på att huvudhandlingar skulle färdigställas godtog en preliminär kostnadsram av 4 100 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Byggnadsmedel för igångsättande av arbetena beräknades för budgetåret 1962/63. Sedan huvudhandlingar färdigställts har den därpå grundade kostnadsramen beräknats till 4 400 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Kostnadsökningen är enligt byggnadskommittén huvudsakligen att hänföra till den ökade omfattning, som värme-, ventilations- och sanitetsanläggningarna erhållit vid den fortsatta projekteringen. Ifrågakommande kostnadsram, som enligt prisläget den 1 juli 1962 utgör 4 550 000 kr., anser jag böra kunna accepteras.

Av de i investeringsplanen upptagna byggnadsföretagen har ombyggnad för avdelningen för teknisk fysik och nybyggnad för avdelningen för maskinteknik icke tidigare redovisats för riksdagen bortsett från att de är upptagna i den i 1962 års statsverksproposition (bilagan 10, s. 617) redovisade preliminära tids-

och kostnadsplanen. Ombyggnaden för avdelning F sammanhänger med att utrymmen friställes i den nuvarande fysikbyggnaden allteftersom nybyggnaden för samma avdelning tages i bruk. Då dessa ombyggnadsarbeten ingår i planen för högskolans utbyggnad och då jag icke har någon erinran mot kostnaderna tillstyrker jag att arbetena kommer till stånd.

Den föreslagna nybyggnaden för avdelningen för maskinteknik sammanhänger med den beslutade ökade intagningen vid denna avdelning. Fr. o. m. höstterminen 1962 har nämligen intagningen vid avdelningen ökat från 90 till 150 studerande. För nybyggnaden för avdelning M föreligger ännu icke färdiga huvudhandlingar. Med hänsyn till den ökade intagningen, vilken medför en kraftigare belastning av avdelningens lokaler redan från höstterminen 1964, är det angeläget, att nybyggnaden påbörjas utan tidsutdräkt. Med stöd av uttalandet vid 1960 års riksdag (prop. 119; sä. u. 1, s. 69) att en särbehandling av investeringsanslag för utbyggande av universitet och högskolor kunde bli erforderlig för att snabbast möjligt tillskapa erforderliga lokaler för den ökande verksamheten vid universitet och högskolor förordar jag, att medel redan nu beräknas för igångsättande under nästa budgetår av arbetena för ifrågavarande nybyggnad. I avvaktan på att huvudhandlingar färdigställes torde den preliminärt beräknade kostnadsramen på 17 250 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 kunna godtagas. Kungl. Maj:t torde få pröva huvudhandlingar för byggnadsföretaget i vanlig ordning, innan arbetena påbörjas.

Arbeten som avser vägar och ledningar m. m. har tidigare sammanförts under beteckningen utvändiga ledningar m. m. I den förut redovisade investeringsplanen har — för att få samma terminologi som under övriga anslag — använts beteckningen försörjningsåtgärder. Jag har ingen erinran mot kostnadsramarna för ifrågavarande försörjningsåtgärder. För de arbeten, som avses utföras under budgetåret 1963/64, har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingar den 14 december 1962. För övriga i kostnadsramen ingående arbeten torde Kungl. Maj:t få pröva huvudhandlingar, innan arbetena påbörjas.

För genomförande av högskolans utbyggande har byggnadskommittén anhållit, att ett markområde på ca 66 000 m² ställes till högskolans förfogande. I princip synes icke något vara att erinra häremot. Kungl. Maj:t torde dock få besluta om ifrågavarande markområde sedan överstyrelsen för de tekniska högskolorna och djurgårdsnämnden — i enlighet med Kungl. Maj:ts uppdrag den 3 juni 1960 — redovisat dels en närmare bestämning av området medelst utmärkning på ritning, dels förslag till vissa föreskrifter rörande underhåll m. m. av området. I detta sammanhang vill jag även anmäla, att djurgårdsnämnden i skrivelse den 20 juni 1962 meddelat, att Röda korsets sjukhus avstår från sin nyttjanderätt till det för tillbyggnaden för institutionen för elektronik erforderliga området.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 8 404 000 kr.

[332] **9. Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola**

I skrivelse den 5 oktober 1962 har *byggnadsstyrelsen* för nästa budgetår hemställt om ett investeringsanslag av 30 600 000 kr. för byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola. Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Nybyggnad för avdelningen för kemi

En utförlig redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i propositionen 1961: 83 (s. 40 f.). Byggnadsstyrelsen anmäler, att kostnadsramen, som tidigare beräknats till 28 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961, trots därefter inträffade prisstegringar kan sänkas till 25,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 tack vare gjorda besparingar. Byggnadsarbetena har enligt styrelsen bedrivits snabbare än beräknat, och utsikter föreligger nu, att nybyggnaden enligt i propositionen 1962: 43 (s. 86) uttalat önskemål skall kunna vara färdig hösten 1963.

Administrationsbyggnad jämte hörsal

Enligt en år 1961 beslutad utökning av byggnadsprogrammet för denna nybyggnad (jfr prop. 1961: 83, s. 39) skall de egentliga administrationslokalerna utökas från ursprungligen ca 1 000 m² till ca 1 300 m² och hörsalen dimensioneras för 300 platser mot tidigare ca 150. Därjämte skall i nybyggnaden inrymmas skyddsrum samt lokaler för telefonväxel, transformatorstation och ställverk. Kostnadsramen för detta byggnadsföretag har enligt byggnadsstyrelsens beräkningar stigit från 1 960 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 till 2 005 000 kr. per den 1 juli 1962.

Utökning av panncentralen

Förevarande byggnadsföretag har redovisats i propositionen 1962: 43 under rubriken *Gemensamma anläggningar* men bör nu upptagas såsom särskilt byggnadsobjekt i investeringsplanen. Byggnadsarbetena avser främst pannförstärkningar samt tillbyggnad för ställverks- och transformatorutrymmen jämte kontor, förråd och utrymmen av allmän natur.

Försörjningsåtgärder

Under denna rubrik har samlats huvuddelen av de arbeten, som tidigare redovisats under rubriken *Gemensamma anläggningar*. Förevarande arbeten är gemensamma för flera byggnader, och kostnaderna har därför icke ansetts bära

inräknas i kostnaderna för de enskilda byggnadsobjekten. Till denna grupp av arbeten hänföres bl. a. omläggningar och utbyggnader av vägar samt ledningar för värme-, vatten-, avlopps-, el- och gasförsörjning ävensom anordnande av parkeringsplatser.

I propositionen 1962: 43 (s. 50 ff.) har redovisats en av byggnadsstyrelsen upprättad plan för investeringsverksamheten avseende försörjningsåtgärder för budgetåren 1961/62—1965/66 till en totalkostnad av ca 17 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Den i nämnda plan gjorda fördelningen på enskilda arbetsobjekt skall enligt beslut av Kungl. Maj:t den 26 januari 1962 gälla såsom provisorisk riktpunkt för investeringsverksamheten avseende försörjningsåtgärder vid Chalmers tekniska högskola t. o. m. budgetåret 1965/66, dock att i planen upptaget arbetsobjekt avseende trafikapparaten norr om administrationsbyggnaden bör utgå och att beräknade kostnader för vissa fastighetsförvärv bör medtagas. Totalkostnaderna för den sålunda reviderade planen uppgår till ca 17,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961.

I förutnämnda skrivelse den 5 oktober 1962 anmäler byggnadsstyrelsen, att revideringen av den provisoriska investeringsplanen avseende försörjningsåtgärder fortfarande pågår. Då några definitiva kostnadsramar för arbetena på grund härav icke kan angivas, har styrelsen baserat medelsäskandena för nästa budgetår på preliminära beräkningar.

Baracker på Råö för avdelningen för elektroteknik

En utförlig redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i propositionen 1962: 43 (s. 54). Barackerna avses skola inrymma lokaler för laboratorieändamål i anslutning till det befintliga vågutbredningslaboratoriet på Råö.

Genom beslut den 6 juni 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 150 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 uppgöra nytt förslag till lösning av förevarande byggnadsfråga. Bygghandlingar, som medger alternativa anbud, har enligt styrelsen utarbetats och kommer efter anbudsinfordran att underställas Kungl. Maj:ts prövning. Kostnadsramen har enligt styrelsens beräkningar ökat till 155 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

Nybyggnad för avdelningen för väg- och vattenbyggnad

Byggnadsprogrammet för denna nybyggnad har närmare redovisats i propositionen 1962: 43 (s. 55 f.). Programmet upptar en sammanlagd nettoyta av ca 16 500 m², vilken fördelar sig på följande ändamål:

Kontorslokaler	3 255 m ²
Ritsalar, hörsalar och utställningslokaler	3 780 m ²
Laboratorier, verkstäder och förråd	9 435 m ²

Summa (avrundat) 16 500 m²

Utgående från förevarande lokalprogram har byggnadsstyrelsen uppskattat kostnadsramen för nybyggnaden till ca 28 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961.

Genom beslut den 19 januari 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att på grundval av förenämnda förslag till byggnadsprogram utföra projektering fram t. o. m. färdigställande av huvudhandlingar avseende ifråga-
varande nybyggnad.

Med skrivelse den 14 november 1962 har byggnadsstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till huvudhandlingar och kostnadsberäkning för *etapp I*, vilken huvudsakligen omfattar ritsalar och hörsalar. Av skrivelsen inhämtas i huvudsak följande.

I en till Kungl. Maj:ts beslut den 19 januari 1962 fogad promemoria har föreskrivits bl. a., att projekteringen skall avse ett utförande av anläggningen i ett sammanhang. På grund av projektets omfattning och med hänsyn till att i promemorian även föreskrivits att uppförandet skall ske efter en sådan tidsplan, att lokaler successivt kan ställas till förfogande då den ökade intagningen av teknologer det kräver, har styrelsen funnit det nödvändigt att etappindela företaget. De på grund av intagningsökningen erforderliga ritsalarna och hörsalarna behöver färdigställas till höstterminen 1964. För att utsikter skall kunna föreligga att till denna tidpunkt uppföra rit- och hörsalarna har dessa vad avser såväl projektering som byggande måst brytas ut till en särskild etapp.

Den projekterade nettoytan för den första etappen har ökat något i förhållande till motsvarande programmerad yta, huvudsakligen beroende på att ritsalsplatserna vid närmare studium visat sig kräva större yta än vad som förutsatts i byggnadsprogrammet. En motsvarande minskning av ytan för den andra etappen synes emellertid kunna medföra, att den programmerade ytan för byggnadsföretaget i dess helhet inte nämnvärt behöver överskridas. Programmerad och projekterad nettoyta framgår av följande tablå.

	Programmerad yta (m ²)	Projekterad yta (m ²)	Differens (m ²)
Kontor	260	193	— 67
Ritsalar	2 040	2 394	+ 354
Hörsalar	960	1 016	+ 56
Övrigt	1 000	972	— 28
Etapp I	4 260	4 575	+ 315
Etapp II	12 240	12 084	— 156
Totalt	16 500	16 659	+ 159

Den på huvudhandlingar grundade beräkningen av kostnaderna för första etappen — exklusive försörjningsåtgärder — har slutat på 7 220 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. För denna etapp erforderliga försörjningsåtgärder kommer att ingå i den försörjningsplan för högskolan, som styrelsen sedermera kommer att redovisa. I föreliggande huvudhandlingar ingår en del sådana försörjningsåtgärder, kostnadsberäknade till 380 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

Den av styrelsen utförda, på skissförslag grundade uppskattningen av kostnaderna för byggnadsföretaget i dess helhet slutar på 34 000 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Kostnaden per m² programmerad golvyta uppgår därvid till 2 050 kr. För den första byggnadsetappen uppgår emellertid motsvarande kostnad endast till 1 700 kr. Som jämförelse kan nämnas, att den på grundval av byggnadsprogrammet uppskattade kostnaden per m² nettoyta för nybyggnad för avdelningen för väg- och vattenbyggnad vid tekniska högskolan i Lund och för övningslaboratorier för fysik och kemi vid universitetet i Uppsala uppgår till 1 950 kr. respektive 2 210 kr.

Byggnadsarbetena beräknas kunna igångsättas under våren 1963 och slutföras under våren 1965. Alla möjligheter kommer emellertid att tillvaratagas i syfte att någon del av byggnaden skall kunna tagas i bruk redan under hösten 1964.

Huvudhandlingar för *etapp II* torde enligt byggnadsstyrelsen kunna redovisas för Kungl. Maj:t under sommaren 1963, varefter byggnadsärendet beräknas kunna underställas riksdagens prövning hösten 1963.

Tillbyggnad för avdelningen för elektroteknik m. m.

Av en i propositionen 1962:43 (s. 58 och 88) lämnad redogörelse för byggnadsstyrelsens alternativa förslag till lösning av denna byggnadsfråga framgår, att avdelningens för elektroteknik lokalbehov avses skola lösas genom tillbyggnad av en fjärde flygel till avdelningens nuvarande byggnad.

Genom beslut den 28 juni 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av högst 2 miljoner kr. utföra förberedande sprängningsarbeten för förevarande tillbyggnad m. m. Kostnaderna bestrides förskottsvis från anslaget Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder under riksstans femte huvudtitel.

Med skrivelse den 31 augusti 1962 har byggnadsstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning byggnadsprogram för ifrågavarande byggnadsföretag. I samband därmed anmäler styrelsen, att det tidigare anmälda lokalprogrammet för avdelningen för elektroteknik — ca 1 600 m² — utökats till 1 925 m². Ökningen hänför sig i huvudsak till lokaler för övningslaboratorium för institutionen för elektronik. Av skrivelsen inhämtas vidare att lokalutrymmet i tillbyggnaden genom förutnämnda sprängningsarbeten ökas från 3 200 m² till 3 975 m² nettoyta. Styrelsen föreslår, att avdelningen för elektroteknik därav tilldelas 1 925 m² för följande ändamål:

Institutions- och kontorslokaler	735 m ²
Ritrum, seminarium och klassrum	655 m ²
Laboratorier och förråd	535 m ²
Summa	1 925 m ²

Resterande lokalutrymmen — 2 050 m² — avses skola disponeras av avdelningen för maskinteknik i avvaktan på att planerad nybyggnad för denna avdelning blir färdigställd. Ifrågavarande lokaler fördelar sig på följande ändamål:

Institutions- och kontorslokaler	175 m ²
Ritsalar och seminarierum	1 875 m ²
Summa	2 050 m ²

Utgående från förevarande lokalprogram har styrelsen uppskattat kostnadsramen för tillbyggnaden till 6,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

I en inom byggnadsstyrelsen den 11 oktober 1962 upprättad promemoria, vilken överlämnats till ecklesiastikdepartementet, har kompletterande upplysningar sedermera lämnats bl. a. rörande styrelsens förslag att utöka lokalprogrammet med utrymmen för ett övningslaboratorium för institutionen för elektroteknik. Av promemorian framgår bl. a., att detta lokalbehov ursprungligen avsetts skola lösas genom en mindre om- och tillbyggnad av den elektrotekniska avdelningens nuvarande byggnad. Av promemorian inhämtas vidare bl. a. följande.

Efter närmare utredning visade sig detta förslag inte vara genomförbart, utan det mest ändamålsenliga var att inrymma laboratoriet i den bredvidliggande byggnaden 5 R. De lokaler, som härvid skulle tagas i anspråk, var avsedda för institutionerna för elektromaskinlära och elektrisk anläggningsteknik men disponerades — i avvaktan på att den då pågående nybyggnaden för teleteknik skulle bli färdigställd — av institutionen för telekommunikation. Så snart denna institution inflyttat i nybyggnaden, skulle lokalerna i byggnaden 5 R tagas i anspråk av de två förstnämnda institutionerna. Ett ianspråktagande av lokaler i byggnaden 5 R för övningslaboratoriet skulle emellertid medföra, att institutionerna för elektromaskinlära och elektrisk anläggningsteknik under ytterligare lång tid inte skulle kunna inflytta i lokalerna. Denna olägenhet accepterades dock under vissa förutsättningar av högskolan.

Vid denna tidpunkt avsåg styrelsen, att laboratoriet skulle få sin slutgiltiga placering i byggnaden 5 R. Sedan det för avd. E:s lokalutveckling betydligt bättre förslaget aktualiserats att redan nu utföra den i generalplanen förutsedda tillbyggnaden av en fjärde flygel, fann emellertid styrelsen, att laboratoriet för att få sin på längre sikt bästa placering borde inrymmas i tillbyggnaden. Med hänsyn till att lokaler i denna inte torde bli tillgängliga förrän till höstterminen 1965, måste dock laboratoriet tills vidare provisoriskt förläggas i byggnaden 5 R.

Genom beslut den 5 oktober 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att på grundval av förutnämnda byggnadsprogram utföra projektering fram t. o. m. färdigställande av huvudhandlingar, innefattande tillförlitlig kostnadsberäkning, av tillbyggnad för avdelningen för elektroteknik m. m.

Genom beslut den 14 december 1962 har Kungl. Maj:t — med anledning av framställning från byggnadsstyrelsen — föreskrivit, att de för avdelningen för elektroteknik avsedda lokalutrymmena i den planerade tillbyggnaden — den s. k. fjärde länken — skall omfatta 1 925 m² nettoyta, vari innefattas utrymmen även för det till byggnaden 5 R nu förlagda övningslaboratoriet för elektronik. De utrymmen på 250 m² nettoyta i byggaden 5 R, som friställes genom att nämnda övningslaboratorium förlägges till tillbyggnaden skall enligt beslutet

— utan att några ändringsåtgärder vidtagas i lokalerna — övertagas av avdelningen för maskinteknik.

Med särskilda skrivelser den 3 och 13 december 1962 har byggnadsstyrelsen redovisat huvudhandlingar för tillbyggnaden. Kostnaderna har därvid beräknats till 5 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. I förevarande kostnader ingår icke de till byggnadsföretaget hörande s. k. försörjningsåtgärderna.

Styrelsen har vid projekteringen av tillbyggnaden utgått från att övningslaboratoriet för elektronik skall förläggas till ifrågavarande tillbyggnad. Den programmerade respektive den projekterade nettoytan framgår av följande sammanställning.

	Programmerad yta (m ²)	Projekterad yta (m ²)	Differens (m ²)
Avd. E	1 925	1 935	+ 10
Avd. M	2 050	2 120	+ 70
Summa	3 975	4 055	+ 80

Såsom framgår av sammanställningen har den totala nettoytan ökat med 80 m². Byggnadsstyrelsen räknar med att sprängningsarbetena skall kunna påbörjas i mars 1963 och det egentliga byggnadsarbetet i juni 1963. Byggnaden beräknas kunna tagas i bruk höstterminen 1965. Möjligheten av att någon del av tillbyggnaden skulle kunna bli färdig redan under hösten 1964 — i enlighet med högskolans önskemål — kan enligt styrelsen inte bedömas förrän anbud på byggnadsarbetena föreligger.

Departementschefen. Medelsanvisningen till byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola för nästa budgetår bör beräknas till 22 464 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6

1962 7 626

Anslag för 1962/63

ord. riksstat 14 418

tilläggsstat II 2 259

Erforderligt anslag för 1963/64 22 464

Summa 46 767

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning

för

1962/63 24 303

1963/64 22 464

Summa 46 767

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
I. Företag påbörjade före 1/7 1962						
Avslutande arbeten för Chalmers byggnads- kommitté	20 002	20 002	19 903	99		
Nybyggnad för avdel- ningen för elektrotek- nik samt hörsalsbygg- nader	6 700	6 700	6 384	316		8. 59—12. 61
Nybyggnad för avdel- ningen för kemi	28 000	25 500	4 811	13 000	7 000	3. 61—hösten 63
Nybyggnad för övnings- laboratorium för fysik	6 000	6 000	4 474	1 526		6. 60—4. 62
Administrationsbyggnad jämte hörsal	1 960	2 005	741	1 100	164	11. 61—1. 63
Ombyggnad av Holter- manska sjukhuset, etapp I	700	700	608	92		4. 60—12. 60
Utökning av panncentra- len	ca 5 000		290	1 200	2 100	
Försörjningsåtgärder:						
a) Kulvertar och led- ningar m. m.	ca 7 000		338	1 700	2 600	
b) Väg- och markar- beten m. m.	ca 7 500		7	2 200	800	
c) Särskilda utgifter .		2 700 ¹		1 900	800	
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63						
Baracker på Råö för av- delningen för elektro- teknik	150	170		170		
Tillbyggnad för avdel- ningen för elektrotek- nik m. m.		5 700		500	4 000	våren 63— hösten 65
Nybyggnad för avdel- ningen för väg- och vattenbyggnad, etapp I		7 220		500	5 000	våren 63— våren 65
III. Företag avsedda att påbörjas 1963/64						
Nybyggnad för avdel- ningen för väg- och vattenbyggnad, etapp II						hösten 63— våren 64
Summa			37 556	24 303	22 464	

¹ Avser medelsförbrukningen endast under budgetåren 1962/64.² Medel avses skola äskas på tilläggsstat I.

Kostnadsramen för nybyggnad för avdelningen för kemi synes böra sänkas från 28 000 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 till 25 500 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

Kostnadsökningen beträffande administrationsbyggnaden jämte hörsal sammanhänger med den allmänna byggnadskostnadsstegringen under tiden den 1 juli 1961—den 1 juli 1962.

I propositionen 1962: 43 redovisades en totalkostnad för s. k. gemensamma anläggningar av ca 17 500 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. I denna kostnad ingick bl. a. ett belopp av ca 5 000 000 kr. för utökning av panncentralen. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag synes ifrågavarande arbeten icke böra redovisas under posten till försörjningsåtgärder (gemensamma anläggningar) utan upptagas såsom en särskild post i investeringsplanen. Den preliminära kostnaden av 5 000 000 kr. synes böra godtagas i avvaktan på en definitiv kostnadsberäkning. Program och övriga handlingar synes böra prövas av Kungl. Maj:t i sedvanlig ordning.

Övriga arbeten, som ingår i förutnämnda totalkostnad för gemensamma anläggningar av 17 500 000 kr., utgöres av dels kulvertar och ledningar m. m., dels väg- och markarbeten m. m., för vilka kostnaderna uppskattas till ca 7 000 000 kr. respektive ca 5 500 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Dessa arbeten synes böra redovisas i investeringsplanen under rubriken försörjningsåtgärder. Beträffande dessa åtgärder torde jag i övrigt få hänvisa till vad jag i det föregående anfört vid anmälan av investeringsanslaget till byggnadsarbeten vid universitet i Lund.

Enligt vad jag inhämtat av byggnadsstyrelsen har styrelsen vid infordrande av anbud för uppförande av baracker på Råö för avdelningen för elektroteknik icke erhållit lägre anbud än 170 000 kr. Med hänsyn härtill synes kostnadsramen för nämnda baracker böra höjas från 150 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 till 170 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

Genom beslut den 14 december 1962 har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingar för tillbyggnad för avdelningen för elektroteknik m. m. (den s. k. fjärde länken). Nettoytan enligt huvudhandlingarna uppgår till 4 055 m², varav 1 935 m² avses skola disponeras för avdelningen för elektroteknik och 2 120 m² för avdelningen för maskinteknik. Jag tillstyrker, att den planerade tillbyggnaden kommer till stånd enligt här redovisad omfattning. Enligt en till Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut fogad promemoria skall hänsyn tagas till såväl nämnda utrymmen för avdelningen för maskinteknik om 2 120 m² som till de i det föregående redovisade utrymmena om 250 m² i en byggnad benämnd 5 R — tillhoppa sålunda 2 370 m² — vid planeringen av ytterligare lokalutrymmen för avdelningen för maskinteknik. Den för tillbyggnaden beräknade kostnadsramen av 5 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 synes böra accepteras. I kostnadsramen ingår emellertid en post på 730 000 kr. avseende el-installation, vilken endast är en kostnadsuppskattning. Styrelsen skall därför enligt nyssnämnda

promemoria inkomma till Kungl. Maj:t med en förnyad kostnadsberäkning avseende nämnda el-installation.

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1962 åt byggnadsstyrelsen att utföra sprängningsarbeten för tillbyggnaden för avdelningen för elektroteknik m. m. inom en kostnadsram av högst 2 000 000 kr. Ifrågavarande kostnader skulle enligt beslutet förskottsvis bestridas från reservationsanslaget Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder. De synes emellertid slutligt böra belasta investeringsanslaget Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola. Med hänsyn till att sprängningsarbetena icke enbart avsåg tillbyggnaden för avdelningen för elektroteknik m. m. synes kostnaderna lämpligen böra belasta delposten till väg- och markarbeten m. m. under posten till försörjningsåtgärder i investeringsplanen. Kostnadsramen för denna delpost liksom medelförbrukningen för budgetåret 1962/63 under densamma synes därför böra uppräknas med förutnämnda belopp av 2 000 000 kr.

Genom beslut den 14 december 1962 har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingar för första etappen av nybyggnader för avdelningen för väg- och vattenbyggnad. I en till beslutet fogad promemoria uttalas, att ökningen av utrymmena för ritsalarna måste accepteras med hänsyn till anförda skäl. Vid projekteringen av återstående delar av institutionsbyggnaden skall emellertid en minskning med 315 m² göras i det underliggande byggnadsprogrammet.

Kostnadsramen för första etappen av ifrågavarande nybyggnad av 7 220 000 kr. jämte i huvudhandlingarna ingående försörjningsåtgärder, kostnadsberäknade till 380 000 kr., allt enligt prisläget den 1 juli 1962, synes böra godtagas.

Med anledning av att kostnadsuppskattningen för byggnadsföretaget i dess helhet numera slutar på 34 000 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 mot tidigare redovisade 28 000 000 kr. enligt samma prisläge erinras byggnadsstyrelsen i förutnämnda promemoria om vissa av de anvisningar, som meddelats i samband med Kungl. Maj:ts beslut den 19 januari 1962 angående projektering av nämnda nybyggnad. Vidare skall styrelsen enligt promemorian i det fortsatta projekteringsarbetet vidtaga särskilda åtgärder för att hålla nere kostnaderna och i detta syfte utnyttja alla till buds stående möjligheter till förenklingar, dock utan att minska den enligt byggnadsprogrammet fastställda totala nettoytan för ifrågavarande nybyggnad av 16 500 m².

Såsom framgått av den tidigare lämnade redogörelsen räknar byggnadsstyrelsen med att beträffande andra etappen av nybyggnader för avdelningen för väg- och vattenbyggnad kunna redovisa huvudhandlingar inom sådan tid, att möjligheter föreligger att detta företag skulle kunna underställas riksdagens prövning under hösten 1963. Med hänsyn härtill räknar jag med möjligheten att medel skall kunna äskas även på tilläggsstat för budgetåret 1963/64 för byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola.

Med hänvisning till vad jag sålunda anført föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Såsom framgår av

finansieringsplanen erfordras för innevarande budgetår ett medelstillskott av 2 259 000 kr. Jag kommer senare denna dag att framlägga förslag om anvisande av detta belopp å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1962/63.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 22 464 000 kr.

[333] 10. Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund

I riksstaten finns för innevarande budgetår under denna rubrik uppfört ett investeringsanslag av 1 525 000 kr.

I skrivelse den 5 oktober 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag för nästa budgetår av 31 500 000 kr. för byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund. Beredningen av frågan om investeringsanslag för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund är emellertid ännu inte avslutad, varför ett preliminärt beräknat belopp för nämnda ändamål torde böra uppföras i riksstatsförslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund* för budgetåret 1963/64 beräkna ett investeringsanslag av 13 000 000 kr.

[334] 11. Nybyggnad för forskningslaboratorium i Studsvik

Under denna rubrik har för budgetåren 1959/60—1961/62 anvisats investeringsanslag av tillhopa 2 700 000 kr. för uppförande av ett forskningslaboratorium i anslutning till AB Atomenergis anläggning i Studsvik. Av en i 1961 års statsverksproposition (bilagan 30, s. 28 ff.) lämnad redogörelse för detta byggnadsföretag inhämtas bl. a. följande.

Totalkostnaderna för ifrågavarande nybyggnad uppskattades ursprungligen till 2,2 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1958. I skrivelse den 31 oktober 1960 anmälde sedermera byggnadsstyrelsen, att de totala byggnadskostnaderna enligt en på anbud baserad beräkning uppgick till 2,9 miljoner kr. Styrelsen framhöll dock, att kostnaderna genom vissa förenklingar av byggnadsprogrammet och en samordning av byggnadsarbetena för forskningslaboratoriet med uppförandet av en nybyggnad för AB Atomenergi kunde begränsas till 2,8 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Kostnadsökningen — 600 000 kr. — berodde enligt byggnadsstyrelsen förutom på prisstegringar, vilka uppskattades till 200 000 kr., till större delen på att kraven på byggnadstekniska anordningar för personalens säkerhet ökats samt att av samma anledning en del utrymmen tillkommit. I sin förutnämnda skrivelse den 31 oktober 1960 hemställde styrelsen om en medelsanvisning för budgetåret 1961/62 av 600 000 kr.

Genom beslut av 1961 års riksdag anvisades för budgetåret 1961/62 ett investeringsanslag av 500 000 kr. för nybyggnad för forskningslaboratorium i Studs-

vik. Kostnadsramen fastställdes därigenom till 2 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960.

I skrivelse den 25 september 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1962/63 måtte anvisas ett investeringsanslag av 450 000 kr. för nybyggnad för forskningslaboratorium i Studsvik. Styrelsen framhåller därvid bl. a., att förevarande byggnadsföretag enligt beslut av 1962 års riksdag (jfr 1962 års statsverksproposition, bilagan 8, s. 278) intagits under investeringsanslaget Merkostnader för vissa byggnadsarbeten och från detta anslag tillförts 125 000 kr. motsvarande automatiska prisstegringar efter den 1 juli 1960. Till styrelsens förfogande står sålunda ($2\,700\,000 + 125\,000 =$) 2 825 000 kr. för ifrågavarande ändamål. AB Atomenergi har emellertid meddelat, att det icke är möjligt att slutföra nybyggnaden inom denna kostnadsram. Slutkostnaden kommer enligt vad byggnadsstyrelsen erfarit att uppgå till 3 150 000 kr. Kostnadsökningen — 325 000 kr. — är helt att hänföra till de säkerhetskrav, som måst ställas i samband med nybyggnadens uppförande och som resulterat i osedvanligt höga kostnader för i projekteringen deltagande konsulter. Beträffande dessa omständigheter hänvisar styrelsen till en av docenten *P.-O. Kinell* den 28 maj 1962 upprättad promemoria, av vilken bl. a. följande inhämtas.

De delar av byggnaden och däri ingående installationer, vilka avses för användning vid arbete med radioaktiva isotoper, måste ur strålskyddssynpunkt uppfylla mycket stränga krav. Detta gäller framför allt sådana utrymmen, som är avsedda för personalens omklädning eller för direkt laboratoriemässigt arbete med radioaktivt material och särskilt för i dessa utrymmen ordnade installationer för avlopp och ventilation. — I konsulternas först utarbetade program har så långt som möjligt projektledarens krav tillgodosetts. Dessa program har sedan underkastats särskild granskning genom AB Atomenergis avfalls- och ventilationsexpertis. De anmärkningar, som denna granskning givit anledning till, har medfört omarbetning av programhandlingarna. I viktiga frågor har krävts flera sammanträden mellan konsult, projektledare och granskningsexpertis. Laboratorier avsedda för radioaktivt arbete av det slag, som förekommer vid anläggningarna i Studsvik, skiljer sig med hänsyn till säkerhetskraven väsentligt från normala forskningslaboratorier. De krav, som måste ställas på sådana laboratorier, har kommit fram under byggnadsverksamheten genom det intensiva arbete, som inom AB Atomenergi pågått för att nå fram till slutgiltiga säkerhetsnormer. Detta arbete har till övervägande delen måst bero på de erfarenheter, som vunnits under uppbyggnadsperioden. Av denna anledning har det ej varit möjligt att från början mer exakt fixera storleken av konsulternas insatser. Forskningsrådets laboratorium utgör i detta hänseende intet undantag. Samma förhållande gäller för AB Atomenergis egna laboratoriebyggnader.

I sin förutnämnda skrivelse den 25 september 1962 anmäler byggnadsstyrelsen vidare, att de förenklingar, som för att nedbringa kostnaderna vidtagits i det ursprungliga byggnadsprogrammet avseende ventilationen, medfört, att laboratoriet endast kan användas för fysikaliskt forskningsarbete. För att kemisk, biologisk och medicinsk forskning skall kunna bedrivas, erfordras en omedelbar utökning av ventilationen, vilken enligt infordrade anbud kostnadsberäknats till

125 000 kr. Beträffande denna fråga hänvisar styrelsen till en av docenten P.-O. Kinell den 20 september 1962 upprättad promemoria. Av denna inhämtas följande.

I den verksamhet, som planerats äga rum vid forskningsrådets laboratorium vid AB Atomenergis anläggningar i Studsvik, ingår arbeten med radioaktiva isotoper såsom ett centralt moment. Denna verksamhet är i själva verket en av motiveringarna till laboratoriets tillkomst. — Vid planeringen av laboratoriet diskuterades med AB Atomenergi att man i viss utsträckning skulle kunna utnyttja bolagets laboratorier för arbete med radioaktivt material för att först senare behöva komplettera laboratoriets egna utrymmen för dessa ändamål. Med anledning av detta vågade man i början av 1961, när inkomna anbud gav vid handen att totala byggnadskostnaderna skulle bli högre än vad som från början förutsetts, föreslå ett senareläggande av färdigställandet av den aktiva ventilationsanläggningen. Sålunda utgick ur entreprenaden en av de planerade fläktarna för friskluftinblåsning samt filtersystemen med samlingslådor etc. för de aktiva utblåsningssystemen. Under de senaste månaderna har det tyvärr visat sig, att en avsevärd fördröjning skett i fråga om färdigställandet av AB Atomenergis egna laboratorier. Dessutom har de utrymmen, vilka i försenat skick blivit klara, tagits i bruk av från Stockholm nedflyttad personal även beträffande reservkapaciteten. Därigenom har läget för de till forskningsrådets laboratorium anmälda forskarna blivit mycket prekärt.

Själva laboratoriebyggnaden är nu färdig i sådan omfattning, att den kunnat tagas i bruk för fysikalisk forskning. Däremot är det för närvarande icke möjligt att bereda de forskare, som väntar på att få utföra kemiskt, biologiskt och medicinskt arbete med radioaktiva isotoper, möjligheter att lösa sina uppgifter. Mot bakgrund av detta har det bedömts helt nödvändigt att omedelbart färdigställa laboratoriets aktiva ventilationssystem. Detta är färdigplanerat och fullständiga programhandlingar föreligger.

Departementschefen. I 1961 års statsverksproposition (bilagan 30, s. 28 ff.) beräknades kostnadsramen för nybyggnad för forskningslaboratorium i Studsvik till 2 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. För inträffad prisstegring under tiden den 1 juli 1960 — den 1 juli 1962 — 125 000 kr. — har medel anvisats under investeringsanslaget Merkostnader för vissa byggnadsarbeten. Byggnadsstyrelsen har nu anmält, att kostnaderna för nybyggnaden ökat med 325 000 kr. beroende på att kostnaderna för skyddsanordningarna mot radioaktivt material blivit högre än beräknat. Enligt vad jag inhämtat är arbetena för dessa anordningar redan utförda. Någon ökning av det tidigare uppgjorda programmet har inte skett. För täckande av de uppkomna merkostnaderna synes 325 000 kr. böra anvisas för nästa budgetår.

Byggnadsstyrelsen har vidare äskat 125 000 kr. för en utökning av ventilationsanläggningen. Anledningen härtill är enligt styrelsen, att färdigställandet av AB Atomenergis laboratorier fördröjts. Med hänsyn till vad jag inhämtat beträffande tidpunkten för färdigställandet anser jag det inte nödvändigt att ventilationsanläggningen utökas, varför jag icke kan biträda styrelsens förslag.

Kostnadsramen för här ifrågavarande nybyggnad synes böra beräknas till

(2 700 000 + 125 000 + 325 000 =) 3 150 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. För nästa budgetår bör anvisas 325 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnad för forskningslaboratorium i Studsvik* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 325 000 kr.

[335] 12. Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning

1960 års riksdag beslöt en omorganisation av lärarutbildningen på det husliga området på grundval av förslag i propositionen 1960: 95. Denna omorganisation, som trädde i kraft fr. o. m. budgetåret 1961/62, innebar, att lärarutbildningsverksamheten koncentrerades till fyra statliga seminarier för huslig utbildning, förlagda till Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala. I propositionen uttalades, att behovet av nya lokaler var trängande på flertalet av seminarieorterna. För Göteborgsseminariets del bedömdes läget vara sådant, att byggnadsfrågan omedelbart borde lösas. Även för Uppsalasseminariet ansågs behov föreligga av nya och mer ändamålsenliga lokaler. Seminariets i Stockholm verksamhet var inrymd i förhyrda lokaler, vilket betraktades som ett provisorium. Lokalfrågan bedömdes som minst bekymmersam vid seminariet i Umeå.

I skrivelse den 13 augusti 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett investeringsanslag av 4 000 000 kr. för byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning. Av skrivelsen och andra tillgängliga handlingar framgår bl. a. följande.

Nybyggnad för seminariet för huslig utbildning i Göteborg

Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra projektering av en nybyggnad för seminariet för huslig utbildning i Göteborg. Seminariebyggnaden avses skola förläggas till en av Göteborgs stad för ändamålet reserverad tomt i kvarteret Konvaljen i stadsdelen Kungsladugård i Göteborg. Staden har förklarat sig beredd att utan ersättning upplåta förevarande tomt (jfr prop. 1960: 95, s. 87). Förslaget till byggnadsprogram upptog en nettogolvyta av ca 5 450 m². Detta program skall emellertid enligt förutnämnda beslut överarbetas, varvid vissa utrymmen skall begränsas. Byggnadsstyrelsen uppskattade vid detta tillfälle kostnadsramen för ifrågavarande nybyggnad till ca 6 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Nybyggnaden planeras för en årlig intagning av 60 elever på hushållslärlinje, 48 på textillärlinje, 12 på barnavårdslärlinje samt 12 på yrkeslärlinje (klädsömnad). Alternativt möjliggör nybyggnaden en intagning av 48 elever på hushållslärlinje, 48 på textillärlinje, 12 på barnavårdslärlinje, 12 på yrkeslärlinje (klädsömnad) samt 12 på ekonomiföreståndarlinje.

Med skrivelse den 4 december 1961 redovisade byggnadsstyrelsen huvud-

handlingar och kostnadsberäkning för ifrågavarande nybyggnad. Kostnadsramen beräknades därvid till 7,2 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Genom beslut den 15 december 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att på grundval av förutnämnda huvudhandlingar fortsätta projekteringen fram till och med färdigställande av bygghandlingar för nybyggnaden. Enligt nyssnämnda beslut skall det därvid åligga styrelsen att genom bearbetning av ritningarna söka åstadkomma största möjliga kostnadsbesparingar.

Av byggnadsstyrelsens förutnämnda skrivelse den 13 augusti 1962 framgår, att det för nästa budgetår äskade investeringsanslaget av 4 000 000 kr. i sin helhet avses för den nya seminariebyggnaden i Göteborg.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid seminarier för huslig utbildning för nästa budgetår bör beräknas till 2 000 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6	
1962	—
Anslag för 1962/63	1 500
Erforderligt anslag för 1963/64	2 000
Summa	3 500

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning	
för	
1962/63	500
1963/64	3 000
Summa	3 500

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
Nybyggnad för semina- rium för huslig utbild- ning i Göteborg	7 200	7 400	—	500	3 000	3. 63—3. 65

Nybyggnaden för seminariet för huslig utbildning i Göteborg har tidigare redovisats för riksdagen (1962 års statsverksproposition, bilagan 10, s. 627 ff.). Den på huvudhandlingar grundade kostnadsramen för nybyggnaden bör med hänsyn till inträffad prisstegring uppräknas från 7 200 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 till 7 400 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Genom beslut den 15 december 1961 har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingar för fortsatt projektering till och med färdigställande av bygghandlingar för nybyggnaden. Kungl.

Maj:t föreskrev i nämnda beslut, att de föreliggande ritningarna — i enlighet med byggnadsstyrelsens eget förslag — skulle ytterligare bearbetas. Detta bör kunna resultera i vissa kostnadsbesparingar. Enligt vad jag inhämtat beräknar styrelsen kunna redovisa ifrågavarande utredning under mars 1963. Kungl. Maj:t torde därefter få dels pröva den på grundval av denna utredning beräknade kostnadsramen, dels besluta om utförande av nybyggnaden.

Enligt ett preliminärt träffat avtal mellan byggnadsstyrelsen och Göteborgs stads fastighetsnämnd har staden — i enlighet med tidigare utfästelse (jfr 1960: 95, s. 87) — utan ersättning överlätit tomt för nybyggnaden för Göteborgs-seminariet. Kungl. Maj:t har för sin del genom beslut den 14 december 1962 godkänt ifrågavarande avtal.

Med hänvisning till vad jag sålunda anført föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

[336] 13. **Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m.**

I skrivelse den 27 augusti 1962 har *byggnadsstyrelsen* hemställt bl. a. om ett investeringsanslag för nästa budgetår av 5 700 000 kr. för byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m. Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Simhalls- och gymnastiksalsbyggnad vid blindinstitutet å Tomtebodå

En utförlig redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i 1959 års statsverksproposition (bilagan 29, s. 38 f). Såsom framgår därav, har till kostnaderna för denna nybyggnad styrelsen för scoutstiftelsen »Ljuspunkten» beslutat ställa 200 000 kr. till förfogande och enligt beslut av blindinstitutets styrelse kommer 100 000 kr. att vara disponibla av institutets fondmedel för nämnda nybyggnad.

Byggnadsarbeten för förskolan i Boden för döva barn

Ifrågavarande byggnadsarbeten, för vilka kostnadsramen enligt prisläget den 1 juli 1962 beräknats till 385 000 kr., omfattar ett personalbostadshus (228 000 kr.), en musik- och lekkrumsbyggnad (94 000 kr.) samt yttre arbeten (63 000 kr.). Personalbostadshuset skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 oktober 1961 inrymma bostad för husmor vid skolan, verkstadslokal för vaktmästare samt garage. Nämnda beslut innebar en minskning av det ursprungliga byggnadsprogrammet, varför den tidigare redovisade kostnadsramen av 228 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 icke längre är aktuell. Byggnadsstyrelsen anmäler, att

projekteringen av personalbostadshuset bedrivs med sikte på att bygghandlingar skall kunna redovisas för Kungl. Maj:t i början av 1963. Styrelsen framhåller vidare, att personalbostadshuset och musik- och lekkrumsbyggnaden bör utföras samtidigt.

Nybyggnad för skolhem m. m. i Örebro för blinda med även annat lyte

Ifrågavarande skolhem är avsett att ersätta den i vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte ingående skolhemsdelen. Härigenom kommer även ökade utrymmen att kunna ställas till förfogande för de kvarvarande arbets- och vårdhemmen i Lund. Skolhemsanläggningen i Örebro är dimensionerad för sammanlagt ca 125 elevplatser med utbyggnadsmöjlighet till ca 145 elevplatser. Skolanläggningen avses skola bestå av ett skolhem, en observationsavdelning, en förskoleavdelning, en undersöknings- och rådgivningscentral samt en avdelning för ungdomar i åldern 16—21 år.

Kostnaderna för nybyggnaden har av byggnadsstyrelsen beräknats till 7 200 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Kostnaderna för förvärv av Örebro stad av tomtmark för nybyggnaden — ca 150 000 m² inom stadsdelen Adolfsberg — uppgår till 100 000 kr.

En utförlig redogörelse för detta byggnadsärende har lämnats i propositionen 1962: 190 (s. 34 ff.).

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m. bör för nästa budgetår beräknas till 4 006 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

<i>Tillgängliga medel</i>		<i>Medelsförbrukning</i>	
		Beräknad	medelsförbrukning
Medelsreservation per 30/6		för	
1962	3 329	1962/63	4 002
Donationsmedel	300	1963/64	4 806
Överföring från investerings-			
anslaget Merkostnader för			
vissa byggnadsarbeten	190		
Anslag för 1962/63			
ord. riksstat	1		
tilläggsstat I	982		
Erforderligt anslag för 1963/64	4 006		
	Summa		Summa
	8 808		8 808

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggnads- tid
	1/7 1961	1/7 1962	faktisk t. o. m. 1961/62	beräknad för		
				1962/63	1963/64	
I. Företag påbörjade före 1/7 1962						
Ombyggnad för skolan för vuxna synskadade i Kristinehamn	278	278	240	38		
Ny- och ombyggnader för dövskolorna i Väners- borg, etapp I—IV ...	3 475	3 475	2 772	703		11. 58—5. 62
Byggnadsarbeten vid spe- cialskolan i Örebro för tal- och hörselskadade:						
etapp I	4 165	3 965	3 652	313		1. 60—6. 61
etapp II	1 855	1 755	1 251	504		8. 61—9. 62
Byggnadsarbeten vid blindinstitutet å Tom- teboda:						
Depåbyggnad	130	130	128	2		
Huvud- och försko- lebyggnader	243	244	177	67		
Simhalls- och gym- nastiksalsbyggnad	1 620	1 620	73	1 000	547	10. 61—4. 63
Ombyggnad för fortsätt- ningsskolan för döva i Växjö	217	217	216	1		8. 60—5. 61
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63						
Paviljongbyggnad för vårdanstalten i Lund för blinda med komp- licerat lyte	150	154	—	154		1. 63—3. 63
Byggnadsarbeten för för- skolan i Boden för dö- va barn	375	385	6	120	259	
Nybyggnad för skolhem m. m. i Örebro för blin- da med även annat lyte	5 500	7 200		1 000	4 000	våren 63— hösten 64
Förvärv av tomtmark för nybyggnad för skolhem m. m. i Örebro för blin- da med även annat lyte		100		100		
Summa			8 515	4 002	4 806	

Samtliga i investeringsplanen upptagna byggnadsföretag har tidigare — senast i propositionen 1962: 190 (s. 34 ff.) — redovisats för riksdagen. De i investeringsplanen angivna kostnadsramarna per den 1 juli 1962 är desamma som redovisats i förutnämnda proposition. Endast byggnadsarbetena för förskolan i Boden för döva barn torde här närmare behöva beröras. Av de totala kostnaderna för dessa arbeten — 385 000 kr. — avser 228 000 kr. ett personalbostadshus. Återstoden av kostnaderna avser en musik- och lekroomsbyggnad samt yttre arbeten. Kostnaderna för personalbostadshuset har emellertid beräknats med hänsyn till ett större byggnadsprogram än som nu är aktuellt. Såsom framgår av den tidigare redogörelsen skall bostadshuset enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 oktober 1961 innehålla bostad för husmor vid skolan, verkstadslokal för vaktmästare samt garage. En vaktmästarbostad och tre enkelrum för vårdarinor har utgått från programmet.

Sedan byggnadsstyrelsen redovisat erforderliga handlingar jämte tillförlitlig kostnadsberäkning avseende såväl personalbostadshuset som musik- och lekroomsbyggnaden samt yttre arbeten torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om arbetenas utförande.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 4 006 000 kr.

Statens utlåningsfonder

[337] 14. Statens lånefond för universitetsstudier

Till kapitalinvestering i förevarande fond, som tillkom år 1939, har riksdagen beviljat anslag för varje budgetår. För budgetåret 1962/63 är anslaget uppfört med 16 200 000 kr. För utlåning innevarande läsår har disponerats dels nyssnämnda anslag, dels ock 1 900 000 kr. av de i fonden tillgängliga medlen eller sålunda sammanlagt 18 100 000 kr.

Garantilånenämnden föreslår i skrivelse den 8 september 1962, att ett investeringsanslag av 15 300 000 kr. anvisas för budgetåret 1963/64. Fördelningen av beloppet mellan de fyra statsstipendienämnderna bör enligt nämnden beslutas av Kungl. Maj:t efter förslag av *garantilånenämnden*.

Garantilånenämnden hemställer i första hand, att anslaget ökas så att det — utöver de för ett vidmakthållande av utlåningen nödvändiga ökningarna av antalet fortsatta lån — medger att den för läsåret 1962/63 såsom målsättning uppsatta utlåningsfrekvensen beträffande nya lån kan bibehållas.

För att möjliggöra nya lån upp till den för 1962/63 avsedda andelen av antalet aktiva studerande samt fortsatta lån — för vilka stadgas förtursrätt — i oförändrad utsträckning till studerande vid här avsedda läroanstalter krävs enligt nämnden en ökning av utlåningsbemyndigandet från 18 100 000 kr. under budgetåret 1962/63 till 20 560 000 kr. under budgetåret 1963/64.

Anslagsbehovet för nästa budgetår beräknar nämnden till 15 300 000 kr., vilket i förhållande till anslaget för budgetåret 1962/63 innebär en minskning med 900 000 kr. Uppgifter rörande medelsbehållning, amorteringar och medelsförbrukning har av nämnden sammanställts i följande tablå.

Tillgängliga medel		Medelsförbrukning	
Av medelsreservation per		Beräknad medelsförbruk-	
30.6.62	4 160 000	ning för	
Anslag för 1962/63	16 200 000		
Amorteringar under			
1962/63	3 000 000	1962/63	18 100 000
Erforderligt anslag för			
1963/64	15 300 000	1963/64	20 560 000
Summa kr. 38 660 000		Summa kr. 38 660 000	

Budgetår	Antal lån	Medeltal per lån, kr.	Medelsförbruk- ning totalt, kr.
1961/62	8 411	1 830	15 396
1962/63	8 190	2 210	18 100
1963/64	9 225	2 210	20 560

Nämnden framhåller att behållningen på lånefonden vid utgången av budgetåret 1961/62 uppgick till 4 279 000 kr. På grund av osäkerheten i fråga om inflytande amorteringar under budgetåret 1962/63 föreslår nämnden, att vid beräkningen av anslagsbehovet hänsyn tas till detta genom att en viss del av reservationen icke beräknas vara disponibel.

Nämnden framhåller vidare, att amorteringarna under budgetåret 1963/64 kan uppskattas till ca 3 500 000 kr. I likhet med föregående år förordar nämnden, att det löpande budgetårets amorteringar icke tas i anspråk för utlåning samma budgetår. Lånen utlämnas nämligen som regel halvårsvis i förskott i början av höst- respektive vårterminen, medan amorteringsförfallodagen infaller i slutet av december. Vid den tidpunkt då låneutbetalningen sker för vårterminen har ca 75 procent av amorteringarna för budgetåret influtit. Från postbanken har nämnden inhämtat, att planer föreligger att flytta förfallodagen för amorteringarna till senare tidpunkt under budgetåret. Enligt nämndens mening bör därför inte det löpande budgetårets amorteringar beaktas vid anslagsberäkningen.

Utvecklingen för de räntefria studielånen under senare år samt garantilånenämndens förslag för 1963/64 (avseende samtliga universitet och högskolor) framgår av följande tablå:

Budgetår	Antal aktiva studerande	Antal lån forts. nya		Nya lån i % av aktiva studerande
1958/59	29 471	2 400	1 240	4,3
1959/60	32 902	2 540	1 770	5,4
1960/61	36 372	3 010	2 560	6,9
1961/62	40 134	3 900	2 850	7,1
1962/63	43 500	4 920	3 270	7,5
1963/64	47 000	5 735	3 525	7,5

Garantilånenämnden föreslår alltså en utlåning av sammanlagt 9 260 räntefria studielån under budgetåret 1963/64. Nämnden har därvid förutsatt, att fortsatt lån skall kunna beviljas 5 735 tidigare låntagare, dvs. i överensstämmelse med hittillsvarande erfarenheter till ca 70 % av innevarande års låntagare. Antalet nya lån har beräknats med utgångspunkt i att de skall kunna utgå till 7,5 % av det beräknade antalet aktiva studerande och därmed bibehållas på den nivå, som avses skola nås under innevarande budgetår.

I de angivna talen ingår även de lån, som beräknas bli erforderliga för utlåningen till redan inskrivna studerande vid läroanstalterna för högre konstnärlig utbildning. Under innevarande budgetår synes ca 30 % av de studerande vid dessa läroanstalter komma att uppbära — nytt eller fortsatt — lån. För att upprätthålla denna frekvens, som även åsyftats vid reformens genomförande, föreslås, att medel för ytterligare 45 lån, dvs. 100 000 kr., ställes till förfogande för utlåning till i första hand de nyinskrivna vid läroanstalterna för högre konstnärlig utbildning.

Vid kostnadsberäkningarna har garantilånenämnden — med hänvisning till sitt uttalande på denna punkt i föregående års äskande — utgått från ett oförändrat genomsnittligt lånebelopp av ca 2 210 kr.

Ledamöterna av nämnden M. Abrahamsson och U. Rundin har i särskilt yttrande hemställt, dels att medelsberäkningen för utdelning av nya räntefria lån bör ske efter samma metod som tillämpas vid beräkningen av anslagsbehovet för naturastipendier, dvs. antalet nya lån borde beräknas motsvara 47 % av det beräknade antalet nyinskrivna studerande läsåret 1963/64, dels att maximilånebeloppet bör höjas från för närvarande 2 500 kr. till 3 000 kr.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) har i en framställning den 2 oktober 1962 hemställt, att för nästa budgetår måtte beviljas ett investeringsanslag av 33 630 000 kr. I anslutning härtill framhåller SFS sammanfattningsvis, att vid den ekonomiska prövningen för utdelande av räntefria studielån hänsyn icke bör tagas till föräldrarnas inkomst- och förmögenhetsförhållanden, att räntefria lån bör beviljas utan hårdare meritprövning än vad som sker beträffande stats-

garanterade studielån samt att det årliga maximibeloppet för lån bör höjas från för närvarande 2 500 kr. till 3 000 kr.

Departementschefen. Målsättningen har varit att antalet nya lån skulle utgöra ca 7,5 % av antalet aktiva studerande, vilket uppnåddes under budgetåret 1956/57. Därefter har emellertid utlåningen icke nått denna nivå. Under de senare budgetåren har likväl — såsom framgår av garantilånenämndens framställning — antalet nya lån i förhållande till antalet aktiva studerande successivt stigit. För innevarande budgetår har utlåningsfrekvensen för nya lån på 7,5 % beräknats bli återställd. I sitt äskande för nästa budgetår räknar nämnden med att sammanlagt 9 305 lån skall kunna utdelas. Av dessa beräknas 5 735 vara fortsatta lån och 3 570 nya lån. I dessa antal ingår även lån till studerande vid läroanstalter för högre konstnärlig utbildning. Beträffande dessa studerande räknar nämnden med att ca 30 % skall kunna erhålla fortsatt eller nytt lån, vilket innebär en generösare långivning till dessa studerande än till övriga. Skälet härtill är enligt nämnden, att de studerande vid läroanstalterna för högre konstnärlig utbildning icke har rätt att söka statsgaranterat studielån (jfr prop. 1960: 89, s. 42).

Anslagsbehovet för nästa budgetår uppgår — vid oförändrat genomsnittligt lånebelopp av omkring 2 210 kr. — enligt nämndens beräkningar till 15 300 000 kr., varvid en beräknad behållning på fonden vid utgången av innevarande budgetår av 4 160 000 kr. beaktats. Jag biträder nämndens förslag för nästa budgetår beträffande såväl det beräknade antalet lån som det på grundval därav framräknade anslagsbehovet. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 15 300 000 kr., vilket innebär en minskning i förhållande till det för innevarande budgetår uppförda anslaget med 900 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lånefond för universitetsstudier* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 15 300 000 kr.

[338] 15. Allmänna studielånefonden

Till kapitalinvestering i förevarande fond, som tillkom år 1920, har riksdagen beviljat anslag för varje budgetår utom för budgetåret 1944/45, då investering icke ansågs erforderlig. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 16 250 000 kr.

Studiehjälpsnämnden föreslår i skrivelse den 30 augusti 1962, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföres med 15 300 000 kr., vilket innebär en minskning med 950 000 kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. Uppgifter om medelsbehållning, amorteringar och medelsförbrukning har av nämnden sammanställts i följande tablå.

Tillgängliga medel		Medelsförbrukning	
Medelsreservation per		Beräknad medelsförbruk-	
30.6.62	2 050 000	ning för	
Anslag för 1962/63	16 250 000	1962/63	28 800 000
Amorteringar under		1963/64	31 500 000
1962/63	12 000 000		
1963/64	14 700 000		
Erforderligt anslag för			
1963/64	15 300 000		
Summa kr. 60 300 000		Summa kr. 60 300 000	

Budgetår	Antal lån	Medeltal per lån, kr.	Medelsförbrukning totalt, kr.
1961/62	14 096	1 800	24 705 000
1962/63	16 000	1 800	28 800 000
1963/64	17 500	1 800	31 500 000

Nämnden anför som motivering för sitt förslag om medelsanvisning för nästa budgetår bl. a. följande.

För budgetåret 1961/62 har utdelats 14 096 lån för tillhopa 24 705 000 kr. Antalet lån överskrider det beräknade med 1 400 och lånesumman är omkring 1 800 000 kr. högre än beräknat. Lånefrekvensen befinner sig i ständig stegring, beroende dels på ökat elevantal i låneberättigade läroanstalter, dels på nytillkomna läroanstalter med lånerätt. För budgetåret 1962/63, för vilket beräknats 14 800 lån, bör därför låneantalet ökas i ungefär samma utsträckning som för budgetåret 1961/62 och nämnden utgår därför i sina beräkningar från ett låneantal på 16 000. Med medeltalet 1 800 kr. per lån liksom tidigare år blir lånesumman för sagda budgetår 28 800 000 kr. För budgetåret 1963/64 räknar nämnden med fortsatt stegring av lånefrekvensen, särskilt från läroanstalter för vuxenundervisning, och anser sig därför böra räkna med omkring 17 500 lån. Med samma medeltal 1 800 kr. erfordras härför 31 500 000 kr. För budgetåren 1962/63 och 1963/64 beräknas sålunda tillhopa 60 300 000 kr. i medelsförbrukning. Med beaktande av reservationer och amorteringar beräknar nämnden anslagsbehovet för budgetåret 1963/64 till 15 300 000 kr.

Departementschefen. Studiehjälpsnämnden har beräknat antalet erforderliga lån till 16 000 för budgetåret 1962/63 och till 17 500 för budgetåret 1963/64. Det ökade antalet lån sammanhänger enligt nämnden helt med en ökning av elevantalet. Vid anslagsberäkningen har nämnden utgått från oförändrat genomsnittligt belopp per lån av 1 800 kr. Anslagsbehovet för nästa budgetår uppgår enligt nämnden till 15 300 000 kr. Härvid har beaktats å ena sidan beräknad medelsförbrukning för budgetåren 1962/64 på 28 800 000 kr. respektive 31 500 000 kr., och å andra sidan dels medelsbehållningen på fonden vid utgången av budgetåret 1961/62 på 2 050 000 kr., dels beräknade amorteringar under budgetåren 1962/64 på tillsammans 26 700 000 kr. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 15 300 000 kr., vilket innebär en minskning med 950 000

kr. i förhållande till det för innevarande budgetår uppförda anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna studielånefonden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 15 300 000 kr.

[339] **16. Lånefonden för inventarier i studentbostäder**

Denna fond, som inrättades genom beslut av 1959 års riksdag, ersätter ett tidigare på driftbudgeten uppfört reservationsanslag till bidrag till inventarier i studentbostadshus. Ur fonden, som enligt kungörelsen den 5 juni 1959 om lån från lånefonden för inventarier i studentbostäder (nr 371) står under bostadsstyrelsens förvaltning, må för anskaffning av inventarier lån beviljas sammanlutning av studenter, bostadsstiftelse eller företag, som eljest svarar för inredning av studentbostäder. Dyligt lån må beviljas med högst 1 000 kr. per rum. Till förnyelse av inventarier, för vilka anskaffningslån erhållits, må lån beviljas med högst det belopp, som motsvarar vad som återbetalats av löpande lån. Återbetalning av lån skall ske genom årliga avbetalningar under högst 20 år. Ränta skall utgå med den för räntetyp I för lån från statens utlåningsfonder fastställda räntefoten.

För innevarande budgetår har anvisats ett investeringsanslag av 500 000 kr. Då medelsreservationen vid utgången av budgetåret 1961/62 uppgick till 2 800 000 kr. beräknas långivningen under budgetåret 1962/63 till 3 300 000 kr.

Bostadsstyrelsen har i skrivelse den 24 augusti 1962 hemställt om ett investeringsanslag för nästa budgetår av 1 500 000 kr., vilket innebär en ökning med 1 000 000 kr. i förhållande till det för innevarande budgetår uppförda anslaget.

Av bostadsstyrelsens framställning inhämtas bl.a., att under budgetåret 1961/62 beviljades ansökningar om lån avseende inventarier till sammanlagt 1 535 studentrum. För budgetåret 1962/63 räknar styrelsen med en långivning, som medger en utrustning av 3 300 studentrum. En genomgång av aktuella studentbostadsprojekt visar — framhåller styrelsen — att medel under budgetåret 1963/64 kommer att erfodras för beslut om lån till ca 1 500 studentrum. Uppgifter om medelsbehållning, amorteringar, och medelsförbrukning har av styrelsen sammanställts i följande tablå.

Tillgängliga medel		Medelsförbrukning	
Medelsreservation per		Beräknad medelsförbruk-	
30.6.62	3 531 000 ¹	ning för	
Anslag för 1962/63	500 000	1962/63	3 800 000 ²
Amorteringar under		1963/64	1 500 000
1962/63	240 000	Att reservera för förnyel-	
1963/64	450 000	selån	921 000
Erforderligt anslag för			
1963/64	1 500 000		
Summa kr. 6 221 000		Summa kr. 6 221 000	

¹ Härav 504 000 kr. bundna genom redan beviljade lån.

² Härav 504 000 kr. hänförliga till lån, som beviljats före 1 juli 1962.

I skrivelse den 18 september 1962 har *Sveriges förenade studentkårer (SFS)* hemställt, att lånebeloppet för inventarier i studentbostäder måtte omprövas i syfte att uppnå en anpassning till dagens faktiska kostnad. Av skrivelsen inhämtas bl. a. följande.

Det statliga stödet till studentbostadsbyggandet tillkom genom beslut av 1950 års riksdag på grundval av förslag, som framstälts i studentsociala utredningens betänkande (SOU 1948: 42). Det utformades som en kapitalsubvention i form av ett ränte- och amorteringsfritt tillägglån för byggnadskostnaderna. Beträffande möbleringen av studentbostäder ansåg utredningen, att kostnaderna för inventarier icke borde inräknas i byggnadskostnaderna. Ett särskilt bidrag borde i stället utgå. Rörande standarden i studentbostäderna anförde utredningen bl. a., att för en kostnad av högst 1 250 kr. per bostadsrum en fullt tillfredsställande möblering av studentbostäder skulle kunna erhållas. Vid 1951 års riksdag togs ställning till utredningens förslag. Bidraget begränsades av statsfinansiella skäl till högst 1 100 kr. per rum. Detta bidrag utgick endast till den första uppsättningen möbler, och mottagaren förband sig att lägga upp en förnyelsefond för nyanskaffning och reparation av inventarier.

I 1959 års statsverksproposition (bil. 29, s. 45 ff.) föreslog departementschefen, att det statliga stödet till möblering av studentbostäder fr. o. m. budgetåret 1959/60 skulle utgå i form av ett lån å högst 1 000 kr. per rum ur en särskilt för ändamålet upprättad fond. Amorteringstiden föreslogs bli 20 år och räntan densamma som den för statens utlåningsfonder gällande.

Beträffande det föreslagna beloppet 1 000 kr. anförde departementschefen, att »lånesumman synes böra maximeras till 1 000 kr. per rum. En undersökning, som jag låtit verkställa, har givit vid handen, att en med hänsyn till gängse standard fullt tillfredsställande inventarietrustning avseende ett studentrum för närvarande kan anskaffas till en kostnad av omkring 1 000 kr.»

Enligt vad SFS erfarit, innebar nämnda undersökning, att prisuppgifter inhämtades från ett företag rörande vissa möbler, vilka ansågs lämpade för studentbostäder. Invändningar kan resas såväl mot föreslagna möbeltyper som fullständigheten i förslaget. Kvaliteten på de föreslagna möblerna synes icke vara tillfredsställande med tanke på att dessa förutsättes skola hålla i 20 år och med hänsyn till att man måste räkna med ett betydligt hårdare slitage bl. a. på grund av den stora omsättningen på hyresgäster.

Enligt studentbostadsföretagens erfarenhet är det i dagens läge icke möjligt att för 1 000 kr. möblera ett studentbostadsrum, vilket skall fungera som både bostads- och arbetsrum. Om den som rimlig möbleringskostnad 1948 angivna siffran 1 250 kr. omräknas till 1962 års priser med användande av konsumentprisindex för möbler, erhålles en summa av 1 975 kr. Det av 1951 års riksdag fastställda maximibidraget 1 100 kr. motsvaras idag av 1 500 kr. och det 1959 beslutade lånebeloppet om 1 000 kr. motsvaras den 1 juli 1962 enligt samma index av 1 170 kr.

Bostadsstyrelsen har i skrivelse till ecklesiastikdepartementet den 10 november 1961 sammanställt de möbleringskostnader, som uppgivits i dittills beslutade låneärenden. Av denna framgår att den genomsnittliga möbleringskostnaden per rum exklusive del i gemensamhetsutrymmen uppgår till 1 142 kr. Det bör därvid observeras, att de verkliga möbleringskostnaderna i flera kända fall överstiger dem som uppgivits till bostadsstyrelsen. Orsaken härtill är, att möbleringskostnaderna för gemensamhetsutrymmena i vissa fall utelämnats och att blott så mycket av kostnaderna redovisats, som erfordras för att komma över 1 000-kr.-

strecket. — I brist på andra medel har studentbostadsföretag tvingats välja möbler mer med hänsyn till de statliga låneformerna än med tanke på möblernas ändamålsenlighet. I vissa fall har kvaliteten fått eftersättas.

En fullständig möblering av ett studentbostadsrum betingar — framhåller SFS avslutningsvis — en kostnad av ca 1 450 kr. Härtill kommer kostnaderna för inventarier i gemensamhetsutrymmen, vilka erfarenhetsmässigt kan beräknas till ca 200 kr. SFS finner det styrkt, att nu gällande maximala lånebelopp på 1 000 kr. är klart otillräckligt och anser det synnerligen angeläget, att storleken av inventarielånen snarast tages under omprövning. För att eftersläpningar av denna art skall undvikas i framtiden är det enligt SFS:s mening nödvändigt, att storleken av det maximala lånebeloppet årligen justeras med hänsyn till inträffade kostnads- och standardförändringar.

Bostadsstyrelsen har den 25 oktober 1962 avgivit utlåtande över SFS:s förutnämnda skrivelse. Enligt styrelsen saknas icke grund för påståendet att det nuvarande systemet för finansiering av lösa inventarier i studentbostäder medfört, att studentbostadsföretagen antingen fått nöja sig med kvalitativt undermåliga inventarier eller tvingats övergå till fast inredning i stor utsträckning. Mot bakgrund härav har styrelsen funnit anledning överväga, huruvida icke även lån för inventarier — i likhet med lån för uppförande av studentbostäder — borde utgå med belopp motsvarande den godtagbara anskaffningskostnaden. I anslutning därtill anför styrelsen bl. a. följande.

En detaljerad kostnadsprövning av varje låneärende samt avvägningar mellan olika alternativ medför emellertid betydande administrativa svårigheter icke minst när prövningen är decentraliserad till länsbostadsnämnderna. Styrelsen föreslår därför, att nuvarande system med ett fast maximibelopp per rum tills vidare bibehålles. Maximibeloppets storlek bör avvägas så, att det täcker kostnaderna för en minimimöblering av god kvalitet och därjämte ger ett visst utrymme för en valfri, kompletterande utrustning.

Beträffande kostnaderna för anskaffning av erforderliga inventarier av god kvalitet har bostadsstyrelsen intet väsentligt att invända mot de av SFS redovisade uppgifterna. Kostnaderna för minimimöblering av ett enkelrum bör sålunda enligt styrelsen kunna uppskattas till 1 100 kr. För anskaffning av viss valfri utrustning räknar styrelsen med en kostnad av 150 kr. per rum och för utrustning av gemensamhetsutrymmen — våningskök, lärum och TV-rum m. m. — likaledes med 150 kr. per rum. Till nämnda kostnader kommer allmän varus katt på sammanlagt ca 90 kr. per rum. Med stöd av denna beräkning föreslår styrelsen, att det maximala lånebeloppet höjes till 1 500 kr. per rum.

I detta sammanhang föreslår bostadsstyrelsen vidare vissa ändringar av nuvarande regler för långivning till inventarier i studentbostäder. Under förutsättning att lånegränsen höjes till 1 500 kr., föreslås sålunda, att anvisningarna till lånekungörelsen kompletteras med regler om reduktion av det maximala lånebeloppet, därest någon av de i huvudmöbleringen ingående enheterna utformas såsom fast inredning. Under framhållande av att amorteringstiden ungefärligen bör

motsvara livslängden hos huvuddelen av de belånade inventarierna, anför styrelsen vidare, att amorteringstiden bör reduceras från högst tjugo till högst femton år. Slutligen bör enligt styrelsens mening reglerna för förnyelselån ändras, så att dylikt lån — i motsats till nuvarande förhållanden — beviljas först sedan tidigare erhållet inventarielån slutamorterats. Härigenom väntas en administrativt betungande, av gällande lånesystem betingad ökning av antalet lån kunna undvikas.

Departementschefen. I samband med omläggningen 1959 av formen för det statliga stödet till inventarier i studentbostäder fastställdes på grundval av en verkställd undersökning det maximala beloppet per lån för anskaffande av inventarier i studentbostäder till 1 000 kr. De av bostadsstyrelsen och SFS framförda förslagen innebär en högst väsentlig standardökning. Jag är emellertid inte beredd tillstyrka större höjning av det maximala lånebeloppet per rum än som kan hänföras till inträffad prisstegring. Jag förordar med hänsyn härtill, att ifrågavarande lånebelopp höjes fr. o. m. den 1 juli 1963 med 100 kr. till 1 100 kr. Studentbostadsföretagen har beträffande vissa inredningsdetaljer i stor utsträckning ersatt inventarierna med fast inredning i studentbostadsrummen. Kostnaden för den fasta inredningen har i sådana fall inräknats i låneunderlaget för studentbostadslån, samtidigt som inventarielån kunnat beviljas i full utsträckning. En sådan anordning är inte tillfredsställande. Jag har emellertid inhämtat att bostadsstyrelsen numera i sina anvisningar beträffande långivningen för studentbostäder har föreskrivit, att låneunderlaget för inventarielån i dylika fall skall minskas med den del som motsvarar den fasta inredningen.

Bostadsstyrelsen har framfört förslag rörande vissa ändringar av nuvarande regler för långivningen till inventarier i studentbostäder. På av styrelsen anförda skäl tillstyrker jag, dels att lånereglerna ändras fr. o. m. den 1 juli 1963 så, att amorteringstiden bestämmes till högst femton år, dels att förnyelselån beviljas först sedan tidigare erhållet inventarielån slutamorterats.

Bostadsstyrelsen har vid sin beräkning av anslagsbehovet för budgetåret 1963/64 i sin förutnämnda skrivelse av den 24 augusti 1962 utgått från att 921 000 kr. skall reserveras för förnyelselån. I en sedermera till ecklesiastikdepartementet ingiven promemoria av den 26 november 1962 har styrelsen emellertid icke ansett det erforderligt att för nästa budgetår reservera medel för dylika lån. Med beaktande härav och av att det maximala lånebeloppet förordas bli höjt till 1 100 kr. fr. o. m. den 1 juli 1963 beräknar jag det för budgetåret 1963/64 erforderliga anslaget till 730 000 kr., vilket innebär en ökning med 230 000 kr. i förhållande till det för innevarande budgetår uppförda anslaget. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lånefonden för inventarier i studentbostäder* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 730 000 kr.

Fonden för låneunderstöd

[340] 17. Lån till Uppsala studentkår

I enlighet med ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag har riksdagen år 1959 beslutat, att ur fonden för låneunderstöd skall till Uppsala studentkår utgå ett ränte- och amorteringsfritt lån intill ett belopp av högst 1 360 000 kr. för anordnande av en studentmatsal med tillhörande biutrymmen i anslutning till planerade kårlokaler i kvarteret Ubbo i Uppsala. För budgetåren 1959/63 har för ändamålet anvisats investeringsanslag av 941 000 kr.

I skrivelse den 25 september 1962 har *Uppsala studentkår* hemställt om anvisande av ytterligare medel till ett belopp av 420 000 kr. för ifrågavarande företag. Studentkåren har därvid framhållit, att studentkåren den 16 november 1961 fattat beslut om bildandet av Stiftelsen Ubbo och om överförande av fastigheterna Ubbo nr 6 och 7 till nämnda stiftelse. Beträffande projekteringsarbetet för byggnadsföretaget anmäler studentkåren, att stiftelsens styrelse beslutat anställa en person med uppgift att ombesörja detaljprojekteringen. Därmed har — framhåller studentkåren — planeringen av bygghusen gått in i ett avgörande men samtidigt även mera kostnadskrävande skede. En utbetalning av resterande del av det år 1959 beviljade lånet till studentkåren skulle därför enligt studentkåren vara av synnerligen stort värde för projekteringsarbetets finansiering och för byggnadsföretagets ekonomi över huvud taget.

Departementschefen. För nästa budgetår torde anslag för resterande del av det tidigare till Uppsala studentkår beviljade lånet böra anvisas. Jag förordar sålunda, att 419 000 kr. anvisas till lån till Uppsala studentkår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Uppsala studentkår* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 419 000 kr.

[341] 18. Lån till Bibliotekstjänst aktiebolag

I skrivelse den 23 juli 1962 har *Bibliotekstjänst AB* anhållit om ett räntefritt statligt lån på 990 000 kr. Bolaget avser använda ifrågavarande lån som bidrag till finansieringen av en tillbyggnad till bolagets kontorsbyggnad i Lund, som är belägen på tomten nr 6 i kvarteret Tegelstenen. Bolaget hemställer, att lånet skall vara amorteringsfritt under de första fem åren och att amortering därefter skall ske under 15 år med 26 000 kr. årligen och därefter under ytterligare 15 år med 40 000 kr. årligen.

Av en till Bibliotekstjänsts framställning fogad promemoria jämte bilagor inhämtas i huvudsak bl. a. följande.

Bibliotekstjänst, som ursprungligen utgjorde en ekonomisk förening u. p. a. ombildades den 1 januari 1960 till aktiebolag. Enligt bolagsordningen skall bola-

get idka publikationsverksamhet, tillverka och försälja biblioteksmateriel ävensom idka annan därmed förenlig verksamhet. Aktiekapitalet — 75 000 kr. — äges av Bibliotekstjänst, ekonomisk förening u. p. a. Enligt bolagsordningen får ingen vinst utdelas. Alla andelar i denna ekonomiska förening äges av Sveriges allmänna biblioteksforening.

Utvecklingen av företagets verksamhet kan belysas därav, att personalen 1956 uppgick till 39 och 1961 till 97 personer. Omsättningen uppgick 1956 till 1,9 miljoner kr. och 1961 4,4 miljoner kr.

Bibliotekstjänst hade under 1961 förbindelse med 3 316 bibliotek, varav 960 folkbibliotek, 1 023 folkskolebibliotek, 110 högre allmänna läroverks bibliotek, 103 folkhögskolebibliotek, 202 sjukhusbibliotek, 95 militära förbandsbibliotek, 753 studiecirkelbibliotek, 45 industribibliotek, 25 universitets- (fakultets-) och högskolebibliotek.

Bibliotekstjänsts verksamhet har till syfte att underlätta de allmänna bibliotekens arbete genom centralt framställda hjälpmedel. Dessa hjälpmedel är av olika art: bibliografiska och tekniska samt förbrukningsföremål. Vidare ingår i verksamheten orienteringar rörande in- och utländsk litteratur och tidnings- och tidskriftsartiklar. Av största betydelse för biblioteken anses den kollektiva bindningen av böcker vara, som genomföres av Bibliotekstjänst under benämningen sambindning. I dess service ingår en presentation av nyutkommen svensk litteratur samt utsändande av rekommendationslistor till biblioteken.

Av landets ca 1 000 statsunderstödda kommunala bibliotek sköts färre än vart femte av utbildad, heltidsanställd personal och återstoden har antingen deltidsoanställd personal med kortare bibliotekskurser eller timanställd personal utan någon som helst biblioteksutbildning. Endast ett fåtal av de ca 1 000 folkskolebiblioteken har heltidstjänstgörande personal. Övriga ca 2 500 bibliotek sköts till allra största delen av utbildad deltidstjänstgörande personal. Av detta torde framgå, att det är ett nödvändigt behov, att centralt framställda, biblioteksmässigt kvalificerade hjälpmedel ställs till det svenska biblioteksväsendets förfogande. Detta sker genom Bibliotekstjänst.

Utvecklingen av Bibliotekstjänsts verksamhet — som skett snabbare än vad som tidigare kunnat förutses — har medfört, att en utökning av den byggnad, som uppfördes 1956—57 och till vilken beviljades 250 000 kr. ur fonden för låneunderstöd, måste komma till stånd. De nuvarande lagerutrymmena är otillräckliga, vilket i ännu högre grad gäller de egentliga arbetslokalerna. Härigenom hindras Bibliotekstjänst inom flera verksamhetsgrenar att fylla sin uppgift som serviceorgan åt biblioteksväsendet. En omedelbar utbyggnad är därför nödvändig. De nuvarande lokalerna omfattar 860 m², varav en mindre del dock skulle försvinna vid en tillbyggnad. Redan det för en femårsperiod överskådliga behovet kräver ca 2 540 m², vilket innebär en utökning med 1 680 m². Det måste härutöver beaktas, att den tomt, på vilken byggnaden är belägen, kan bebyggas enligt stadsplanebestämmelserna högst så som den planerade tillbyggnaden avser. En ytterligare tillbyggnad vid en senare tidpunkt skulle ställa sig oproportionerligt dyr. Vad gäller finansieringen av den planerade tillbyggnaden måste framhållas, att banklån skulle belasta verksamheten med stora räntekostnader, som givetvis skulle slå igenom på Bibliotekstjänsts prissättning och alltså indirekt drabba statliga och kommunala institutioner.

Bibliotekstjänst beräknar kostnaderna för och finansiering av tillbyggnaden enligt följande.

Kostnader:

Inköp av tomt	50 000
Byggnadskostnader	1 550 000
Arkitektarvoden m. m.	165 000
Inventarier	105 000
Diverse	100 000

Summa kr. 1 970 000
Finansiering:

Lån i sparbank	850 000
Egna medel	130 000
Statligt lån	990 000

Summa kr. 1 970 000

I detta sammanhang torde få återges statskontorets och skolöverstyrelsens utlåtanden över Bibliotekstjänsts framställning den 29 juli 1961 rörande ett statligt lån på 900 000 kr. I denna framställning, som icke föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd, hade bolaget beräknat kostnaden för tillbyggnaden till 1 800 000 kr.

Statskontoret framhöll att den föreslagna tillbyggnaden — innehållande en nettoyta av 1 680 m² — skulle innebära i det närmaste en tredubbling av de nuvarande lokalutrymmena (860 m²). Vid närmare undersökning på platsen av Bibliotekstjänsts lokalbehov hade ämbetsverket funnit, att ett tillskott på ca 825 m² nettoyta skulle erfordras för att täcka bolagets lokalbehov i nuvarande läge och för den närmast överblickbara framtiden. Därest nu förhyrda lagerlokaler icke skulle få disponeras i framtiden torde det uppskattade lokalbehovet enligt statskontoret få ökas med ca 100 m².

Skolöverstyrelsen underströk den stora betydelse för landets biblioteksväsen, som den av Bibliotekstjänst bedrivna verksamheten hade. Ett realiserande av den av bolaget planerade tillbyggnaden syntes enligt överstyrelsens mening vara en förutsättning för att de i 1958 års rationaliseringsundersökning rörande folkbiblioteken framförda förslagen rörande Bibliotekstjänsts insats i rationaliseringen av biblioteksverksamheten skulle kunna förverkligas. Överstyrelsen tillstyrkte, att Bibliotekstjänst beviljades ett statligt lån på 900 000 kr. ur fonden för låneunderstöd.

I yttrande över statskontorets förutnämnda utlåtande framhöll *Bibliotekstjänst*, att statskontoret vid sin bedömning av bolagets verksamhet tagit hänsyn endast till dagens behov. Bibliotekstjänst ansåg därför, att statskontorets uttalande att »ca 825 m² skulle erfordras för att täcka bolagets lokalbehov i nuvarande läge och för den närmast överblickbara framtiden» var missvisande. Om man utgick från att bolagets utveckling skedde i ungefär samma takt som hittills hade dagens behov redan passerats vid den tidpunkt (1963), då bolagets tillbyggnad planerats tagas i bruk. Det fanns enligt Bibliotekstjänst inga tecken som tydde på någon avmattning i bolagets verksamhet, snarare tvärtom. En tillbyggnad i två etapper skulle — framhöll Bibliotekstjänst vidare — innebära ökade byggnadskostnader. Bibliotekstjänst räknade med att kostnaden för en

första etapp — omfattande de utrymmen statskontoret förordnat — skulle uppgå till 850 000 kr. Kostnaden för en andra etapp uppskattades till 700 000 kr. i 1961 års prisläge. Detta innebar för de båda etapperna en sammanlagd byggnadskostnad av 1 550 000 kr. Om tillbyggnaden uppfördes i ett sammanhang beräknades byggnadskostnaden till 1 400 000 kr. Bibliotekstjänst underströk, att det i högsta grad var orealistiskt och oekonomiskt att uppföra en tillbyggnad, som med säkerhet kunde förutses bära kompletteras inom den närmaste tiden med en lika stor tillbyggnad.

Departementschefen. Bibliotekstjänst AB har utvecklat sig till en viktig central serviceinstitution för bibliotek av olika slag. I dess uppgift ingår bl. a. att underlätta bibliotekens arbete genom kollektiv bindning av böcker, central katalogisering och orientering rörande litteratur.

Bolagets nuvarande byggnad uppfördes under åren 1956—57. Till uppförandet av nämnda byggnad beviljades bolaget ett räntefritt lån på 250 000 kr. under fonden för låneunderstöd. Utvecklingen av bolagets verksamhet har sedan dess skett mycket snabbt, vilket belyses av att antalet anställda år 1956 uppgick till 39 medan motsvarande antal 1961 var 97. Omsättningen har ökat från 1,9 miljoner kr. 1956 till 4,4 miljoner kr. 1961. Denna utveckling av bolagets verksamhet har medfört att en utökning av den nuvarande byggnaden är nödvändig. En planerad tillbyggnad har kostnadsberäknats till 1 970 000 kr. Härav beräknas 850 000 kr. komma att täckas genom lån i bank och 130 000 kr. genom eget tillskott. För täckande av återstoden begäres ett lån på 990 000 kr. av statsmedel.

Med hänsyn till den betydelse Bibliotekstjänst har för vårt biblioteksväsende anser jag mig böra tillstyrka, att ett räntefritt statligt lån på 990 000 kr. beviljas bolaget för uppförande av ifrågavarande tillbyggnad. Medel för ändamålet bör för nästa budgetår upptagas under fonden för låneunderstöd. Mot de av bolaget redovisade ritningarna för tillbyggnaden synes icke vara något att erinra.

I enlighet med bolagets hemställan synes de första fem åren av lånetiden böra vara amorteringsfria. Därefter bör amortering ske under 15 år med 26 000 kr. årligen och därefter under ytterligare 15 år med 40 000 kr. årligen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta de lånevillkor i övrigt, som kan finnas påkallade.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Bibliotekstjänst aktiebolag* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 990 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
ASA TEORELL

REGISTER

1963/64

ÖVERSIKT

DRIFTBUDGETEN

Åttonde huvudtiteln

Kronor

A. Ecklesiastikdepartementet

Std.

Ecklesiastikdepartementet:

12. Avlöningar	3 141 000
13. Omkostnader	290 000
13. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	3 000 000
14. Extra utgifter	300 000

Säger för ecklesiastikdepartementet 6 731 000

B. Allmänna kultur- och bildningsändamål

a) Konst, litteratur, musik m. m.

15. Stöd åt konstnärlig verksamhet m. m.	*42 542 000
Statens biografbyrå:	
16. Avlöningar	236 000
17. Omkostnader	33 000

b) Arkiv, bibliotek, museer m. m.

Riksarkivet:

18. Avlöningar	1 615 000
19. Omkostnader	110 000
21. Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	9 000
21. Försatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fädernes- landets historia	2 000

Landsarkiven:

21. Avlöningar	1 437 000
24. Omkostnader	181 000
25. Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	7 000
25. Bokbindning och konservering av arkivalier	15 000

Ortnamnskommissionen:

25. Avlöningar	267 000
28. Omkostnader	27 000
28. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	49 000

Landsmålsarkiven:

29. Avlöningar	536 000
33. Omkostnader	26 000
34. Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	83 000

* Beräknat belopp.

708 *Statsverkspropositionen år 1963: Bil. 10: Ecklesiastikdepartementet*

Sid.	Kronor
Kungl. biblioteket:	
34. Avlöningar	2 286 000
41. Omkostnader	492 000
42. Bokinköp och bokbindning	638 000
43. Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	90 000
44. Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	45 000
Stifts- och landsbiblioteken:	
45. Avlöningar	464 000
46. Omkostnader	12 000
46. Bokinköp och bokbindning m. m.	98 000
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:	
Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:	
47. Avlöningar	2 676 000
50. Omkostnader	419 000
52. Inredning och utrustning	50 000
53. Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen	921 000
Statens historiska museum m. m.:	
56. Underhåll och ökande av samlingarna	65 000
Riksantikvarieämbetet:	
56. Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken	325 000
58. Fornminnesinventering	206 000
Nationalmuseet:	
59. Avlöningar	1 740 000
64. Omkostnader	283 000
65. Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	421 000
Livrustkammaren:	
67. Avlöningar	352 000
68. Omkostnader	40 000
Naturhistoriska riksmuseet:	
69. Avlöningar	1 768 000
71. Omkostnader	229 000
71. Materiel m. m.	275 000
Statens etnografiska museum:	
71. Avlöningar	262 000
72. Omkostnader	78 000
73. Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	8 000
73. Medelhavsmuseet	181 000
76. Bidrag till nordiska museet	656 000
76. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund	104 000
77. Bidrag till vissa museer m. m.	191 000
Svenskt biografiskt lexikon:	
79. Avlöningar	227 000
82. Omkostnader	45 000
82. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker	77 000
83. Bidrag till nämnden för svensk språkvård	20 000

c) Frivilligt folkbildningsarbete, ungdomsverksamhet m. m.

84. Bidrag till folkbibliotek	7 611 000
87. Bidrag till föreläsnings- och studiecirkelverksamhet m. m.	*23 000 000
88. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar	300 000
88. Utbildning av ungdomsledare	1 700 000

* Beräknat belopp.

Sid.	Kronor
90. Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet	6 200 000
91. Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer	771 000
92. Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning	1 000 000
94. Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.	1 873 000
97. Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet	15 000
97. Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda	437 000
98. Bidrag till kulturell verksamhet bland döva	13 000

d) Internationellt-kulturellt samarbete

100. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete	732 000
103. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.	1 575 000
106. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.	82 000
107. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige	310 000
108. Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.	210 000
109. Bidrag till avlönande av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris	26 000
110. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av Säte Geneviève-biblioteket i Paris m. m.	15 000
110. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete	700 000
113. Vissa kostnader för den nordiska hushållshögskolan	22 000

Säger för allmänna kultur- och bildningsändamål 109 511 000

C. Kyrkliga ändamål

Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.:

122. Avlöningar	1 440 000
126. Omkostnader	192 000
127. Kostnader för skogsbiträden	1 000
128. Kleresistaten	8 000
129. Vissa ersättningar till kyrkofonden	5 051 000
129. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.	113 000
130. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken	6 000
131. Bidrag till restaurering av Uppsala domkyrka	300 000
131. Bidrag till restaurering av Västerås domkyrka	250 000
132. Ersättningar till kyrkor	100 000
133. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord	1 000
133. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden	27 000

Säger för kyrkliga ändamål 7 489 000

D. Skolväsendet

a) Centrala och regionala myndigheter m. m.

Skolöverstyrelsen:

134. Avlöningar	7 818 000
140. Omkostnader	1 052 000

Överstyrelsen för yrkesutbildning:

142. Avlöningar	6 005 000
151. Omkostnader	639 000

Sid.		Kronor
	Länsskolnämnderna:	
153.	Avlöningar	7 979 000
157.	Omkostnader	1 497 000
160.	Läroboksnämnden	182 000
161.	Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet	1 000
161.	Bidrag till skolbibliotek	200 000

b) Pedagogiskt utvecklingsarbete

Statens försöksskola i Linköping:

163.	Avlöningar	1 534 000
164.	Omkostnader	88 000
165.	Pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet	1 874 000
172.	Pedagogiska hjälpmedelscentraler	513 000
173.	Information om skolreformen	200 000
175.	Yrkespedagogisk reformverksamhet	300 000

c) Det obligatoriska skolväsendet m. m.

Grundskolor m. m.:

176.	Bidrag till driften av grundskolor m. m.	1 090 000 000
186.	Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem	1 400 000
187.	Bidrag till anordnande av skolskjutsar	60 000 000
188.	Bidrag till pedagogisk utrustning	15 500 000
189.	Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning	929 000
190.	Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränssorter m. m.	300 000
192.	Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna	30 000

Nomadskolor:

192.	Avlöningar	1 715 000
193.	Omkostnader	650 000
194.	Fältstudiekurser för nomadbarn	66 000

Statens blindskolor m. m.:

194.	Avlöningar	3 660 000
198.	Omkostnader	1 031 000
199.	Inredning och utrustning av skolhem i Örebro	300 000

Statens dövskolor m. m.:

200.	Avlöningar	6 532 000
215.	Omkostnader	2 020 000
218.	Engångsanskaffning av utrustning m. m.	160 000
220.	Bidrag till förskolor och skolhem för döva barn	405 000
221.	Resor för blind- och dövskolelever jämte ledsagare	280 000

d) Gymnasier m. m.

Statliga allmänna gymnasier m. m.:

222.	Avlöningar	253 320 000
232.	Omkostnader	16 010 000
235.	Laboratorieutrustning m. m.	495 000
236.	Bidrag till driften av högre kommunala skolor	61 200 000
239.	Bidrag till vissa kommunala gymnasier m. m.	2 270 000

Privatskolor:

240.	Bidrag till vissa privatskolor	15 280 000
245.	Bidrag till hälsovården vid vissa privatskolor	43 000
246.	Bidrag till vissa internatskolor m. m.	940 000

Sid.	Kronor
247. Intagningsnämnder vid vissa allmänna gymnasier m. fl. läroanstalter . . .	36 000
248. Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter	190 000
248. Vissa kostnader för student- och realexamina	1 215 000

Tekniska gymnasier:

250. Avlöningar	36 650 000
265. Omkostnader	4 090 000
266. Materiel, böcker m. m.	4 200 000
268. Fortbildningskurser	50 000
269. Bidrag till handelsgymnasier	12 500 000
270. Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen	90 000

e) Yrkesskolor m. m.

Konstfackskolan:

272. Avlöningar	1 983 000
274. Omkostnader	266 000
274. Undervisningsmateriel m. m.	220 000
275. Bidrag till driften av centrala yrkesskolor	38 000 000
277. Bidrag till driften av lokala yrkesskolor	95 000 000
281. Bidrag till bergsskolan i Filipstad	260 000
281. Bidrag till textilinstitutet i Borås	309 000
282. Bidrag till Lennings textiltkniska institut i Norrköping	216 000
283. Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer	90 000
284. Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter	78 000
284. Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.	2 700 000
286. Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov	25 000
286. Resestipendier för yrkesutbildning	100 000

f) Folkhögskolor

288. Bidrag till driften av folkhögskolor	26 300 000
297. Bidrag till arvoden åt skolläkare vid folkhögskolor	49 000

g) Investeringsbidrag

298. Bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet	*170 000 000
298. Bidrag till elevhembyggnader inom det allmänna skolväsendet	1 000
300. Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet	3 000 000
300. Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet	600 000
301. Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor	2 500 000

Säger för skolväsendet 1 965 136 000

E. Högre utbildning och forskning

a) Centrala myndigheter m. m.

Universitetskanslersämbetet:

303. Avlöningar	756 000
304. Omkostnader	80 000
304. Ämnes- och fakultetskonferenser	10 000
304. Antagningsnämnden för civilekonomutbildning	19 000
Överstyrelsen för de tekniska högskolorna:	
305. Avlöningar	164 000
306. Omkostnader	68 000

* Beräknat belopp.

712 Statsverkspropositionen år 1963: Bil. 10: Ecklesiastikdepartementet

sid.	Kronor
Utrustningsnämnden för universitet och högskolor:	
308. Avlöningar	296 000
309. Omkostnader	64 000
310. Bidrag till akademiska rektorskonventet i Stockholm	31 000

b) Universiteten m. m.

Uppsala universitet:

311. Avlöningar	34 107 000
332. Omkostnader	1 841 000
333. Materiel m. m.	3 785 000
334. Nyanskaffning av apparater m. m.	875 000
335. Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	715 000

Lunds universitet:

336. Avlöningar	33 034 000
352. Omkostnader	1 550 000
353. Materiel m. m.	3 665 000
355. Nyanskaffning av apparater m. m.	630 000
355. Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	730 000

Göteborgs universitet:

356. Avlöningar	19 876 000
372. Omkostnader	1 461 000
373. Materiel m. m.	2 385 000
375. Nyanskaffning av apparater m. m.	210 000
375. Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	650 000
376. Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård	180 000

Stockholms universitet:

377. Avlöningar	20 075 000
387. Omkostnader	1 406 000
388. Materiel m. m.	1 970 000
389. Nyanskaffning av apparater m. m.	490 000

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

389. Avlöningar	14 195 000
398. Omkostnader	936 000
399. Materiel m. m.	2 145 000
400. Nyanskaffning av apparater m. m.	250 000
401. Bokinköp och bokbindning för biblioteket	150 000

Medicinska högskolan i Umeå:

401. Avlöningar	4 508 000
406. Omkostnader	341 000
407. Materiel m. m.	515 000
408. Nyanskaffning av apparater m. m.	70 000
408. Bokinköp och bokbindning för biblioteket	110 000

Tandläkarhögskolan i Stockholm:

409. Avlöningar	5 679 000
416. Omkostnader	851 000
418. Materiel m. m.	205 000
418. Bokinköp och bokbindning m. m.	25 000
419. Nyanskaffning och underhåll av utrustning	230 000

Tandläkarhögskolan i Malmö:

420. Avlöningar	4 987 000
423. Omkostnader	651 000
423. Materiel m. m.	185 000
424. Bokinköp och bokbindning m. m.	25 000
424. Nyanskaffning och underhåll av utrustning	140 000

Sid.		Kronor
	Tandläkarhögskolan i Umeå:	
425.	Avlöningar	4 005 000
440.	Omkostnader	882 000
441.	Materiel m. m.	160 000
441.	Bokinköp och bokbindning m. m.	25 000
442.	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	62 000
	Tandläkarhögskolorna:	
442.	Lärarkliniker	450 000
444.	Matematisk-naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig utbildning och forskning i Umeå	*572 000
	Farmaceutiska institutet:	
444.	Avlöningar	1 878 000
446.	Omkostnader	165 000
447.	Materiel m. m.	385 000
447.	Nyanskaffning av apparater m. m.	20 000
448.	Bidrag till handelshögskolan i Stockholm	1 285 000
	Handelshögskolan i Göteborg:	
449.	Avlöningar	1 560 000
452.	Omkostnader	165 000
452.	Materiel m. m.	65 000
	Journalistinstitutet i Stockholm:	
453.	Avlöningar	238 000
464.	Omkostnader	57 000
	Journalistinstitutet i Göteborg:	
465.	Avlöningar	236 000
468.	Omkostnader	59 000
469.	Socionomutbildning	*2 465 000
469.	Nordiska Afrikainstitutet	298 000
475.	Vidareutbildning av läkare	85 000
476.	Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor	60 000
478.	Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet	110 000

c) Tekniska högskolorna

	Tekniska högskolan i Stockholm:	
479.	Avlöningar	24 276 000
492.	Omkostnader	2 485 000
494.	Materiel m. m.	2 575 000
494.	Nyanskaffning av apparater m. m.	1 350 000
495.	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	190 000
495.	Resebidrag till studerande	100 000
	Chalmers tekniska högskola:	
496.	Avlöningar	19 701 000
508.	Omkostnader	1 399 000
510.	Materiel m. m.	2 205 000
510.	Nyanskaffning av apparater m. m.	950 000
511.	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	190 000
511.	Resebidrag till studerande	54 000
	Tekniska högskolan i Lund:	
512.	Avlöningar	2 623 000
517.	Omkostnader	338 000
518.	Materiel m. m.	325 000
518.	Nyanskaffning av apparater m. m.	100 000
519.	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	85 000
519.	Resebidrag till studerande	2 000

* Beräknat belopp.

sid.

Kronor

d) Högre konstnärlig utbildning

Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:

520.	Avlöningar	939 000
523.	Omkostnader	224 000
524.	Undervisningsmateriel m. m.	155 000

Musikaliska akademien med musikhögskolan:

525.	Avlöningar	2 697 000
529.	Omkostnader	139 000
530.	Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument	71 000
531.	Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg	205 000
532.	Bidrag till musikkonservatoriet i Malmö	132 000

e) Gemensamt för universitet och högskolor

533.	Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer	150 000
533.	Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden	1 360 000
533.	Resestipendier åt lärare m. fl.	155 000
534.	Gästföreläsningar	228 000
534.	Extra utgifter vid universitet och högskolor	685 000

f) Vissa forskningsändamål

536.	Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. . .	3 825 000
537.	Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier	6 716 000
540.	Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	1 100 000
540.	Medicinsk forskning	*9 800 000
541.	Humanistisk forskning	2 125 000

Statens råd för samhällsforskning:

543.	Förvaltningskostnader	91 000
543.	Samhällsforskning	2 000 000

Statens naturvetenskapliga forskningsråd:

545.	Förvaltningskostnader	209 000
546.	Naturvetenskaplig forskning	8 950 000
548.	Atomforskning	7 675 000
549.	Europeiskt samarbete inom kärnforskningen	4 900 000
550.	Rymdforskning	2 000 000
553.	Europeiskt samarbete inom rymdforskningen	3 700 000
553.	Särskilda forskartjänster	1 666 000
555.	Bidrag till nordiskt institut för sjö rätt	30 000
555.	Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut	324 000
556.	Bidrag till institutet för internationell ekonomi	150 000
557.	Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien	530 000
558.	Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm	130 000
558.	Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik	642 000

g) Inredning och utrustning

560.	Inredning och utrustning av nya lokaler vid universitet, högskolor m. m. .	15 000 000
------	--	------------

Säger för högre utbildning och forskning 320 259 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

F. Lärarutbildning**a) Klass- och ämneslärarutbildning m. m.**

589. Ökad ämnes- och förskollärarutbildning m. m.	*19 326 000
Lärarhögskolan i Stockholm:	
589. Avlöningar	*6 926 000
589. Omkostnader	*692 000
589. Materiel, böcker m. m.	*120 000
Lärarhögskolan i Malmö:	
589. Avlöningar	*5 438 000
589. Omkostnader	*500 000
589. Materiel, böcker m. m.	*457 000
589. Inredning och utrustning av nya lokaler	*300 000
Lärarhögskolan i Göteborg:	
590. Avlöningar	*3 279 000
590. Omkostnader	*197 000
590. Materiel, böcker m. m.	*155 000
Folkskoleseminarierna:	
590. Avlöningar	*29 717 000
590. Omkostnader	*2 181 000
590. Materiel, böcker m. m.	*695 000
590. Utrustning	*950 000
591. Utbildning av förskollärare	*1 450 000
591. Vidareutbildning av lärare m. m.	*1 840 000
591. Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.	*7 554 000
591. Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva	*398 000

b) Övnings- och yrkeslärarutbildning

Gymnastiska centralinstitutet:	
592. Avlöningar	1 002 000
594. Omkostnader	216 000
595. Materiel, böcker m. m.	58 000
Seminarier för huslig utbildning:	
596. Avlöningar	5 616 000
600. Omkostnader	738 000
602. Materiel, böcker m. m.	165 000
602. Inredning och utrustning av nya lokaler	175 000
Slöjdlärarseminariet:	
603. Avlöningar	425 000
604. Omkostnader	80 000
605. Materiel, böcker m. m.	30 000
605. Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning	80 000
606. Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen	2 600 000
612. Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen	4 840 000

c) Fortbildning m. m.

615. Lärares fortbildning m. m.	4 965 000
619. Utbildning av lärare vid folkhögskolor	88 000
620. Bidrag till Ericastiftelsen	221 000
623. Kurser för personal m. fl. vid skolor för blinda och döva	58 000
624. Resestipendier till vissa lärare i främmande språk	195 000
625. Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen	32 000
626. Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska	75 000

Säger för lärarutbildning 103 834 000

* Beräknat belopp.

sid.

Kronor

G. Studiesociala ändamål

Studiehjälpsnämnden:

627.	Avlöningar	208 000
627.	Omkostnader	45 000

Garantilånenämnden:

628.	Avlöningar	419 000
630.	Omkostnader	83 000

631.	Studiebidrag och stipendier	141 000 000
633.	Brevskolestipendier	100 000
634.	Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter . . .	26 270 000
644.	Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti . .	6 200 000
645.	Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån	300 000
645.	Bidrag till anordnande av skolmåltider	18 300 000
648.	Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider	150 000
648.	Bidrag till avlöande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter	85 000

Säger för studiesociala ändamål 193 160 000

H. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

650.	Slottsbyggnadernas delfond	41 000
650.	Byggnadstyrelsens delfond	30 482 000
650.	Uppsala universitets delfond	3 182 000
650.	Lunds universitets delfond	3 519 000
650.	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	27 000

Säger för diverse 37 251 000

Summa driftbudgeten 2 743 371 000

Sid.

Kronor

KAPITALBUDGETEN**Statens allmänna fastighetsfond**

651. Nybyggnad för riksarkivet	1 547 000
653. Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala	*5 901 000
653. Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund	5 220 000
659. Byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg	1 000
662. Byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm	7 438 000
667. Byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet	2 010 000
670. Byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå	*2 188 000
670. Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm	8 404 000
677. Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola	22 464 000
686. Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund	*13 000 000
686. Nybyggnad för forskningslaboratorium i Studsvik	325 000
689. Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning	2 000 000
691. Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m.	4 006 000

Säger för statens allmänna fastighetsfond 74 504 000

Statens utlåningsfonder

694. Statens lånefond för universitetsstudier	15 300 000
697. Allmänna studielånefonden	15 310 000
699. Lånefonden för inventarier i studentbostäder	730 000

Säger för statens utlåningsfonder 31 330 000

Fonden för låneunderstöd

703. Lån till Uppsala studentkår	419 000
703. Lån till Bibliotekstjänst aktiebolag	990 000

Säger för fonden för låneunderstöd 1 409 000

Summa kapitalbudgeten 107 243 000

* Beräknat belopp.

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1963

FÖRSTA SAMLINGEN

FEMTE BANDET

Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående

statsverkets tillstånd och behov:

jordbruksdepartementet,

handelsdepartementet,

inrikesdepartementet,

civildepartementet,

oförutsedda utgifter,

riksdagen och dess verk m. m.,

riksgäldsfonden, avskrivning

av nya kapitalinvesteringar

och oreglerade kapitalmedels-

förluster samt statens allmänna

fastighetsfond och beredskaps-

stat för försvarsväsendet

BILAGA II TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1963

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1963.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler de frågor, som gäller utgifterna för budgetåret 1963/64 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde, och anför därvid följande.

ÖVERSIKT

För de näringar, som berörs av jordbruksdepartementets verksamhet, har under 1962 ej inträffat några större förskjutningar i fråga om produktionen. Jordbrukets samlade skörd synes bli något sämre än under 1961, trots att odlingen av foderväxter i allmänhet gett en inte oväsentligt bättre avkastning än normalt. Svaga skördar har dock erhållits i Värmlands län och beträffande vissa växtslag i Mälar- och Hjälmarmrådena samt i Norrland. För trädgårdsnäringens del torde 1962 få betraktas som ett normalt år med fortsatt stigande efterfrågan. Skogsbruket har haft känning av konjunkturavmattning, som medfört minskad efterfrågan på världsmarknaden av skogsindustriprodukter. Den ekonomiska avkastningen av fisket under 1962 torde genom att bättre priser i allmänhet uppnåtts ha ökat jämfört med 1961. Liksom under de senaste åren har fiskeflottan 1962 tillförts ett betydande antal nya, större båtar.

Beträffande medelsanvisningen under jordbruksdepartementets huvudtitel utgör anslagen till prisreglering och till särskilt stöd åt det mindre jordbruket de största posterna. Anvisningen under dessa anslag bestäms

huvudsakligen av de regler, som fastställts av 1959 och 1962 års riksdagar. Anslagen över budgeten utgör dock endast en mindre del av det samlade stöd som tillförsäkrats det svenska jordbruket. Till största delen består stödet av det gränsskydd, som jordbruket åtnjuter enligt det 1959 ingångna sexårsavtalet. De till detta avtal hörande 3-procent- och inkomstreglerna har sedan hösten 1959 utlösts 7 respektive 3 gånger. Senast utlöstes 3-procentregeln i december 1961 och inkomstregeln i april 1962. Det torde inte råda något tvivel om att det system, som nu tillämpas för vår prispolitik på jordbrukets område, på ett betydelsefullt sätt har bidragit till att ge våra jordbrukare en internationellt sett relativt hög standard. Trots detta synes systemet enligt nu framkomna beräkningar inte helt ha kunnat ge jordbruksföretagarna möjlighet att följa med i den allmänna inkomstutvecklingen.

Beträffande övriga anslag inom nionde huvudtiteln har under senare år strävan varit att öka samhällets insatser på sådana områden som på både kort och lång sikt leder till minskat behov av subventioner och prisreglering. Anslagen till rationalisering, undervisning och forskning på jordbrukets, trädgårdsnäringens, skogsbrukets och fiskets områden har sålunda successivt ökat. Denna strävan präglar också de förslag som framläggs i årets statsverksproposition.

Inom väsentliga avsnitt av departementets område pågår ett omfattande utredningsarbete. Bland de 25 kommittéer, som fortfarande arbetade vid årsskiftet 1962/63, kan nämnas 1960 års jordbruksutredning, utredningen rörande den statliga bidrags-, låne- och kreditgarantigivningen till produktionsfrämjande åtgärder till förmån för det enskilda skogsbruket, utredningen rörande yrkesutbildningen på skogsbrukets område, trädgårdsnäringens utredningen, veterinärhögskoleutredningen, vattenvårdskommittén och arrendelagsutredningen. Under 1962 avslutade 6 kommittéer sitt arbete och tillkallades 11 nya utredningar. Under året avlämnades till departementet 14 betänkanden, varav 6 redovisas i årets statsverksproposition. Avsikten är vidare att för 1963 års riksdag framlägga vissa förslag på grundval av 1960 års naturvårdsutrednings betänkande Naturen och samhället.

Jordbruksdepartementets arbete med internationella frågor har under de gångna åren ökat i omfattning bland annat genom vårt lands medverkan i OECD, GATT och FAO. De kommande förhandlingarna om en associering till EEC kräver också ett betydande förberedelsearbete. Inom jordbruksdepartementets område sker vidare ett intimt samarbete med övriga nordiska länder. Särskilda nordiska kontaktutskott har sålunda tillskapats på såväl jordbrukets som fiskets områden.

Prisreglering, subventioner, beredskapslagring m. m.

De driftbudgetanslag, som kan sammanföras under rubriken prisreglering, subventioner, beredskapslagring m. m. är i gällande riksstat upptagna med sammanlagt 292,6 miljoner kr., vilket motsvarar 51 procent av de un-

der nionde huvudtiteln anvisade medlen. De förslag som framläggs i årets statsverksproposition medför en nettoökning av dessa anslag med 10,6 miljoner kr., vilket innebär att anslagsgruppens andel av huvudtiteln kommer att sjunka till 50 procent. Av denna ökning kommer 10 miljoner kr. på anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område och erfordras för den prisutjämning för råvaror till livsmedelsindustrin, som 1960 års riksdag beslöt med anledning av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen. Skulle en ytterligare höjning av införselavgifterna ske, kommer medelsbehovet för detta ändamål att stiga. För beredskapslagring av livsmedel, som byggs ut med stöd av riksdagens beslut 1961 och 1962, behövs en uppräknings på driftbudgeten av 4 miljoner kr. och ett anslag på kapitalbudgeten av 10 miljoner kr.

Anslaget till det särskilda stödet åt det mindre jordbruket kan reduceras med 5 miljoner kr. Minskningen görs mot bakgrunden av erfarenheterna av de senaste årens faktiska kostnader. Hänsyn har dock därvid tagits till den kostnadsökning, som följer av de ändrade bidragsregler som beslöts av 1962 års riksdag.

Förändringarna under denna anslagsgrupp är sålunda huvudsakligen av automatisk karaktär.

Rationaliseringsverksamhet

Liksom under de senaste åren har också i år lagts stor vikt vid de åtgärder, som syftar till ökad rationaliseringstakt inom berörda näringar. Vad angår jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering föreslås en höjning av bidragsramarna med 1,4 miljoner kr. Avsikten är att förelägga 1963 års riksdag förslag om ändring av gällande regler beträffande vissa delar av lånegarantiverksamheten samt om ökning av garantiramarna med sammanlagt 11 miljoner kr. I statsverkspropositionen föreslås vidare på detta område en ökning av resurserna för den ekonomiska rådgivningen till jordbruket. En intensifiering av rationaliseringsverksamheten möjliggörs också genom förslag om att tillföra jordfonden ytterligare 12 miljoner kr., varav 6 miljoner kr. på tilläggsstat för innevarande budgetår.

För arbete med rationaliseringar av skilda slag inom skogsbruket inrättas en särskild, statlig nämnd för skoglig fotogrammetri. Statens maskinprovningar får förstärkta resurser för provning av maskiner att användas i skogsbruket. Bidragsanslaget till skogsvägbyggande kan tack vare en ökad projekteringskapacitet för budgetåret 1963/64 höjas med 2 miljoner kr. till 10 miljoner kr. Även övriga anslag för den skogliga rationaliseringen föreslås ej oväsentligt uppräknade. De tre anslagen Statens skogsförbättringsanslag, Vägbyggnader å skogar i enskild ägo samt Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. har därmed sedan budgetåret 1959/60 höjts med sammanlagt 10 miljoner kr. eller 75 procent.

Bland de åtgärder, som föreslås för förstärkning av resurserna hos organ med rationaliseringsuppgifter, kan nämnas inrättandet av 20 ingenjörs-

tjänster i lantmäteristaten. Genom detta förslag är den 1960 beslutade omorganisationen av lantmäteriet i huvudsak genomförd.

Till fiskerinäringens främjande föreslås ökade insatser huvudsakligen under kapitalbudgeten. Till fiskerilån och lån till främjande av beredning och avsättning av fisk äskas sålunda sammanlagt nära 3 miljoner kr. Under driftbudgeten förordas bland annat anvisning av medel till fiskeristyrelsen för praktiskt betonade fiskeriförsök och förbättrade garantivillkor vid försöksfiske.

Sammanfattningsvis innebär förslagen på driftbudgeten att resurserna för rationalisering ökas med 6,6 miljoner kr. eller drygt 4 procent. Inklusive automatiska förändringar stiger den samlade anslagssumman för dessa ändamål från 156,4 miljoner kr. innevarande budgetår till 163,3 miljoner kr. budgetåret 1963/64. Därvid har inräknats en automatisk minskning — till följd av innevarande års anslagsomläggning till hushållningssällskapen — med 7,4 miljoner kr.

Forskning och undervisning

Av en föreslagen total icke-automatisk ökning för nästa budgetår på 16,3 miljoner kr. under huvudtiteln har inte mindre än 6,5 miljoner kr. eller nära 40 procent avdelats för att ge ökade resurser för forskning och undervisning.

Målsättningen har varit att inom rimlig tid genomföra den i princip beslutade upprustningen av lantbruks- och skogshögskolorna. I en andra etapp föreslås nu att lantbrukshögskolan i Ultuna tillförs 16 nya tjänster. Högskolans trädgårdssektion i Alnarp, som inrättas från och med den 1 juli 1963, förstärks med 16 tjänster utöver dem som nu finns vid statens trädgårdsförsök. Lantbrukshögskolans anslag till materiel och apparater, försöksverksamhet, böcker m. m. föreslås ökade med sammanlagt drygt en miljon kr. Sedan högskolans upprustning i princip beslöts av 1961 års riksdag, har dessa anslag härigenom mer än fördubblats.

Skogshögskolan tillförs 20 nya tjänster, varav kan nämnas tre laboratoristjänster, två docenttjänster och två tjänster som universitetslektor. Härjämte har ett flertal befattningar ombildats till extra ordinarie tjänster. Förslagen beträffande skogshögskolan innebär en reell höjning av anslagen med en miljon kr.

Även för veterinärhögskolan föreslås vissa anslagsförstärkningar, trots att utredningsarbete ännu pågår.

Under de allmänna anslagen till forskning på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden förordas en anslagsökning med 0,5 miljon kr.

Anslagen till yrkesutbildningen på jordbrukets och trädgårdsnäringens samt på skogsbrukets områden förstärks med sammanlagt 2,0 respektive 1,2 miljoner kr. Härtill kommer öknings av automatisk karaktär.

Totalt sett innebär förslagen på jordbruksdepartementets driftbudget att forskningens och undervisningens reella resurser ökas i förhållande till in-

nevarande budgetår med 6,5 miljoner kr. eller med nära 10 procent. Därtill kommer en anslagsuppräknig med netto 7,7 miljoner kr. på grund av automatiska löne- och andra kostnadsförändringar.

På investeringssidan har på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisats 1,3 respektive 0,9 miljoner kr. till byggnadsarbeten vid lantbruks- och skogshögskolorna. Nu föreslås en ytterligare medelsanvisning om 4,3 miljoner kr. till upprustning av byggnadsbeståndet vid Ultuna och Alnarp. För skogshögskolans vidkommande pågår för närvarande särskild byggnadsplanering.

Service- och kontrollverksamhet m. m.

På ifrågavarande område innebär årets förslag i förhållande till gällande riksstat en total anslagsökning med 7,9 miljoner kr., varav 2,1 miljoner kr. kan anses vara av icke-automatisk natur. Huvuddelen av sistnämnda ökning utgörs av ett nytt anslag för utrustning av statens centrala frökontrollanstalts anläggning i Stora Råby. Vidare kan nämnas att den innevarande budgetår påbörjade uppbyggnaden av den mikrobiologiska avdelningen vid vatteninspektionen fullföljs samt att samma institution förstärks med särskild expertis för forskning och tillsyn i fråga om radioaktiv vattenförorening.

Vad i det föregående anförts kan beträffande driftbudgetanslagen sammanfattas i följande tablå (miljoner kr.).

	Anvisat 1962/63	Föreslagen ökning 1963/64 totalt	varav icke- automatisk
Prisreglering, subventioner m. m.	292,6	10,6	1,1
Rationaliseringsverksamhet	156,4 ¹	6,9	6,6
Forskning och undervisning	66,1	14,1	6,5
Service- och kontrollverksamhet m. m.	47,4	7,9	2,1
Summa	562,5	39,5	16,3

¹ Här i ingår ej 7,5 miljoner kr. till befrämjande av landsbygdens elektrifiering, vilket anslag från och med budgetåret 1963/64 överförs till X huvudtiteln.

Sammanställning

Förändringarna inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1962/63 framgår vad gäller *driftbudgeten* av följande sammanställning.

	Anvisat 1962/63 (milj. kr.)	Förslag 1963/64 (milj. kr.)	Ökning eller minskning (milj. kr.)
A. Jordbruksdepartementet m. m.	3,3	3,6	+ 0,3
B. Lantbruksstyrelsen.....	4,2	4,8	+ 0,6
C. Lantbrukets rationalisering och befräm- jande av dess produktion, m. m.	69,6	59,2	— 10,4 ¹
D. Jordbruksprisreglering m. m. samt sär- skilt stöd åt vissa jordbruk	286,4	296,2	+ 9,8
E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.....	7,7	9,7	+ 2,0
F. Undervisningsanstalter på jordbrukets område, m. m.	37,9	45,2	+ 7,3
G. Övrig forsknings- och försöksverksam- het på jordbrukets område.....	5,1	6,0	+ 0,9
H. Veterinärväsendet m. m.	23,3	27,1	+ 3,8
I. Skogsväsendet.....	58,2	67,4	+ 9,2
J. Lantmåteri- och kartväsendet.....	55,0	61,2	+ 6,2
K. Fiskeriväsendet m. m.	7,1	9,1	+ 2,0
L. Lappväsendet m. m.....	0,9	0,9	—
M. Diverse	11,3	11,6	+ 0,3
Summa för driftbudgeten	570,0	602,0	+ 32,0

Motsvarande förändringar i fråga om *kapitalbudgeten* framgår av nedan-
stående tabell.

	Anvisat 1962/63 (milj. kr.)	Förslag 1963/64 (milj. kr.)	Ökning eller minskning (milj. kr.)
<i>Statens affärsverksfonder</i>			
Domänverket	0,3	0,2	— 0,1
Statens allmänna fastighetsfond	5,3	8,6	+ 3,3
Statens utlåningsfonder	1,7	2,7	+ 1,0
Fonden för låneunderstöd.....	1,0	0,3	— 0,7
Fonden för statens aktier.....	1,6	—	— 1,6
Fonden för förlag till statsverket	33,0 ²	10,3 ²	— 22,7 ²
Diverse kapitalfonder.....	4,0	6,0	+ 2,0
Summa för kapitalbudgeten	46,9	28,1	— 18,8

¹ Här ingår minskning med 7,5 miljoner kr. till befrämjande av landsbygdens elektrifiering, vilket anslag från och med budgetåret 1963/64 överförs till X huvudtiteln, samt minskning med 7,4 miljoner kr. till följd av omläggningen av anslagsanvisningen till hushållningssällskapen.

² I allt väsentligt investeringsanslag för beredskapslagring.

DRIFTBUDGETEN

Nionde huvudtiteln

A. Jordbruksdepartementet m. m.

[1] 1. Jordbruksdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 202 800	1 276 774
1961/62	1 436 000	1 458 562
1962/63	1 511 000	
1963/64 (förslag)	1 766 000	

Med hänsyn till ökningen av internationella ärenden, som handläggs inom jordbruksdepartementet, föreslår jag att statssekreterarens avdelning förstärks med en budgetsekreterartjänst i ABr 25. Vidare bör expeditionschefens avdelning tillföras en kanslisttjänst i reglerad befordringsgång. Å andra sidan kan en ordinarie kanslisekreterartjänst i Ao 19 avföras från departementets personalförteckning. I anslutning till vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en kanslibiträdestjänst i Ao 7 på expeditionschefens avdelning omändras till kontoristtjänst i Ao 9. Dessa förslag medför en kostnadsökning av 56 800 kr. Beräknade löneklassförändringar och 1962 års lönereglering påkallar en anslagshöjning av 168 200 kr. I anslutning härtil bör anslagsposten till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft uppräknas med 30 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,511\,000 + 255\,000 =)$ 1 766 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för jordbruksdepartementet som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för jordbruksdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	54 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i> <i>vīs</i>	645 700

3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbets-	
kraft, <i>förslagsvis</i>	280 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	329 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	437 100
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter,	
<i>förslagsvis</i>	20 000
Summa kr. 1 766 000	

c) till *Jordbruksdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 766 000 kr.

[2] 2. *Jordbruksdepartementet: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	77 000	86 527
1961/62	100 000	102 807
1962/63	128 000	
1963/64 (förslag)	128 000	

Av anslagsposten till reseersättningar torde intill 4 000 kr. få användas för att bestrida kostnader för internordiska tjänsteresor. Anslaget synes emellertid kunna uppföras med ett oförändrat belopp av 128 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbruksdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 128 000 kr.

[3] 3. *Lantbruksrepresentanter: Avlöningar*¹

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	147 600	164 460
1961/62	160 000	176 107
1962/63	157 000	
1963/64 (förslag)	157 000	

Från anslaget bestrids f. n. avlöningar till en lantbruksrepresentant i Bonn och en vid den svenska delegationen hos EEC i Bryssel.

På personalförteckningen uppförda tjänster såsom lantbruksattachéer har under en följd av år hållits vakanta, då det ansetts lämpligt att vidmakthålla rörlighet i anställningsvillkoren. De nuvarande befattningshavarna,

¹ Tidigare rubrik: Lantbruksattachéer: Avlöningar.

med tjänstebestämmelsen lantbruksrepresentant, är anställda mot arvode för närvarande motsvarande lönegrad A 25, löneklasse 26. Personalförteckningen torde med hänsyn härtill böra slopas. Därjämte synes anslaget fortsättningsvis böra rubriceras Lantbruksrepresentanter: Avlöningar.

Anslaget torde böra uppföras med oförändrat 157 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att upphäva personalförteckningen för lantbruksattachéer

b) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksrepresentanterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	126 500
2. Ersättning till kostnader för förhyrning av bostäder, <i>förslagsvis</i>	30 000
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	500
	Summa kr. 157 000

c) till *Lantbruksrepresentanter: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 157 000 kr.

[4] 4. Lantbruksrepresentanter: Omkostnader¹

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	31 900	47 620
1961/62	32 000	38 305
1962/63	32 000	
1963/64 (förslag)	32 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med ett oförändrat belopp av 32 000 kr. I enlighet med vad jag anfört under föregående anslagspunkt bör rubriken i fortsättningen vara Lantbruksrepresentanter: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksrepresentanter: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 kr.

¹ Tidigare rubrik: Lantbruksattachéer: Omkostnader.

[5] 5. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	800 000	922 649	126 178
1961/62	900 000	920 031	106 147
1962/63	1 300 000		
1963/64 (förslag)	1 300 000		

Anslaget torde böra uppföras med ett oförändrat belopp av 1 300 000 kr.
Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för
budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000
kr.

[6] 6. **Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	177 000	145 562	89 059
1961/62	177 000	169 022	97 037
1962/63	177 000		
1963/64 (förslag)	200 000		

Anslaget torde få höjas med 23 000 kr. och alltså uppföras med 200 000
kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett
reservationsanslag av 200 000 kr.

B. Lantbruksstyrelsen

[7] 1. Lantbruksstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 429 000	3 303 988
1961/62	3 659 000	3 394 204
1962/63	3 657 000	
1963/64 (förslag)	4 256 000	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 755 200 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar	
a) 1 byrådirektör Ae 27	+ 38 455
b) 1 förste byråagronom eller förste byråingenjör Ae 23	+ 31 283
c) 1 kanslist	+ 16 834
d) 2 kontorister Ae 9	+ 30 374
e) 3 kontorsbiträden	+ 35 212
f) extra personal för handläggning av renärenden	+ 30 000
g) 1 assistent Ae 17	—
2. Löneregleringar	
a) 1 byrådirektör Ao 27 i st. f. Ao 25	+ 3 775
b) 1 byrådirektör Ao 27 i st. f. Ao 25	+ 2 145
c) 1 byrådirektör Ae 27 i st. f. Ae 25	+ 3 775
d) 1 byrådirektör Ae 27 i st. f. Ae 25	+ 3 775
e) 1 jägmästare Ae 27 i st. f. 1 byrådirektör Ae 25	+ 3 775
f) 1 jägmästare Ae 27 i st. f. Ae 23	+ 5 525
g) 1 byrådirektör Ae 25 i st. f. 1 förste byråsekreterare Ae 23	+ 3 981
h) 1 byrådirektör Ae 25 i st. f. 1 förste aktuarie Ae 23	+ 3 398
i) 1 förste byråagronom Ae 23 i st. f. byråagronom Ao 21	+ 3 072
j) 1 byråagronom Ae 21 i st. f. 1 byråagronom i regl. befordrings- gång	+ 2 762
k) 1 förste byråingenjör Ae 23 i st. f. 1 byråingenjör Ae 19	+ 6 813
l) 1 kontorist Ae 9 i st. f. 1 kanslibiträde Ae 7	+ 1 733
m) 1 kontorsbiträde Ao 5 i st. f. Ae 5	—

Ökning
eller
minskning3. *Omräkning*

a) 1962 års lönereglering	+536 432
b) kontraktsanställd personal	+ 45 252
c) 2 lantbruksingenjörer Ao 25 på övergångsstat	— 70 012
d) 1 byrådirektör Ao 25 i st. f. 1 byråchef Bo 1 på övergångsstat..	— 11 188
e) tjänstetidsbefordran, löneklassförändringar och reglerad befodringsgång	+ 20 755
f) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 7 290
	+755 200

Motiv. 1 a). Beträffande motiveringen till yrkandet, som avser undervisningsbyrån och som framfördes även i anslagsäskandena 1961, hänvisas till IX ht 1962 s. 14 under 1 b).

1 c), 2 b) och i). Dessa yrkanden avser lantbruksbyrån.

I motiveringen till yrkandena under 1 c) och 2 i) anför styrelsen, att utredningsarbetet inom byrån numera har fått sådan omfattning att, förutom byråchefen, två befattningshavare i huvudsak måste avses för detsamma. För att byrån skall kunna tillföras en väl kvalificerad utredningsman föreslår styrelsen att tjänsten som byråagronom i Ao 21 utbyts mot en tjänst som förste byråagronom i Ae 23. Förutom denna tjänst bör en av de nuvarande amanuenserna i reglerad befordringgång helt avses för utredningsarbete. På grund härav föreslås att en kanslisttjänst i reglerad befordringgång inrättas.

Beträffande yrkandet under 2 b) anför styrelsen, att genom den intensifierade statliga stödverksamheten på trädgårdsnäringens område har arbetet på byråns trädgårdssektion utökats och antagit en annan karaktär än tidigare. Detta motiverar högre lönegradsplacering för den tjänsteman, som förestår sektionen.

1 d) och e), 2 a). Yrkandena avser administrativa byrån.

Beträffande yrkandet under 2 a) anför att samtliga personalärenden sammanförts till byråns personalkontor. Härigenom och till följd av 1961 års riksdags beslut om ändringar i hushållningssällskapens organisation har arbetsbördan för kontorets chef, byrådirektör i Ao 25, kraftigt ökat. Arbetsuppgifterna har också blivit betydligt mera krävande.

I fråga om yrkandena under 1 d) och 1 e) anför styrelsen, att uträkningen och utbetalningen av löner åt hushållningssällskapens personalförtecknade tjänstemän samt lantbruksnämndernas samtliga tjänstemän under innevarande budgetår har överförts eller kommer att överföras till personalkontoret. Kontoret bör därför tillföras en kontorist i Ae 9 och ett kontorsbiträde i reglerad befordringgång. På byråns kameralkontor avser styrelsen att omfördela arbetsuppgifterna, så att revisorns och kanslistens uppgifter i huvudsak delas mellan kanslisten och kontorsskrivaren. Revisorstjänsten bör

emellertid bibehållas, men frågan om dess återbesättning vara beroende av Kungl. Maj:ts prövning. För vissa av de arbetsuppgifter som åvilar kontors-skrivaren bör inrättas en kontoristtjänst i Ae 9.

Behovet av biträdeshjälp för skrivgöromål inom byrån har kraftigt ökat. Styrelsen begär förstärkning med två kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång.

1 f) och 2 c). Yrkandena avser husdjursbyrån. I motiveringen till yrkandet under 1 f) hänvisas till att fr. o. m. innevarande budgetår har inrättats en tjänst som överinspektör med uppgift att centralt leda arbetet på att främja rennäringen. Styrelsen finner det ofrånkomligt, att personal ställs till överinspektörens förfogande för assistent- och andra biträdesuppgifter. I avvaktan på att närmare erfarenhet vinnas yrkas ett belopp av 30 000 kr.

Beträffande yrkandet under 2 c) anför styrelsen, att tjänsten, som ursprungligen inrättades såsom förste byråagronom i Ae 23 för hästärenden, har varit besatt endast under en kortare tid. Trots att tjänsten den 1 juli 1962 ändrats till byrådirektör i Ae 25 har någon kompetent sökande inte anmält sig.

1 g), 2 g) och j). Yrkandena avser personal för jordbrukets upplysnings-nämnd. I syfte att tillgodose behovet av referat- och dokumentationstjänst vid nämnden anvisades för budgetåret 1962/63 20 000 kr. Detta belopp avses att användas för en arvodesavlönad assistenttjänst. Det beräknas att 300—400 utländska forsknings- och försöksmeddelanden per år skall kunna bearbetas och distribueras. För att underlätta överblicken av litteratur från svensk forsknings- och försöksverksamhet avser nämnden att även i fortsättningen i samarbete med skogs- och lantbruksakademien insamla och distribuera litteraturförteckning. De nya arbetsuppgifterna ställer ökade krav på föreståndaren och byråagronomen. Styrelsen förordar, att tjänsterna som förste byråsekreterare i Ae 23 och byråagronom i reglerad befordringsgång ändras till byrådirektör i Ae 25 resp. byråagronom i Ae 21. Vidare bör assistenten erhålla extra ordinarie anställning.

2 h). Yrkandet avser jordbruksekonomiska byrån. Sedan förste aktuarie-tjänsten i Ae 23 våren 1962 blivit ledig har ej någon sökande anmält sig. Bearbetningen och publiceringen av räkenskapsmaterialet rörande den jordbruksekonomiska undersökningen kan allvarligt äventyras om tjänsten inte kan besättas. Kungl. Maj:t har också medgivit, att tills vidare må finnas en tjänst som byrådirektör i Ag 25 under förutsättning att tjänsten som förste aktuarie i Ae 23 hålls vakant.

2 l). Yrkandet avser rationaliseringsavdelningen. I samband med genomförandet av den av 1960 års riksdag (prop. 96) beslutade omorganisationen av avdelningen har en koncentration skett av expeditiönsarbetet. Det har uppdragits åt ett kanslibitråde i Ae 7 att med biträde av ett kontorsbiträde vara registrator för avdelningens två byråer. Styrelsen anser att tjänsten i likhet med vad som är förhållandet å flertalet byråer inom styrelsen bör placeras i lägst lönegrad A 9.

1 b) och 2 k). Yrkandena avser inre rationaliseringsbyrån.

Beträffande yrkandet under 1 b) anför styrelsen bl. a. följande.

Det ankommer på byrån att svara för att bestämmelserna om ekonomisk prövning av olika investeringsåtgärder efterföljs, att utarbeta anvisningar m. m. rörande investeringskalkyler och att planlägga fortbildningskurser för den fältarbetande personalen. Byrån har vidare den centrala ledningen av lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet på den inre rationaliseringsområde. Då de nuvarande personalresurserna är starkt begränsade, har angelägna arbetsuppgifter inom nämnda områden måst begränsas och uppskjutas. Den fortgående specialiseringen och övergången till nya företagsformer inom jordbruket ställer nämnderna inför nya arbetsuppgifter. Investeringsfrågorna är därvid svårbedömbara och kräver mer ingående analyser än vid traditionella företag. Vid handläggningen i nämnderna av sådana ärenden bör styrelsen kunna ställa kvalificerade befattningshavare till förfogande. Det är nämligen ej möjligt att förse varje nämnd med erforderlig expertis. I samband med planeringen av gemensamhetsanläggningar — andelsladugårdar, dikningsföretag m. m. — behöver även nämnderna styrelsens medverkan liksom med översiktliga driftsekonomska utredningar för olika regioner. Det är med nuvarande personalresurser inte möjligt att tillgodose dessa behov. Styrelsen anser det inte möjligt att erhålla kvalificerade sökande till tjänsten om den ej placeras i lägst lönegrad A 23.

Till yrkandet under 2 k) anför som motivering att på sektionen för torrlägningsärenden erfordras en befattningshavare, som är kompetent att självständigt bereda och biträda med föredragning av ärendena. Det har inte varit möjligt att förordna någon av lantbruksingenjörerna att vara chef för sektionen. Tjänsten bör inrättas i stället för en byråingenjörstjänst i Ae 19.

2 d). Yrkandet avser yttre rationaliseringsbyrån. För uppgifter rörande individualplanering, ekonomiskt stöd till yttre rationalisering m. m. finns två tjänster i Ae 25 resp. Ae 23. Styrelsen avser därjämte att härför disponera ytterligare en tjänst i Ae 21. På grund av arbetsuppgifternas natur är det nödvändigt att gruppens chef får ställning som självständig föredragande. En förutsättning för att till befattningen skall kunna knytas en högt kvalificerad person är att den placeras i lägst Ae 27.

2 e) och f). Yrkandena avser den skogliga avdelningen inom yttre rationaliseringsbyrån. Två av styrelsens tre jägmästare är placerade i lönegrad 25 resp. 23. För att de skall kunna utnyttjas mera effektivt och få bättre möjligheter att överblicka sina arbetsuppgifter har de under det senaste året tilldelats var sitt verksamhetsområde, omfattande flera län. Deras uppgift är att biträda lantbruksnämnderna med att i särskilt krävande sammanhang föra förhandlingar. För jägmästarna innebär detta en organisatorisk förändring, som ställer ökade krav på befattningshavarnas förmåga till självständigt arbete och initiativ.

2 m). Enligt grunderna för reglerad befördringsgång beräknas behov av ytterligare en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 föreligga den 1 juli 1963.

Y t t r a n d e. *Statens lönenämnd* har ej funnit anledning till erinran mot bifall till yrkandet under 2 l) om uppflyttning av en tjänst som kansli-biträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9.

Departementschefen

Med hänsyn till att det på byrån för inre rationalisering bör finnas ökade möjligheter att anställa tillfälligt personal för bland annat uppgifter sammanhängande med ekonomisk prövning av investeringsåtgärder förordrar jag att anslaget uppräknas med 20 000 kr. Jag vill samtidigt hänvisa till att styrelsen kan anlita lantbruksnämndernas anslag för att bestrida kostnader, som uppkommer då tjänstemän vid nämnderna förordnas att tillfälligt tjänstgöra hos styrelsen.

Genom beslut av 1962 års riksdag (prop. 1962: 68; JoU 13; rskr. 238) ankommer på lantbruksstyrelsen att omhänderta den centrala statliga handläggningen av frågor som rör rennärningen. Styrelsen tillfördes för dessa ärenden en tjänst som överinspektör i Ae 27. För att öka möjligheterna för styrelsen att anlita tillfälligt arbetskraft för uppgifterna bör anslaget höjas med 5 000 kr.

Den till lantbruksstyrelsen centraliserade utbetalningen av löner till lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens personalförtecknade tjänstemän medför ej oväsentliga rationaliseringsvinster hos dessa organ. Med hänsyn till den ökade arbetsbelastningen för styrelsens del förordrar jag, att administrativa byråns personalkontor tillförs en kanslibiträdestjänst i Ae 7 och en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Jag tillstyrker vidare styrelsens förslag att på byråns kameralkontor inrättas en kontoristtjänst i Ae 9. Här nämnda personalförstärkningar föranleder en sammanlagd kostnadsökning av 41 000 kr.

I överensstämmelse med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för utbyte av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 på rationaliseringsavdelningen mot en kontoristtjänst i Ae 9. Övriga av styrelsen framlagda förslag till personaländringar kan jag endast biträda i den mån att jag förordrar, att en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång utbyts mot en sådan tjänst i Ao 5. Å personalförteckningen bör uppföras den genom beslut av 1962 års riksdag (prop. 103; JoU 20; rskr. 307) från och med den 1 juli 1963 inrättade tjänsten som förste byråinspektör i Ae 23 å undervisningsbyrån. Utgiftsökningarna till följd av vad nu förordats uppgår till 30 000 kr.

Slutligen bör anslaget till följd av utgiftsändringar av automatisk karaktär uppräknas med 503 000 kr.

Styrelsens övriga, i det föregående ej särskilt behandlade yrkanden kan jag ej tillstyrka.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(3\,657\,000 + 599\,000 =) 4\,256\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för lantbruksstyrelsen som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 345 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	33 000
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	21 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 607 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 192 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	58 000
Summa kr.	4 256 000

c) till *Lantbruksstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 256 000 kr.

[8] 2. *Lantbruksstyrelsen*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	514 500	470 470
1961/62	517 000	494 304
1962/63	540 000	
1963/64 (förslag)	578 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 63 500 kr.

	Utgifter		Anslag	Ökning
	1960/61	1961/62	1962/63	
1. Reseersättningar	182 397	176 758	219 000	—
2. Övriga expenser	172 000	160 816	177 500	37 500
3. Upplysningsverksamhet	60 000	42 744	95 000	26 000
				63 500

M o t i v. 1. Av anslagsposten har sedan budgetåret 1958/59 1 500 kr. anvisats för internordiska tjänsteresor. Med hänsyn till ökade nordiska kontakter och den prisstegring som ägt rum sedan 1958 föreslår styrelsen, att beloppet höjs till 5 000 kr.

2. Styrelsen utgår från att utgifterna för telegram, telefon och annonsering skall kunna hållas oförändrade vid 62 000 kr. I anledning av nytt avtal för städerskepersonalen kommer kostnaderna för renhållning och städning att uppgå till ca 53 000 kr. Kostnaderna för skrivmateriel, blankettryck m. m. beräknas med hänsyn till ökad åtgång och allmänna prisstegringar till ca 34 000 kr. Utgifterna för bokinköp, bindning av böcker och andra handlingar m. fl. ändamål beräknas till minst 26 000 kr.

För inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. ända-

mål har under de tre senaste budgetåren utgifterna begränsats till omkring 12 000 kr. Kostnaderna härför kommer nu att uppgå till omkring 20 000 kr. Då tillgången på medel varit strängt begränsad föreligger ett stort behov av att anskaffa vissa inventarier, vilket inte kan täckas inom ramen för det för löpande utgifter anvisade beloppet. Styrelsen hemställer därför att för ändamålet 20 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

3. För budgetåret 1962/63 uppräknades anslagsposten med bl. a. 5 000 kr. i samband med inrättande av en referat- och dokumentationstjänst vid jordbrukets upplysningsnämnd. Beloppet är otillräckligt. Nämnden beräknar medelsbehovet till 20 000 kr. med utgångspunkt från att kostnaderna för referat per år uppgår till ca 16 000 kr., kostnaderna för stenciler och papper till ca 3 000 kr. samt oförutsedda utgifter till 1 000 kr. Övriga omkostnader för nämndens verksamhet bör med hänsyn till allmänna kostnadsökningar uppräknas med 6 000 kr.

Vad gäller medelsbehovet för bidrag till att utge vissa tidskrifter m. m. anför styrelsen, att sedan 1947 bidrag bl. a. utgått till facktidskriften Grundförbättring med 7 000 kr. för år. Redaktionen för tidskriften har anhållit att bidraget skall ökas till 12 000 kr. Styrelsen hemställer att med hänsyn härtill anslagsposten uppräknas med 5 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anført tillstyrker jag, att det under anslagsposten till upplysningsverksamhet avsedda beloppet för referat- och dokumentationstjänst vid jordbrukets upplysningsnämnd höjs med 15 000 kr. Härjämte bör posten uppräknas med 4 000 kr. för att täcka omkostnadsökningar i övrigt vid nämnden. Styrelsens förslag att öka medelsanvisningen till bidrag för att utge vissa tidskrifter kan jag däremot inte biträda. Delposten till övriga expenser bör höjas med 17 000 kr. för att bland annat göra det möjligt att anskaffa vissa inventarier. Med hänsyn till medelsförbrukningen bör anslagsposten till sjukvård samt delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med vardera 1 000 kr. Av de till reseersättningar anvisade medlen bör högst 3 000 kr. få disponeras för att bestrida kostnader för internordiska tjänsteresor.

Kungl. Maj:t har den 21 december 1962 meddelat beslut i syfte att förflytta lantbruksstyrelsen till nya lokaler i Solna. De kostnader, som uppkommer för styrelsen i samband med flyttningen, torde böra täckas från inrevarande och nästa budgetårs omkostnadsanslag.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(540\,000 + 38\,000 =) 578\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 578 000 kr.

C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.**[9] 1. Lantbruksnämnderna: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	11 702 500	12 054 446
1961/62	12 969 000	12 623 604
1962/63	12 907 000	
1963/64 (förslag)	13 652 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 1 002 800 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförstärkning	
a) 2 byggnadskonsulenter Ae 21	+ 52 784
b) 4 assistenter Ae 17	+ 86 109
c) medel till sakkunniga	+ 50 000
2. Lönereglering	
a) 12 förste lantbrukskonsulenter Ao 27 i st. f. 12 lantbrukskonsulenter Ao 25	+ 40 343
b) 4 förste lantbrukskonsulenter Ao 27 i st. f. 4 lantbrukskonsulenter Ao 23	+ 7 824
c) 4 ingenjörer Ao 23 i st. f. Ao 19	+ 13 384
d) 14 kontorsskrivare Ao 13 i st. f. 14 kontorister Ao 9	+ 21 519
3. Omräkning	
a) 1962 års lönereglering	+ 690 453
b) 2 lantbrukskonsulenter Ae 21 i st. f. 2 bitr. lantbruksdirektörer Ao 24 på övergångsstat	— 21 312
c) 1 lantbrukskonsulent Ao 23 på övergångsstat	— 35 006
d) 1 lantbruksinstruktör Ae 13 i st. f. 1 lantbruksinstruktör Ao 13 på övergångsstat	—
e) 1 lantbruksinstruktör Ao 12 på övergångsstat	— 18 790
f) 1 kanslibiträde Ae 7 i st. f. 1 kanslibiträde Ao 7 på övergångsstat	—
g) tjänstetidsbefordran, löneklassförändringar och reglerad befordringsgång	+ 107 924
h) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 7 603
	+1 002 800

Motiv. 1 a). Enligt den omorganisation som beslöts vid 1960 års riksdag har antalet byggnadskonsulenter minskats till 20. Tio lantbruksnämnder har f. n. inte egen byggnadskonsulent. Sådan konsulent, som är verksam i två lantbruksnämndsområden, arbetar under väsentligt andra förhållanden än en konsulent, vars verksamhet är knuten enbart till en nämnd. Hans tjänstgöring blir mera splittrad genom längre och mera tidsödande tjänsteresor, föredragning och rådgivning vid två nämnder, m. m. Erfarenheten visar att det är trängande angeläget att åtminstone fyra av de tio nämnderna bör få tillgång till egen byggnadskonsulent.

1 b). Flera byggnadskonsulenter har så omfattande arbetsuppgifter eller arbetar under sådana förhållanden, att de behöver biträde av en assistent. Så är särskilt förhållandet i Västerbottens, Kristianstads, Malmöhus och Skaraborgs län.

1 c). För att tillgodose lantbruksnämndernas behov av driftsekonomisk expertis har förutsatts, att nämnderna i viss utsträckning skall kunna anlita de ekonomikonsulenter som finns vid vissa hushållningssällskap. Emellertid har det visat sig att det i praktiken i många fall inte varit möjligt för ekonomikonsulenter att stå till nämndernas förfogande i önskvärd utsträckning. Ett väsentligt skäl härtill är att sällskapen har att själva svara för den del av konsulentens lön och övriga kostnader, som inte täcks av statsbidraget. Lantbruksnämnderna disponerar inte medel för ersättning åt sällskap för att anlita ekonomikonsulenter. I fråga om samråd och uppdrag av mindre omfattning vållar detta inte några problem, men en nämnd kan behöva anlita ekonomikonsulent även för uppgifter, som tar relativt lång tid. För att det skall bli möjligt för nämnderna att lämna sällskapen skälig ersättning hemställer styrelsen, att anslaget uppräknas med 50 000 kr. I den mån det ej visar sig möjligt att tillgodose nämnds behov enbart genom att anlita sällskaps ekonomikonsulent bör beloppet även kunna användas för att anlita annan tillgänglig expertis.

2 a) och b). Fr. o. m. innevarande budgetår har elva av de 23 tjänsterna som lantbrukskonsulent i Ao 24 uppflyttats till Ao 27. Vid lantbruksnämnderna i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, vilka har vidsträckta arbetsområden och bedriver livlig verksamhet för jordbrukets och skogsbrukets yttre rationalisering, är det angeläget att arbetsuppgifterna fördelas på två befattningshavare. Det totala antalet tjänster för uppgifterna behöver därför ökas till 27.

2 c). Antalet lantbruksingenjörer uppgår till nio. Två uppnår pensionsåldern 1963. Förrättningsmän måste i stor utsträckning sökas bland de 26 ingenjörerna i Ao 19. För att dessa skall kunna beredas löneställning som svarar mot arbetsuppgifterna och ansvaret bör f. n. fyra tjänster i högst Ao 23 inrättas i utbyte mot samma antal tjänster i Ao 19.

2 d). Den kraftigt ökade köp-, bytes- och försäljningsverksamheten har haft som följd att kamrerarna vid nämnderna tas i anspråk för arbetsuppgifter som förut helt eller delvis omhänderhafts av konsulenter. Det är därför ofrånkomligt att låta annan befattningshavare överta och med hög grad

av självständighet utföra vissa administrativa arbetsuppgifter, för vilka kamrerstjänsterna ursprungligen inrättats. Styrelsen föreslår att 14 tjänster som kontorsskrivare inrättas i utbyte mot motsvarande antal andra tjänster.

Departementschefen

Vad angår lantbruksstyrelsens förslag att medel skall ställas till förfogande för att anlita driftsekonomisk expertis vid lantbruksnämnderna vill jag erinra om att den expertis av detta slag, som är knuten till hushållningssällskapen, enligt uttalande av 1960 års riksdag (prop. 1; JoU 22; rskr. 304) till viss del också skall biträda nämnderna. Då kostnaderna för expertisen till betydande del täcks genom medelsanvisning under hushållningssällskapsorganisationens avlöningsstat och i övrigt med andra inkomster vid organisationen, kan jag inte tillstyrka förslaget att lantbruksnämnd skall erlägga ersättning till hushållningssällskap för att den anlitar sällskapets ifrågavarande expertis. I det följande avser jag att framlägga förslag som syftar till att öka hushållningssällskapens och därigenom lantbruksnämndernas tillgång på driftsekonomisk expertis. På grund av det anförda kan jag inte biträda yrkandet om ökning av medlen till sakkunniga under detta anslag.

I betraktande bland annat av att lantbruksnämndernas behov av byggnadsteknisk personal prövats av 1960 års riksdag (prop. 96; JoU 22; rskr. 304) kan jag inte biträda föreliggande hemställan om ökning av denna personal. Ej heller kan jag tillstyrka förslagen till löneregleringar.

Behovet av tillfällig personal på lantbruksnämndernas administrativa avdelningar torde minska genom den under lantbruksstyrelsens avlöningsanslag behandlade centraliseringen av löneuträkning m. m. för nämndernas tjänstemän. Med hänsyn härtill och till tillgången på vakansmedel bör anslagsuppräknningen som följd av utgiftsförändringar av automatisk natur kunna begränsas till 688 000 kr. I anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 30 november 1962 om höjning av arvoden till lantbruksnämndernas ledamöter bör anslaget höjas med ytterligare 57 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(12\,907\,000 + 745\,000 =) 13\,652\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 966 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	227 000
3. Arvoden till ortsombuden, <i>förslagsvis</i>	356 000
4. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	225 000
5. Ersättningar till täckdiknings- och cementeringsförmän, <i>förslagsvis</i>	100 000

6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 384 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 206 000
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	188 000
Summa kr.	13 652 000

b) till *Lantbruksnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 13 652 000 kr.

[10] 2. *Lantbruksnämnderna*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 772 100	2 691 472
1961/62	2 860 000	2 760 160
1962/63	3 040 000	
1963/64 (förslag)	3 180 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 266 000 kr.

	1960/61	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Ökning
1. <i>Expenser</i>				
a) anskaffning av instrument och annan fältutrustning..	21 383	19 979	25 000	35 000
b) övriga <i>expenser</i>	611 717	602 327	727 000	231 000
				266 000

M o t i v. 1 a). Någon uppräknig av det belopp å 25 000 kr., som alltsedan budgetåret 1955/56 anvisats för att anskaffa instrument och annan fältutrustning har inte skett. Som ett viktigt led i rationaliseringen av fältarbetet rörande torrlägnings- och täckdikningsföretag bör ett antal äldre avvägningsinstrument ersättas med moderna instrument. Merkostnaderna för utbytet beräknas till ca 20 000 kr. Antalet skogstjänstemän vid nämnderna har ökats under det senaste året. För dessa tjänstemän erfordras sex fullständiga fältutrustningar för en kostnad av 15 000 kr.

1 b). Utgifterna för renhållning och städning kommer i anledning av nytt städningsavtal att uppgå till 220 000 kr. Kostnader för telegram, telefon och annonsering beräknas med hänsyn till tilltagande verksamhet till 250 000 kr. samt kostnader för skrivmateriel, blankettryck m. m. till 140 000 kr. Underhåll av möbler, kontorsmaskiner och fältinstrument beräknas kosta 45 000 kr. och prenumeration, bokinköp och bindning av böcker 22 000 kr. Ersättning till lantbruksinstruktör för upplåtande av expeditiionsutrymme beräknas utgå med 5 000 kr. och ersättning till ortsombuden för kostnader av

expensnatur med 32 000 kr. Utgifter för demonstrationsmaterial, transportkostnader m. m. beräknas till 23 000 kr.

Beträffande behovet av ersättningsanskaffningar av kontorsmaskiner och möbler anför styrelsen bl. a. följande.

Återanskaffningsvärdet av kontorsmaskinerna utgör ca 700 000 kr. Normalt bör de avskrivas efter tio års användning. Medel bör därför anvisas till belopp som motsvarar tio procent av värdet. En del av skrivmaskinerna bör utbytas mot elektriska. Merkostnaden beräknas till 10 000 kr. Ersättningsanskaffning av möbler och andra kontorsinventarier har i huvudsak skett i samband med inflyttning i nya lokaler. Vid de flesta nämnderna finns därför ett behov av att ersätta utslitna eller otidsenliga inventarier. Härtill bör ca 30 000 kr. anvisas.

För att nyanskaffa utrustning anvisades för budgetåret 1962/63 40 000 kr. För att ändamålsenliga förvaringsmöbler skall kunna anskaffas beräknas medelsbehovet under nästa budgetår öka med 20 000 kr. På grund av den begärda ökningen av personalen bör posten ökas med ca 12 000 kr. Lantbruksnämnden i Jönköpings län skall inflytta i nya lokaler. Delposten bör i anledning därav ökas med 39 000 kr.

Departementschefen

Under hänvisning till vikten av att numera föråldrad eller försliten utrustning ersätts med moderna och arbetssparande instrument föreslår jag, att delposten till anskaffning av instrument och annan fältutrustning ökas med 25 000 kr. Vidare vill jag förorda, att delposten till övriga expenser höjs med 60 000 kr. med hänsyn till lantbruksnämndernas ökade verksamhet och till kostnadsutvecklingen. Härjämte bör under denna delpost anvisas ett engångsbelopp av 50 000 kr. för utgifter i anledning av att lantbruksnämnden i Jönköpings län får nya lokaler samt för att anskaffa kontorsutrustning. Slutligen bör anslagsposten till sjukvård uppräknas med 5 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (3 040 000 + 140 000 =) 3 180 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Lantbruksnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 180 000 kr.

[11] 3. Bidrag till hushållningssällskapen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 688 800	8 164 774
1961/62	8 833 000	8 669 722
1962/63	14 525 000	
1963/64 (förslag)	11 044 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget minskas med 3 145 500 kr.

		Ökning eller minskning
1. Personalförstärkningar		
a) statsbidrag för ytterligare 4 ekonomikonsulenter	+	49 000
b) 9 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	+	93 899
c) vikarier och vikariatsersättningar	+	250 000
2. Löneregleringar		
a) höjning av statsbidrag till arvoden åt 10 ekonomikonsulenter	+	20 000
b) 10 kanslibiträden Ae 7 i st. f. 10 kontorsbiträden	+	12 012
3. Omräkning		
a) 1962 års lönereglering	+	1 019 717
b) löneklassförändringar, m. m.	+	64 881
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+	9 268
d) statsbidrag till ATP-avgifter	+	175 724
e) statsbidrag till arbetsgivaravgifter till sjuk- och moderskaps- försäkringen	+	1 685
f) för första halvåret 1962 anvisade medel	—	4 842 000
		— 3 145 500

Motiv. 1 a). För budgetåret 1962/63 har anvisats 165 000 kr. för att anlita jordbruksekonomisk expertis samt 25 000 kr. för att anlita tillfälligt biträde i jordbruksekonomiska frågor. Styrelsen har föreslagit, att beloppet 165 000 kr. skall utnyttjas till bidrag för att anställa tio ekonomikonsulenter, vilkas verksamhetsområden skall omfatta 22 hushållningssällskapsområden. Kalmar, Gotlands och Malmöhus län är ej med i någon områdesgrupp. Även inom övriga områden kan konsulenten företrädesvis stå till förfogande endast inom det hushållningssällskapsområde där han är stationerad. Dessutom kräver de koncentrerade rationaliseringsåtgärderna i Norrland speciella insatser av ekonomikonsulenter. De förutsätts även medverka i den fältförsöksverksamhet på jordbruks- och husdjursområdet, som bedrivs enligt föreskrifter i stadgan för lantbrukshögskolan. Enligt styrelsens mening bör indelningen i ekonomikonsulentområden ändras så att den bättre anpassas till behovet av ekonomisk expertis. Kostnaden för ytterligare fyra konsulenter har efter 18 500 kr. per konsulent beräknats till 74 000 kr. Om styrelsens förslag godtas behöver medel för att anställa tillfälligt biträde i jordbruksekonomiska frågor ej vidare anvisas.

2 a). Med hänsyn till den allmänna löneutvecklingen föreslår styrelsen, att statsbidraget per konsulent höjs från 16 500 kr. till 18 500 kr.

1 c). Den i hushållningssällskapsorganisationens avlöningsstat upptagna icke-ordinarieposten inrymmer inte medel för vikariatsersättningar eller för avlöning åt sådan extra personal, som anställs som vikarie för ordinarie eller extra ordinarie tjänsteman vid tjänstledighet. Enbart kostnaderna för vikarier för de ordinarie befattningshavare vid vissa hushållningssällskap

i Norrland, som förordnats till tjänstemän för koncentrerade rationaliseringsåtgärder, uppgår till 100 000 kr. Det yrkade beloppet motsvaras till stor del av besparing på ordinarieposten.

1 b) och 2 b). På hushållningssällskapens personalförteckning är f. n. uppförda 15 kanslibiträdestjänster, varav elva i Ao 7 och fyra i Ae 7. Vidare finns sex kontorsbiträden i Ao 5 och 26 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång, av vilka dock f. n. sex skall hållas obesatta. För att tillgodose behovet av kontorspersonal bör varje sällskap ha ett kanslibiträde och ett kontorsbiträde.

I två särskilda skrivelser den 25 september 1962 har *Hushållningssällskapens förbund* hemställt dels att åtgärder vidtas för fortsatt utbyggnad av ekonomikonsulentorganisationen med ytterligare fyra tjänster, att statsbidrag för densamma för budgetåret 1963/64 anvisas med 280 000 kr. och att hittillsvarande minskning av ersättningen för medverkan i den jordbruks-ekonomiska undersökningen åt hushållningssällskap med ekonomikonsulenttjänst måtte upphöra, dels att åtgärder vidtas för att förbättra löneställning för hushållningssällskapens kamrerare.

Departementschefen

Liksom inom andra näringar kräver en rationell och lönsam drift av ett jordbruksföretag en noggrann ekonomisk planering. Behovet härav ökar genom utvecklingen mot större och mera kapitalkrävande företag. Med hänsyn härtill anser jag, att det är angeläget att stärka tillgången på expertis för driftsekonomisk rådgivnings- och upplysningsverksamhet inom rationaliseringsorganen på jordbrukets område. Jag tillstyrker därför förslaget att under detta anslag beräknas medel för statsbidrag till att anställa ytterligare fyra ekonomikonsulenter vid hushållningssällskapen. Därigenom ökar, såsom jag framhållit under lantbruksnämndernas avlöningsanslag, även nämndernas tillgång till driftsekonomisk expertis. Härutöver bör enligt min mening alltså 25 000 kr. stå till förfogande för att anlita tillfälligt biträde i jordbruksekonomiska frågor. Med hänsyn till det anförda och då jag ansluter mig till lantbruksstyrelsens övriga motiv för höjning av statsbidraget förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 94 000 kr. En ytterligare förstärkning av resurserna för den driftsekonomiska rådgivningen följer av förslag som jag avser framlägga under anslagspunkten Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter beträffande dispositionen av de för denna rådgivning anvisade medlen.

Jag kan ej biträda förslagen om ändring i antal och lönegradsplacering av de tjänster på hushållningssällskaporganisationens personalförteckning, som är avsedda för kontorspersonal. Behovet av medel under posten till icke-ordinarie personal för att avlöna vikarier torde få tillgodoses genom att Kungl. Maj:t i erforderlig utsträckning medger överskridande av posten.

På grund av utgiftsökningar av automatisk karaktär bör anslaget höjas med 1 267 000 kr. Å andra sidan kan det nedräknas med 4 842 000 kr., som på grund av omläggning av medelsanvisningen till budgetår beräknats för att täcka medelsbehovet under första halvåret 1962.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (14 525 000 — 3 481 000 =) 11 044 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för hushållningssällskapsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 741 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	284 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	266 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 013 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	140 000
6. ATP-avgifter, <i>förslagsvis</i>	536 000
7. Arbetsgivaravgifter till sjuk- och moderskapsförsäkringen, <i>förslagsvis</i>	64 000
Summa kr. 11 044 000	

b) till *Bidrag till hushållningssällskapen*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 11 044 000 kr.

[12] 4. Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	5 085 000	5 075 920	9 080
1961/62	5 210 000	5 152 500	66 580
1962/63	8 085 000		
1963/64 (förslag)	5 785 000		

Y r k a n d e. A. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att det för bidrag till hushållningssällskapens omkostnader avsedda beloppet minskas med 1 981 500 kr. till 5 748 500 kr.

	Disponerat 1962/63	Beräknat 1963/64	Ökning eller minskning
1. För utbetalning av ersättning för driftsintrång å demonstrationsgård ..	30 000	50 000	+ 20 000
2. Kostnader för årsmöten och förvaltningsutskottssammanträden	250 000	250 000	—
3. Avlöning av viss icke-personalförtecknad personal	910 200	1 085 700	+ 175 500
4. Rese- och traktamentskostnader	1 642 850	1 693 850	+ 51 000
5. Hyreskostnader	416 900	416 900	—
6. Expenskostnader	520 850	572 850	+ 52 000
7. För fri disposition	1 399 200	1 679 200	+ 280 000
8. Omkostnader för första halvåret 1962	2 560 000	—	— 2 560 000
	7 730 000	5 748 500	— 1 981 500

B. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställer, att det för bidrag till hushållningssällskapens försöksverksamhet avsedda beloppet ökas med 295 000 kr. till 650 000 kr.

Motiv. A 1. Medel för att utbetala ersättning för driftsintrång på demonstrationsgård inräknas fr. o. m. innevarande budgetår i posten till hushållningssällskapens allmänna omkostnader. Avsikten härmed torde ha varit att bereda styrelsen möjlighet att härför ta i anspråk medel för sällskapens allmänna omkostnader. Med hänsyn till att de för ändamålet avsedda medlen under flera år varit otillräckliga anser styrelsen att delposten bör uppräknas.

3. Beloppet för innevarande budgetår avser lön till 25 kontorsbiträden enligt löneklass A 7 och till 37 instruktörer enligt löneklass A 15 i 1961 års lönenivå. Uppräkning av lönerna till 1963 års nivå medför en merkostnad av 90 400 kr. Med hänsyn till förslag som i annat sammanhang kommer att framföras om lönegrad A 15 såsom lägsta lönegrad för instruktör bör enligt styrelsen lönebeloppet per instruktör beräknas efter löneklass A 17. Detta ökar utgifterna med 85 100 kr.

4. För de 319 fältarbetande tjänstemännen uppgår merkostnaden genom höjda bilersättningar till 51 000 kr.

6. I genomsnitt torde kostnaden för expenser ha stigit med omkring 10 procent. Posten bör därför uppräknas.

7. Det utvecklingsarbete, som sällskapen bedriver inom olika grenar av lantushållningen, är enligt styrelsens mening synnerligen betydelsefullt. Det är därför angeläget att störningar till följd av otillräcklig medelstillgång i möjligaste mån undviks. Då posten till stor del i sista hand används till löner, resor o. d. anser styrelsen rimligt, att medelstillgången anpassas efter kostnadsutvecklingen. Härför erfordras uppräkning med i runt tal 80 000 kr. För att sällskapen skall kunna öka sina insatser främst på driftsrationaliseringens område är det nödvändigt att ytterligare 200 000 kr. ställs till förfogande.

Motiv. B. Hushållningssällskapens egen försöksverksamhet har beräknats omfatta ca 3 000 försök per år, vartill statsbidrag utgått med i genomsnitt 100 kr. per försök. Den verkliga kostnaden beräknar styrelsen till 500 kr. Med hänsyn till verksamhetens betydelse och inträffade kostnadsökningar är det ofrånkomligt att bidraget höjs till 200 kr. per försök eller 600 000 kr. Härtill kommer analyskostnader med 50 000 kr.

I särskild skrivelse den 25 september 1962 hemställer *Hushållningssällskapens förbund*, att omkostnadsanslaget för budgetåret 1963/64 måtte fastställas till 6 148 500 kr.

Departementschefen

Vad angår lantbruksstyrelsens förslag rörande ersättning för driftsintrång å demonstrationsgård vill jag erinra om att från och med innevarande budgetår någon särskild post ej upptagits för detta ändamål. Styrelsens övriga yrkanden biträder jag i den mån att jag förordar, att medelsanvisningen höjs med 260 000 kr. Å andra sidan bör från anslaget avräknas det för omkostnader under första halvåret 1962 anvisade beloppet av 2 560 000 kr.

I detta sammanhang torde böra nämnas att styrelsen för Hushållningssällskapens förbund i framställning, varöver lantbruksstyrelsen avgivit yttrande, hemställt om åtgärder för att anpassa bestämmelserna om ersättning åt hushållningssällskapens förtroendemän till de nya reglerna rörande traktement, resekostnadsersättning och arvode till landstingmän. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela härför erforderliga bestämmelser.

Den av styrelsen för lantbrukshögskolan föreslagna ökningen av statsbidragsgivningen till hushållningssällskapens försöksverksamhet kan jag ej biträda. För ändamålet bör därför beräknas oförändrat 355 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (8 085 000 — 2 300 000 =) 5 785 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hushållningssällskapen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 5 785 000 kr.

[13] 5. Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållningssällskap

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	25 000	12 442	19 430
1961/62	25 000	25 640	18 790
1962/63	45 000		
1963/64 (förslag)	75 000		

Yrkande. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 65 000 kr.

Motiv. Styrelsen erinrar om att statsmakterna vid flera tillfällen har understrukt betydelsen av fortbildning inte minst på de pedagogiska och ekonomiska områdena för såväl nämndernas som sällskapens personal. Ytterligare medelstilldelning är nödvändig för budgetåret 1963/64 för att fullfölja den kursverksamhet som planeras för budgetåret 1962/63. Fortlöpande kontakt hålls vid kursplaneringen med andra ämbetsverk med närliggande verksamhetsområden, främst skogsstyrelsen och lantmäteristytelsen. I vissa fall kommer gemensamma kurser att anordnas, i andra fall kommer lantbruksstyrelsens tjänstemän att delta i fortbildningskurs som anordnas av annan myndighet och omvänt. Lantbruksstyrelsen hemställer, att tjänstemännens deltagande får ske i tjänsten oavsett om kursen anordnas av styrelsen eller av annan myndighet enligt program som av styrelsen godkänns och att rese- och traktamentskostnaderna härför får bestridas ur anslagen till lantbruksnämnderna resp. hushållningssällskapen.

Styrelsen erinrar om att av den post inom anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m., som anvisats för särskild rådgivning rörande småbrukets tekniska och ekonomiska problem, 30 000 kr. skall användas för ersättningar till deltagare i kurser, som anordnas i anslutning till specialrådgivarnas verksamhet samt för att bestrida kostnader för att anlita andra föreläsare än specialrådgivare. Specialrådgivarnas medverkan i kurser har enligt styrelsen nästan helt begränsats till fortbildningskurser för personal vid lantbruksnämnder, hushållningssällskap och lantbrukets skolor. I samråd med styrelsen för lantbrukshögskolan föreslår lantbruksstyrelsen, att nyss nämnda belopp för budgetåret 1963/64 anvisas under detta anslag.

Med hänsyn till att någon reservation ej beräknas föreligga vid utgången av budgetåret 1962/63 anser styrelsen att anslaget bör tillföras 19 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till angelägenheten av att medel i tillräcklig omfattning står till förfogande för fortbildning av lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens tjänstemän förordar jag, att anvisningen under anslaget bestäms till 75 000 kr. För dispositionen av anslagsmedlen bör i huvudsak gälla de regler som angivits i 1962 års statsverksproposition. I anslutning till vad jag uttalat under hushållningssällskapens avlöningsanslag vill jag understryka betydelsen av ytterligare fortbildning i ekonomiska ämnen, särskilt i fråga om att upprätta investerings- och driftsplaner. Beträffande villkoren för berörda tjänstemäns deltagande i fortbildningskurser, som anordnas av annan än lantbruksstyrelsen, torde Kungl. Maj:t äga besluta.

Medel för den kursverksamhet, som anordnas såsom ett led i de till lantbrukshögskolan knutna specialrådgivarnas verksamhet, bör enligt min mening alltså beräknas under anslaget till kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(45\,000 + 30\,000 =) 75\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållningssällskap* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kr.

[14] 6. Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 640 000	1 016 348
1961/62	2 040 000	1 825 212
1962/63	2 140 000	
1963/64 (förslag)	3 110 000	

Y r k a n d e. A. *Lantbruksstyrelsen* föreslår, att anslaget i vad det avser kursverksamhet ökas med 1 322 500 kr.

	Ökning
1. Kurser med enbart muntlig eller kombinerad muntlig och skriftlig undervisning	
a) arvodeshöjning	450 000
b) kompensation för kursanordnarnas andel i kostnaderna för kursverksamheten	260 000
c) från anslaget särskilda utbildningskurser	31 500
d) lantarbetarkurser	104 000
e) specialkurser	50 000
f) stipendier för förlorad arbetsförtjänst	5 000
g) traktamentshöjningar	22 000
h) ökning av kursverksamheten	375 000
2. Framställning av undervisningsfilm och bildserier	25 000
	1 322 500

B. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställer, att anslaget i vad det avser specialrådgivning ökas med 286 000 kr.

M o t i v. A. *Lantbruksstyrelsen* anför, att medelsanvisningen har varit i stort sett oförändrad under de fyra sista budgetåren trots att kostnaderna för resor, traktamenten, omkostnader m. m. ökat. Samtidigt har framhållits vikten av ökad verksamhet, särskilt inom det ekonomiska ämnesområdet och i fråga om lantbruksnämndernas rationaliseringsåtgärder. Från statsmakternas sida föreligger klart uttalade önskemål om att öka och effektivisera kursverksamheten. För att dessa önskemål skall kunna uppfyllas och statsmakternas olika uttalanden skall kunna åtföljas av konkreta åtgärder, krävs att medel anvisas i tillräcklig omfattning.

Fr. o. m. sommaren 1959 har styrelsen i samråd med lantbrukshögskolan anordnat feriekurser för gymnasister. Kurserna, som i regel omfattar två veckor, har anordnats med bidrag från anslaget. Härtill har under 1962 ut-

nyttjats 6 319 kr. Det är såväl lantbruksstyrelsens som lantbrukshögskolans uppfattning att feriekurserna på ett verksamt sätt bidragit till den förbättring i fråga om antalet sökande till lantbrukshögskolan, som skett under de sista två åren. Det är angeläget, att verksamheten kan fortgå som hittills. I anledning av att medel nu anvisats under lantbrukshögskolans anslag, har lantbruksstyrelsen velat anmäla i vilken utsträckning förevarande anslag utnyttjats härför och samtidigt begära fortsatt bemyndigande att stödja denna kursverksamhet.

Beträffande de olika utgiftsposterna anför styrelsen bl. a. följande.

1 a). Enligt kungörelsen 1949: 452 angående statsbidrag till utbildningsverksamhet på lantbrukets område och brev den 6 juni 1962 skall arvode till lärare och instruktörer utgå med högst den ersättning, som enligt lantbruksstyrelsens närmare föreskrifter skulle utgå vid motsvarande tillämpning av 5 § timlärarkungörelsen, samt därutöver med de avgifter till den allmänna tilläggs pensioneringen, som kursanordnare erlägger för dylika arvoden. En ungefärlig beräkning ger vid handen, att merkostnaden blir av storleksordningen 450 000 kr. för kursverksamhet av samma omfattning som den under budgetåret 1961/62.

1 b). Fr. o. m. budgetåret 1962/63 skall statsbidrag utgå med hela den av styrelsen godkända kostnaden. I 1962 års statsverksproposition framlagt förslag om att statsbidraget till öppna kurser skulle indras godtogs endast delvis av riksdagen, som uttalade, att bidrag till jordbrukardagar och andra sammankomster, som vände sig till ett större antal deltagare, ej skulle anses statsbidragsberättigade. Däremot skulle statsbidrag även i fortsättningen kunna utgå till sådana öppna kurser, som vände sig till mindre grupp deltagare och som anordnades i rent undervisande syfte.

Statsbidragskostnaden för öppna kurser uppgick budgetåret 1960/61 till ca 450 000 kr. Enligt styrelsens bedömande kan härav endast ca 50 000 kr. anses beröra sådana öppna kurser, till vilka statsbidrag i fortsättningen ej skall utgå. Samtidigt var kursanordnarnas andel i kostnaderna för hela kursverksamheten ca 310 000 kr. För att statsbidrag skall kunna utgå enligt de nya bestämmelserna för kursverksamhet av samma omfattning som under budgetåret 1960/61, erfordras ökning med ca 260 000 kr.

1 c). Från anslaget till särskilda utbildningskurser utgår bidrag till svin-skötarkurser, kurser för fårskötare, mjölkbedömare och köttklassificerare samt till utbildnings- och fortbildningskurser för mejeripersonal. För att uppnå likformighet i bidragsgivningen är det önskvärt att reglementet 1949: 451 för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område samt kungörelsen 1949: 452 angående statsbidrag till verksamheten görs tillämpliga på dessa kurser. Enligt kungörelsen 1951: 246 om statsunderstödda utbildningskurser för mejeripersonal kan statsbidrag utgå till tre slags kurser, nämligen fortbildningskurs för ledare av produkttillverkning i mejerier, utbildningskurs för mejeripersonal i arbetarställning samt utbildningskurs i apparat- och maskinskötsel. Utvecklingen inom mejeriområdet har emellertid lett till att behov av fortbildningskurser för vissa nya personalkategorier, exempelvis laboratoriepersonal, uppkommit. Vid tillämpning av bestämmelserna för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område erhålls smidigare anpassning till utbildningsbehovet.

1 d). I det avtal, som våren 1962 slöts mellan jordbrukets arbetsgivar- och arbetstagarparter, ingår lönedifferentiering efter utbildning. Bl. a. skall viss merbetalning utgå till lantarbetare och djurskötare, som genomgått tre

veckors maskinkurs resp. två till fyra veckors kurs i djurskötsel. Vintern 1962/63 kommer det att bli stor efterfrågan på sådana kurser. Med hänsyn till att behovet av kurserna inte kan tillgodoses under en säsong väntas även under vintern 1963/64 stor efterfrågan på sådana kurser. För budgetåret 1963/64 krävs extra medelstilldelning med ca 104 000 kr.

1 e). Från anslaget utgår bidrag till specialinriktade kurser av rikskaraktär. Sådana har anordnats i exempelvis broileruppfödning och andra specialformer av fjäderfäproduktion, fårskötsel, pälsdjursfrågor, fortbildning av lantbruksmaskinreparatörer m. m. Ett ökat behov av riksbetonade specialkurser förväntas särskilt på husdjursområdet. Härför krävs ökad medelstilldelning med ca 50 000 kr.

1 f). De senaste årens löne- och kostnadsstegringar har menligt inverkat på antalet deltagare i kurser med en kurstid om minst sex dagar. För att kunna hålla stipendierna för förlorad arbetsförtjänst någorlunda i nivå med läget på arbetsmarknaden föreslår styrelsen, att stipendierna för gift deltagare med försörjningsplikt höjs från 17 kr. till 20 kr. per dygn och för ogift från 10 kr. till 12 kr. per dygn. Särskilt med tanke på de anställda inom jordbruket, som vid deltagande i kurs får avstå löneinkomst, är höjningen väl motiverad.

1 g). Den traktamentshöjning, som genomfördes den 1 juli 1961, beräknades redan i petitan 1961 medföra ökade kostnader av ca 22 000 kr.

1 h). Styrelsen har inledningsvis motiverat hur angeläget det är att kursverksamheten ökas.

2. Föreningen Skogs- och Lantbruksfilm har anhållit om statsbidrag med 100 000 kr. för att framställa undervisningsfilm och bildserier. Styrelsen anser det ofrånkomligt, att anslagsposten uppräknas med 25 000 kr.

I särskild skrivelse den 25 september 1962 hemställer *Hushållningssällskapens förbund*, att den av lantbruksstyrelsen för budgetåret 1962/63 förordade uppräknningen av anslaget Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m. kommer till stånd.

Motiv. B. Personalen för specialrådgivningen i företagsekonomi består av en expert samt två specialrådgivare. Den ena specialrådgivaren, stationerad i Alnarp, har till uppgift att ägna sig åt slättbygdsjordbruket, den andre, som är placerad vid Ultuna, åt skogstrakternas problem. Beroende på stora skillnader i klimatiskt avseende företer skogslantbruket mycket olikartade förhållanden. Behovet av en specialrådgivare för Norrland framstår därför som angeläget. Styrelsen föreslår, att specialrådgivningen i företagsekonomi utbyggs med en specialrådgivare, placerad vid Rönnebo.

Jordbrukets effektivisering har under senare år inte gått lika snabbt inom djurskötseln som inom växtodlingen. Detta beror på mindre möjligheter till rationalisering i den förra driftsgrenen. En intensiv upplysningsverksamhet, som står i nära kontakt med forskningen, krävs för att föra ut en ny teknologi till jordbrukarna. Beträffande det mindre jordbruket är en mer eller mindre specialiserad och intensiv djurhållning ofta enda vägen till en godtagbar inkomst inom det egna företagets ram, varför en rådgivningsverksamhet skulle vara av utomordentlig betydelse. De resurser, som tilldelats specialrådgivningen, har hittills koncentrerats på företagsekonomi

och växtodling. Styrelsen föreslår, att en teknisk specialrådgivning organiseras även på husdjursområdet på så sätt att en expert knyts till lantbruks-högskolan och en specialrådgivare placeras inom vart och ett av de tre försöksdistrikten.

I en av rektor V. Wessén avgiven reservation föreslås fyra specialrådgivare inom husdjursområdet.

I detta sammanhang torde få anmälas att styrelsen för statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 hemställer, att 74 000 kr. anvisas under detta anslag för specialrådgivning i byggnadsfrågor.

Beträffande motiveringen hänvisas till IX ht 1962 p. 14 under 4. För specialrådgivningen erfordras en försöksledare i Ag 27 och en ingenjör i Ag 23, för vilka kostnaderna beräknas till 67 000 kr. för år. Härutöver beräknas 7 000 kr. för resekostnader, medan övriga expenskostnader anses kunna rymmas inom forskningsanstaltens anslag.

Departementschefen

I syfte att göra kursverksamheten med medel från detta anslag helt tidsenlig beslöt 1962 års riksdag vissa ändringar i reglerna för bidragsgivningen samt i fråga om inriktningen av verksamheten. I sistnämnda hänseende uttalades bland annat att verksamheten i första hand bör inriktas på sådana ämnesområden som är väsentliga för jordbrukets företagare och anställda när det gäller att möta näringens aktuella problem. Särskilt pekades på behovet av kurser i ekonomiska ämnen.

Vad gäller lantbruksstyrelsens yrkanden rörande medelsbehovet för nästa budgetår vill jag till en början erinra om att fjolårets riksdag (prop. 190; JoU 36; rskr 412) medgivit att anslaget för innevarande budgetår må överskridas för att täcka kostnaderna för vissa fortbildningskurser för lantarbetare. Jag tillstyrker styrelsens förslag att anslaget för dylika kurser under nästa budgetår tillförs 104 000 kr. Enligt min mening bör hinder ej möta mot att i ökad utsträckning anordna sådana specialkurser av riks-karaktär, som angivits i anslagsäskandena. Medelsbehovet härför bör dock kunna täckas utan anslagshöjning.

Jag ansluter mig till lantbruksstyrelsens förslag att medel under anslaget beräknas för bidrag till sådana kurser för svinskötare, fårskötare, mjölkbedömare, köttklassificerare samt mejeripersonal, som nu anordnas med stöd av medel ur anslaget Särskilda utbildningskurser. Förevarande anslag bör därför ökas med 31 000 kr. Bidragsgivningen bör alltjämt ske enligt nu gällande bestämmelser.

Till deltagare i vissa av de kurser, som anordnas med medel från detta anslag, utgår stipendium för förlorad arbetstid med högst 17 kr. om dagen, om denne har försörjningsplikt mot familj, och eljest 10 kr. om dagen. Till följd av löneutvecklingen föreslår jag höjning av dessa belopp till 20 kr. respektive 12 kr. Kostnadsökningen bör beräknas till 5 000 kr. Det torde få an-

komma på Kungl. Maj:t att vidta erforderlig ändring i reglementet den 30 juni 1949 (nr 451) för statsunderstödd utbildningsverksamhet på lantbrukets område.

Härutöver kan jag endast tillstyrka styrelsens yrkanden i den mån att jag förordar att uppräknig sker med 710 000 kr. till följd av arvodeshöjningar och andra kostnadsökningar genom fjolårets riksdagsbeslut om ändrade regler för bidragsgivning till kursanordnare.

Anslagsposten till framställning av undervisningsfilm och bildserier bör enligt min mening upptas med oförändrat 75 000 kr.

Från anslagsposten till särskild rådgivning rörande småbrukets ekonomiska och tekniska spörsmål har sedan budgetåret 1961/62 bestritts kostnaderna för en till lantbrukshögskolan knuten sådan rådgivning i företagsekonomiska frågor och beträffande växtodling. Såsom styrelsen för lantbrukshögskolan framhållit torde en produktionsomläggning till en specialiserad och intensiv animalieproduktion inte sällan kunna förstärka lönsamheten inom det mindre jordbruket. För att främja sådana driftomläggningar är det enligt min mening angeläget att en intensifierad upplysning och rådgivning i nära kontakt med lantbrukshögskolans forsknings- och försöksverksamhet kommer till stånd på husdjursområdet. Med hänsyn härtill vill jag förordar, att liksom skett beträffande specialrådgivningen i fråga om växtodling och företagsekonomi en expert på husdjursområdet knyts till högskolan. Härjämte bör för nästa budgetår medel ställas till förfogande för att vid något av försöksdistrikten stationera en specialrådgivare inom ämnesområdet. Någon utbyggnad under budgetåret 1963/64 av specialrådgivningen i företagsekonomiska frågor kan jag ej tillstyrka. Ej heller kan jag biträda styrelsens för statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader förslag om specialrådgivning i byggnadsfrågor. Till följd av vad jag nu förordat bör anslagsposten höjas med 120 000 kr. till 695 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(2\,140\,000 + 970\,000 =) 3\,110\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 110 000 kr.

[15] 7. Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	13 000 000	10 377 952	32 522 828
1961/62	7 000 000	10 989 170	28 533 159
1962/63	12 000 000		
1963/64 (förslag)	13 000 000		

	Högsta med- givna bidrags- summa	Beviljade bidrag, m. m.
1960/61	16 500 000	13 743 754
1961/62	15 000 000	13 083 462
1962/63	15 000 000	
1963/64 (förslag)	17 000 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer

1. att anslaget tillförs 15 300 000 kr.,
2. att den ram, inom vilken bidrag skall få beviljas för olika ändamål fastställs till 17 000 000 kr.,
3. att av anslaget skall få disponeras 900 000 kr. till särskilda åtgärder för intensifiering av jordbrukets och skogsbrukets rationalisering i Kopparbergs län.

M o t i v. 1. Från den 1 juli 1962 skall ur statens avdikningsanslag beviljade men ännu ej utbetalade bidrag, 1 204 443 kr., utbetalas från rationaliseringsanslaget. Vidare återstår att från anslaget utbetala i runt tal 564 000 kr., som beviljats enligt kungörelsen 1928:295. Den odisponerade behållningen den 1 juli 1962 är därför 1 687 000 kr.

Styrelsen antar att på grund av att äldre företag ej utförs omkring 1 500 000 kr. kommer att indras budgetåret 1962/63. Vidare kan vinstmedlen från jordfonden beräknas till ca 400 000 kr. Med hänsyn till att anslaget tillförts 12 000 000 kr. räknar styrelsen med att till förfogande under budgetåret 1962/63 skall stå omkring 15 600 000 kr. Härav bedömer styrelsen att ca 13 000 000 kr. kommer att förbrukas. Vid utgången av budgetåret 1962/63 skulle den disponibla behållningen sålunda utgöra ca 2 600 000 kr. Vid den av styrelsen föreslagna bidragsramen erfordras alltså att anslaget tillförs 14 400 000 kr. Med hänsyn till att styrelsen yrkar 900 000 kr. till särskilda åtgärder för jord- och skogsbrukets rationalisering i Kopparbergs län bör dock anslaget tillföras 15 300 000 kr.

2. Anslagsramarna har under de tre senaste budgetåren disponerats på följande sätt (milj. kr.).

Ändamål	1959/60	Budgetår; 1960/61	1961/62
Yttre rationalisering	2,04	1,71	2,21
Inre rationalisering	9,64	12,03	10,87
Därav till:			
Dikning, vattenavledning o. d.	1,65	2,96	1,82
Täckdikning	3,20	3,15	3,61
Vägar	0,57	1,48	0,84
Nyodling	0,12	0,15	0,10
Betesförbättring	0,18	0,17	0,12
Stenröjning	0,69	0,49	0,36
Andra förbättringsåtgärder	0,02	0,01	0,05
Ekonomibyggnader o. d.	3,22	3,62	3,97

Medelsåtgången för yttre rationalisering har kraftigt ökat under budgetåret 1961/62. Ett belopp av 1 229 781 kr. har disponerats för värdeutjämningsbidrag och avskrivningsslån vid förvärv av tillskottsjord, 427 175 kr. för bidrag till lantmäterikostnader, 317 938 kr. för bidrag till utflyttnings-, väganläggnings- och odlingskostnader samt 162 934 kr. för individualplanering och särskilda planeringsåtgärder. Intensifieringen av den yttre rationaliseringen medför efter hand avsevärt ökat medelsbehov. Det synes styrelsen troligt, att under budgetåret 1962/63 kommer att erfordras 4 000 000 kr. för bidrag till yttre rationalisering.

Vad beträffar den inre rationaliseringen har bidragsgivningen till täckdikning och ekonomibyggnader ökat, medan bidragsgivningen till dikning, vattenavledning o. d. samt till vägar minskat. Enligt styrelsens mening är det önskvärt, att dikningsverksamheten ytterligare intensifieras å marker, som kan antas komma att under överskådlig tid utnyttjas som jordbruksjord. Det är troligt, att jordbrukarnas intresse för täckdikning ökar väsentligt genom de gynnsammare reglerna om rätt till avdrag för värdeminskning å täckdikningsanläggningar. Även efterfrågan på bidrag till vägar och ekonomibyggnader torde komma att avsevärt öka de närmaste åren. Med hänsyn härtill beräknar styrelsen, att för bidrag till inre rationalisering erfordras bidragsram om 13 000 000 kr.

3. Verksamheten igångsattes hösten 1961. I en av *lantbruksstyrelsen*, *lantmäteristyrelsen* och *skogsstyrelsen* den 15 oktober 1962 gemensamt avgiven redogörelse anføres bl. a. följande.

Verksamheten har i huvudsak avsett fastighetsregleringar i storskiftesbygden och i vissa andra områden, storleksrationalisering i redan skiftade byar, skogliga arronderingsbyten och storleksrationalisering i samband därmed samt utbyggnad av skogsbilvägnätet. Den första fastighetsreglering av större omfattning, som genomförts såsom frivilligt ägoutbyte, har omfattat Lindesnäs by, Nås socken, och är nu slutförd. Förrättningen börjades den 10 april 1961 och tillträde till de nya ägolorterna ägde rum den 1 september 1962.

Ett antal nya fastighetsrationaliseringsprojekt avseende såväl omarrondering som strukturrationalisering har igångsatts. Anslutningen från markägarnas sida till dessa projekt är i flera fall synnerligen bred. Markägarnas inställning till rationaliseringsverksamheten är över huvud betydligt mer positiv än vad som tidigare varit fallet.

Förberedelser pågår för tillämpning av uppsiktslagens särbestämmelser för Kopparbergs län. Bl. a. har viss detaljundersökning gjorts rörande vanhåvdsförhållandena inom Gagnefs socken. Ingreppanden enligt uppsiktslagen beräknas medföra ökad inköpsverksamhet från lantbruksnämndens sida.

Ämbetsverken har på allt sätt sökt skapa förutsättningar för ökade insatser vad beträffar verksamheten med äganderättsutredningar. Sammanställningskartor för dessa utredningar jämte beskrivningar har vid länslantmäterikontoret numera färdigställts för områden med en areal av 39 000 ha.

Inventering har skett av bruksenheter lämpliga som demonstrationsgårdar. Vidare har upplysnings- och fortbildningsverksamhet bedrivits. Då det gäller att upplysa skogsägarna om fördelarna av en förbättrad fastighetsindelning och om de vägar som står till buds är det enligt ämbetsverkens

mening angeläget att upplysningen bedrivs i nära samverkan med skogsbrukets egna organisationer inom länet.

Utöver nuvarande personal föreslår lantbruksstyrelsen anställning av en konsulent och en assistent för yttre rationalisering vid lantbruksnämnden samt av en skogsmästare för lantbruksnämndens och lantmäterimyndighetens behov. Merkostnaden härför uppgår till 106 000 kr. Kostnaden för nuvarande personal är 303 000 kr. Ett belopp om 30 000 kr. beräknas till upplysningsmaterial. Till verksamhet å demonstrationsgårdar beräknas 13 000 kr. och till kontorsutrustning och övriga expenser 18 000 kr. Det samlade medelsbehovet för på styrelsen samt lantbruksnämnden och hushållningssällskapet ankommande uppgifter uppgår till 470 000 kr. Enligt meddelande från lantmäteristyrelsen resp. skogsstyrelsen uppgår medelsbehovet för dessa myndigheter under budgetåret 1963/64 till 320 000 kr. resp. 90 000 kr.

Y t t r a n d e n. *Lantmäteristyrelsen* och *skogsstyrelsen* har avgivit yttranden såvitt avser äskandena om medel till intensifiering av jordbrukets och skogsbrukets rationalisering i Kopparbergs län.

Lantmäteristyrelsen anser angeläget att för budgetåret 1963/64 medel anvisas så att rationaliseringsarbetet skall kunna fortgå i oförminskad takt. Intensifiering av äganderättsutredningarna och upprättande av sammanställningskartor över fastighetsindelningen inom områden med rationaliseringsverksamhet är av särskild betydelse. För dessa ändamål beräknas 300 000 kr. av det för lantmäterimyndigheten äskade medelsbehovet. 20 000 kr. är avsedda för att anskaffa viss teknisk utrustning. Styrelsen understryker vidare angelägenheten av att medel anvisas för att anställa ytterligare skoglig personal.

Skogsstyrelsen anmäler att medelsbehovet uppgår till 90 000 kr., varav 40 000 kr. är avsedda för lön och resekostnader för den särskilt anställda jägmästaren i A 25. Lön till skogliga biträden samt rit- och kontorsbiträden beräknas till 26 000 kr. Flygbilder och nivåkartor kostar 13 000 kr., reseersättningar 7 000 kr. och övriga expenser 4 000 kr. Flygbilderna och kartorna erfordras som underlag för den skogliga planläggning, som bedrivs i samband med lagaskiftesverksamheten.

I detta sammanhang torde få anmälas att *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* med skrivelse den 3 februari 1962 inkommit med på Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetad redogörelse rörande de odlade myrjordarnas omfattning och användning.

Över redogörelsen har remissyttranden avgetts av lantbruksstyrelsen — efter hörande av bl. a. Hushållningssällskapens förbund — statens jordbruksnämnd, skogsstyrelsen, skördestatistiska nämnden, Riksförbundet Landsbygdens folk och Sveriges lantbruksförbund.

I redogörelsen ges översiktlig uppskattning av omfattningen av sådana lågt liggande jordar, särskilt sättningsjordar, som ofta drabbas av skörde-skador. Vidare redovisas undersökning av vissa ekonomiska och tekniska problem, som föreligger i fråga om dessa jordar.

Av en uppskattad areal om 72 000 ha, där översvämningsrisk bedöms föreligga, beräknas drygt 40 000 ha utgöra myrjord. Den totala arealen odlad myrjord utgör omkring 400 000 ha, d. v. s. något mer än 10 procent av landets åkerareal. Härav ligger ungefär hälften på sedimentärt underlag.

Odlade myrjordar är utsatta för ytsänkning till följd av sättning och bortodling. Denna sänkning, som normalt uppgår till en halv à två cm per år, medför att avloppen från myrjordsområden allt som oftast måste fördjupas. Detta kan ske antingen genom förstoring av avloppet, varigenom såväl hög- som medelvattenytan i vattendraget med därtill hörande sjöar sänks eller genom breddning av huvudvattenfåran kombinerad med lokala invallningar. I det senare fallet sänks endast högvattenytan. Med hänsyn bl. a. till intresset att bevara sjöarna torde det i framtiden bli nödvändigt att i större utsträckning än nu söka lösa torrlägningsfrågorna enligt det sist nämnda alternativet.

Ekonomiska beräkningar rörande myrjordarnas framtida användning visar att ett intensivt utnyttjande av dem är ekonomiskt fördelaktigt på lång sikt, men att i vissa angivna situationer en mera extensiv drift i form av vallodling är lönande. I nuvarande situation med knapp tillgång på arbetskraft och kapital i jordbruket och överskott på livsmedel anses det rimligt att överföra en del av de odlade myrjordarna till andra användningssätt. Detta gäller särskilt de jordar som på längre sikt inte är lönsamma att odla.

Lantbrukshögskolan föreslår, att lantbruksnämnd före försäljning av fastighet skall med anlitande av de möjligheter 9 § rationaliseringskungörelsen erbjuder, avföra den ej odlingsvärda myrjorden från jordbruksproduktionen. Jordbrukarna bör också upplysas om möjligheterna att erhålla statsbidrag till skogsplantering även av myrjordar. Vidare förordas att upplysningsverksamheten rörande myrjordarnas rationella utnyttjande intensifieras. En rationell drift, som innebär betydande höjning av den nuvarande avkastningsnivån, är nämligen nödvändig för att på längre sikt försvara fortsatt växtodling på myrjordarna.

En viss samordning av forsknings- och försöksverksamheten rörande myrjordsodling föreslås också. En möjlighet att nå detta syfte anges vara att knyta en särskild specialistbefattning till lantbrukshögskolan.

Yttranden. I remissyttrandena betonas allmänt behovet av upplysning om myrjordarna och deras problem. Vikten av en fortsatt forsknings- och försöksverksamhet på området framhålls i flertalet yttranden. I övrigt uttalas bl. a. följande.

Lantbruksstyrelsen beklagar, att man inte sökt få en uppfattning om hur stor del av myrjordsarealen, som kan beräknas bli tagen ur jordbruksproduktionen under den närmaste tioårsperioden. Styrelsen ifrågasätter om inte stimulans till skogsodling på myrjord borde utgå i form av förhöjt statsbidrag. För att åstadkomma bästa möjliga utnyttjande av myrjordarna bör upplysning spridas om deras egenskaper och lämpligaste användning. *Statens jordbruksnämnd* uttalar, att med den areal myrjordarna upptar, får de anses ha en inte ringa betydelse för den totala jordbruksproduktionen i landet. Lantbruksnämndernas möjlighet att bevaka och påverka utvecklingen när det gäller markanvändningen understryks. *Skördestatistiska nämnden* påpekar att de områden, som är utsatta för översvämnningar, med-

för särskilda problem för skördeskadeskyddet. Det har sålunda inte varit möjligt att sammanföra de låglänta arealerna till särskilda ersättningsområden, bl. a. till följd av bristande kunskap om skördevariationerna. *Skogsstyrelsen* framhåller, att när lantbruksnämnd säljer fastighet, där skogsodling ifrågasätts på tidigare jordbruksmark, bör föreskrift därom inte lämnas utan samråd med vederbörande skogsvårdsstyrelse.

Departementschefen

Det är enligt min mening av stor vikt att verksamheten med storleksrationaliseringar och arronderingsförbättringar på jordbrukets och skogsbrukets områden bedrivs i all den utsträckning som är möjlig med hänsyn till tillgängliga resurser. För att den yttre rationaliseringen ej skall hämmas av brist på bidragsmedel föreslår jag, att ramen för bidrag till sådan rationalisering höjs med 1 000 000 kr. till 4 000 000 kr. I anledning av den ökade yttre rationaliseringen kan anspråken på medel till bidrag till inre rationalisering komma att stiga. Med hänsyn till de senaste årens belastning bör dock enligt min mening bidragsramen för sistnämnda ändamål kunna bibehållas vid 12 000 000 kr. Inom ramarna torde medel få tas i anspråk för speciella ändamål i samma utsträckning som innevarande budgetår. Liksom nu är fallet bör Kungl. Maj:t äga befogenhet att, om förhållandena så motiverar, jämka fördelningen mellan de båda ramarna.

Under särskild anslagspost har de två senaste budgetåren upptagits 500 000 kr. till särskilda åtgärder för att intensifiera jordbrukets och skogsbrukets rationalisering i Kopparbergs län. Såsom framgår av redogörelsen i det föregående för hittillsvarande verksamhet har ett antal nya rationaliseringsprojekt igångsatts, varjämte förberedelser vidtagits för att verkställa äganderättsutredningar enligt den av fjolårets riksdag antagna lagstiftningen i ämnet. Det är enligt min mening angeläget att arbetet fortsätts med all möjlig skyndsamhet. Jag förordar därför, att anslagsposten höjs med 100 000 kr. Det bör alltså ankomma på Kungl. Maj:t att besluta rörande dispositionen av medlen.

Med utgångspunkt från anslagsbelastningen under föregående budgetår och den odisponerade reservation, som kan väntas föreligga vid slutet av innevarande budgetår, anser jag att anslaget bör upptas med 13 000 000 kr. I förhållande till innevarande budgetår innebär detta en höjning med 1 000 000 kr.

I den av lantbrukshögskolan lämnade redogörelsen rörande de odlade myrjordarnas omfattning och användning har getts synpunkter på de problem, som är förenade med utnyttjandet av dessa jordar. Enligt min uppfattning är det angeläget att frågan om myrjordarnas användning i ökad utsträckning beaktas i rationaliseringsverksamheten. Det torde därför böra bringas till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t den 28 december 1962 på min föredragning beslutat överlämna redogörelsen och de däröver avgivna remissyttrandena till lantbruksstyrelsen för att genom styrelsens försorg delges lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen.

Anslaget torde böra uppföras med $(12\,000\,000 + 1\,000\,000 =) 13\,000\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.

[16] 8. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	100	91 680	344 976
1961/62	1 000	109 100	236 876
1962/63	1 000		
1963/64 (förslag)	400 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 399 000 kr.

M o t i v. Av reservationen vid utgången av budgetåret 1961/62 utgjordes 162 666 kr. av beviljade men ännu ej utbetalda bidrag. Den 1 juli 1962 stod därför för nya bidrag till förfogande endast 75 210 kr. Med hänsyn till de ändrade bestämmelser för bidragsverksamheten, som trätt i kraft den 1 juli 1962, kommer beloppet inte att vara tillräckligt. Styrelsen har i särskild skrivelse begärt tilläggsanslag för budgetåret 1962/63 med 200 000 kr. Under de närmaste åren kan medelsbehovet beräknas ytterligare öka.

Departementschefen

I syfte att stimulera till ytterligare rationalisering inom trädgårdsnäringen ändrades genom beslut av 1962 års riksdag (prop. 99; JoU 15; rskr 252) bestämmelserna för det statliga stödet till sådan rationalisering så att bland annat kretsen av stödberättigade trädgårdsföretag vidgades och bidragsbeloppen höjdes. Härefter har medelsåtgången för bidrag ökat. Å tilläggsstat I till innevarande budgetårs riksstat har därför detta reservationsanslag tillförts ytterligare 200 000 kr. Mot bakgrunden av det anförda och med hänsyn till angelägenheten av att stärka trädgårdsnäringens konkurrenskraft tillstyrker jag, att anslaget i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag för nästa budgetår upptas med 400 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,000 + 399\,000 =) 400\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr.

[17] 9. Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	400 000	324 979
1961/62	400 000	478 763
1962/63	400 000	
1963/64 (förslag).....	500 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget uppförs med 500 000 kr.

M o t i v. Med hänsyn till anslagsbelastningen samt lånegarantiverksamhetens ökande omfattning bör anslaget ökas med 100 000 kr.

Styrelsen hemställer, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940 och för vilka amorteringsskyldighet inträtt, må för år 1964 nedsättas till 3,6 procent samt att i avseende å köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet, som år 1920 eller senare år försålts från kronoegendom, räntan må, i den mån köpeskillingen förräntas enligt enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenheter, under år 1964 utgå efter 3,6 procent.

Departementschefen

Jag har intet att erinra mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet under detta anslag, som således bör uppräknas med 100 000 kr.

Det sammanlagda behovet av statlig kreditgaranti för lån avseende olika ändamål i samband med jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering m. m. beräknar jag för nästa budgetår till 79 000 000 kr., vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 11 000 000 kr. Härtill och till fördelningen på de skilda ändamålen avser jag att återkomma vid anmälan av särskild proposition angående vissa frågor rörande jordbrukets rationalisering, m. m.

Liksom under tidigare år bör riksdagens medgivande inhämtas till nedsättning enligt tidigare tillämpade grunder av räntan på vissa lån från den förutvarande egnahemslånefonden m. m. Därest riksdagen lämnar detta medgivande, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de författningsbestämmelser, som erfordras.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(400\,000 + 100\,000 =) 500\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medge, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, må för år 1964 nedsättas till 3,6 procent

b) medge, att i avseende å köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet som år 1920 eller senare år försålts från kronoegendom, räntan må, i den mån

köpeskillingen förräntas enligt enahanda grunder, som gällt eller gäller för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenhet, under år 1964 utgå efter 3,6 procent

c) till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

[18] 10. Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlänefond

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 210 000	1 252 345
1961/62	1 100 000	1 055 120
1962/63	1 150 000	
1963/64 (förslag)	1 030 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer

1. att anslaget minskas med 120 000 kr. samt
2. att det belopp, inom vars ram utfästelser om bidrag för att anskaffa specialmaskiner för jordbruket samt maskiner för trädgårdsnäringen må göras, preliminärt fastställs till 300 000 kr.

M o t i v. 1. Medelsbehovet har beräknats med ledning av under andra hälften av budgetåret 1955/56 och första hälften av budgetåret 1956/57 gjorda utfästelser om bidrag.

2. Genom beslut den 27 januari 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt lantbruksstyrelsen att utarbeta förslag till åtgärder för att främja tillkomsten av gemensamhetsanläggningar såsom maskincentraler för bl. a. specialmaskiner m. m. I avvaktan på uppdragets slutförande, vilket beräknas ske hösten 1962, föreslår styrelsen att bidragsramen preliminärt fastställs till 300 000 kr.

Departementschefen

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehov under anslaget å 1 030 000 kr. har jag ej något att erinra. Som styrelsen föreslagit bör den ram, inom vilken utfästelser om bidrag till återbetalning av lån högst får lämnas, för nästa budgetår bibehållas vid 300 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 150 000—120 000 =) 1 030 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medge, att under budgetåret 1963/64 må beviljas statsbidrag från anslaget till återbetalning av lån ur jordbrukets maskinlänefond å tillhoppa 300 000 kr.

b) till *Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlänefond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 030 000 kr.

[19] 11. Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	2 300 000	1 225 306	1 358 694
1961/62	3 300 000	1 512 887	3 145 806
1962/63	4 300 000		
1963/64 (förslag)	3 825 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 1 200 000 kr.

	Anvisat 1962/63	Ökning eller minskning
1. För koncentrerade rationaliseringsinsatser i de fyra nordligaste länen	3 050 000	+ 1 850 000
2. Främjande av jordbruksnäringens framåtskridande i de fyra nordligaste länen jämte Gävleborgs län ..	550 000	— 150 000
3. Fraktbidrag vid transport av fodermedel	500 000	— 500 000
4. För produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland efter beslut av Kungl. Maj:t	200 000	—
		+ 1 200 000

M o t i v. 1. Av lantbruksstyrelsens petita samt en av lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen och skogsstyrelsen gemensamt avgiven, den 15 oktober 1962 dagtecknad redogörelse framgår bl. a. följande rörande den hittillsvarande verksamheten.

Till verksamheten har för budgetåren 1960/61—1962/63 anvisats sammanlagt 6 150 000 kr. Genom Kungl. Maj:ts beslut har för bidragsgivning inom de skilda länen samt till viss expertis och annan personal, utrednings- och planläggningskostnader, viss upplysningsverksamhet m. m. avdelats de belopp som i nedanstående sammanställning angivits för ett vart budgetår. Vidare har i sammanställningen angetts de belopp, som genom beslut av lantbruksstyrelsen beviljats i statsbidrag.

	Budgetår			Summa	Intill 1.10 1962 beviljade bidrag
	1960/61	1961/62	1962/63 intill 1.10 1962		
Norrbottens län ..	150 000	660 000	350 000	1 160 000	766 195
Västerbottens län	450 000	350 000	100 000	900 000	111 215
Jämtlands län ...	150 000	300 000	110 000	560 000	479 185
Västernorrlands län	150 000	300 000	—	450 000	201 934
expertis, personal, planläggning m. m.	100 000	410 000	562 000	1 072 000	
upplysningsverk- samhet m. m. ..	50 000	—	10 000	60 000	
	1 050 000	2 020 000	1 132 000	4 202 000	1 448 758

Statsbidragens fördelning på olika slag av åtgärder framgår av följande sammanställning.

Åtgärd	Beviljade stats- bidrag intill 1.10 1962
Ekonomibyggnader	902 037
Dikning	210 540
Jordbruksvägar	24 940
Stenröjning	7 820
Nyodling	4 265
Jordbruksmaskiner	247 003
Skogsbruksmaskiner	6 550
Djurinköp	44 840
Övrig driftsrationalisering	111 224

Till expertis och annan personal, planläggning m. m. har under budget-åren 1960/61 och 1961/62 förbrukats sammanlagt 448 975 kr.

Rörande verksamhetens allmänna uppläggning i de olika länen anföras i sammandrag följande.

Rationaliseringsobjekten i Norrbottens län utgörs av smärre grupper om fem å sex varandra närbelägna fastigheter, som bedömts lämpliga såsom kärnor för utbyggnad till rationella jordbruk genom successiva sammanslagningar m. m. Det bör även observeras att den andra omgången objekt i detta län bl. a. utgjordes av nya fastighetsgrupper i de byar där den första omgångens objekt är belägna. Man tar på detta sätt tillvara det intresse för rationalisering som uppkommit i samband med den första omgångens objekt.

Objekten i Västerbottens län utgjordes i första omgången av större byar, innehållande upp till flera tiotal brukningsenheter. Länsorganen avsåg där att arbeta för genomgripande rationalisering inom slutna områden. Arbetet har inletts med inköp av rationaliseringsreserver samt inventeringar och planläggning för omarrondering, ägoutbyten m. m. Inom delar av objekten är fastighetsindelningen så splittrad att arbetet torde få inriktas på mera genomgripande fastighetsreglering. I stor utsträckning torde det dock vara möjligt att, såsom i Norrbottens län, gå över på att bearbeta fastighetsgrupper med åtgärder för successiva sammanslagningar, i förekommande fall kombinerade med ägoutbyten för arronderingsförbättring. Den andra omgångens objekt utgörs av dylika fastighetsgrupper.

I Jämtlands län utgörs objekten i huvudsak av mindre byar eller områden av byar där man syftar till rationalisering av ett slutet område och som resultat skulle erhålla fem å tio bärkraftiga jordbruk. I ett fall har man kommit fram till genomgripande omändring av ägoanordningen i byn, vilket underlättats av att ett antal mindre enheter kunnat sammanslås till tre bärkraftiga jordbruk. I stort sett torde man emellerid liksom i Norrbottens län få gå fram med successiva åtgärder.

I Västernorrlands län har såsom objekt angivits större byar, där inledningsvis en å två brukningsenheter utvalts för utbyggnad till rationellt jordbruk. Efter hand avses att kunna få fram ytterligare kärnor för dylik rationalisering. Hittills har rationaliseringen sålunda avsett enstaka enheter i jordbruksbygderna. Verksamheten torde i fortsättningen mera få inrikta sig på att bearbeta mindre slutna områden eller grupper av varandra närbelägna brukningsenheter.

I fråga om den i verksamheten tillämpade arbetsmetodiken uttalas bl. a. följande.

Samtliga planeringsuppgifter och ärenden behandlas efter inledande förberedelse inom länsorganen, av en arbetsgrupp bestående av yttre konsulenten hos lantbruksnämnden, en konsulent från hushållningssällskapet, lantmätare inom lantmäteriets specialenhet samt en jägmästare från skogsvårdsstyrelsen. Ärendena behandlas sedan vid samråd i länsrådets form. Det har visat sig att förekommande ärenden som regel arbetats fram snabbt och effektivt. Några svårigheter att nå enighet vid samråden har i stort sett ej förekommit.

Såsom allmänt omdöme anför ämbetsverken att verksamheten har kommit igång snabbast i Norrbottens län, där avsevärda resultat kunnat frambringas. Även i Jämtlands län har goda resultat uppnåtts. I Västerbottens län har länsorganens förberedande åtgärder nått så långt att man inom kort torde kunna få fram ett flertal brukningsenheter mogna för uppbyggnad till rationella jordbruk. I Västernorrlands län har verksamheten hämmats av att lantbruksnämnden haft brist på personal för yttre rationalisering. Denna brist har dock numera i viss grad kunnat avhjälpas.

I fråga om investeringar under budgetåren 1962/63 och 1963/64 i de hittills godkända objekten har länsorganen gjort bedömningar som utvisar medelsbehov om 2 308 600 kr. för innevarande budgetår och 1 316 180 kr. för 1963/64. Lantbruksstyrelsen räknar vidare med att tre nya omgångar rationaliseringsobjekt skall kunna godkännas under innevarande och nästa budgetår. Om varje sådan omgång ges en omfattning, som innebär ett årligt medelsbehov om ca 1 000 000 kr. till investeringar under tre års tid, skulle dessa nya objekt kunna föranleda ytterligare medelsbehov under 1962/63 om ca 750 000 kr. och under 1963/64 om 2 500 000 kr.

I fråga om behovet av medel till expertis och annan personal anför lantbruksstyrelsen bl. a.

Utöver den personal, som länsorganen normalt förfogar över, har mot arvode ur anslaget anställts en ekonomikonsulent, två byggnadskonsulenter, en ritare, två instruktörer för potatisrådgivning, fyra instruktörer för yttre rationalisering, en instruktör för inre rationalisering samt fyra skogsmästare. För de koncentrerade rationaliseringsinsatserna i Tornedalen har nyligen anställts en konsulent för yttre rationalisering och en instruktör. Styrelsen anser att det är angeläget att anställa ytterligare två ekonomikonsulenter, en konsulent för yttre rationalisering, en byggnadskonsulent samt instruktörer för inventeringsarbeten m. m. för yttre rationalisering, för driftsplanering och driftsrådgivning och för potatisodling. Befintlig personal kostar per år 542 000 kr. Nyanställningarna skulle dra en årskostnad av ca 308 000 kr. Härutöver föreligger behov att för lantbruksnämndernas del anställa minst fyra kontorsbiträden och för lantmäteriets del fyra kartriterskor. Därest ej medel till denna personal kan erhållas å myndigheternas personalanslag, bör ca 100 000 kr. utgå ur förenämnda anslag.

Av personalökningen föranlett behov av kontorsutrustning å lantbruksnämnderna beräknas kosta ca 25 000 kr. Kostnaderna för expertis och annan personal belöper sig sålunda till ca 950 000 kr. för budgetåret 1963/64. Vidare bör beräknas 20 000 kr. till utrednings- och planläggningskostnader samt 15 000 kr. till upplysningsverksamhet m. m.

Slutligen föreslår lantbruksstyrelsen att besluten om statsbidrag till investeringar i rationaliseringsobjekten decentraliseras till lantbruksnämnderna.

2. Med hänvisning till vad under punkten 3 anförs föreslår styrelsen, att anslagsposten uppräknas med 150 000 kr. för helt år. Då det synes lämpligt att under detta anslag till hushållningssällskapen anvisade medel liksom andra anslag härför avser budgetår, föreslår styrelsen, att medel anvisas endast för första halvåret 1964.

3. Utbetalningen av fraktbidrag uppgick för regleringsåret 1960/61 till 302 100 kr. För innevarande regleringsår kan beräknas åtgå ungefär lika stort belopp. Det kan därför antas att behovet av medel till fraktbidrag framdeles kommer att belöpa sig till omkring 300 000 kr. för år. Styrelsen finner dock inte skäl föreligga att utvidga det område inom vilket fraktbidrag må beviljas. Erfarenhetsmässigt synes detta väl avpassat. Styrelsen finner därför att starka skäl talar för att överskjutande belopp bör överföras till de medel, som skall fördelas mellan vissa hushållningssällskap.

Med hänsyn till att vid ingången av nästa regleringsår kommer att föreligga outnyttjad reservation å fraktbidragsmedlen på närmare 400 000 kr. och att för följande regleringsår redan anvisats 500 000 kr. föreslår styrelsen att några medel ej anvisas under budgetåret 1963/64.

4. Styrelsen föreslår oförändrat belopp.

Y t t r a n d e n. Utlåtanden har avgivits av *lantmäteristyrelsen* och *skogsstyrelsen* såvitt avser medelsbehovet till koncentrerade rationaliseringsinsatser i de fyra nordligaste länen.

Lantmäteristyrelsen framhåller att insatserna från lantmåteriets sida hittills har kunnat bedrivas utan att norrlandsanslaget behövt belastas. Det föreligger dock f. n. behov av att förstärka lantmåterienheternas personalresurser med fyra biträden i kontorstjänst. Kostnaderna härför uppskattas till ca 50 000 kr. Styrelsen uttalar vidare att under vissa förutsättningar hinder ej bör föreligga mot den av lantbruksstyrelsen förordade decentraliseringen av besluten om statsbidrag till investeringar i rationaliseringsobjekten.

Skogsstyrelsen har för sin del ej anmält något särskilt medelsbehov. Styrelsen anför, att bildandet av samverkansområden hittills endast i ett fåtal fall har kunnat samordnas med de koncentrerade insatserna på jordbrukets område. Orsaken härtill synes bl. a. vara att skogen inom de områden, där de koncentrerade insatserna främst kan och bör insättas, ej sällan är av underordnad betydelse. Lantbruksstyrelsens decentraliseringsförslag tillstyrks av skogsstyrelsen.

Departementschefen

Av redogörelsen i det föregående framgår att verksamheten med koncentrerade rationaliseringsinsatser i de fyra nordligaste länen redan gett resultat av betydande värde för det norrländska jordbruket. Anslagsposten har under de två senaste budgetåren höjts med ej mindre än 2 000 000 kr.

Då jag räknar med att medelsbehovet för de först igångsatta rationaliseringsobjekten kommer att avta under nästa budgetår synes det möjligt att bedriva verksamheten under nästa budgetår i oförändrad omfattning utan att öka anslagsposten med mer än 150 000 kr. eller till 3 200 000 kr. Det är min avsikt att liksom innevarande budgetår vid prövningen av förslag till fördelning av medelstillgångarna speciellt beakta behovet av särskilt ekonomiskt bistånd till rationalisering av Tornedalens jordbruk. Rörande de förslag till personal för verksamheten, som lantbruksstyrelsen framlagt, och till frågan om förenkling av den administrativa handläggningen av berörda slag av ärenden torde jag senare få återkomma till Kungl. Maj:t.

Såsom lantbruksstyrelsen anfört täcks under nästa budgetår behovet av medel till fraktbidrag vid transport av fodermedel av outnyttjad reservation under anslagsposten. Någon medelsanvisning för ändamålet erfordras därför inte för budgetåret 1963/64.

De för innevarande budgetår anvisade medlen till främjande helt allmänt av jordbruksnäringens framåtskridande i de fyra nordligaste länen jämte Gävleborgs län är avsedda till bidrag för kalenderåret 1963 till hushållnings-sällskapen i angivna län. Jag tillstyrker på de skäl lantbruksstyrelsen anfört, att övergång sker till bidragsgivning för budgetår. Anslagsposten kan därför minskas med 275 000 kr. Däremot kan jag ej biträda förslaget om höjning av posten med 150 000 kr. Detta belopp bör i stället tillföras de medel, som står till Kungl. Maj:ts förfogande för att genom särskilda åtgärder verka för fortsatt standardförbättring inom det norrländska jordbruket. Vid mina förslag till fördelning av dessa medel avser jag att särskilt beakta ändamål, som är till gagn för den angelägna upprustningen av jordbruket i Tornedalen.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (4 300 000—475 000 =) 3 825 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att
 till *Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland*
m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag
 av 3 825 000 kr.

[20] 12. **Befrämjande av husdjursaveln m. m.**

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	1 800 000	2 499 118	3 564 777
1961/62	2 300 000	2 554 669	3 310 108
1962/63	2 300 000		
1963/64 (förslag)	2 415 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer,
 A. att anslaget ökas med 385 000 kr.

	Anslag 1962/63	Ökning
1. Bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer	175 000	60 000
2. Stöd åt hästaveln		
a) kallblodsaveln	1 250 000	
b) varmbloodsaveln	290 000	145 000
3. Stöd åt amatörridsporten	250 000	65 000
4. Bidrag till kontrollföreningsverksamheten	425 000	25 000
5. Ianspråktagen reservation	— 90 000	90 000
	2 300 000	385 000

B. att av medel som överförts till anslaget från statens lånefond för hästavelns befrämjande må tas i anspråk 800 000 kr. till statsbidrag för att anordna ridhusanläggningar m. m., samt

C. att statlig kreditgaranti för lån avsedda för inköp av avelshästar och ridhästar må beviljas intill 1 100 000 kr.

Motiv. A. 1. Den föreslagna uppräknings motiveras på i huvudsak följande sätt.

Beträffande nötkreatur har styrelsen överlåtit åt avelsföreningarna att föra riksstamböckerna. De statsbidrag, som dessa föreningar åtnjuter, har haft stor betydelse och utgjort garanti för att stamboksföringen och verksamheten i övrigt bedrivits enligt sådana linjer att de blivit till gagn för hela nötkreatursaveln. Styrelsen anser, att bidragen bör höjas med 3 600 kr.

Svenska svinavelsföreningen är ett samarbetsorgan för hela svinaveln, utger egen tidskrift och bidrar även i övrigt till att sprida upplysningar i frågor rörande svinskötseln. Styrelsen anser, att bidraget bör för att i viss mån kompensera de ökade utgifterna höjas med 400 kr.

Av lantbruksstyrelsen verkställd undersökning rörande fårskötselns lönsamhet och produktionsbetingelser samt av jordbrukets utredningsinstitut utförd undersökning om fårskötselns ekonomi visar, att en välordnad fårskötsel i många fall är ett fullgott alternativ till mjölkproduktion samt att avsättningsmöjligheterna för fårskötselns produkter ger utrymme för ökning av fårskötselns. Undersökningarna bekräftar också, att det finns betydande möjligheter att rationalisera produktionen och att lönsamheten kan väsentligt höjas genom förbättring av fårprodukternas kvalitet. Endast utökad upplysnings- och rådgivningsverksamhet kan avhjälpa dessa svårigheter. Sådan verksamhet utförs visserligen av hushållningssällskapen, men på grund av frågornas speciella karaktär behöver sällskapen tillgång till speciell sakkunskap. Svenska fåravelsföreningen utger tidskrift samt småskrifter rörande fårstängsel, byggnader, parasitbekämpning etc., biträder hushållningssällskapen vid kurser i fårskötsel och anordnar själv sådana kurser. Brist på medel har dock hindrat föreningen att ge dylik specialrådgivning i tillräcklig omfattning. Det synes ytterst angeläget att föreningen genom ökat statsbidrag ges möjlighet att utvidga sin instruktionsverksamhet. Genom viss omfördelning av anslaget till avelsföreningar och liknande organisationer har, fr. o. m. budgetåret 1959/60, bidraget kunnat höjas från 13 000 kr. till 13 800 kr., men det synes ej möjligt att denna väg åstadkomma ytterligare höjning. Styrelsen föreslår att anslaget höjs med 6 200 kr.

Av en av styrelsen verkställd utredning om fjäderfäskötseln i Sverige

framgår bl.a. att rådgivnings- och upplysningsverksamheten på området ej har den omfattning som denna näringsgrens betydelse förutsätter. Liksom i fråga om övriga husdjur ankommer rådgivnings- och upplysningsverksamheten beträffande fjäderfäskötseln i första hand på hushållningssällskapen. Problemen är dock specifika och deras lösning kräver betydande specialkunskaper. Dessutom saknas med statsmedel avlönad personal för fjäderfäkontrollen. Departementschefen har anfört (IX ht 1962, s. 63) att möjlighet fortsättningsvis skulle föreligga för lantbruksstyrelsen att vid uppkommen vakans tillsätta konsulenttjänst inom hushållningssällskapsorganisationen med befattningshavare som uteslutande skulle inrikta sig på rådgivning beträffande fjäderfäskötsel. Det synes inte möjligt för styrelsen att inom nära framtid tillsätta specialkonsulenter på fjäderfäskötselns område, varför den av Sveriges fjäderfäavelsförening bedrivna rådgivnings-, upplysnings- och kontrollverksamheten alltjämt bör åtnjuta statligt bidrag. Styrelsen föreslår, att anslaget höjs med 48 800 kr.

Nämnden för avkommeundersökning av tjurar har under de senaste åren erhållit statligt bidrag om 59 000 kr. För att de nya rön, som vetenskapen gör, skall kunna utnyttjas vid undersökning av tjurarnas anlag, och för att de nya krav, som förändrade produktionsbetingelser ställer på avkommeundersökningarna, skall kunna tillgodoses, erfordras att statsbidraget höjs med 1 000 kr.

2. Intresset för hästaveln stiger, vilket kan konstateras genom att antalet premierade hästar ökat. Medelsbehovet för hästpremieringar och frisedlar har alltså ökat. Om ökningen av antalet premierade hästar till budgetåret 1963/64 antas till 500 st. medför detta en merkostnad av ca 25 000 kr. Det ökade priset för skådepenningar medför merkostnad av 6 200 kr. Med hänsyn till att russ och fjordhäst blivit premieringsbara i hela riket och att avelsföreningar härför bildats, bör posten höjas med 10 000 kr.

I en av styrelsen utförd undersökning angående hovvårdsverksamheten framkom, att stora svårigheter uppstått genom den dåliga rekryteringen inom hovslagarekåren. Det statliga stödet till hovvårdsföreningar och enskilda hovslagare anses ha varit till stor nytta. Höjning av statsbidraget måste anses vara god investering, då därigenom fler hovvårdsföreningar kommer att bildas och fast arbete kunna skapas för fler hovslagare. Styrelsen föreslår höjning av statsbidraget till hovvården med 50 000 kr.

Styrelsen erinrar om att den tidigare ansett ytterligare höjning av delposten till kallblodsaveln med 55 000 kr. och av delposten till amatörridsporten med 65 000 kr. vara av stor betydelse. Styrelsen vidhåller denna uppfattning. Vidare hänvisar styrelsen till att den i skrivelse den 6 augusti 1962 anhängit dels att för den del av omsättningen som per tävlingsdag överstiger 500 000 kr. vid av Stockholms travsällskap, Västsvenska travsällskapet och Skånska travsällskapet anordnade travtävlingar, statsverket tillkommande andel skall minskas med 5 kr. för varje fullt 1 000-tal kr., dels att styrelsen skall äga att fördela härigenom influtna medel mellan hästavelsorganisationerna i form av avelspremier.

3. De skäl som i anslagsäskandena 1961 åberopades för höjning av anslagsposten med 50 000 kr. kvarstår alltjämt oförändrade. Styrelsen erinrar även om att organisationerna tidigare föreslagit ytterligare höjning av an-

slagsposten med 65 000 kr. Enär organisationernas önskemål tillgodosetts så till vida att 50 000 kr. av de medel, som överförts till anslaget från statens hästavelslånefond under vart och ett av budgetåren 1962/63—1964/65 får utnyttjas till den fortsatta civila verksamheten vid arméns rid- och körskola i Strömsholm, förordar styrelsen ytterligare höjning av posten med endast 15 000 kr.

4. Enligt kungörelsen 1950: 501 angående bidrag till kontrollföreningsverksamheten m. m. utgår bidrag dels för att förbättra möjligheterna för besättningar omfattande högst tio kor att ansluta sig till kontrollen, dels för övervakning och tillsyn av kontrollföreningarnas verksamhet. Bidrag må utgå med högst 18 kr. för medlem med till A- eller B-kontroll ansluten besättning om högst tio kor och med 1 kr. 25 öre för varje ko tillhörig C-kontroll-ansluten medlem med kreatursbesättning om högst tio kor. Övervakningen handhas av hushållningssällskapen, som erhåller bidrag om högst 40 kr. årligen för varje kontrollassistentbefattning, samt av kontrollnämnden, som har två överkontrollassistenter anställda. Frågan om hur övervakningen skall ordnas i framtiden har diskuterats i jordbruksupplysningskommitténs betänkande (SOU 1960: 39), men proposition i ämnet har ej framlagts. Kostnaderna för övervakningen bör därför beräknas enligt samma principer som tidigare. Minst 125 000 kr. erfordras för att täcka dessa kostnader.

Styrelsen framhåller i övrigt att särskild kommitté för utredning av kontrollföreningsverksamheten utarbetat förslag till omorganisation av insamlandet och bearbetningen av uppgifterna från mjölkavkastningskontrollen i syfte att öka anslutningen till kontrollen samt att möjliggöra att kontrollresultaten effektivare utnyttjas bl. a. för prognosverksamhet rörande mjölkproduktionen. I anledning av 1961 års riksdagsbeslut har till Svenska mejeriernas riksförenings disposition ställts regleringsmedel dels för att bestrida kostnaderna för viss försöksverksamhet beträffande nytt system för mjölkavkastningskontroll, dels såsom bidrag till kostnaderna för ny avkastningskontroll på mjölk under ett vart av regleringsåren 1961/62—1964/65.

Härigenom samt genom omläggning av kontrollarbetet torde det bli möjligt att avsevärt minska den fortgående kostnadsstegringen för kontrollen. Däremot torde ej dessa åtgärder speciellt förbättra möjligheterna för de mindre jordbrukarna att ansluta sig till kontrollverksamheten. För kontrollåret 1960/61 beräknades kontrollanslutningen bland brukningsdelar med kor om 5—10 ha uppgå till endast 4 procent och i storleksgruppen 10—20 ha till endast 13 procent, medan samma procenttal i gruppen 20—30 ha uppgick till 26 och i gruppen 30—50 ha till 39 procent. Statsbidragets betydelse för ökad kontrollanslutning bland de mindre besättningarna får ej underskattas. För att säkerställa att bidraget kan utgå enligt samma normer som tidigare bör anslaget höjas med 25 000 kr.

B. Med hänvisning till uttalande av departementschefen i IX ht 1960, p. 21, s. 42—43, anför styrelsen att för färdigbyggda och i det närmaste färdigbyggda ridhus, för vilka beviljats delbidrag, samt för ridhus, för vilka an-

sökningar om bidrag ingivits, bidragsbehovet beräknas till i runt tal 2 500 000 kr. Även med den höjning med 200 000 kr., som beslutats för budgetåret 1962/63, uppstår betydande eftersläpning.

I särskild skrivelse den 25 september 1962 har *Hushållningssällskapens förbund* hemställt, att det för budgetåret 1963/64 måtte av totalisatormedel anvisas ett anslag å 100 000 kr. som bidrag för att täcka hushållningssällskapens kostnader för hästpremieringarna.

I två särskilda skrifter har *Svenska fjordhästföreningen* anhängit att hästar av fjordras jämföras med hästar av nordsvensk ras och ardenneras dels beträffande möjligheterna att erhålla bidrag av statsmedel för hingsthållning, dels i fråga om storleken av penningpris och av belopp för inlösen av frisedel.

Utlåtanden har avgivits av *lantbruksstyrelsen* och *skogsstyrelsen*.

Departementschefen

Fjäderfäskötseln och fåraveln är enligt min mening betydelsefulla produktionsgrenar inom vårt jordbruk. Jag anser därför att det är angeläget att hushållningssällskapen och avelsföreningarna i sin rådgivnings- och upplysningsverksamhet får förbättrad tillgång till erfarenheter från forsknings- och försöksverksamheten på området. Mina förslag under anslaget till kursverksamhet för jordbrukets rationalisering om utvidgning av den till lantbrukshögskolan knutna specialrådgivningen till att även avse husdjursområdet blir därför av väsentlig betydelse för fjäderfäskötseln och fåraveln. Jag vill även erinra om att i fjolårets statsverksproposition uttalades, att förutsättningar numera finns för att besätta konsulenttjänst vid hushållningssällskapen med befattningshavare som uteslutande skall inrikta sig på rådgivning beträffande fjäderfäskötseln. Statligt bidrag till den av avelsföreningarna bedrivna rådgivnings- och upplysningsverksamheten bör dock utgå även under nästa budgetår. Anslagsposten å 175 000 kr. till bidrag till avelsföreningar och liknande organisationer anser jag därvid böra bibehållas oförändrad. Det bör erinras om att lantbruksstyrelsen äger vidta den omfördelning av bidragsgivningen som kan befinnas påkallad.

Med anledning av i den föregående redogörelsen nämnda förslag och framställningar rörande statens stöd i olika former till hästavels har jag inhämtat uppgifter rörande de stödformer, som tillämpas av lantbruksstyrelsen, och om storleken av de bidrag som utgår i de enskilda fallen. Jag har därvid funnit, att nuvarande stödformer står i mindre god överensstämmelse med de principer för statlig bidragsgivning av jämförbart slag som riksdagen uttalat sig för. Med hänsyn bland annat härtill har jag genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 december 1962 erhållit bemyndigande att tillkalla sakkunniga för översyn av statens stödåtgärder beträffande hästavels och amatörridsporten samt därmed sammanhängande frågor. I avvaktan på resultatet av denna utrednings arbete bör under anslagsposten till stöd åt hästavels för nästa budgetår upptas oförändrat 1 540 000 kr. Av beloppet bör liksom för

innevarande budgetår 1 250 000 kr. avse kallblodsaveln och 290 000 kr. varmbloodsaveln. Hinder bör ej möta för lantbruksstyrelsen att vid stödgivningen till kallblodsaveln jämställa hästar av fjordras med andra hästraser.

Det belopp som avses till statsbidrag för att anordna ridhusanläggningar bör enligt min mening höjas med 100 000 kr. till 600 000 kr. I enlighet med beslut av 1959 års riksdag skall beloppet utgå ur den från lånefonden för hästavelns befrämjande härrörande reservationen under anslaget. Jag tillstyrker lantbruksstyrelsens förslag om oförändrad ram av 1 100 000 kr. till statlig kreditgaranti för lån avsedda för inköp av avelshästar och ridhästar.

Anslagsposten till stöd åt amatörridsporten anser jag böra höjas med 25 000 kr. med anledning av att de förslag, som jag återkommer till under anslagen till statens hingstdepå och stuteri, torde föranleda viss mindre ökning av kostnaderna för ridhästar. I detta sammanhang vill jag erinra om att enligt beslut av fjolårets riksdag 50 000 kr. av de medel, som överförts till detta anslag från hästavelslånefonden, skall under nästa budgetår utnyttjas för att sänka utgifterna för civila deltagare i vissa ridkurser vid arméns rid- och körskola i Strömsholm.

Medelsanvisningen för bidrag till kontrollföreningsverksamheten bör enligt min uppfattning även för nästa budgetår vara oförändrat 425 000 kr. I anslutning härtill torde för riksdagen böra anmälas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 19 oktober 1962 bemyndigat lantbruksstyrelsen att efter samråd med vederbörande organisationer tills vidare meddela dispens från vissa i kungörelsen 1950: 501 meddelade kontrollbestämmelser i den utsträckning som erfordras med hänsyn till pågående övergång till nytt system för mjölkavkastningskontroll. Eftersom denna övergång, för vilken redogörelse lämnats riksdagen i proposition 1961: 183, torde medföra behov av översyn av gällande bestämmelser rörande kontrollföreningsverksamheten, m. m., har jag för avsikt att återkomma i ämnet till Kungl. Maj:t.

Anslaget bör slutligen uppräknas med det belopp av 90 000 kr., som för innevarande budgetår täckts genom att odisponerad reservation tagits i anspråk.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(2\,300\,000 + 115\,000 =)$ 2 415 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medge, att under budgetåret 1963/64 må beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende vissa i det föregående berörda åtgärder till hästavelns främjande intill ett belopp av 1 100 000 kr.

b) medge, att av under anslagsposten Stöd åt hästaveln befintlig reservation ett belopp av 600 000 kr. under budgetåret 1963/64 må tas i anspråk till statsbidrag för att anordna ridhusanläggningar.

c) till *Befrämjande av husdjursaveln m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 415 000 kr.

[21] 13. Statens hingstdepå och stuteri: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	492 100	518 575
1961/62	564 000	563 955
1962/63	577 000	
1963/64 (förslag)	655 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 82 000 kr.

	Ökning
1. <i>Lönereglering</i>	
a) 1 bokhållare Ao 19 i st. f. Ao 15	+ 4 800
b) 1 beridare Ao 19 i st. f. Ao 15	+ 4 800
2. <i>Omräkning</i>	
a) 1962 års lönereglering	+ 71 600
b) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 800
	+ 82 000

Motiv. 1 a). Det åligger bokhållaren att handha förvaltningen av depåns och stuteriets ekonomi. Befattningen kan inte direkt jämföras med någon annan tjänst, men den har varit placerad i samma lönegrad som eller högre lönegrad än viss förvaltningspersonal vid statens sinnessjukhus samt kamrerarna vid skogsvårdsstyrelserna. Dessa tjänster har uppflyttats en eller flera lönegrader.

1 b). Beridarbefattningen har hittills i lönehänseende varit jämställd med bokhållarbefattningen. Styrelsen anser att denna likställdhet bör bibehållas.

I detta sammanhang torde böra anmälas, att *utredningen angående statens hingstdepå och stuteri i Flyinge, m. m.* den 29 oktober 1962 avgivit betänkande (stencilerat) med förslag angående verksamheten vid Flyinge.

Utredningen redogör inledningsvis för den nuvarande verksamheten och anför därvid i sammandrag följande.

Antalet hästar vid Flyinge är 156, varav dock 16 tillhör en donationsfond. Av hästarna är 21 fullblod och 135 halvblod. F. n. finns fem fullblodshingstar och 47 halvblodshingstar i en ålder av fem år eller däröver.

Verksamheten är främst inriktad på halvblodsaveln, som frambringar hästar av utpräglad ridhästtyp. Av de 49 som beskällare tillåtna halvblodshingstarna tillhör alla utom två staten. Under betäckningssäsongen (maj—augusti) utstationeras flertalet hingstar på olika platser i landet. Då mer än en hingst placeras på en station, medföljer skötare från Flyinge. Totala antalet stationer har under senare år varit 32 å 35 med 47 å 49 utstationerade hingstar. Det största antalet stationer har Malmöhus län (11) och Kalmar län (4). Vigelsjö i Norrtäljetrakten är den nordligaste stationen.

Personalen utgörs av en depåchef i ABp 23, en veterinär å övergångs-

stat i Ao 19, en beridare och en bokhållare i Ao 15, en fodermarsk i Ae 11, en kansliskrivare i Ag 11, en förste stallbetjänt och en körmästare i Ae 10, en hantverkare och 25 stallbetjänter i Ae 9, samt en kokerska i Ae 5. Härutöver finns en arvodesanställd hovslagare.

Det ekonomiska utfallet av verksamheten vid Flyinge framgår av följande sammanställning, där de tre huvudsakliga verksamhetsgrenarna särredovisas. I nettoutgifterna ingår ej pensionerings- och kapitalkostnader.

Budgetår	Hingstdepån		Stuteriet		Hingstuppfödn. anstalten		Totalt	
	Netto- utgift kr.	Inkoms- ter/ut- gifter %	Netto- utgift kr.	Inkoms- ter/ut- gifter %	Netto- utgift kr.	Inkoms- ter/ut- gifter %	Netto- utgift kr.	Inkoms- ter/ut- gifter %
1954/55	438 223	22,2	73 592	31,6	161 526	18,6	673 341	22,5
1959/60	357 723	30,8	76 419	16,8	135 141	16,8	569 283	26,2
1960/61	358 599	37,6	77 989	17,5	132 519	18,7	549 107	31,4
1961/62	309 833	46,0	78 497	20,1	136 145	21,3	524 475	37,9

I övrigt lämnas i betänkandet bl. a. följande uppgifter rörande de ekonomiska förhållandena.

Språngavgiften är f. n. 75 kr. för halvblod samt för fullblod lägst 300 kr. och högst 1 200 kr. För sto, uppstallat för betäckning eller fölning vid Flyinge, betalas en inackorderingsavgift på 8 å 10 kr. per dygn. Till fodervärdar på stationerna betalar Flyinge 6 kr. per hingst och dygn vid stationer med två hingstar samt 9: 50 kr. vid stationer med en hingst. Vid de 13 tvåhingststationerna har under 1962 det totala underskottet uppgått till ca 49 000 kr.

Rörande de förhållanden, som är av betydelse för bedömning av behovet av fortsatt verksamhet vid Flyinge, anför utredningen bl. a. följande.

Avgörande betydelse för Flyinges framtid har hittills tillmätts arméns behov av remonter. Enligt utredningen måste dock vid bedömningen av behovet av varmblodiga hästar i landet även beaktas att det stigande civila ridintresset behöver tillgång till allt större antal ridhästar. Vidare innebär exporten av ridhästar en viktig stimulans för aveln. Armén skall 1962 inköpa 92 remonter. Även för de närmaste åren torde arméns årliga behov av remonter stanna vid detta antal. Till den ridande polisen har under 1957—61 försålts ca 45 remonter, det framtida behovet torde uppgå till tio per år. Beträffande behovet av hästar för civil ridsport har närmare uppgifter ej stått att få.

Enligt uppgifter som utredningen inhämtat från Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen beräknas befintliga ca 1 000 stamboksberättigade halvblodsston årligen lämna 500 levande föl. Av dessa blir 400 s. k. uppvisningsbara vid tre års ålder. Efter kassering av ca 10 procent återstår 360. Dessa antas bli placerade på följande sätt: 80 som avelsston, 120 till armén, tolv till polisen, 70 till export samt 78 till ridskolor och enskilda. Enligt föreningens uppfattning råder f. n. en brist på ca 200 avelsston.

Beträffande lönsamheten av uppfödningen av halvblodshästar anför utredningen, att för uppfödare, som ej är i behov av lejd arbetskraft, utgör

gällande remontpris normal ersättning för hemmaproducerat foder samt lämnar en mindre ersättning för utfört arbete. Enligt uppgift från avelsföreningen är i stambok införda halvblodsston fördelade på ca 470 ägare, varav 425 är familjejordbrukare, arrendatorer, småbrukare, enskilda rytare eller ridhusägare.

Utredningen föreslår under hänvisning till att ett flertal för bedömningen av Flyinges framtid betydelsefulla faktorer är osäkra, att frågan om eventuell avveckling eller ändrad inriktning av verksamheten prövas om tre till fem år. Då torde finnas säkrare underlag beträffande bl. a. försvarets framtida behov av remonter. Om arméns inköp av remonter skulle upphöra, skulle nämligen Flyinge uteslutande tillgodose den civila ridsporten och eventuell export. Enligt utredningen bör i ett sådant läge hela frågan om statens stöd till hästaveln och ridsporten upptas till förnyad prövning. Under mellantiden anser utredningen att överläggningar mellan hästavelns och ridsportens företrädare bör ske om den fortsatta utvecklingen. På grund av det anförda anser utredningen, att några mera genomgripande förändringar beträffande Flyinge f. n. inte bör äga rum.

Utredningen anser emellertid att vissa besparingar bör kunna göras i syfte att begränsa nettoutgifterna för Flyinge. I detta hänseende framlägger utredningen följande förslag.

Antalet ungdjur, som den 1 juli 1962 utgjorda 64, bör kunna minskas till det antal av 50 å 60, som förutsatts av 1955 års riksdag. I övrigt bör några av tvåhingststationerna ersättas med stationer med endast en hingst. Vidare ifrågasätter utredningen om ej någon eller några tvåhingststationer i Malmöhus län helt kan indras och verksamheten i stället koncentreras till Flyinge. Under förutsättning att extra arbetskraft kan disponeras och tillräckliga medel härför ställs till förfogande, bör vidare antalet stallbetjänter, f. n. 25, kunna minskas. Utredningen föreslår därför, att till följd av pensionsavgång lediga tjänster indras. Härigenom minskar den fasta personalen med åtta personer till 1966.

Språngavgiften för halvblodshingstar bör enligt utredningen höjas till 125 kr. fr. o. m. den 1 januari 1964. Detta beräknas öka inkomsterna med ca 60 000 kr. per år. Inackorderingsavgifterna för hästar vid Flyinge bör vidare uppräknas med en krona per dygn. Inkomstökningen beräknas bli ca 3 000 kr. per år. Slutligen anser utredningen, att på försök viss inträdesavgift bör uttas vid den årliga uppvisningen vid Flyinge. Härigenom uppskattas inkomsterna öka med 30 000 kr.

Yttranden. Över betänkandet har yttranden avgivits av *statskontoret, lantbruksstyrelsen, överbefälhavaren, statspolisintendenten, Avelsföreningen för Svenska varmblodiga hästen, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Försvarsverkens civila personals förbund, Riksföreningen för ridningens främjande, Svenska ridsportens centralförbund* samt *Svenska lantliga ryttaföreningars centralförbund*.

Förslaget att verksamheten vid Flyinge skall upptas till definitivt bedömande vid en senare tidpunkt och i samband med en förnyad prövning av den statliga stödverksamheten för hästaveln och ridsporten tillstyrks av *statskontoret, lantbruksstyrelsen* och *Sveriges lantbruksförbund*. Överbe-

fälhavaren framhåller, att verksamheten inte bör omprövas förrän den varmblodiga hästavelns fortsatta betydelse för krigsmakten kunnat närmare klarläggas. Utredningens rekommendation att under mellantiden hästavelns och ridsportens företrädare bör överlägga om den fortsatta utvecklingen bitrads av *lantbruksstyrelsen*, *Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen*, *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet Landsbygdens folk*. Samtliga remissinstanser delar utredningens uppfattning att några mer genomgripande förändringar i verksamheten vid Flyinge f. n. ej bör äga rum. *Statskontoret* understryker dock, att de av utredningen framlagda reformförslagen bör beaktas.

I fråga om utredningens förslag till besparingsåtgärder uttalas i huvudsak följande i remissyttrandena.

Förslaget att ersätta några av tvåhingststationerna med stationer med endast en hingst ifrågasätts av *lantbruksstyrelsen*. Enligt styrelsen har det blivit allt svårare att få lämpliga fodervärdar vid stationer med en hingst. *Försvarsverkens civila personals förbund* avstyrker detta förslag under åberopande av att systemet med enhingststationer på grund av sämre vård ute på stationerna har medfört betydande merarbete när hingstar återkommit till Flyinge. Utredningens förslag att helt indra någon eller några tvåhingststationer i Malmöhus län och i stället koncentrera verksamheten till Flyinge bitrads av *Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen* och *Svenska lantliga ryttningsföreningars centralförbund*. *Riksförbundet Landsbygdens folk* framhåller, att hästägarnas intresse av bekväm tillgång på hingstar inte får åsidosättas.

Förslaget om höjd språngavgift för halvblod avstyrks av bl. a. *lantbruksstyrelsen*, *Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen* och *Svenska ridsportens centralförbund*. Minskningen av antalet stallbetjänter avstyrks av *Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen* och *Försvarsverkens civila personals förbund*. *Lantbruksstyrelsen* anser att minskningen bör stanna vid högst fem stallbetjänter. *Sveriges lantbruksförbund* framhåller, att minskningen bör genomföras med försiktighet, så att ställningstagandet beträffande den framtida verksamheten vid Flyinge inte föregrips.

Under förutsättning att även ersättningen till fodervärd höjs bitrads förslaget om höjd inackorderingsavgift av *lantbruksstyrelsen*, *Avelsföreningen för svenska varmblodiga hästen* och *Riksförbundet Landsbygdens folk*. Förslaget om inträdesavgift vid den årliga visningen vid Flyinge avstyrks av *lantbruksstyrelsen*, *Avelsföreningen för Svenska varmblodiga hästen* och *Riksföreningen för ridningens främjande*.

Departementschefen

Såsom framgår av redogörelsen i det föregående har i ett nyligen avgivet betänkande angående hingstdepån och stuteriet i Flyinge uttalats att frågan om eventuell avveckling eller förändrad inriktning av verksamheten bör prövas på nytt om tre till fem år i samband med att hela frågan om statens stöd till hästaveln och ridsporten behandlas. Även jag anser att slutligt ställningstagande rörande depåns och stuteriets bibehållande ej bör ske nu. En förnyad prövning av denna fråga ingår i uppgifterna för den utredning rörande statens stöd till hästaveln och amatörridsporten samt

därmed sammanhängande frågor, som nämnts under föregående anslagspunkt.

I avvaktan på resultatet av den nya utredningens arbete bör, såsom i betänkandet förutsatts, åtgärder vidtas för att begränsa statens nettoutgifter för verksamheten vid Flyinge. Jag vill erinra om att enligt i betänkandet lämnade uppgifter statens nettoutgift — bortsett från pensioneringskostnader för personalen, kapitalkostnader m. m. — för verksamheten uppgick till ej mindre än omkring 525 000 kr. under budgetåret 1961/62. Sammanställs detta med uppgiften att uppfödningen av halvblodshästar ger till resultat i runt tal 360 dugliga unghästar per år, blir årliga nettoutgiften utslagen på varje sådan häst nära 1 500 kr. Med hänsyn bland annat härtill anser jag det angeläget att alla möjligheter till besparingar och inkomstökningar tillvaratas.

Sålunda bör, förutom minskning av antalet unghästar till av riksdagen tidigare fastställt antal, övergång i största möjliga utsträckning ske till att endast utstationera en hingst hos varje fodervärd. I anslutning härtill bör även provas att helt indra vissa inom relativt kort avstånd från Flyinge liggande hingststationer. För att på sikt åstadkomma minskning av den fasta personalen bör vidare enligt min mening de vid hingstdepån inrättade tjänsterna ej få återbesättas utan medgivande av Kungl. Maj:t. Till frågan om medelsbehovet för att i stället för avgångna tjänstemän anlita extra personal bör ställning tas vid den årliga budgetbehandlingen.

Intäkterna av hingstdepåns verksamhet bör ökas främst genom att språngavgiften för halvblodshingstar från den 1 juli 1963 höjs till 200 kr. Vidare bör, såsom i betänkandet föreslagits, inackorderingsavgiften för hästar vid depån höjas. Jag biträder även förslaget att inträdesavgift uttas vid den årliga uppvisningen vid hingstdepån. Här angivna förslag torde medföra en inkomstökning på sammanlagt cirka 180 000 kr.

Jag är medveten om att förslagen om höjda avgifter medför kostnadsökningar för uppfödarna av halvblodshästar. Möjlighet föreligger emellertid för dessa att kompensera kostnadsökningen genom att utta högre pris vid försäljning.

Förevarande anslag bör i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag uppräknas med 73 000 kr. till följd av automatiska utgiftsändringar. För innehavarna av bokhållar- och beridartjänsterna bör inrättas extra tjänster i Ag 17. Härigenom uppkommer för nästa budgetår en merkostnad av 5 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(577\,000 + 78\,000 =) 655\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens hingstdepå och stuteri, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 45 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal 412 000

3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	1 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	188 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 700
	Summa kr. 655 000

c) till *Statens hingstdepå och stuteri*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 655 000 kr.

[22] 14. *Statens hingstdepå och stuteri*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift eller nettointkomst
1960/61	68 500	— 30 532
1961/62	67 000	+ 39 480
1962/63	47 000	
1963/64 (förslag)	1 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget minskas med 46 000 kr.

	Ökning
<i>Utgifter</i>	
1. Häst- och fölinköp	20 000
<i>Inkomster</i>	
2. Arrendemedel, såld grässkörd m. m.	21 000
3. Sålda hästar	20 000
4. Språngavgifter	25 000

M o t i v. 1. Posten bör uppräknas med 20 000 kr. till 55 000 kr. att fördelas med 35 000 kr. till fölinköp, 10 000 kr. till tilläggspris för fyraåriga hingstar samt 10 000 kr. till förärvningspremier för hingstar. Priset för hingstföl har sedan 1952 utgjort 1 500 kr. per föl. Styrelsen anser, att detta pris bör höjas till 1 800 å 2 000 kr. Posten avser även utgifter för inköp av en eller annan unghingst samt för annonsering, besiktning och transport m. m. Tilläggspris för föl och unghingstar, som vid fyra års ålder godkänts och inmönstrats som beskillare vid Flyinge, har sedan 1947 utgått med 2 500 kr. Förärvningspremier för hingstar, som befinner sig i statens ägo, skall enligt beslut av 1960 års riksdag belasta omkostnadsstaten. Premierna, som lyder å 2 500 kr., utgår för inköpta hingstar, som vid omkring tio års ålder visat sig vara framstående förvärvare inom halvblodsaveln.

2—4. Ökningen beror på större försäljning av hästgödsel, stegrade priser på hästar och höjda språngavgifter.

Departementschefen

I anledning av mina förslag under föregående anslagspunkt och vad lantbruksstyrelsen anfört i anslagsaskandena torde inkomsterna av arrendemedel, sålda hästar och språngavgifter samt övriga inkomster kunna beräknas stiga med 21 000, 20 000, 172 000 respektive 33 000 kr. Å andra sidan förordar jag, att anslagsposten till häst- och fölinköp höjs med 10 000 kr.

Inkomsterna under anslaget torde nästa budgetår komma att överstiga utgifterna med 189 000 kr. Anslaget torde sålunda endast behöva uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hingstdepå och stuteri: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

[23] 15. Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	30 000	30 000
1961/62	30 000	30 000
1962/63	34 000	
1963/64 (förslag)	34 000	

Yrkanden. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 15 000 kr. till 45 000 kr. i vad det avser stöd åt biskötseln och Sveriges fröodlareförbund. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställer, att anslaget i vad det avser bidrag till Skånes fröodlingsförening upptas med oförändrat 4 000 kr.

Motiv. *Lantbruksstyrelsen* anför, att Sveriges fröodlareförbund har hemställt att bidraget till förbundet höjs med 5 000 kr. Förbundet uttalar, att det ej under senare år erhållit tackning för höjda arbetslöner och andra ökade omkostnader för upplysningsarbetet på vallfröområdet. Även ökad upplysningsverksamhet och de vidgade undersökningar som upptagits på förbundets program ger anledning till ökning. Med hänsyn till förbundets insatser för fröodlingen tillstyrker lantbruksstyrelsen framställningen.

Sveriges biodlares riksförbund har anhållit att bidraget till förbundet höjs med 10 000 kr. Då tillgången på kvalificerade bitillsyningsmän är avgörande för bisjukdomarnas effektiva bekämpande och förbundet saknar medel att bedriva undervisning och utbildning av sådana i erforderlig omfattning är det enligt lantbruksstyrelsens uppfattning angeläget att bidraget höjs enligt förbundets begäran.

Departementschefen

Någon höjning av anslaget är jag ej beredd att förorda. Sveriges fröodlareförbund och Sveriges biodlares riksförbund bör sålunda för nästa budgetår erhålla oförändrat 15 000 kr. vardera till sådan av organisationerna

bedriven rådgivnings- och upplysningsverksamhet, som i enlighet med beslut av 1959 års riksdag (IX ht, p. 28; JoU 1, p. 17; rskr. 9) bör kunna stödjas med statsbidrag. Härjämte bör ur anslaget utgå statsbidrag till Skånes fröodlingsförening med 4 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat 34 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilt stöd åt biskötseIn och fröodlingen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 34 000 kr.

[24] 16. Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	135 000	135 000
1961/62	135 000	135 000
1962/63	135 000	
1963/64 (förslag)	135 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 37 000 kr.

M o t i v. Av innevarande budgetårs anslag är 15 000 kr. avsedda för SMAK:s allmänna verksamhet och 75 000 kr. för kontrollorganets upplysningsverksamhet rörande matpotatis. Återstående 45 000 kr. utgår till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamheten såsom bidrag till dess forskning och försöksverksamhet rörande matpotatis. SMAK anholder om oförändrat bidrag, medan samarbetskommittén hemställer om ett med 37 000 kr. förhöjt anslag.

Förtjänsten av den kvalitetsförbättring på den saluförda matpotatisen som under senare år kunnat konstateras tillkommer i hög grad SMAK. Intensivt och långvarigt arbete torde dock återstå inom såväl produktions-, distributions- som konsumentledet, innan sådana förhållanden tillskapats, att frågan om matpotatisens kvalitet kan anses tillfredsställande löst. Styrelsen finner det därför angeläget att SMAK även under budgetåret 1963/64 erhåller begärt stöd för sin verksamhet.

Samarbetskommittén har de senaste åren för sin fortlöpande sortprövningsverksamhet av Sveriges potatisodlares riksförbund erhållit bidrag med 15 000 kr. per år. Härutöver har kommittén haft kostnader till ett belopp av 74 000 kr. per år för denna verksamhet. För att bestrida dessa kostnader har kommittén erhållit 45 000 kr. per år såsom bidrag från detta anslag och resten, eller 29 000 kr. per år, som bidrag av importavgiftsmedel. Styrelsen anser det lämpligt att det senare beloppet bestrids av budgetmedel, enär verksamheten inte bör vara beroende av tillfälliga medel. Då kostnaderna i huvudsak utgörs av arbetsersättning, är det ofrånkomligt att kostnaderna för denna del av kommitténs verksamhet kommer att öka med minst 10 procent till 82 000 kr.

Departementschefen

Såsom lantbrukssstyrelsen föreslagit bör SMAK för sin allmänna verksamhet under nästa budgetår erhålla oförändrat statsbidrag av 15 000 kr. Därjämte bör liksom för innevarande budgetår till SMAK:s upplysningsverksamhet utgå statsbidrag med 75 000 kr. Därest riksdagen ej har något att erinra däremot, bör till denna verksamhet också utgå bidrag med 50 000 kr. av vid import av matpotatis influtna eller inflytande införselavgiftsmedel. Någon ökning av statsbidraget å 45 000 kr. till samarbetskommittén för potatisförsöksverksamhet kan jag ej förorda.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med oförändrat 135 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 135 000 kr.

[25] 17. Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	300 000	276 923
1961/62	300 000	302 971
1962/63	375 000	
1963/64 (förslag)	350 000	

Y r k a n d e. *Lantbrukssstyrelsen* hemställer, att anslaget minskas med 25 000 kr.

M o t i v. Sedan bensinskatten fr. o. m. den 1 januari 1962 höjts, har anslaget uppräknats till 375 000 kr., varav dock 25 000 kr. utgör tilläggsbelopp för första halvåret 1962.

Under budgetåret 1961/62 har styrelsen efter samråd med av Kungl. Maj:t utsedda representanter för trädgårdsnäringen beviljat bidrag från anslaget samt från trädgårdsnäringens bensinskattefond till följande ändamål.

Driftsbidrag till trädgårdslaboratorier	47 000
Tillfälliga försöks- och forskningsuppgifter	67 583
Åskådningsmaterial för rådgivnings- och upplysningsverksamhet ..	13 000
Tillfälliga kurser för trädgårdsnäringens företagare och arbetare	3 000
Bidrag till packnings- och sorteringscentraler	117 000
Organisationsarbete rörande försäljningsfrågor	67 000
Ersättning till trädgårdsnäringens representanter	180

Summa kr. 314 763

I detta sammanhang torde få anmälas, att *länsstyrelsen i Stockholms län* i skrivelse den 4 december 1961 inkommit med redogörelse för inriktningen av det arbete som länsorganen på länsstyrelsens initiativ igångsatt till *stöd åt jordbruks- och trädgårdsnäringen i länets skärgårdsområde*. Länsstyrel-

sen har därvid hemställt, att 30 000 kr. under i första hand tre år anvisas till hushållningssällskapet i länet för åtgärder i syfte att få till stånd förbättrad och ökad bärödling i skärgården. Som motiv härför anför länsstyrelsen i huvudsak följande.

Hushållningssällskapet och lantbruksnämnden bidrar verksamt till att främja utvecklingen i skärgården då realistiska förutsättningar föreligger. På växtodlingsområdet torde enligt länsstyrelsen finnas förutsättningar för en utvidgad odling av potatis, bär, köksväxter och fröer. Den av Konsumtionsföreningen Stockholm med omnejd ägda konserverfabriken för fisk och grönsaker i Grisslehamn måste f. n. nära nog helt fylla sitt behov av grönsaksråvara från odlare långt bort från länet. I syfte att på sikt tillgodose konserverindustrins råvarubehov har på länsstyrelsens initiativ hushållningssällskapet i samråd med nämnda konserverfabrik beslutat starta försök med fältmässig köksväxtodling. Länsstyrelsen framhåller vidare, att skärgårdens klimatologiska förhållanden är synnerligen gynnsamma för bärödling, t.ex. odling av svarta vinbär och jordgubbsodling. Hushållningssällskapet har inte resurser att inom nuvarande anslagsram utföra den instruktionsverksamhet, som erfordras för att skapa förutsättningar för en utökad bärödling.

Över framställningen har utlåtanden avgivits av *lantbruksstyrelsen* och *trädgårdsnäringsutredningen*. *Lantbruksstyrelsen* framhåller, att en intensifierad rådgivnings- och upplysningsverksamhet är av stor betydelse för jordgubbsodlingens utveckling och att behov av sådan verksamhet torde föreligga även inom andra delar av landet. Det föreslagna beloppet bör beviljas utanför den ordinarie anslagsramen för rådgivningsverksamheten på jordbrukets område.

Trädgårdsnäringsutredningen anser, att lokaliseringen av trädgårdsproduktionen måste ske med hänsyn till de ekonomiska förutsättningarna inom olika områden för en rationell och konkurrenskraftig odling. En av sociala skäl betingad lokaliseringspolitik kan vid ett skärpt konkurrensläge leda till att svårigheter uppstår för de odlingar, som tillkommit genom en sådan politik. Utredningen anser det oklart om möjligheter finns för ökad odling av trädgårdsprodukter i Stockholms läns skärgårdsområde. För rådgivning inom området synes ur näringens synpunkt något särskilt anslag inte vara påkallat.

Departementschefen

I överensstämmelse med vad lantbruksstyrelsen föreslagit bör anslaget för nästa budgetår minskas med 25 000 kr. Minskningen är av automatisk karaktär.

I fråga om länsstyrelsens i Stockholms län förslag rörande bär- och grönsaksodlingen i Stockholms skärgård har trädgårdsnäringsutredningen uttalat att det är oklart om möjligheter finns till intensifiering av odlingen där. Med anknytning härtill och till vad utredningen i övrigt anfört vill jag erinra om att, om så prövas ändamålsenligt, medel till undersökning av förutsättningarna för odling av trädgårdsprodukter kan ställas till förfo-

gande ur förevarande anslag. Länsstyrelsens framställning har därför överlämnats till lantbruksstyrelsen genom beslut av Kungl. Maj:t den 28 december 1962.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (375 000—25 000 ==) 350 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 350 000 kr., att avräknas mot automobilskatte-
medlen.

D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk**[26] 1. Statens jordbruksnämnd: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 906 600	2 767 895
1961/62	3 227 000	2 920 361
1962/63	3 245 000	
1963/64 (förslag)	3 648 000	

Y r k a n d e. *Statens jordbruksnämnd* hemställer, att anslaget höjs med 412 900 kr.

	Ökning eller minskning
1. Löneregleringar m. m.	
a) 2 byrådirektörer Ao 25 i st. f. Ae 25	—
b) 1 byrådirektör Ao 25 i st. f. förste aktuarie Ao 23	+ 1 750
c) 1 förste aktuarie Ae 23 i st. f. aktuarie Ae 21	+ 3 071
d) 1 byråsekreterare Ae 23 i st. f. amanuens i regl. bef.gång ..	+ 4 496
e) 1 förste aktuarie Ae 21 i st. f. amanuens i regl. bef.gång ...	+ 1 424
f) 2 assistenter Ao 19 i st. f. Ao 17	+ 4 685
g) 1 assistent Ao 17 i st. f. kontrollant Ao 15	+ 2 625
h) 5 assistenter Ae 17 i st. f. kontrollant Ae 15	+ 7 949
i) 4 assistenter Ag 17 i st. f. kontrollant Ag 15	+ 3 827
j) 2 kontrollanter Ae 15 i st. f. Ae 13	+ 4 290
k) 1 kansliskrivare Ae 11 i st. f. kontorist Ae 9	+ 1 922
l) 4 kontorister Ae 9 i st. f. kanslibiträden Ae 7	+ 6 932
2. Omräkning	
a) löneklassförändringar m. m.	— 19 472
b) 1962 års lönereglering	+ 388 001
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 1 400
	+ 412 900

M o t i v. 1 a). Yrkandet har framförts under en följd av år, senast i näst-föregående års anslagsäskanden (IX ht 1961, s. 71).

1 b), c) och e). De tre tjänsterna är placerade på utredningsbyrån. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och betydelse är nuvarande lönegrads-placering högst otillfredsställande. I rådande konkurrensläge försvårar eller rentav omöjliggör lönesättningen erforderlig nyrekrytering av kvalificerad personal.

1 d). Innehavaren av amanuensbefattningen har förordnats uppehålla en av nämnden inrättad tjänst i Ag 23 på utrikeshandelsbyrån. Då stora krav måste ställas på vederbörandes allmänna kvalifikationer, språkkunskaper m. m. har nämnden funnit nödvändigt att ha tillgång till en tjänsteman i lägst A 23.

1 f)—j). Förslagen omfattar nämndens alla kontrollanttjänster, varav två med benämningen assistent. Granskningsarbetet kräver ingående kunskaper i bokföring. Stora krav måste också ställas på befattningshavarnas pålitlighet och noggrannhet. För att kunna behålla och nyrekrytera personal med erforderliga kvalifikationer föreslås att samtliga tjänster uppflyttas två lönegrader.

1 k). Befattningen är placerad på animaliebyrån, där innehavaren svarar för uppbörd av slaktdjursavgifter, granskar ansökningar om och utanordnar bidrag vid export av köttvaror m. m. Då befattningen förutsätter självständigt handhavande av arbetsuppgifter av stor ekonomisk räckvidd, talar starka skäl för en lönegradsuppflyttning.

1 l). Ur allmänna rekryteringssynpunkter är det oundgängligen nödvändigt att befodringsmöjligheterna förbättras.

Departementschefen

Genom beslut av 1962 års riksdag har jordbruksnämndens konsumentdelegation inrättats från och med den 1 januari 1963. Kostnaderna för delegationen under förevarande anslag beräknar jag till 41 000 kr., varav 31 000 kr. för arvoden till delegationens ledamöter och 10 000 kr. för sekretariatsgöromål. Anslaget bör vidare omräknas med hänsyn till beräknade löneklassförändringar och till 1962 års lönereglering m. m. och höjas med 355 500 kr.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som förste aktuarie i Ae 21 på utredningsbyrån omändras till en motsvarande tjänst i Ae 23. Likaså bör en tjänst som amanuens i reglerad befodringsgång på samma byrå utbytas mot en tjänst som förste aktuarie i Ae 21. Vidare bör en kontoristtjänst på animaliebyrån omvandlas till en tjänst som kansliskrivare i Ae 11. Merkostnaderna för dessa löneregleringar uppskattar jag till 6 500 kr. Nämndens övriga förslag kan jag inte biträda.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(3\,245\,000 + 403\,000 =) 3\,648\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för statens jordbruksnämnd som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för statens jordbruksnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	798 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	66 000
3. Avlöningar till personal för tillfälliga arbetsuppgifter, <i>förslagsvis</i>	352 300
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 295 100
5. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	50 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 037 800
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	48 800
Summa kr. 3 648 000	

c) till *Statens jordbruksnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett *förslagsanslag* av 3 648 000 kr.

[27] 2. Statens jordbruksnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	747 500	707 076
1961/62	750 000	716 433
1962/63	845 000	
1963/64 (förslag)	764 000	

Yrkande. *Statens jordbruksnämnd* hemställer, att anslaget minskas med 100 000 kr.

	Utgifter		Anslag	Ökning eller minskning
	1960/61	1961/62	1962/63	
1. Reseersättningar	212 505	219 647	250 000	+ 10 000
2. Expenser	386 882	383 903	432 000	— 115 000
3. Publikationstryck	72 666	58 298	75 000	+ 5 000

Motiv. 1. Utgifterna för reseersättningar för budgetåret 1961/62 beräknas, sedan kostnaderna för alla under budgetåret företagna resor reglerats, motsvara den för samma tid anvisade anslagsposten, 235 000 kr. Kostnaderna för nämndens löpande kontroll genom resande kontrollanter för budgetåret 1963/64 torde komma att stiga till följd av att antalet kontrollobjekt fortgående ökar. I samband med anbefalld utbyggnad och omläggning av nämndens beredskapsplanering krävs, att de befattningshavare, som för bi-

träde i beredskapsärenden ställts till förfogande, företar tjänsteresor inom landet för kontakter med myndigheter inom totalförsvaret och för inspektion av beredskapslager. Anslagsposten bör därför uppräknas till 260 000 kr.

2. I anslagsposten för innevarande budgetår har inräknats vissa poster av engångsnatur om sammanlagt 130 000 kr. Å andra sidan beräknas kostnadsökningar, bl. a. för avgifter för analyser av charkuterivaror. Med hänsyn härtill och till allmänna kostnadsstegringar torde anslagsposten böra nedräknas med endast 115 000 kr. till 317 000 kr.

3. På grund av de fortskridande kostnadsökningarna beräknas medelsbehovet för nämndens publikationstryck till 80 000 kr.

Departementschefen

Omkostnaderna för den nyinrättade konsumentdelegationen beräknar jag till 9 000 kr., varav för reseersättningar 3 000 kr. och för övriga expenser 6 000 kr. Då behov visat sig föreligga av utökad nattvaktstjänstgöring föreslår jag, att anslaget uppräknas med 10 000 kr. Vidare torde anslaget med hänsyn till allmänna kostnadsstegringar böra höjas med 30 000 kr., varav för reseersättningar 10 000 kr. och för övriga expenser 20 000 kr. Sistnämnda delpost bör därjämte, såsom nämnden föreslagit, minskas med 130 000 kr. Nämndens önskemål i övrigt kan jag inte biträda.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (845 000 — 81 000 =) 764 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens jordbruksnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 764 000 kr.

[28] 3. **Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61 ¹	120 000 000	121 946 949
1961/62 ¹	133 000 000	140 174 660
1962/63	143 000 000	
1963/64 (förslag; beräknat belopp)...	153 000 000	

Det är min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga särskild proposition angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område. I avvaktan härpå torde förevarande anslag böra uppföras med ett beräknat belopp av 153 miljoner kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 153 000 000 kr.

¹ Reservationsanslag t. o. m. budgetåret 1961/62.

[29] 4. Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	15 000 000	10 161 378
1961/62	15 000 000	13 603 357
1962/63	18 000 000	
1963/64 (förslag)	22 000 000	

Y r k a n d e. *Statens jordbruksnämnd* hemställer, att anslaget höjs med 7 miljoner kr.

M o t i v. Jordbruksnämnden anmäler att Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening, i skrift till nämnden den 9 augusti 1962 framlagt beräkningar över sina kostnader för beredskapslagring av brödsäd och oljekraftfoder under nästkommande spannmålsregleringsår (augusti 1963—juli 1964). Föreningen räknar in fråga om lagerkvantiteten med två alternativ, ett på 300 000 och ett på 350 000 ton. Föreningen utgår från att brödsädsdraget under verksamhetsåret allmänt sett skall ha fått en ur beredskapssynpunkt ändamålsenlig lokalisering. Föreningen utgår vidare från att beredskapsdraget av oljekraftfoder skall utgöra oförändrat 65 000 ton. Föreningen beräknar sina sammanlagda kostnader för beredskapslagringen under regleringsåret 1963/64 — att anvisas för budgetåret 1963/64 — i det första brödsädsalternativet till 17,250 miljoner kr. och i det andra till 20,575 miljoner kr.

Nämnden anser att den fortsatta lagerhållningen och upplagringen av brödsäd för beredskapsändamål under regleringsåret 1963/64 bör syfta till att uppnå en sammanlagd lagerkvantitet på 350 000 ton. Nämnden föreslår sålunda, att nämnden erhåller härför erforderligt bemyndigande. Kostnadsökningarna kan uppskattas till 5 miljoner kr., varav 2,750 miljoner kr. för den föreslagna ökningen av lagerhållningen.

Kostnaderna för en beredskapslagring av andra varor än brödsäd och oljekraftfoder uppskattas av nämnden till omkring 5 miljoner kr., vilket innebär en höjning med 2 miljoner kr. Därvid har nämnden räknat med att under budgetåret 1963/64 de i propositionerna 1961: 76 och 1962: 95 redovisade åtgärderna vidtagits.

Departementschefen

Försvarsberedskapen genom statlig lagring av livsmedel är enligt statsmakternas beslut under utbyggnad. 1961 års riksdag lämnade utan erinran beräkningar, som innebar att förevarande anslag för att täcka kostnaderna för denna utbyggnad successivt skulle behöva höjas till omkring 25 miljoner kr. På grund av beslut vid 1962 års riksdag kan en ytterligare belastning på anslaget med drygt 1 miljon kr. förutses. Jordbruksnämndens beräkning för nästa budgetår ligger sålunda, vad gäller storleken av medelstilldelningen, inom ramen för vad som tidigare i princip godtagits. Emellertid har nämnden föreslagit en mera omfattande lagerhållning av brödsäd än riksdagen hittills avsett. Med hänsyn till bland annat skördeutfallet under det senaste

året synes förslaget inte för närvarande böra föranleda något ställningstagande. Den av nämnden förordade uppräknningen av anslaget bör därför begränsas. Härför talar också erfarenheterna av belastningen på anslaget under de senaste budgetåren. För min del uppskattar jag den totala kostnadsökningen för den statliga lagringen under det kommande budgetåret till 4 miljoner kr. Ur anslaget bör i enlighet med vad som nu gäller medel få ställas till förfogande för infriande av jordbruksnämndens garanti- och ansvarsförbindelser för oförsäkrade varor, vilka lagras för statligt ändamål men formellt förblir i enskild ägo.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(18 + 4 =)$ 22 miljoner kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 000 kr.

[30] 5. Särskilt stöd åt det mindre jordbruket

	Anslag	Nettoutgift
1960/61 ¹	112 500 000	100 294 975
1961/62 ¹	98 000 000	92 167 139
1962/63	105 000 000	
1963/64 (förslag)	100 000 000	

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att för arealtillägg anvisas oförändrat 27 miljoner kr. *Statens jordbruksnämnd* hemställer, att det för leveranstillägg för mjölk och extra mjölkpristillägg i norra Sverige avsedda beloppet minskas med 1,7 till 76,3 miljoner kr.

M o t i v. *Lantbruksstyrelsen* erinrar om att 1962 års riksdag beslöt vissa ändringar i reglerna för arealtillägg och att dessa ändringar kommer att medföra en ökad bidragsgivning. Jordbruksutskottet uppskattade behovet av medel för arealtillägg till 27 miljoner kr. För en mera säker beräkning av medelsbehovet saknar lantbruksstyrelsen erforderligt statistiskt material.

Statens jordbruksnämnd anför, att 1962 års riksdags beslut beträffande mjölkpristilläggen innebär en anslagsökning av 4 miljoner kr. Med tillämpning av de nya grunderna och med ledning av nu aktuella uppgifter om mjölkinvägningen m. m. beräknar nämnden medelsbehovet under regleringsåret 1963/64 till sammanlagt 76,3 miljoner kr. Härav beräknas till leveranstillägg ett belopp av 38 miljoner kr., avsett att under hösten 1963 utbetalas för de på regleringsåret 1962/63 belöpande leveranstilläggen. Återstoden, 38,3 miljoner kr., avser utgifterna för mjölkpristillägg i norra Sverige under budgetåret 1963/64.

¹ Reservationsanslag t. o. m. budgetåret 1961/62.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *utredningen rörande förenkling av de administrativa bestämmelserna för arealtillägg*, vilken tillkallades efter hemställan av 1961 års riksdag, med skrivelse den 2 mars 1962 inkommit med stencilerat betänkande i ämnet. Utredningens förslag innebär i huvudsak följande.

Ansökningar om arealbidrag inges till vederbörande lantbruksnämnd i december månad bidragsåret. Nämnden kan därigenom under vinternånaderna komplettera och granska ansökningarna och i slutet av mars månad överlämna dessa till vederbörande häradsskrivare, som — efter registrering enligt taxeringslängden — fördelar dem på resp. taxeringsnämnder. Taxeringsnämndens ordförande påför därefter för behovsprövningen erforderliga inkomst- och förmögenhetsuppgifter och återlämnar ansökningarna direkt till lantbruksnämnderna eller via häradsskrivarna. Om det är möjligt att förstärka personalen på häradsskrivarkontoren för ändamålet anser sig emellertid utredningen böra förorda, att påföringen av inkomst- och förmögenhetsuppgifterna överförs från taxeringsnämndens ordförande till häradsskrivaren. Kontrollen av mantalsskrivningsuppgiften föreslås också böra ske på häradsskrivarkontoren. Vidare förordar utredningen, att ansökningsförfarandet förenklas för sådana, som uppburit bidrag året dessförinnan, så att dessa endast behöver anmäla förändring i hänseende, som är av betydelse för prövningen. Slutligen föreslås med hänsyn till arealangivelsernas schematiska avrundning till jämna hektarsiffror, att även bidragsgränserna anpassas härtil.

Yttranden. Över betänkandet har — i vissa fall efter hörande av underordnade organ — remissyttranden avgivits av statskontoret, riksrevisionsverket, lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statistiska centralbyrån, riksskattenämnden, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Sveriges häradsskrivareförening samt länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads och Västerbottens län. Yttrandena kan sammanfattas på i huvudsak följande sätt.

Statskontoret, riksrevisionsverket, lantbruksstyrelsen och länsstyrelsen i Västerbottens län anser sig inte kunna biträda utredningsmannens förslag. *Statistiska centralbyrån* anför, att tidpunkten för uppgiftslämnandet inte väsentligt kommer att påverkas av pågående översyn av deklara-tionsundersökningen, vilken undersökning bl. a. ligger till grund för inkomstgränserna. *Övriga remissmyndigheter* ansluter sig i huvudsak till utredningens förslag men har på ett flertal punkter avvikande meningar. *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund* och *Sveriges häradsskrivareförening* understryker nödvändigheten av en personalförstärkning vid häradsskrivarkontoren för att handläggning av arealtilläggsansökningar skall kunna ske enligt utredningens förslag.

Departementschefen

Den på hemställan av 1961 års riksdag tillkallade utredningen rörande förenkling av de administrativa bestämmelserna för arealtillägg har, såsom framgår av det föregående, våren 1962 framlagt vissa förslag i ämnet. Av dessa har det enligt min mening väsentligaste, vilket berör angivandet av arealgränserna, redan tillgodosetts genom beslut av 1962 års riksdag. De

i övrigt framlagda förslagen anser jag mig, bland annat med hänsyn till vad som anförts vid remissbehandlingen, inte kunna biträda.

Lantbruksstyrelsen och statens jordbruksnämnd har beräknat de på budgetåret 1963/64 belöpande utgifterna för arealtillägg, leveranstillägg för mjölk och extra mjölkpristillägg i norra Sverige till respektive 27, 38 och 38,3 miljoner kr. eller tillhoppa 103,3 miljoner kr. Med hänsyn till de faktiska kostnaderna för bidragen under senast kända år och till de av 1962 års riksdag beräknade kostnadsökningarna i anledning av ändrade regler för bidragen synes enligt min mening en anslagsanvisning av respektive 24, 38 och 38 miljoner kr. eller tillhoppa 100 miljoner kr. vara tillräcklig för att tillgodose medelsbehovet under nästa budgetår.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(105 - 5 =)$ 100 miljoner kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilt stöd åt det mindre jordbruket* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 000 kr.

[31] 6. Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 495 000	1 727 443
1961/62	2 540 000	1 754 678
1962/63	2 195 000	
1963/64 (förslag)	2 117 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 295 000 kr. ställts till lantbruksstyrelsens och 1 900 000 kr. till domänstyrelsens förfogande.

Y r k a n d e n. *Lantbruksstyrelsen* och *domänstyrelsen* hemställer, att anslaget för budgetåret 1963/64 upptas med $(517\,000 + 1\,600\,000 =)$ 2 117 000 kr.

M o t i v. Som stöd för sin framställning har *lantbruksstyrelsen* redovisat vissa uppgifter från lantbruksnämnderna rörande medelsbehovet under budgetåret 1963/64. Av dessa framgår att för husbyggnadsarbeten erfordras 330 000 kr., för avträdesersättningar och flyttningsbidrag 30 000 resp. 7 000 kr., för rotvärdesersättningar 12 000 kr., för vägar och broar 180 000 kr. samt för skatter 20 500 kr. Det totala medelsbehovet uppgår till 580 000 kr. Om liksom hittills inkomsterna under anslaget (arrendeavgifter, brandriskersättningar m. m.), uppskattade till 63 000 kr., får tillgodogöras verksamheten, utgör nettobehovet av medel för nästa budgetår 517 000 kr.

Lantbruksstyrelsen har inte funnit anledning till erinran mot lantbruksnämndernas anslagsberäkningar, som omfattar angelägna åtgärder, vilka brukar bekostas av kronan som markägare.

Domänstyrelsen beräknar medelsbehovet för byggnadshjälp och utlämnat virke till 750 000 kr. Den fortgående avfolkningen av glesbygderna medför, att kostnaderna för avträdesersättningar, flyttningsbidrag och bidrag vid

inlösen av kronolägenheter även nästa budgetår kommer att vara tämligen höga. Domänstyrelsen beräknar, att 700 000 kr. kommer att erfordras för dessa ändamål. Däremot väntar styrelsen, att behovet av medel för bidrag till jord- och betesförbättring, vattenförsörjning, diken och vägar, byggnadssakkunnig hjälp och skatter kommer att minska något och upptar för dessa ändamål ett belopp av 150 000 kr.

Departementschefen

För ifrågavarande verksamhet torde för nästa budgetår böra beräknas ett medelsbehov av 2 117 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera fastställa ramar för domänstyrelsens och lantbruksstyrelsens verksamhet på detta område ävensom att vid behov medge jämkningar av desamma.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (2 195 000 — 78 000 =) 2 117 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 117 000 kr.

[32] 7. Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1960/61	875 000	919 452	937 419
1961/62	890 000	885 640	941 779
1962/63	926 000		
1963/64 (förslag)	994 000		

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget ökas med 44 000 kr.

M o t i v. Bokföringskostnaderna har genom den successiva övergången till hålkortsmässig databehandling varit oförändrade under de tre senaste budgetåren. Vid oförändrad omfattning på undersökningen skulle bokföringskostnaderna ha minskat men efter framställning av 1960 års jordbruksutredning har undersökningen vidgats i så hög grad, att anslaget f. n. inte täcker bokföringsorganens kostnader. Att styrelsen trots detta inte anser sig nu böra yrka på någon höjning av anslaget beror dels på den fortgående övergången till hålkortsmässig databehandling, dels på att viss osäkerhet f. n. råder beträffande den tidrymd, inom vilken den av jordbruksutredningen begärda utvidgade redovisningen behöver fortsätta.

Som närmare motiverats i styrelsens äskanden om medel under förslagsanslaget Hushållningssällskapen: Avlöningar till ekonomikonsulentverksamhet föreslås, att den nuvarande reduktionen av bokföringsanslaget till de hushållningssällskap, som får bidrag till ekonomikonsulent, skall upp-

höra. Till följd härav har bokföringsanslaget uppräknats med 60 100 kr. Delposten om 25 000 kr. till mera detaljerad redovisning vid vissa gårdar anser styrelsen böra utgå, då syftet med denna specialredovisning nu kan sägas vara uppfyllt och styrelsen endast med svårighet kan få personalresurserna att räckta till för den ordinarie undersökningen. Delposten för hålkortsbearbetning har genom den förenämnda utvidgningen av undersökningens omfattning visat sig inte täcka statistiska centralbyråns kostnader. Styrelsen föreslår därför, att posten uppräknas med 25 000 kr. till 55 000 kr.

Kostnaderna för bokföringsverksamheten under budgetåret 1963/64 skulle enligt styrelsens förslag fördela sig på följande sätt.

1. Bokföringskostnader	718 250
2. Resekostnader	75 000
3. Ersättning åt deltagare	72 200
4. Bokföringsmateriel	32 500
5. Hålkortsbearbetning	55 000
6. Kurser för ledare	3 000
7. Publikationstryck	7 500
8. Den till undersökningen knutna nämnden	1 000
9. Byggnadsinventering och skogstillväxtuppskattning	7 500
10. Ordnad bokföring vid mindre jordbruk	50 000
11. Medelsbehov	1 021 950
12. Avgår reserverade medel	52 000
13. Anslagsbehov	969 950

Yttrande. Styrelsen för lantbrukshögskolan, som åberopar yttrande från lärarkollegiet som eget, anför att den sedan år 1960 genomförda detaljredovisningen vid vissa gårdar i den jordbruksekonomiska undersökningen är angelägen med hänsyn till nödvändigheten av att i planeringsverksamheten ha tillgång till kvantitativa data avseende familjejordbruket. Syftet med den speciella datainsamlingen har ännu inte uppnåtts och det är därför angeläget, att undersökningen fortsätts.

Departementschefen

I likhet med styrelsen för lantbrukshögskolan anser jag, att lantbruksstyrelsen även under nästa år från ett begränsat antal av de gårdar, som ingår i den jordbruksekonomiska undersökningen, bör införskaffa och bearbeta material, som kan skapa större möjligheter att utnyttja undersökningens resultat i planerings- och rådgivningsverksamheten. Jag förordar därför, att av anslaget ett belopp av omkring 25 000 kr. används för detta ändamål även under nästa budgetår.

Tio hushållningssällskap har under senare år fått bidrag från hushållningssällskapens omkostnadsanslag för att kunna anställa ekonomikonsulenter. Då konsulenterna förutsatts delvis skola ägna sig åt den jordbruksekonomiska undersökningen, har de ersättningar för medverkan i undersökningen, som utgått till dessa hushållningssällskap, reducerats med 6 000 kr. per konsulent. I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag emellertid, att ekonomikonsulenterna bör befrias från denna uppgift för att göra det möjligt för dem att i större utsträckning än hittills bedriva företagsekonomisk rådgiv-

ning och medverka vid upprättandet av investeringskalkyler i lantbruksnämndernas verksamhet. Jag förordar för detta ändamål en uppräkningsanslag med 60 000 kr.

Beloppet till hålkortsbearbetning bör såsom lantbruksstyrelsen föreslagit höjas med 25 000 kr. Styrelsens förslag att till ett belopp av 52 000 kr. täcka medelsbehovet med en per den 1 juli 1963 beräknad reservationsmedelsbehållning på anslaget föranleder ingen erinran från min sida.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(926\,000 + 68\,000 =) 994\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 994 000 kr.

[33] 8. Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	12 700 000	12 900 000
1962/63	13 200 000	
1963/64 (förslag)	13 640 000	

Y r k a n d e n. *Statens jordbruksnämnd* och *statistiska centralbyrån* hemställer, att anslaget ökas med 689 000 kr.

M o t i v. *Statens jordbruksnämnd* anför, att erforderliga förutsättningar föreligger jämväl nästa budgetår för att ett oförändrat belopp av 10 miljoner kr. skall anvisas för att överföras till skördeskadefonden.

Statistiska centralbyrån framhåller, att kostnaderna för skördeskadeskyddets administration är i hög grad beroende av antalet ersättningsansökningar. I följande sammanställning redovisar centralbyrån beräknade kostnader för den objektiva skördeuppskattningen och skördeskadeskyddets administration för budgetåret 1963/64.

1. Fältarbete	2 218 000
2. Arbetsledare	601 000
3. Materiel, mätinstrument och utrustning m. m.	161 000
4. Vattenhaltsbestämning (rörliga kostnader) och kvalitetsanalyser .	78 000
5. Diverse kostnader	110 000
6. Central ledning och planering	50 000
7. Urval och maskinell bearbetning	106 000
8. Särskilda undersökningar	165 000
9. Skördeskadeskyddets administration	410 000

Summa kr. 3 899 000

Den äskade ökningen beror till stor del på att fältarbetspersonalens timersättning höjts till följd av det sista lantarbetaravtalet. Till viss del hänger ökningen också samman med att ett högre löneläge har använts vid beräkning av lönekostnaden för de regionala ledarna. Beräkningarna har därvid baserats på vad som gäller för de befattningshavare vid hushållningssällskapen, som har motsvarande utbildning. Härjämte väntas kostnaderna för den maskinella bearbetningen av det statistiska materialet bli något högre än tidigare. En planerad undersökning beträffande potatiskvaliteten har också medräknats i kalkylen. Däremot väntas behovet av medel för materiel och utrustning minska något.

Departementschefen

För att bestrida statens andel av det belopp, som budgetåret 1963/64 skall tillföras skördeskadefonden, bör anvisas oförändrat 10 000 000 kr. En förutsättning härför bör vara att jordbrukarna av egna medel alltså skjuta till minst 20 000 000 kr.

Till kostnaderna för den objektiva skördeuppskattningen och för skördeskadeskyddets administration beräknades i 1962 års statsverksproposition 3 200 000 kr. För att täcka merkostnader för kvalitetsundersökningar och ersättningsberäkningar på grund av det stora antalet skördeskadeanmälningar hösten 1962 har därutöver å tilläggsstat I anvisats 320 000 kr. Även under budgetåret 1963/64 torde av samma anledning uppkomma vissa merkostnader. Enligt min mening är det dock tillfyllest att härför beräknas 190 000 kr. På grund av inträffade automatiska kostnadsökningar bör anslaget därutöver höjas med 250 000 kr. Kungl. Maj:t bör vidare liksom innevarande budgetår kunna bestämma, att medel för erforderliga undersökningar m. m. får tas ur det belopp under förslagsanslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, vilket är avsett för diverse utgifter.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(13\,200\,000 + 440\,000 =) 13\,640\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 13 640 000 kr.

E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.**[34] 1. Statens centrala frökontrollanstalt: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 204 200	2 246 173
1961/62	2 566 000	2 617 772
1962/63	2 678 000	
1963/64 (förslag)	3 084 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* hemställer, att anslaget ökas med i runt tal 368 200 kr.

	Ökning eller minskning
1. Löneregleringar	
a) 1 filialföreståndare Ae 25 i st. f. Ae 23	+ 2 042
b) 1 fältkontrollant Ao 23 i st. f. Ao 21	+ 3 724
c) 2 överassistenter Ae 23 i st. f. förste assistenter Ae 21	+ 6 143
d) 1 förste assistent Ae 21 i st. f. assistent Ae 19	+ 2 763
e) 1 assistent Ae 17 i st. f. Ae 15	+ 1 149
f) 1 assistent Ae 17 i st. f. Ae 14	+ 2 506
g) 1 försökstekniker Ae 15 i st. f. assistent Ae 12	+ 2 265
h) 2 förste laboratorieassistenter Ao 13 i st. f. laboratorieassistenter Ao 11	+ 4 290
i) 1 förste laboratorieassistent Ae 13 i st. f. laboratorieassistent Ae 11	+ 2 145
j) 2 förste laboratorieassistenter Ae 13 i st. f. förste frökontroll- biträden Ae 9	+ 3 810
k) 1 laboratorieassistent Ao 11 i st. f. förste frökontrollbiträde Ao 9	+ 1 922
l) 3 laboratorieassistenter Ae 11 i st. f. förste frökontrollbiträden Ae 9	+ 5 766
m) 1 kansliskrivare Ae 11 i st. f. kontorist Ae 9	+ 1 922
n) 4 kontorister Ao 9 i st. f. kanslibiträden Ao 7	+ 2 677
o) 4 förste frökontrollbiträden Ae 9 i st. f. Ae 7	+ 3 570
2. Omräkning	
a) löneklassförändringar m. m.	+ 20 396
b) 1962 års lönereglering	+ 346 140
c) omföring av belopp till förstärkning av de personella resurserna på potatisområdet	— 45 000
	+ 368 230

Motiv. I en allmän motivering anför styrelsen bl. a. följande.

Vid bedömningen av anstaltens anslagsbehov bör hänsyn tas till de ökade arbetsuppgifter och det ökade ansvar, som ålades anstalten genom 1961 års riksdags beslut att införa växtförädlingsavgift, obligatorisk statsplombering av strå- och trindsäd samt nya bestämmelser om utsädespotatis, vilka trätt i kraft fr. o. m. innevarande budgetår. Härtill kommer att W. Weibull AB i Landskrona sedan den 1 november 1961 har sin försäljning av utsäden av lantbruksväxter ställd under anstaltens helkontroll. Fr. o. m. den 1 juli i år har införts krav på s. k. obrutet samband mellan generationerna inom statsplomeringen i vad gäller självbefruktande växtslag och fr. o. m. den 1 juli 1963 införts detta krav även beträffande de korsbefruktande. Produktionen av utsäden av de högre plomberingsklasserna har härigenom stimulerats, vilket ökar anstaltens arbetsbörda, särskilt vad beträffar fältbesiktnings- och kontrollodlingsarbetet. Ökningen i arbetsvolymen har redan visat sig under det nu gångna budgetåret. Anstaltens inkomster har också under nämnda år visat en markant stegring och med ca 535 000 kr. överstigit inkomsterna under närmast föregående budgetår.

1 a). Förslaget avser föreståndaren för filialen i Åkarp. Som motiv anförs att arbetsuppgifterna ökat samt att en avsevärd lönegradsuppflyttning ägt rum år 1962 för stora grupper agronomutbildad personal.

1 b). Tjänsten är placerad vid filialen i Åkarp. Arbetsuppgifterna synes likvärdiga med försöksledarnas vid statens trädgårdsförsök, vilkas tjänster är placerade i A 23.

1 c). Förslaget avser tjänsterna som förste assistent vid huvudanstaltens renhets- och fältkontrollavdelningar. Som skäl åberopas lönegradsplaceringen för annan agronomutbildad personal.

1 d)—f). Assistenten i Ae 19 (agronom) har att under förste assistentens överinseende leda och övervaka arbetet såväl i laboratorierna som på kontrollfälten. Assistenten i Ae 17 (lantmästare) ansvarar närmast under överassistenten för det löpande arbetet på potatislaboratoriet m. m. Assistenten i Ae 14 är placerad å groningsavdelningen.

1 g). Befattningshavaren är trädgårdsmästarutbildad och har att under överinseende av fältkontrollanten leda det praktiska arbetet med kontrollodlingarna av köksväxtfrö. Vid statens trädgårdsförsök har tjänster med motsvarande arbetsuppgifter ändrats till försökstekniker.

1 h)—m). Innehavarna av dessa tjänster fullgör uppgifter som är av arbetsledarkaraktär. Införandet av obligatorisk statsplombering av strå- och trindsäd samt den ökning i övrigt, som skett av anstaltens arbetsuppgifter, ställer stora krav på effektiv ledning av arbetet, som även innefattar rekrytering och utbildning av ny personal.

1 n). Av de föreslagna kontoristtjänsterna är två avsedda för huvudanstaltens kansli (innehavaren av den ena tjänsten är sekreterare åt anstaltens chef), en för analysexpeditionen och en för filialen. Den tidigare berörda ökningen av arbetsuppgifterna vid anstalten påverkar arbetsbördan även för dessa biträden. Beträffande tjänsten vid filialen och anstaltschefens sekreterare finns en mera utförlig motivering redovisad i IX ht 1960, s. 81 under 3 h) resp. 1961, s. 102 under 3 c).

1 o). Som skäl för den föreslagna uppflyttningen åberopas befordrings-synpunkter.

2 c). Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har såväl innevarande som föregående budgetår anvisats 50 000 kr. för förstärkning av de personella resurserna för analysverksamhet m. m. på utsädespotatisområdet. Motsvarande belopp erfordras jämväl för budgetåret 1963/64, men då för verksamheten framför allt används hushållningssällskapens instruktörer, vilka tidigare då de utfört arbeten åt anstalten erhållit ersättning från delposten Fältkontroll under omkostnadsanslaget, föreslår anstaltsstyrelsen, att 45 000 kr. av beloppet överförs till omkostnadsanslaget. Härför talar också att ersättningarna inkluderar rese- och traktementskostnader.

Y t t r a n d e n. *Statens lönenämnd*, som avgivit utlåtande beträffande punkterna 1 a)—g) samt m)—n), anför att den endast kan biträda det under punkten n) framförda yrkandet om uppflyttning av ett kanslibitråde (anstaltschefens handsekreterare) till kontorist i Ao 9.

Utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning anför — enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ordföranden, *generaldirektör W. Björck* — att de framställda kraven lär kunna vinna beaktande allenast i den mån de vid de allmänna löneförhandlingarna framstår som konsekvenser av ett generellt bedömande. Enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ledamoten, *professor H. Osvald* är anstaltens yrkanden välgrundade, varför utredningen tillstyrker bifall till desamma.

I skrivelser den 29 september och 7 december 1962 har *statens centrala frökontrollanstalt* anmält den merbelastning av anstaltens anslag till avlöningar och omkostnader för budgetåret 1963/64, som beräknas bli följden, därest Kungl. Maj:t godkänner ett föreliggande förslag till avtal mellan anstalten och AB Hallands frökontor angående utnyttjande av bolagets resurser vid statskontrollen av dess utsädesvaror. Merbelastningen specificeras enligt följande.

A. Avlöningskostnader

1. 1 filialföreståndare Ag 21	26 392
2. 1 magasinsskontrollant Ag 10	14 226
3. biträdeshjälper	10 000

Summa kr. (avrundat) 50 600

B. Omkostnader

1. Reseersättningar	5 000
2. Övriga expenser	800
3. Provtagning och plombering	3 500
4. Utsädeskontroll vid vissa företag	21 000

Summa kr. 30 300

Ökningen av delposten till utsädeskontroll vid vissa företag avser ersättningar till bolaget dels för anstaltens utnyttjande av bolagets lokaler, ut-

rustning, förbrukningsartiklar m. m. (9 000 kr.), dels för att filialföreståndaren — vars avlöningskostnader bolaget gottgör statsverket särskilt — skall ha att medverka i anstaltens fältbesiktningsarbete (12 000 kr.).

Departementschefen

Kungl. Maj:t har den 14 december 1962 godkänt, att AB Hallands frökontors resurser utnyttjas av statens centrala frökontrollanstalt vid statskontrollen av bolagets utsädesvaror. Utgiftsmässigt bör detta medföra, att anstaltens anslag räknas upp med 50 000 kr. under avlöningsposten till övrig icke-ordinarie personal och med 30 000 kr. på omkostnadsstaten. I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en ordinarie kanslibiträdestjänst, vars innehavare fullgör sekreterargöromål åt anstaltschefen, ändras till kontorrättstjänst i Ao 9. Ändringen medför en ökad kostnad på 900 kr. Den i anledning av 1962 års lönerreglering och beräknade löneklassförändringar m. m. erforderliga anslagshöjningen uppgår till 400 100 kr.

Då jag härutöver endast biträder förslaget rörande omföring av 45 000 kr., avsedda till förstärkning av kontrollresurserna på potatisområdet, från anstaltens avlönings- till dess omkostnadsanslag, torde förevarande anslag böra uppföras med $(2\,678\,000 + 406\,000 =) 3\,084\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för statens centrala frökontrollanstalt som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för statens centrala frökontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	449 200
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 700
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 699 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	891 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	42 300

Summa kr. 3 084 000

c) till *Statens centrala frökontrollanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 084 000 kr.

[35] 2. Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	712 800	750 619
1961/62	754 000	916 798
1962/63	932 000	
1963/64 (förslag)	1 161 000	

Yrkande. Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt hemställer, att anslaget ökas med 211 900 kr.

	Utgifter		Anslag	Ökning
	1960/61	1961/62	1962/63	
1. Reseersättningar	14 243	30 895	21 300	+ 3 700
2. Övriga expenser	62 486	65 856	67 800	+ 11 000
3. Provtagning och plombering ..	207 685	329 968	236 700	+ 78 300
4. Fältkontroll	260 889	253 583	300 000	+ 89 000
5. Utsädeskontroll vid vissa före- tag	98 341	96 161	191 000	+ 22 400
6. Diverse förbrukningsartiklar ..	41 823	81 718	42 500	+ 7 500
				+ 211 900

Motiv. 1. Ökningen har till ett belopp av 500 kr. sin grund i höjda järnvägstaxor och bilersättningar, medan återstoden hänför sig till den ökade omfattningen av anstaltens verksamhet samt den planerade byggen- skapen för filialen vid Stora Råby.

2. Av ökningsbeloppet faller ca 5 000 kr. på ökade städningskostnader och 4 000 kr. på stegrade telefonkostnader, medan 2 000 kr. hänför sig till ökat behov av inköp och underhåll av möbler, kontorsmaskiner, papper m. m.

3. Beträffande detta yrkande anför styrelsen bl. a. följande.

Omfattningen av anstaltens provtagnings- och plomberingsarbete har under det gångna budgetåret visat en avsevärd stegring till följd av den obligatoriska statsplomeringen av strå- och trindsäd. Även antalet statsplombe-rade kollin har emellertid ökat avsevärt och orsaken härtill ligger i den tilltagande automatiseringen, som nödvändiggör övergång till statsplombe- ring i kollin om 50 kg i stället för 100 kg.

Av den föreslagna ökningen beräknas 35 000 kr. hänföra sig till ökade löner genom den större omfattningen av provtagarnas arbete, 25 000 kr. till lönestegringar, 10 000 kr. till merkostnader för tryckning av plomberings- bevis, 5 000 kr. till ökad förbrukning av plomber samt 3 300 kr. till ökade utgifter för reseersättningar, telefon, frakter m. m.

4. Av höjningen hänför sig 20 000 kr. till jordprovstagning för nematod- undersökning i enlighet med de nya bestämmelserna rörande utsädespotatis, 5 000 kr. till ökade rese- och traktamentskostnader vid fältbesiktningsresor m. m. samt 12 000 kr. till lönestegringar för kollektivavtalsanställda ar- betare. Avgifterna för de arealer för kontrollfält m. m., som anstalten dis- ponerar vid Alnarp, förutses öka med ca 5 000 kr. Utgifterna för gödnings- medel och diverse annat förbrukningsmaterial för kontrollodlingarna synes

med hänsyn till kostnadsstegringar komma att öka med 2 000 kr. Slutligen bör denna post ökas med 45 000 kr. genom omföringen av medel från av-löningsanslaget.

5. Fr. o. m. den 1 juli 1962 har nytt avtal träffats mellan anstalten och Sveriges utsädesförening angående ersättningen till föreningen för de förberedande analyser och fältbesiktningar denna utför för anstaltens räkning av Allmänna svenska utsädesaktiebolagets försäljning av utsädesvaror. Lika-ledes har nytt avtal träffats med W. Weibull AB om den ersättning för fältbesiktningsarbetet, som bolaget skall erhålla för dess tjänstemäns med-verkan i fältbesiktningsarbetet. Enligt avtalen höjs ersättningarna med 14 000 kr. resp. 8 400 kr.

6. Då denna delpost endast undergått en obetydlig förändring de senaste åren, trots den ökade omfattningen av arbetsuppgifterna och de stegrade in-köpskostnaderna, är en uppräknig av posten med åtminstone 7 500 kr. er-forderlig.

Y t t r a n d e. *Utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning* anför — enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ord-föranden, *generaldirektör W. Björck* — att det undandrar sig utredningens säkra bedömande om och i vad mån den begärda ökningen av omkostnads-anslaget kan motiveras av vidgad verksamhet. Enligt den lydelse av utred-ningens utlåtande, som biträds av ledamoten, *professor H. Osvald*, är de materiella resurserna vid anstalten inte tillräckliga för att den skall vara i stånd att på effektivast möjliga sätt fullgöra sina åligganden. Utredningen tillstyrker bifall till yrkandena.

Departementschefen

Jag kan i allt väsentligt biträda anstaltsstyrelsens yrkanden under detta anslag. I anslutning till vad jag anfört vid behandlingen av anstaltens av-löningsanslag bör även vissa poster uppräknas till följd av helkontrollen av AB Hallands frökontors utsädesvaror. Enligt min mening behöver anslags-posten till reseersättningar höjas med 8 700 kr. och delposterna till övriga expenser, till provtagning och plombering, till fältkontroll, till utsädeskon-troll vid vissa företag samt till diverse förbrukningsartiklar ökas med re-spektive 11 100 kr., 78 300 kr., 85 000 kr., 43 400 kr. och 2 500 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(932\,000 + 229\,000 =)$ 1 161 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 161 000 kr.

[36] 3. Statens centrala frökontrollanstalt: Utrustning

	Anslag
1963/64 (förslag)	800 000

Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt hemställer, att ett reservationsanslag av 1 500 000 kr. anvisas för anskaffning av utrustning till institutionen vid Stora Råby i Lunds stad.

Y t t r a n d e n. Utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning anser — enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ordföranden, *generaldirektör W. Björck* — att planen för utrustningen av institutionen bör prövas ytterligare.

Skäligheten av den detaljerade utrustningsplanen kan inte slutgiltigt bedömas utan närmare utredning rörande i vad mån redan befintlig utrustning vid fältkontrollavdelningen i Stockholm och filialen i Åkarp kan utnyttjas av den nya institutionen vid Stora Råby. Någon klar gränsdragning mellan fast inredning, som rimligen bekostas av byggnadsanslaget, och den inredning och utrustning, för vilken särskilt anslag bör anvisas, synes inte ha iakttagits. Utrustningsplanen bör sakligt liksom med hänsyn till prisberäkningen göras till föremål för en ingående omprövning dels genom revisionsverket, dels med anlitande av den speciella sakkunskap det departementala granskningsorgan representerar, som prövar utrustningskrav från olika institutioner.

Enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ledamoten, *professor H. Osvald*, tillstyrks bifall till anstaltsstyrelsens yrkanden. Den befintliga utrustningen är enligt vad som framkommit hårt nedsliten och i viss mån otidsenlig. Uppenbarligen tarvas en ingående omprövning rörande vilken inredning som rätteligen bör hänföras till byggnadsanslag.

Departementschefen

Anstaltsstyrelsen har redovisat det sammanlagda medelsbehovet för utrustning av den blivande institutionen i Stora Råby till 1 500 000 kr. För nästa budgetår torde emellertid erfordras medel huvudsakligen endast för sådan utrustning, som behöver infogas redan under byggnadsskedet. Bland begärda inredningsobjekt märks en omfattande träinredning i form av arbetsbänkar, skåp och hyllor m. m. samt moderna kylaggregat, groningsutrustning och växtkammare. Kostnaderna för ifrågavarande objekt bör belasta detta anslag. Jag anser för min del en medelsanvisning av 800 000 kr. tillfyllest för budgetåret 1963/64.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 800 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens centrala frökontrollanstalt: Utrustning för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kr.

[37] 4. Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 578 400	1 566 512
1961/62	1 781 000	1 692 105
1962/63	1 883 000	
1963/64 (förslag)	2 245 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens växtskyddsanstalt* hemställer, att anslaget ökas med i runt tal 563 600 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 förste assistent Ae 21 å upplysningsavdelningen	+ 28 211
b) 1 assistent i reglerad befordringsgång i Åkarp	+ 21 055
c) 1 assistent i reglerad befordringsgång å upplysningsavdelningen	+ 22 943
d) 1 förste assistent Ae 21 å zoologiska avdelningen	+ 28 211
e) 1 laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång å zoologiska avdelningen	+ 11 137
f) 3 institutionsbiträden i reglerad befordringsgång, varav 2 i Åkarp och 1 i Röbbäcksdalen	+ 28 812
g) 1 inspektörsassistent Ae 12 å inspektionsavdelningen	+ 15 856
h) deltidсанställd inspektionspersonal	+ 15 000
i) visst statistikarbete	+ 8 000
j) personal för särskilda undersökningar	+ 36 800
k) anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal	+ 25 000
l) anslagsposten arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	+ 500
2. <i>Löneregleringar</i>	
a) 3 överassistenter, 1 förste inspektör och 1 förste kemist Ae 25 i st. f. Ae 23	+ 16 885
b) 2 överassistenter Ae 23 i st. f. förste assistenter Ae 21	+ 5 233
c) 2 förste assistenter högst Ae 21 i st. f. assistenter i reglerad befordringsgång	+ 5 526
d) 1 trädgårdsmästare Ao 13 i st. f. Ao 11	+ 1 115
e) 1 kansliskrivare Ao 11 i st. f. kontorist Ao 9	+ 1 922
f) 2 kontorister Ae 9 i st. f. kanslibiträden Ae 7	+ 1 699
g) 1 förste vaktmästare Ao 9 i st. f. vaktmästare Ao 7	+ 892
h) 1 kanslibiträde Ae 7 i st. f. kontorsbiträde i reglerad befordringsgång	+ 1 201
i) 1 laboratorieassistent Ae 11 i st. f. laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång	+ 892
j) 1 laboratoriebiträde i reglerad befordringsgång i st. f. institutionsbiträde i reglerad befordringsgång	+ 1 356
3. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar m. m.	+ 29 018
b) 1962 års lönereglering	+ 251 362
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 4 927
	+ 563 553

M o t i v. 1 a)—b). Ifrågavarande yrkanden har framförts tidigare och senast för innevarande budgetår. Beträffande motiven torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 86 under f) och g).

1 c). Under denna punkt anför styrelsen bl. a. följande.

I skrivelse den 8 juni 1962 till chefen för jordbruksdepartementet har Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund föreslagit, att en tjänst som växtskyddsassistent inrättas för strängare granskning av växtsändningar från utlandet, för kontroll av landets småplantodlingar samt för ökad forskning beträffande sjukdomar och skadedjur på växthusväxter. I samtidigt med anslagsskrivelsen avgivet remissutlåtande konstaterar anstaltsstyrelsen på anförda skäl, att den inte f. n. kan tillstyrka en tjänst av denna art. Däremot är det enligt styrelsens mening redan nu motiverat att till anstalten knyta en tjänst, vars innehavare helt kan ägna sig åt upplysningsverksamhet rörande trädgårdsodlingens och särskilt växthusodlade kulturers växtskydd. Den intimare kontakt, som genom denna tjänst kan hållas med trädgårdsodlingen i olika delar av landet, kan också på ett bättre sätt än hittills klargöra på vilka delar av ifrågavarande sektor av växtskyddet tillgängliga forsknings- och försöksresurser bör sättas in.

1 d)—e). Dessa förslag har framförts tidigare. En utförlig motivering finns redovisad i IX ht 1958, s. 186—187 under f)—h).

1 f). Förslag om en förstärkning av biträdespersonalen vid filialen i Åkarp har framförts tidigare men avsåg då endast ett biträde. Beträffande motivering torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 87 under k). Yrkandet om ytterligare ett biträde vid nämnda filial samt om ett biträde vid filialen i Röhäcksdalen har i likhet med det tidigare framförda förslaget till syfte att avlasta den vetenskapligt skolade personalen mera rutinbetonat laboratoriearbete.

1 g). Beträffande detta yrkande anför styrelsen bl. a. följande.

I fjolårets anslagsskrivelse föreslog styrelsen två inspektörsassistenttjänster för växtinspektionen i Skåne-hamnarna (IX ht 1962, s. 100—101 under 1 h)). På förslag av Kungl. Maj:t beviljade riksdagen en av dessa tjänster. Styrelsen vidhåller sitt yrkande om den andra tjänsten och hänvisar förutom till de synpunkter, som framfördes i fjol, till att växtinspektionen i Landskrona till följd av rådande disproportion mellan arbetsbelastning och personal i vissa fall blivit ett hinder för trafiken. I Hälsingborg ställs inspektionspersonalen ständigt inför krav på tjänstgöring under kvällar och nätter. Arbetsvolymen i Malmö—Trelleborg har vidare ökat, vilket gör att den till Malmö stationerade nya assistenten kommer att anlitas helt för inspektionen på stationeringsorten. Han kan därför inte i avsedd utsträckning tjänstgöra i Hälsingborg.

1 h). Allmänhetens krav på att växtinspektionen genomförs på ett för trafikanterna så lite hindrande sätt som möjligt tvingar styrelsen att yrka en uppräkning.

1 i). För kontroll av införselkvantiteterna av olika varuslag samt för att skapa ett hållbart underlag för beräkning av de vid införsel av växter m. m. utgående växtskyddsavgifterna är det nödvändigt att viss statistik förs vid anstalten. Av beloppet avser 2 000 kr. hålkortsbearbetning av sifferuppgifterna och återstoden kostnader för den ytterligare bearbetningen av materialet vid anstalten.

1 j). Till motivering för detta yrkande anförs bl. a. följande.

För utökning av pågående undersökningar rörande bl. a. förekomsten av sjukdomar och skadedjur vid vissa växtföljdsförsök samt rörande förekomsten av potatisnematod i olika landsdelar erfordras 13 000 kr. Härjämte finner styrelsen det nödvändigt, att vissa nya undersökningar utförs, nämligen rörande vissnesjuka på luzern (3 600 kr.), gråmögel på jordgubbar (1 000 kr.), kemisk bekämpning av utvintringssvampar i höstsäd och vallväxter samt klövers resistens mot klöverröta (6 600 kr.), effekten av insektsbekämpningsmedel m. m. vid växlande temperatur- och fuktighetsförhållanden i luften (5 200 kr.) samt skador i handelsträdgårdar genom att s. k. hormonderivat används för ogräsbekämpning i angränsande jordbruk (7 400 kr.).

1 k). Beloppet erfordras för att säkerställa tillgången av medel för att anställa tillfällig personal, m. m. Styrelsen hemställer vidare att få överskrida anslagsposten med ett belopp motsvarande vad som inflyter i avgifter för undersökningar rörande potatisnematod utöver de 28 000 kr. som anvisats för denna undersökningsverksamhet. Om antalet prov för undersökning skulle bli större än ursprungligen beräknades (7 000 st.) har anstalten eljest ringa möjlighet att fortsätta verksamheten under hela budgetåret.

Inom anstaltens verksamhetsområde finns även vissa andra grenar, där ökad personalinsats i trängande fall kan bli nödvändig, t. ex. växtskyddsinspektionen. Det rör sig i dessa fall om åtaganden till allmänheten och dessutom om avgiftsbelagd verksamhet. Möjlighet bör sålunda finnas att överskrida anslagsposten, varför styrelsen hemställer, att posten betecknas förslagsvis.

1 l). Belastningen å denna post har under de senaste budgetåren något överstigit anvisat belopp på grund av att antalet styrelsesammanträden ökat.

2 a). Förslagen går ut på att förbättra befordringsmöjligheterna och avser en överassistent vid vardera botaniska, zoologiska och upplysningsavdelningen, en förste kemist och en förste inspektör.

2 b) och c). Yrkandena avser en förste assistent och en assistent vardera vid den botaniska och den zoologiska avdelningen. Som motiv åberopar styrelsen befordringssynpunkter samt de speciella krav och förutsättningar, under vilka befattningshavarna arbetar.

2 d). I samband med den successiva utvidgningen under senare år av försöksverksamheten vid anstalten har trädgårdsmästarens arbetsbörda ökat avsevärt.

2 e). Yrkandet, som avser befattningshavare med registrators-, biblioteks- och sekreterargöromål, har framförts tidigare och senast i fjolårets anslagskrivelse. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 89 under 2 d).

2 f). Beträffande motiven för dessa tidigare framförda löneregleringsyrkanden torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 89 under 2 e) resp. 1961, s. 109 under 2 d).

2 g). Anstaltens vaktmästartjänst har stått i oförändrad löneställning

sedan institutionens tillkomst, trots att verksamheten sedan dess mer än fördubblats.

2 h). Motiven för detta yrkande, som avser befattningshavare med kamerala göromål vid filialen i Åkarp, finns redovisat i IX ht 1962, s. 103 under 2 d).

2 i)—j). Den föreslagna laboratorieassistenten avses kunna överta en del rutinuppgifter från förste kemisten vid kemiska avdelningen och därmed möjliggöra för denne att ägna sig åt mera kvalificerade arbetsuppgifter. Till uppgifterna för institutionsbiträdet på avdelningen hör att självständigt utföra kontrollanalyser av växtskyddspreparat.

Y t t r a n d e n. *Utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning* anför — enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ordföranden, *generaldirektör W. Björck* — att de betydande anslagsökningarna bör bedömas restriktivt med hänsyn till att växtskyddsanstaltens organisation är under omprövning samt att inkomsterna vid anstalten uppskattats omkring 100 000 kr. lägre än under budgetåret 1961/62. Skäl synes emellertid tala för någon förstärkning av anstaltens resurser i fråga om nematodforskningen. Likaledes torde kravet på ytterligare personal vid växtinspektionen i Skåne ha tillfredsställande motiverats. De anförda praktiska skälen, att importen (via Malmö) till Stockholm med fördel underkastas inspektion redan vid ilandförandet, torde få anses påkalla en ny tjänst, under förutsättning att verksamheten i Stockholm inte därigenom begränsas i sådan omfattning, att personalfrågan kan lösas genom omflyttning. Vidkommande önskemålen om utvidgning av de särskilda undersökningarna torde dessa böra tillmötesgåas endast i den utsträckning de specificerade uppgifterna bedöms vara av den stora angelägenhetsgrad, att en ökad medelsanvisning låter sig försvara.

Enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ledamoten, *överintendent K. von Horn*, finner utredningen sig helt kunna tillstyrka bifall till anstaltens förslag.

Beträffande punkterna 1 g)—h) framhåller *statskontoret*, som inhämtat kompletterande uppgifter från växtskyddsanstalten rörande växtimporten, att skäl kan anföras för en förstärkning av inspektionspersonalen i Skåne. Prövningen av frågan om ytterligare en heltidsanställd inspektörsassistent i Hälsingborg synes emellertid böra anstå till dess klarhet vunnits, om importökningen är av stadigvarande natur. Föreliggande behov av personalförstärkning synes tills vidare böra tillgodoses genom att anlita deltidsanställd personal. Statskontoret har därför intet att erinra emot växtskyddsanstaltens hemställan, att det belopp, som står till anstaltens förfogande för deltidsanställd extra inspektionspersonal, ökas med 15 000 kr. till 40 000 kr.

Styrelsen för lantbrukshögskolan tillstyrker förslagen om medel för särskilda undersökningar men påpekar, att högskolestyrelsen begärt medel för undersökningar rörande biologisk krigsföring med växtulrotande medel. Dessa undersökningar berör delvis varandra och högskolestyrelsen avser att vidta åtgärder för närmare samarbete på området.

Trädgårdsnäringsutredningen anför i huvudsak följande.

Trädgårdsnärings växtskyddsproblem

Verksamheten vid statens växtskyddsanstalt har från början huvudsakligen varit inriktad på jordbruksväxternas växtskydd. Det erforderliga undersöknings- och försöksarbetet på trädgårdsområdet har på grund av bristande resurser i fråga om personal, växthus och annan utrustning inte kunnat komma till stånd. Detta har lett till att man inom trädgårdsnärings hysar starka bekymmer när det gäller möjligheterna att bekämpa växtsjukdomar. Behovet av växtskydd på trädgårdsnärings område har accentuerats genom den utveckling trädgårdsnärings undergått och de betydande investeringar som gjorts, varvid riskerna väsentligt har ökat i de enskilda fallen.

I samband med rationaliseringen av odlingarna har växthusproduktionen allt mer specialiserats och växtskyddsproblemen härigenom blivit särskilt framträdande. Genom att produktionen även vid större företag koncentreras på en enda kultur blir sårbarheten för parasitangrepp stor. Denna sårbarhet sammanhänger dels med den ensidiga växtföljden, dels med en så småningom inträdande resistens mot bekämpningsmedlen hos många skadegörare. Specialiseringen har bl. a. lett till att vissa företag i allt större utsträckning övergått till förökning och uppdragning av småplantor, vilka sedan säljs till andra företag för fortsatt odling fram till färdig vara. Genom en fortsatt utveckling av ett sådant system ökas riskerna för smittspridning genom plantmaterialet till ett stort antal odlingar, även om småplantsuppdragarna bedriver en intensiv kontroll av sundhetstillståndet hos sina kulturer. Det livliga handelsutbytet med trädgårdsväxter medför också risker för att nya sjukdomar eller mera aggressiva stammar av redan kända skadegörare kan komma in i landet och vinna stor spridning redan innan man kommer till klarhet med sjukdomssymptomen.

För att utnyttja de dyrbara anläggningarna så intensivt som möjligt har man vid växthusodlingen alltmer prövat nya vägar för ökad produktion under den ljusfattiga delen av året. Detta medför ökade påfrestningar på plantmaterialet, vilket bl. a. kan leda till nedsatt motståndskraft mot sådana sjukdomsangrepp, som under andra förhållanden skulle kunna bemästras.

Resistensfrågorna är av stor betydelse för trädgårdsodlingens växtskydd. Dels måste man sikta på att åstadkomma sorter, som är resistent mot olika skadegörare, dels måste noggrant iaktas utvecklingen hos olika parasiter av stammar, resistent mot gängse bekämpningsmedel. Växtförädlingen med sikte på resistent sorter måste ske i nära samarbete med en kvalificerad växtpatolog. Ett exempel på hur en intensiv odling och intensiva bekämpningsåtgärder kan leda till resistens hos skadegörarna har nyligen erhållits. Vid en inventering, som utförts av hushållningssällskapet i Malmöhus län, har framkommit, att skador på blomkålsodlingar uppstått inom länet till ett uppskattat värde av ca 1 miljon kr. till följd av angrepp av kålfluga, som blivit resistent mot det hittills allmänt använda preparatet aldrin. Misstankar om begynnande resistens framkom redan under år 1961 men någon mera ingående undersökning kom då inte till stånd. År 1962 har angreppen förorsakat katastrofartade skador hos en del odlare, som trots en intensiv förebyggande bekämpning stått maktlösa mot nämnda parasit.

Med hänsyn till det anförda är enligt utredningens uppfattning förstärkningen av resurserna på växtskyddsområdet ett väsentligt led i strävandena att förbättra den svenska trädgårdsodlingens konkurrensförmåga. Förstärkningen av resurserna bör härvid inte begränsas till vissa led i trädgårdspro-

duktionen utan bör avse en generell utbyggnad av trädgårdsnäringens växtskydd.

Utredningens förslag rörande en växtskyddsspecialist på trädgårdsområdet. Utredningen har samrått med statens växtskyddsanstalt om formerna för utbyggnaden av trädgårdsnäringens växtskydd. Överläggningar i frågan har även ägt rum med Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund.

Växtskyddsanstaltens styrelse har i detta sammanhang framhållit, att den är synnerligen angelägen om bättre möjligheter att stödja växtskyddet inom trädgårdsodlingen men anser att anstalten under nuvarande omständigheter inte kan bereda en forskare på detta område erforderliga arbetsmöjligheter. För ifrågavarande forskning lämpliga arbetsutrymmen kan nämligen inte beredas vare sig vid anstaltens Åkarps-filial eller huvudinstitution i Bergshamra. Enligt växtskyddsanstaltens styrelse skulle utan ändamålsenliga arbetslokaler en tjänst i trädgårdsnäringens växtskydd inte kunna utnyttjas på avsett vis och inte uppfylla de förväntningar som ställts på densamme från odlarnas sida.

Enighet torde sålunda råda om angelägenheten av att en intensifierad verksamhet i fråga om trädgårdsnäringens växtskydd kommer till stånd, förutsatt att tillfredsställande arbetsrum och växthusutrymmen kan uppbibras för denna verksamhet. Vad växtskyddsanstaltens styrelse anført på denna punkt, synes utredningen helt riktigt. Utredningen har därför genom en särskild arbetsgrupp låtit undersöka möjligheterna att erhålla tillfredsställande arbetsutrymmen för den ifrågasatta specialisten i trädgårdsnäringens växtskydd. Utredningen delar uppfattningen, att växtskyddsanstaltens nuvarande lokaler i Åkarp inte ger några möjligheter härför. Samtidigt är utredningen av den uppfattningen att ifrågavarande växtskyddsspecialist bör knytas till växtskyddsanstalten samt att behovet av tillfredsställande utrymmen för vederbörandes verksamhet bör beaktas vid planerandet av nya byggnader för Åkarps-filialen. Växtskyddsproblemen på trädgårdsområdet är emellertid så trängande, att utredningen inte finner det försvarligt att — ej minst mot bakgrunden av den väntade marknadsutvecklingen — skjuta på frågan tills en lösning erhållits av Åkarps-filialens lokalproblem i framtiden. Utredningen har funnit det möjligt att under en övergångstid kunna tillgodose mycket högt ställda krav på arbetslokaler vid en relativt nära Åkarp belägen naturvetenskaplig institution, där redan en av växtskyddsanstaltens tjänstemän är stationerad.

Utredningen vill mot bakgrund härav föreslå, att vid statens växtskyddsanstalt fr. o. m. den 1 juli 1963 inrättas en särskild tjänst. Det är angeläget att vederbörande har tillfredsställande praktisk och teoretisk kompetens och att arbetet ges en praktisk inriktning. För att en kvalificerad innehavare skall kunna erhållas, bör vederbörande lönemässigt likställas med specialkonsulenterna, varvid arvode bör utgå enligt lönegrad A 25. Alternativt bör en tjänst inrättas i denna lönegrad. Specialisterna i trädgårdsnäringens växtskyddsfrågor bör handha utvecklingsarbetet beträffande bekämpningsåtgärder och profylax samt bedriva inom området nödvändig undersökningsverksamhet, varvid detta givetvis bör ske i nära samband med anstaltens övriga expertis. Arbetet bör vidare bedrivas under intim ömsesidig kontakt med trädgårdsnäringens specialkonsulenter, växtinspektörerna och växtskydds-

anstaltens upplysningsavdelning. Specialisten bör således bl. a. stå till förfogande, därest särskild experthjälp anses påkallad vid bedömningen av växtsjukdomsfrågor avseende såväl importerade som inhemska växtpartier samt vid utformningen av olika bekämpningsåtgärder. Å andra sidan bör nya rön i fråga om växtsjukdomars förebyggande och bekämpning förmedlas till odlarna genom specialkonsulenter och anstaltens upplysningsavdelning. Med hänsyn till omkostnaderna för den föreslagna tjänsten bör växtskyddsanstaltens omkostnadsanslag uppräknas med 20 000 kr., varav 13 000 kr. är att hänföra till löpande omkostnader och 7 000 kr. till engångsutgifter.

Då en väsentlig del av den yrkesmässiga trädgårdsodlingen är lokaliserad till södra Sverige bör den i det föregående föreslagna specialisttjänsten placeras i Skåne. Sveriges utsädesförening i Svalöv har förklarat sig beredd att ställa lämpliga lokaler till förfogande. Två olika alternativ har härvid angetts.

I det ena fallet ställs till förfogande ett delat arbetsrum i anslutning till biologiska avdelningens lokaler inom den nya laboratoriebyggnaden i Svalöv. Arbetsrummet disponeras f. n. av en förste assistent vid växtskyddsanstalten, som arbetar med växtpatologiska problem, och en arvodesassistent vid utsädesföreningen. Den sistnämnde avses emellertid skola förflyttas. I anslutning till detta arbetsrum om 24 m² finns ympkammare och kylskåp. Vidare ställs till förfogande ett laboratorierum om 28 m² med utrustning för kemiska undersökningar. Detta laboratorierum, som f. n. disponeras av två utländska stipendiater, kan delas mellan trädgårdsnäringens växtskyddsspecialist och förutnämnde förste assistent vid växtskyddsanstalten. I ett växthus i anslutning till det nya laboratoriet ställs till förfogande ett utrymme på 17 m² och i ett växthus i anslutning till huvudinstitutionsbyggnaden tre avdelningar på sammanlagt ca 50 m² jämte ett grovarbetsrum på ca 25 m². Ytterligare växthusutrymmen kan disponeras under vissa delar av året.

Alternativt ställer utsädesföreningen till förfogande ett arbetsrum i huvudbyggnaden på 19 m². Detta arbetsrum kommer att färdigställas vid en under den närmaste tiden planerad ombyggnad av det s. k. tornet i huvudbyggnaden. I resistenslaboratoriet kan disponeras hälften av ett laboratorierum på ca 30 m² och i anslutning till detta laboratorierum en växthuskammare på ca 14 m². Dessutom skulle förfogas över det under första alternativet angivna växthusutrymmet i anslutning till huvudinstitutionsbyggnaden jämte grovarbetsrummet samt — såsom förut nämnts — ytterligare växthusutrymmen under vissa delar av året.

Vid båda alternativen kan dessutom utnyttjas utsädesföreningens bibliotek samt den service, som utsädesföreningens kemiska laboratorium och resistenslaboratorium erbjuder. Tillgång finns vidare till klimatkammare samt försöksmark för frilandskulturer. Arbetshjälp i växthus och vid laboratoriearbete har av föreningen erbjudits mot självkostnad.

Enligt utredningens uppfattning ger båda alternativen goda arbetsmöjligheter för den föreslagna praktiska forskningsverksamheten beträffande trädgårdsnäringens växtskydd. Utredningen vill därför föreslå, att verksamheten tills vidare förläggs till angivna lokaler i Svalöv. Den närmare dispositionen av lokalerna bör fastställas sedan innehavaren av specialisttjänsten har utsetts.

Utredningens yttrande i övrigt innehåller i huvudsak följande.

En målmedveten forsknings- och försöksverksamhet rörande trädgårdsnäringsens växtskydd måste, om den skall bli till gagn för odlarna, kombineras med en effektiviserad upplysningsverksamhet. Utredningen finner det angeläget att ett nära samarbete på detta område kommer till stånd mellan de nytillsatta specialkonsulenterna och växtskyddsanstaltens upplysningsavdelning i syfte att stärka upplysningsverksamheten på trädgårdsområdet. Ett effektivt utnyttjande av specialkonsulenterna kommer med all sannolikhet att ställa ökade krav även på insatserna av upplysningsavdelningen.

Utredningen har slutligen haft under övervägande frågor om växtskyddskontrollen av importerade produkter. En förstärkning av personalen har nyligen ägt rum på detta område. Det är enligt utredningens mening ännu för tidigt att ta upp frågan huruvida ytterligare åtgärder i detta syfte erfordras. Därest det framdeles skulle visa sig erforderligt, bör frågan tas upp till ny prövning.

Departementschefen

Trädgårdsnäringsutredningen har i sitt remissyttrande framhållit angelägenheten av ett intensifierat växtskydd på trädgårdsodlingens område och därvid föreslagit förstärkning av växtskyddsanstaltens resurser med en växtskyddsspecialist på trädgårdsområdet med lön enligt lönegrad A 25 jämte 20 000 kr. till vissa hjälpresurser. Ehuru beredningen av detta ärende ännu inte avslutats, anser jag mig med hänsyn till de av utredningen åberopade förhållandena böra föreslå, att medel ställs till Kungl. Maj:ts förfogande för att redan under budgetåret 1963/64 möjliggöra de arbetsinsatser från anstaltens sida, som inte tål uppskov och ej heller kan bekostas inom nuvarande medelsram. Jag förordar i enlighet härmed, att 35 000 kr. respektive 20 000 kr. beräknas under de anslagsposter i anstaltens avlönings- och omkostnadsstater, som är avsedda för särskilda undersökningar.

Under dessa anslagsposter bör i fortsättningen även upptas medel till sådana avgiftsbelagda undersökningar rörande förekomst av potatisnematod, för vilka förra året under avlöningsposten till övrig icke-ordinarie personal och omkostnadsposten till förbrukningsartiklar o. d. anvisats 28 000 kr. respektive 1 400 kr. Uppräknings bör därvid ske av avlöningsmedlen med 2 800 kr. och av omkostnadsmedlen med 1 600 kr. Kungl. Maj:t torde i anledning av anstaltsstyrelsens förslag om ändrad anslagskonstruktion för att möta en eventuellt ökad verksamhet böra äga medge överskridanden i viss utsträckning. För de avgiftsbelagda nematodundersökningarna bör sålunda — sedan avgiftstäckning erhållits för anvisade belopp, ökade med 25 procent till kompensation för statens pensions- och kapitalkostnader m. m. — få tas i anspråk medel i den utsträckning, som motsvaras av för undersökningarna inflytande ersättningar med avdrag av ett belopp motsvarande 20 procent av ersättningarna.

Av anslagsposten till avlöningar till personal för särskilda undersökningar kan jag i övrigt endast tillstyrka en uppräknings med 10 200 kr. För att

bereda anstalten möjlighet att anlita tillfällig personal för den yttre växtinspektionen i större omfattning än för närvarande vill jag föreslå en anslagshöjning med 23 000 kr. Till visst statistikarbete i samband med denna inspektionsverksamhet bör i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag anvisas 8 000 kr.

Vad gäller anstaltsstyrelsens övriga förslag om anslagshöjningar av icke-automatisk karaktär kan jag endast tillstyrka vissa förstärkningar av biträdespersonalen. Vid filialen i Åkarp bör sålunda tillkomma ett institutionsbiträde i reglerad befordringsgång. I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång vid nämnda filial omändras till kanslibiträdestjänst i Ae 7, den ordinarie kontoristtjänsten vid huvudanstalten omändras till en ordinarie kansliskrivarebefattning samt de båda laboratorie- och institutionsbiträdestjänsterna vid kemiska avdelningen omändras till tjänster som laboratorieassistent i Ae 11 respektive laboratoriebiträde i högst Ae 9. Merkostnaderna för dessa personalförändringar utgör 15 900 kr.

Anslagsposten till arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, bör uppräknas med 1 000 kr. Den erforderliga anslagsuppräknningen i övrigt till följd av 1962 års lönereglering och beräknade löneklassförändringar m. m. uppgår till 266 100 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,883\,000 + 362\,000 =) 2\,245\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för statens växtskyddsanstalt som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående

b) fastställa följande avlöningstat för statens växtskyddsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	219 300
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 500
3. Avlöningar till personal för särskilda undersökningar, <i>förslagsvis</i>	179 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 210 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	605 500
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	28 500

Summa kr. 2 245 000

c) till *Statens växtskyddsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 245 000 kr.

[38] 5. Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	514 800	490 657
1961/62	525 000	491 976
1962/63	557 000	
1963/64 (förslag)	657 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens växtskyddsanstalt* hemställer, att anslaget ökas med i runt tal 173 500 kr.

	Utgifter		Anslag	Ökning eller minskning	
	1960/61	1961/62	1962/63		
1. Reseersättningar	71 731	76 791	94 000	+	20 500
2. Bränsle, lyse och vatten	44 944	50 176	48 500	+	2 500
3. Övriga expenser	62 498	61 322	68 600	+	21 600
4. Publikationstryck	15 600	22 871	16 400	+	13 100
5. Särskilda undersökningar	66 703	59 614	67 500	+	25 500
6. Skatter och onera	4 505	4 067	4 100	+	400
7. Frakter och transporter	22 204	19 604	28 400	—	2 000
8. Instrument och apparatur m.m. .	36 214	13 771	15 500	+	35 000
9. Förbrukningsartiklar o. d.	35 884	34 512	39 900	+	8 500
10. Arbetskostnader	68 706	76 913	84 500	+	32 400
11. Ersättning till försöksvärdar					
m. m.	5 417	5 087	4 700	+	4 300
12. Lokalhyra	16 886	17 660	25 000	+	7 050
13. Diverse omkostnader	319	321	800	+	100
14. Kostnader för växtskyddskurser .	19 108	16 477	18 500	+	1 500
15. Städning och renhållning	29 456	29 625	36 600	+	3 000
					+ 173 500

M o t i v. 1. Styrelsen anför beträffande detta yrkande bl. a. följande.

Fr. o. m. den 1 juli 1962 har en extra inspektörsassistenttjänst inrättats med placering i Skåne. Kostnaderna för tjänstemannens traktamenten beräknas till ca 2 500 kr. för år. För resor i samband med verksamheten vid det nyinrättade nematodlaboratoriet i Åkarp behövs ett belopp av 1 500 kr. För att ge anstaltens filialer bättre möjligheter till upplysnings- och rådgivningsverksamhet föreslår styrelsen, att anslaget uppräknas med 1 000 kr. per filial eller med tillhoppa 5 000 kr. Den fr. o. m. den 1 juli 1962 höjda kilometerersättningen påkallar en anslagshöjning med 1 500 kr., varjämte de ökade flyg-, tåg- och bussbiljettpriserna synes nödvändiggöra en uppräkning med 5 000 kr. För föreslagna nya befattningar, främst assistentbefattningarna vid upplysningsavdelningen, yrkar styrelsen slutligen en ökning med 5 000 kr.

För internordiska resor får av anslagsposten disponeras 3 000 kr. för budgetår. I betraktande av det behov, som väntas föreligga under nästkommande budgetår, hemställer styrelsen, att 4 000 kr. får disponeras för ändamålet.

2. Ökade elektricitet- och vattenavgifter blir ofrånkomliga, då nya lokaler i Kalmar och vid Årstafältet i Stockholm inom kort kommer att tas i bruk.

3. Rörande detta förslag anför styrelsen bl. a. följande.

På grund av prisstegringar på litteratur, möbler, annonser m. m. föreslås en höjning av posten med 3 000 kr. För vissa blanketter, som används för analysnoteringar, m. m. vid nematodlaboratoriet i Åkarp, påkallas en uppräknings med 500 kr. På grund av kartmaterialets ansvällning behövs ytterligare ett kartsåk utöver de tre, som tidigare anskaffats. Härför bör posten ökas med ett engångsbelopp av 1 300 kr. För att möjliggöra ökade kontinuerliga inköp av litteratur erfordras 3 000 kr. samt som engångsbelopp för bindning av böcker och tidskrifter likaså 3 000 kr. För utrustning av tjänsterum åt föreslagna nya befattningshavare bör under delposten upptas ett belopp av 4 000 kr. För löpande expenser torde behöva disponeras 1 500 kr. För utrustning av nya lokaler på Årstafältet i Stockholm samt för indragning av telefon yrkas ett engångsanslag å 1 800 kr., varjämte för löpande expenser bör disponeras 500 kr. För komplettering av utrustningen vid Kalmar-finalen synes det önskvärt, att 3 000 kr. anvisas.

4. Ökningsbeloppet avses för en förbättring av anstaltens olika publikationer (Växtskyddsnotiser, Meddelanden, flygblad) samt för att utge en kortare informationsskrift rörande anstalten och dess verksamhet.

5. För att en reell anslagsminskning inte skall uppstå på grund av prisstegringar behöver anslagsposten höjas med 3 500 kr. För utvidgade och nyplanerade försök, vilka närmare behandlats under avlöningsanslaget, erfordras 7 500 resp. 14 500 kr.

6. Styrelsen hänvisar till belastningen å posten samt till ökande kostnader för sandning, snöplogning m. m.

7. De högre bensenpriserna påkallar en höjning av posten med 1 000 kr. Dessutom bör posten uppräknas med 3 000 kr. till följd av ökad drivmedelsförbrukning bl. a. på grund av tillkomsten av inspektionen vid Arlanda flygplats och Årsta partihandelscentral. För ökade underhållskostnader för anstaltens bilbestånd yrkas 2 000 kr. och för järnvägsfrakter m. m. 500 kr. Därest förslagen om en förstärkning av anstaltens resurser för nematodforskning, upplysning och prognostjänst bifalls, bör dessutom upptas ett belopp av 2 500 kr.

Sammanlagt skulle delposten sålunda behöva uppräknas med 9 000 kr. Då för innevarande budgetår anvisats ett engångsbelopp av 11 000 kr., kan delposten emellertid minskas med 2 000 kr.

8. På grund av prisstegringar bör delposten uppräknas med 1 000 kr. Styrelsen föreslår vidare 21 500 kr. för att anskaffa traktor, plog, kultivator, sicksackhavy, potatisredskap och vält vid Åkarps-filialen (jfr IX ht 1961, s. 116 under 5.). För inköp och underhåll av instrument, m. m. vid det nyligen inrättade nematodlaboratoriet i Åkarp beräknas ett anslagsbehov av 500 kr., för fyra mikroskop för de olika ortsinspektionerna sammanlagt 10 000 kr. samt för en elektrisk motor för drift av svarv och en motordriven slipsten i en ny verkstadsbarack vid Bergshamra ca 2 000 kr.

9. Med hänsyn till prisstegringar bör posten höjas med 2 000 kr. För nematodlaboratoriet i Åkarp, vars verksamhet efter hand kommer att öka, beräknas ett ytterligare medelsbehov av 2 000 kr. (10 000 provpåsar, skyddskläder, silduk m. m.) samt för glasapparatur m. m. vid kemiska avdelningen för planerade restanalyser av bekämpningsmedel i bin samt i växtmaterial 1 000 kr. För föreslagna utvidgningar av anstaltens verksamhet torde under delposten uppstå ett medelsbehov av 3 500 kr.

10. 1962 års löneöverenskommelse påkallar en uppräknings av posten med 10 000 kr. Enär välmotiverade fältförsök ofta inte kan komma till utförande och utlagda försök inte alltid kan ges den vård som avsetts på grund av för litet antal trädgårdsarbetare, föreslås att 12 400 kr. anvisas för att anställa ytterligare en trädgårdsarbetare. Vidare framför styrelsen åter sitt tidigare yrkande om en medelsanvisning av 10 000 kr. för att anställa extra arbetskraft under vegetationsperioden (jfr IX ht 1961, s. 117 under 8.)

11. Många försöksvärdar, som tidigare avgiftsfritt ställt sig till förfogande, begär numera allt oftare ersättning för försöksmark och tjänster. Fältförsöken har även tilltagit i omfattning och därmed också ersättningsarna till försöksvärdarna.

12. Den årliga hyreskostnaden för av statsmakterna godtagna hyresförhållanden uppgår f. n. till sammanlagt 29 100 kr. Med hänsyn till att hyrorna för anstaltens nya lokaler vid Årsta partihandelscentral samt vid Kalmar-filialen endast är preliminärt beräknade bör anslagsposten upptas med viss marginal, varför 2 400 kr. ytterligare bör tillföras posten. Vidare äskas 550 kr. för garage till anstaltens tjänstebil i Hälsingborg.

13. Uppräkningen yrkas med hänsyn till kostnadsfördyringar.

14. Under budgetåret 1963/64 planerar anstalten ett antal kurser för tjänstemän vid hushållningssällskap, maskinstationer, m. fl. inrättningar om den väntade nya giftlagstiftningens tillämpning vid användning av de kemiska bekämpningsmedlen inom växtodlingen.

15. Styrelsen hänvisar till 1962 års löneöverenskommelse, en viss utvidgning av städningsområdet vid Åkarps-filialen (det nya nematodlaboratoriet) och en mindre ökning av städningsfrekvensen vid Hälsingborgs-inspektionen samt ökade renhållnings- och tvättkostnader.

Yttrande. *Utredningen rörande vissa jordbruksanstalters förläggning* anför — enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ordföranden, *generaldirektör W. Björck* — att de betydande anslagsökningarna bör bedömas restriktivt. Bortsett från de automatiska ökningarna av vissa poster synes de föreliggande äskandena kunna begränsas för resor, instrument och apparater m. m., publikationstryck samt särskilda undersökningar, i den mån den utvidgade verksamheten anses böra inskränkas. Enligt den lydelse av utredningens utlåtande, som biträds av ledamoten, *överintendent K. von Horn*, finner utredningen sig helt kunna tillstyrka bifall till anstaltens yrkanden.

Departementschefen

I enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av anstaltens avlöningsanslag bör förevarande anslag ökas med 20 000 kr. under posten till särskilda undersökningar för att vid behov bestrida kostnaderna för hjälpsurser åt en växtskyddsspecialist på trädgårdsområdet. Såsom jag ävenledes anfört under avlöningsanslaget bör från denna post i fortsättningen bestridas omkostnaderna vid de avgiftsbelagda undersökningarna rörande förekomst av potatisnematod. Posten bör därvid ökas med 3 000 kr. Anstaltsstyrelsens förslag om uppräknings av samma post är jag endast beredd tillstyrka till ett belopp av 3 500 kr.

Delposten till förbrukningsartiklar o. d. anser jag böra höjas med 2 500 kr., varvid jag beaktat att den inte längre skall användas för att bestrida kostnaderna för nyssnämnda nematodundersökningar. I fråga om delposten till arbetskostnader kan jag tillstyrka en medelsförstärkning med 20 000 kr. Anslagsposten till reseersättningar bör enligt min mening uppräknas med 14 000 kr. Jag biträder förslaget att intill 4 000 kr. av de under anslagsposten anvisade medlen skall efter anstaltens bestämmande få användas för att bestrida kostnader för internordiska resor. Vidare delar jag anstaltsstyrelsens uppfattning, att ökade medel bör stå till förfogande för publikationstryck. Jag är sålunda beredd tillstyrka en höjning för nästa budgetår med 7 800 kr. Av delposten till instrument, apparatur m. m. vill jag förorda en förstärkning med 10 000 kr., varvid jag inte räknar med anskaffning av begärda redskap för jordbearbetning vid Åkarps-filialen. Med hänsyn till förra året anvisat engångsbelopp synes delposten till frakter och transporter kunna minskas med 7 000 kr.

Delposterna till bränsle, lyse och vatten, till övriga expenser samt till lokalhyra anser jag böra uppräknas med respektive 5 000 kr., 7 000 kr. och 5 000 kr. Slutligen bör posterna till skatter och onera, till ersättning till försöksvärdar m. m., till kostnader för växtskyddskurser samt till städning och renhållning i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag uppräknas med respektive 400 kr., 4 300 kr., 1 500 kr. och 3 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(557\,000 + 100\,000 =)$ 657 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens växtskyddsanstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 657 000 kr.

[39] 6. Bekämpande av växtsjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	100 000	103 710
1961/62	100 000	96 352
1962/63	100 000	
1963/64 (förslag)	100 000	

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt hemställer, att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Departementschefen

I enlighet med anstaltsstyrelsens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bekämpande av växtsjukdomar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

[40] 7. Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	414 500	418 204
1961/62	466 000	436 625
1962/63	473 000	
1963/64 (förslag)	523 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt* hemställer, att anslaget ökas med i runt tal 145 000 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförstärkningar m. m.</i>	
a) 1 laboratorieassistent Ae 11	+ 16 834
b) 1 laborator Bg 1	+ 49 644
c) Extra arbetskraft samt vikariats- och övertidsersättningar m. m..	+ 9 700
2. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) 1 professor och föreståndare Bo 3 i st. f. Bo 1	+ 5 097
b) 2 förste kemister Ao 25 i st. f. Ao 23	+ 3 825
c) 1 överassistent Ao 23 i st. f. botanist Ao 21	+ 1 579
d) 1 institutionstekniker Ao 9 i st. f. vaktmästare Ao 7	+ 1 244
e) 1 förste assistent Ae 23 i st. f. Ae 21 å jordavdelningen	+ 1 579
f) 1 förste assistent Ae 23 i st. f. Ae 19 å fodermedelsavdelningen .	+ 4 140
g) 1 laboratorieassistent Ao 11 i st. f. Ae 11	—
h) 2 laboratoriebiträden Ao 9 i st. f. Ae 9	—
i) 1 vaktmästare Ao 9 i st. f. vaktmästare Ae 7	+ 1 493
3. <i>Omräkning</i>	
a) löneklassförändringar m. m.	+ 2 887
b) 1962 års lönereglering	+ 45 876
c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 1 100
	+144 998

M o t i v. 1 a) och b) samt 2 d) och g)—i). Motsvarande förslag har framförts tidigare. Beträffande motiven torde få hänvisas till IX ht 1961 s. 123—125 under 1 a) och b) samt 3 d) och g)—i).

1 c). Om kontrollanstaltens analysuppdrag ökar, måste anstalten ha möjlighet att snabbt anställa fler biträden.

2 a)—c) och e)—f). Som motiv för dessa yrkanden åberopas väsentligen lönegradsplaceringen av jämförbara tjänster vid andra institutioner.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har den 14 september 1962 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att projektera institutionslokaler i Ultuna för statens lantbrukskemiska laboratorium, som enligt beslut av 1956 års riksdag skall inrättas genom att sammanföra statens lantbrukskemiska kontrollanstalt och kemiska analyslaboratoriet vid lantbrukshögskolan. Sedan projekteringsarbetet avslutats, avser jag föreslå Kungl. Maj:t att underställa riksdagen frågan om det nya laboratoriets organisation. Jag räknar inte med att anslagen på driftbudgeten för budgetåret 1963/64 skall beröras i det sammanhanget.

Med hänsyn till den förestående omorganisationen är jag endast beredd tillstyrka anslagsförändringar av automatisk karaktär. Då 1962 års löneroglering samt beräknade löneklassförändringar påkallar en höjning med 50 000 kr., bör anslaget uppföras med (473 000 + 50 000 =) 523 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	98 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	263 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	150 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 200
Summa kr. 523 000	

b) till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 523 000 kr.

[41] 8. *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	88 700	88 635
1961/62	111 000	111 344
1962/63	131 000	
1963/64 (förslag)	154 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens lantbrukskemiska kontrollanstalt* hemställer, att anslaget ökas med 42 800 kr.

	Utgifter		Anslag 1962/63	Ökning
	1960/61	1961/62		
1. Reseersättningar	2 994	3 583	3 800	+ 2 200
2. Bränsle, lyse och vatten	22 120	22 472	22 000	+ 2 000
3. Övriga expenser	18 841	20 797	20 800	+ 5 200
4. Publikationstryck	2 100	2 500	2 600	+ 1 400
5. Underhåll av byggnader	4 199	4 198	4 200	+ 15 000
6. Inventarier och apparater	15 554	28 444	40 700	+ 12 000
7. Förbrukningsmaterialier	21 023	27 553	35 000	+ 5 000
				+ 42 800

Motiv. 1 och 4. Beträffande motiven till dessa yrkanden torde få hänvisas till IX ht 1960, s. 104 under 1 och 2.

2—3. De begärda ökningarna är dels föranledda av uppskattade prishöjningar, höjda löner för städpersonal m. m., dels avsedda att möjliggöra bokinköp och tidskriftsprenumerationer i ökad omfattning.

5. Beträffande motivet till detta yrkande torde få hänvisas till IX ht 1961, s. 126 under 5.

6. Delposten är avsedd i första hand för nödvändig förnyelse och i andra hand för anskaffning av en del av följande apparater: Kväveanalysator (ca 15 000 kr.), automatisk provkvarterare (ca 1 000 kr.), gaskromatografiapparat (ca 20 000 kr.), titrerutrustning med registrering (ca 8 000 kr.), utrustning för vattentitrering enligt Fischer (ca 7 000 kr.), elektronisk halv-mikrovåg (ca 6 000 kr.).

7. Delposten behöver förstärkas med 5 000 kr. för inköp av de dyrare förbrukningsartiklar, som den nu utökade forskningen kräver.

Departementschefen

Under detta anslag vill jag förorda en förstärkning av delposten till inventarier och apparater med 9 800 kr. Posten till övriga expenser bör ökas med 2 600 kr. I övrigt tillstyrker jag att posterna till reseersättningar, till bränsle, lyse och vatten, till publikationstryck samt till förbrukningsmaterial i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag uppräknas med respektive 2 200 kr., 2 000 kr., 1 400 kr. och 5 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(131\,000 + 23\,000 =) 154\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 154 000 kr.

[42] 9. Statens maskinprovningar: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	431 100	446 337
1961/62	486 000	493 593
1962/63	503 000	
1963/64 (förslag)	599 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för statens maskinprovningar* hemställer, att anslaget ökas med i runt tal 106 500 kr.

Ökning

1. *Personalförstärkning*

1 assistent Ae 21 i Röbbäcksdalen + 27 640

2. *Lönereglering*

1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibiträde Ae 7 + 1 310

3. *Omräkning*

a) löneklassförändringar m. m. + 2 500

b) 1962 års lönereglering + 70 100

c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter + 1 600

d) ersättningar till sakkunniga, tillfälliga biträden m. fl. + 3 300

+106 450

M o t i v. 1. Tjänsten är avsedd för den väsentliga del av maskinprovningarnas verksamhet, som omfattar provning av maskiner på skogsbrukets område. Denna del blir efter hand alltmer omfattande, vilket sammanhänger med skogsbrukets allt snabbare mekanisering. Den önskade assistenten bör helst ha avlagt jägmästarexamen eller i annat fall skogsmästarexamen och då ha denna kompletterad med väl meriterad tjänstgöring samt erfarenhet inom det aktuella området.

2. Kanslibiträdet tjänstgör som sekreterare åt maskinprovningarnas föreståndare. Den föreslagna ändringen av tjänsten är påkallad med hänsyn till de höga kompetenskrav, som måste ställas på sekreteraren.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen* tillstyrker framställningen.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot begärda förstärkningar under detta anslag. På maskinprovningarnas personalförteckning bör sålunda uppföras en tjänst som förste assistent i Ae 21, avsedd att förbättra norrlandsavdelningens resurser för provning av maskiner på skogsbrukets område. Denna förstärkning föranleder, att anslaget räknas upp med 27 600 kr. I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en kanslibiträdestjänst i Ae 7, vars innehavare tjänstgör som sekreterare åt maskinprovningarnas föreståndare, omändras till kontoristtjänst i Ae 9. Merkostnaden härför uppgår till 1 300

kr. Till följd av 1962 års lönereglering och beräknade löneklassförändringar m. m. behöver anslaget uppräknas med 67 100 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(503\,000 + 96\,000 =) 599\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta den ändring i personalförteckningen för statens maskinprovningar som föranleds av vad jag föreslagit i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för statens maskinprovningar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Ersättningar till sakkunniga, tillfälliga biträden m. fl., <i>förslagsvis</i>	15 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	412 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	163 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 200
Summa kr. 599 000	

c) till Statens maskinprovningar: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 599 000 kr.

[43] 10. Statens maskinprovningar: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	336 200	396 183
1961/62	342 000	341 864
1962/63	332 000	
1963/64 (förslag)	357 000	

Y r k a n d e. Styrelsen för statens maskinprovningar hemställer, att anslaget ökas med i runt tal 39 000 kr.

M o t i v. Delposten till provningsutrustning och instrument behöver ökas med 38 500 kr. till 80 000 kr. för att bringas i nivå med belastningen, som under budgetåren 1958/59—1961/62 utgjort resp. 71 462, 52 616, 91 455 och 82 600 kr. Den ökade belastningen sammanhänger med att den intensiva provningsverksamheten och den alltmer komplicerade tekniken numera kräver mera utvecklade mätmetoder samt en helt annan utrustning, inte minst i fråga om instrument, än tidigare. Härtill kommer att priserna på instrument och annan provningsutrustning stigit särskilt kraftigt.

Med den intensifierade provningsverksamheten har följt ökade inkomster i form av provningsavgifter m. m. Det synes styrelsen därför möjligt att samtidigt med ca 40 000 kr. höja det belopp å 200 000 kr., som skall inflyta

i inkomster, innan maskinprovningarna äger rätt att utan Kungl. Maj:ts medgivande överskrida omkostnadsstatens totalsumma, om överskjutande uppbördsmedel finns.

Y t t r a n d e n. *Riksrevisionsverket* framhåller, att ett bifall till förslaget att öka delposten till provningsutrustning och instrument från nuvarande 41 500 kr. till 80 000 kr. med samtidig höjning av det i sammanhanget aktuella gränobeloppet å 200 000 kr. till 240 000 kr. skulle vid en nedgång av inkomsterna under sistnämnda belopp medföra en reell anslagshöjning. Enligt riksrevisionsverkets mening finns f. n. ingen anledning att vidta ändring av utgiftsramen.

Lantbruksstyrelsen tillstyrker framställningen.

Departementschefen

Med hänsyn till vad riksrevisionsverket anført är jag inte beredd tillstyrka förslaget att höja delposten till provningsutrustning och instrument. Jag anser mig däremot böra förorda, att posterna till reseersättningar och till övriga expenser på grund av inträffade kostnadsstegringar uppräknas med 1 500 kr. respektive 2 500 kr. Främst till följd av att en ny institutionsbyggnad färdigställt vid norrlandsavdelningen bör delposten till bränsle, lyse och vatten ökas med 21 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(332\ 000 + 25\ 000 =) 357\ 000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens maskinprovningar: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 357 000 kr.

[44] 11. Statens maskinprovningar: Utrustning för provningsavdelningen i Norrland

	Anslag
1962/63	55 000
1963/64 (förslag)	60 000

Styrelsen för statens maskinprovningar hemställer, att anslaget tillförs 61 000 kr. till resterande utrustning.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen* tillstyrker framställningen.

Departementschefen

Genom beslut av 1962 års riksdag anvisades medel till den mest oundgängliga utrustningen för den nya institutionsbyggnaden i Röbbäcksdalen. Jag vill nu förorda att för anskaffning av återstående erforderlig utrustning anvisas 60 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens maskinprovningar: Utrustning för provningsavdelningen i Norrland* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

F. Undervisningsanstalter på jordbrukets område, m. m.**[45] 1. Lantbrukshögskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61 ¹	6 930 900	7 123 496
1961/62 ¹	8 273 200	8 015 856
1962/63 ¹	9 281 100	
1963/64 (förslag)	11 245 000	

Y r k a n d e. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställer, att anslaget höjs med 3 594 000 kr.

	Ökning eller minskning
I. Institutionerna vid Ultuna: Forskningsavdelningarna	
A. Personalförstärkningar	
1. 1 laborator Bo 1 (inst. för husdjursfysiologi)	+ 49 716
2. 1 laborator Bo 1 (inst. för husdjurens näringsfysiologi) ...	+ 49 716
3. 1 forskardocent Ae 27	+ 37 128
4. 2 docenter Ae 25	+ 66 288
5. 1 forskarassistent Ae 21 (inst. för husdjurens utfodring och vård)	+ 26 460
6. 1 speciallärare (nematologi)	+ 675
7. Undersökning rörande kemiska ogräsmedel och biologisk krig- föring	+ 73 000
8. Assistent- och amanuensjänster m. m. vid följande institutioner:	
a) Lantbrukskemi I:	
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616
b) Lantbrukskemi II:	
1 förste amanuens	10 542
c) Mikrobiologi:	
1 förste amanuens	10 542
d) Genetik och växtförädling:	
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616
e) Växtnäringslära:	
1 förste amanuens	10 542
f) Jordbearbetning:	
1 förste amanuens i st. f. 1 andre amanuens ..	4 376

¹ Inklusive statens trädgårdsförsök.

Ökning
eller
minskning

g) Radiobiologi:			
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616		
1 förste amanuens	10 542		
h) Lantbrukets hydroteknik:			
1 förste amanuens	10 542		
i) Växtfysiologi:			
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616		
j) Växtodling:			
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616		
1 förste amanuens	10 542		
k) Lantbruksmeteorologi:			
1 förste amanuens	10 542		
l) Växtpatologi:			
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616		
1 assistent Af 17—Ae 19 i st. f. 1 tredje amanuens	18 991		
m) Husdjursförädling:			
1 assistent Af 17—Ae 19 i st. f. 1 förste amanuens och 1 tredje amanuens	8 449		
n) Husdjurens utfodring och vård:			
1 förste amanuens	10 542		
o) Lantbrukets arbetsmetodik och teknik:			
Arvode åt experter som medverkar vid undervisningen i husbyggnadslära och lantbruksmaskiner (nu 8 520 kr.)	3 200		
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616		
p) Lantbrukets företagsekonomi:			
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616		
1 assistent Af 17—Ae 19 i st. f. 1 förste amanuens	14 367		
q) Lantbrukets marknadslära:			
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616		
r) Statistik:			
1 assistent Af 17—Ae 19	23 616		
			+ 369 879
9. Biträdestjänster vid följande institutioner:			
a) Lantbrukskemi II:			
1 institutionsbiträde högst Ae 5	11 016		
b) Genetik och växtförädling:			
1 kanslibiträde Ae 7	12 204		
c) Marklära:			
1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512		

Ökning
eller
minskning

d) Jordbearbetning:		
1 förste laboratorieassistent Ae 13	16 824	
1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512	
e) Växtfysiologi:		
1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512	
f) Växtodling:		
1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512	
1 laboratoriebiträde högst Ae 9 (lantbruksme- teorologi)	13 512	
1 institutionsbiträde högst Ae 5 (lantbruksme- teorologi)	11 016	
g) Växtpatologi:		
1 trädgårdsmedhjälpare Ae 7	12 204	
h) Husdjursförädling:		
Tillfällig arbetskraft	2 000	
i) Lantbrukets arbetsmetodik och teknik:		
Tillfällig arbetskraft	30 000	
j) Lantbrukets företagsekonomi och lantbrukets marknadslära:		
1 vaktmästare Ae 7	<u>12 204</u>	+ 175 028

B. Personalminskningar

1. 1 assistent högst Ae 19 (inst. för husdjurens utfodring och vård)	—	23 616
---	---	--------

C. Lönereglering

1. 3 överassistenter Ae 25 i st. f. Ae 23		+ 10 512
2. Biträdespersonal vid följande institutioner:		
a) Lantbrukskemi I:		
1 laboratoriebiträde högst Ae 9 i st. f. 1 labora- toriebiträde Ae 7 (personlig tjänst)	1 308	
b) Mikrobiologi:		
1 förste laboratorieassistent Ae 13 i st. f. 1 insti- tutionstekniker Ae 9	3 312	
1 laboratorieassistent Ae 11 i st. f. 1 laboratorie- biträde Ae 7 (personlig tjänst)	2 784	
c) Genetik och växtförädling:		
1 trädgårdsmästare Ae 11 i st. f. 1 trädgårds- medhjälpare Ae 7	2 784	
1 trädgårdsmästare Ae 11 i st. f. 1 trädgårds- förman Ae 9	1 476	

		Ökning eller minskning
d) Marklära:		
1 laboratorieassistent Ae 11 i st. f. 1 laboratorie-		
biträde högst Ae 9	1 476	
e) Växtnäringslära:		
1 försökstekniker Ae 15 i st. f. 1 laboratorie-		
assistent Ae 11	3 828	
f) Jordbearbetning:		
1 laboratoriebiträde högst Ae 9 i st. f. 1 institu-		
tionsbiträde högst Ae 5	2 496	
g) Lantbrukets hydroteknik:		
1 laboratorieassistent Ae 11 i st. f. 1 laboratorie-		
biträde högst Ae 9	1 476	
1 institutionstekniker Ae 9 i st. f. 1 institutions-		
vaktmästare Ae 8	684	
1 laboratoriebiträde högst Ae 9 i st. f. institu-		
tionsbiträde högst Ae 5	2 496	
h) Växtfysiologi:		
1 trädgårdsmästare Ao 11 i st. f. Ao 8	2 160	
i) Växtodling:		
1 förste fotograf Ae 11 i st. f. 1/2 fotograf Ae 9	8 232	
1 förman Ae 11 i st. f. Ae 9	1 476	
1 laboratoriebiträde högst Ae 9 i st. f. Ae 7		
(personlig tjänst)	1 308	
1 institutionstekniker Ae 9 i st. f. 1 institutions-		
vaktmästare Ae 8	684	
j) Växtpatologi:		
1 förste fotograf Ae 11 i st. f. 1/2 fotograf Ae 9	8 232	
1 trädgårdsmästare Ae 11 i st. f. Ae 9	1 476	
k) Husdjursförädling:		
1 förste laboratorieassistent Ae 13 i st. f. 1 djur-		
skötare Ae 10 (personlig tjänst)	2 580	
1 laboratoriebiträde högst Ae 9 i st. f. 1 kansli-		
biträde Ae 7	1 308	
l) Lantbrukets företagsekonomi:		
3 kanslibiträden Ae 7 i st. f. 3 kontorsbiträden		
högst Ae 5	3 564	
kalkylavdelningens personal (löneförbättringar)	10 000	+ 65 140

II. Institutionerna vid Alnarp: Forskningsavdelningarna

A. Personalförstärkningar

1. 1 laborator Bo 1 (inst. för frukt- och bärodling)	+ 49 716
2. 1 universitetslektor Ae 27 jämte tillägg (avd. för trädgårds-	
odlingens driftsekonomi)	+ 41 268

		Ökning eller minskning
3.	1 universitetslektor Ae 27 jämte tillägg (avd. för trädgårdsodlingens arbetsmetodik)	+ 41 268
4.	1 överassistent Ae 25 (avd. för växtpatologi)	+ 33 144
5.	1 forskarassistent Ae 21 (inst. för frukt- och bärodling) ..	+ 26 460
6.	2 forskarassistenter Ae 21 (inst. för köksväxt- och prydnadsväxtodling)	+ 52 920
7.	Assistent- och amanuensjänster m. m. vid följande institutioner:	
a)	Frukt- och bärodling:	
	2 assistenter högst Ae 19	47 232
b)	Köksväxtodling:	
	1 assistent högst Ae 19	23 616
	1 förste amanuens Af 17 (halvtid)	10 542
c)	Prydnadsväxtodling:	
	1 assistent högst Ae 19	23 616
d)	Trädgårdsodlingens driftsekonomi:	
	1 assistent högst Ae 19	23 616
e)	Trädgårdsodlingens arbetsmetodik:	
	1 assistent högst Ae 19	<u>23 616</u>
		+ 152 238
8.	Biträdestjänster vid följande institutioner:	
a)	Frukt- och bärodling:	
	1 trädgårdsförman Ae 10	14 244
	1 kontorist Ae 9	13 512
	1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512
b)	Köksväxtodling:	
	1 trädgårdsförman Ae 10	14 244
	1 institutionstekniker Ae 9	13 512
	1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512
c)	Prydnadsväxtodling:	
	1 trädgårdsförman Ae 10	14 244
	1 kontorist Ae 9	13 512
	1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512
d)	Växtpatologi:	
	1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512
e)	Trädgårdsodlingens driftsekonomi:	
	1 kanslibiträde Ae 7	12 204
f)	Trädgårdsodlingens arbetsmetodik:	
	1 kanslibiträde Ae 7	<u>12 204</u>
		+ 161 724

B. Löneregleringar

Biträdestjänst vid följande institution:

a) Frukt- och bärodling:

1 institutionstekniker Ae 9 i st. f. vaktmästare Ae 7 + 875

Ökning
eller
minskning**III. Institutionerna vid Ultuna: Försöksavdelningarna****A. Personalförstärkningar**

1. 1 försöksledare Ae 25 (inst. för jordbearbetning)	+ 33 144	
2. 1 försöksledare Ae 25 (inst. för lantbrukets hydroteknik) ..	+ 33 144	
3. 1 försöksledare Ae 23 (inst. för lantbrukets hydroteknik) ..	+ 29 640	
4. Assistenttjänster vid följande institutioner:		
a) Jordbearbetning:		
2 försöksassistenter Af 17—Ae 19	47 232	
b) Lantbrukets hydroteknik:		
1 försöksassistent Af 17—Ae 19	23 616	
1 försöksassistent Af 17—Ae 19 (underavdel-		
ningen för bevattning)	23 616	
c) Växtodling:		
1 försöksassistent Af 17—Ae 19 (avd. för sluten		
växtodling)	23 616	
1 försöksassistent Af 17—Ae 19 (avd. för ogräs-		
frågor)	23 616	
1 försöksassistent Af 17—Ae 19 (avd. för växt-		
följdsfrågor)	23 616	
1 försöksassistent Af 17—Ae 19	23 616	+ 188 928
5. Biträdestjänster vid följande institutioner m. m.:		
a) Jordbearbetning:		
1 försökstekniker Ae 15	18 816	
1 försökstekniker Ae 13	16 824	
1 laboratoriebiträde högst Ae 9	13 512	
1 kanslibiträde Ae 7	12 204	
b) Lantbrukets hydroteknik:		
1 försöksförman Ae 11	14 988	
1 försöksbiträde Ae 9 (underavd. för bevattning)	13 512	
c) Växtodling:		
2 institutionsbiträden högst Ae 5	22 032	
1 kontorsbiträde högst Ae 5 (avd. för norrländsk		
växtodling)	11 676	
d) Husdjursförädling:		
1 kanslibiträde Ae 7	12 204	
1 institutionsbiträde högst Ae 5	11 016	
Tillfällig personal	3 500	
e) Södra jordbruksförsöksdistriktet:		
1 försökstekniker Ag 17 (Ugerup)	21 084	
1 försökstekniker Ag 17 (Stenstugu)	21 084	
1 försökstekniker Ag 17 (Flahult)	21 084	